

**ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ
ΙΔΡΥΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ**

**Προγράμματα Διά Βίου Μάθησης του Ανθρώπινου Δυναμικού της Εκκλησίας –
Ανάπτυξη Ανοιχτών Διαδικτυακών Μαθημάτων**

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα:

Οργάνωση και διοίκηση της Ενορίας – Προσφορά προς τον Άνθρωπο

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η πράξη «Προγράμματα Διά Βίου Μάθησης του Ανθρώπινου Δυναμικού της Εκκλησίας - Ανάπτυξη Ανοιχτών Διαδικτυακών Μαθημάτων» με Κωδικό ΟΠΣ 5073422 στους άξονες προτεραιότητας 7, 8 και 9 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014 - 2020» υλοποιείται με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και εθνικούς πόρους.

*«Είναι καθήκον του Επισκόπου να μεριμνά
για το ποίμνιο που ο Θεός του εμπιστεύθηκε.
Είναι όμως εξίσου βασική υποχρέωση να μεριμνά
και για τους ποιμένες που εξ' ονόματός του
διακονούν αυτό το ποίμνιο.
Έχουμε χρέος λοιπόν να σταθούμε έμπρακτα στο
πλευρό των ποιμένων και των συνεργατών μας.
Να τους προσφέρουμε δυνατότητες συνεχούς
κατάρτισης, ενίσχυσης και υποστήριξης στο
δύσκολο έργο τους. Να φροντίσουμε ώστε όσα
έμαθαν θεωρητικά στις σπουδές τους, να τα εμπλουτίσουν
εκμεταλλεόμενοι τη γνώση και την εμπειρία άλλων κληρικών ή λαϊκών
που έχουν εξειδικευθεί σε συγκεκριμένους τομείς διακονίας.
Και ακόμη, πρέπει να προσφέρουμε στήριξη στην ιερατική οικογένεια, στα λαϊκά
στελέχη μας, στους υποψηφίους αλλά και στους «απόμαχους» κληρικούς μας.
Κύριο έργο του Ιδρύματος η «ποιμαντική των ποιμένων» και εργάτες του ένα
πλήθος κυρίως κληρικών, αλλά και λαϊκών, που πρόθυμα θέλησαν να διακονήσουν
τους αδελφούς τους εξ' ονόματος του Επισκόπου τους με τρόπο οργανωμένο
και ανταποκρινόμενο στις επιταγές της σύγχρονης πραγματικότητας».*

*Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος
Ιερώνυμος Β΄*

ΙΔΡΥΜΑ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Το «Ίδρυμα Ποιμαντικής Επιμορφώσεως της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών» (Ι.Π.Ε.) είναι ένα αυτόνομο επιμορφωτικό και ερευνητικό εκκλησιαστικό ίδρυμα της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, το οποίο συστάθηκε με απόφαση της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος και λειτουργεί σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 22/Διεκπ.128/14-1-2015 (ΦΕΚ Β' 269) απόφασή της, και την τροποποίηση του Κανονισμού λειτουργίας, όπως ορίζεται στο Φ.Ε.Κ. τ. Β' 5152/31-12-2019 ως προς το άρθρο 1 παράγρ. 1., ενώ αποτελεί Κέντρο Διά Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) σύμφωνα με τον Ν. 4763/2020, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 216 του Ν. 4823/2021.

Ως εκπαιδευτικό και ερευνητικό κέντρο έχει σκοπό την εν γένει θεολογική και ποιμαντική επιμόρφωση των κληρικών, των λαϊκών μελών και εθελοντών της Εκκλησίας και τη συνεχή ενημέρωσή τους για τις κοινωνικές, πολιτισμικές, τεχνολογικές και πνευματικές εξελίξεις. Παράλληλα διοργανώνει μία σειρά από επιστημονικές – ερευνητικές δράσεις και μελέτες έχοντας ως στόχο τη διάσωση και ανάδειξη του πλούτου της Ορθοδόξου παραδόσεως και του Ελληνο-χριστιανικού πολιτισμού χρησιμοποιώντας όλα τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα.

Κατά την περίοδο 2013-2015 το Ι.Π.Ε. υλοποίησε την Πράξη «Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης για την Ανάπτυξη των Κοινωνικών Δεξιοτήτων των Κληρικών και των Λαϊκών Στελεχών της Εκκλησίας», κατά την οποία επιμορφώθηκαν 1.000 κληρικοί και λαϊκά στελέχη της Εκκλησίας, ενώ κατά την περίοδο 2017-2021 στο πλαίσιο της Πράξης «Ανάπτυξη Ικανοτήτων Ανθρώπινου Δυναμικού σε Υπηρεσίες Κοινωνικής Πρόνοιας με Έμφαση στις Δομές της Εκκλησίας» υλοποιήθηκαν 241 τμήματα (64 εξ αποστάσεως) σε όλη την Ελλάδα, στα οποία συμμετείχαν 4.300 κληρικοί και 1.700 λαϊκοί.

Σήμερα το Ι.Π.Ε. υλοποιεί την Πράξη «Προγράμματα Διά Βίου Μάθησης του Ανθρώπινου Δυναμικού της Εκκλησίας – Ανάπτυξη Ανοιχτών Διαδικτυακών Μαθημάτων» με Κωδικό ΟΠΣ 5073422 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020». Η Πράξη αυτή έχει ως αντικείμενο την υλοποίηση 140 επιμορφωτικών προγραμμάτων που απευθύνονται σε κληρικούς, λαϊκά στελέχη, συνεργάτες και εθελοντές της Εκκλησίας

και των φορέων της, αλλά και στο ανθρώπινο δυναμικό μη εκκλησιαστικών φορέων και υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας (3.000 συμμετοχές) σε 20 θεματικές ενότητες, οι οποίες σχεδιάστηκαν με βάση έρευνα ανίχνευσης επιμορφωτικών αναγκών κατά την οποία συγκεντρώθηκαν περισσότερα από 4.500 φύλλα αξιολόγησης προγραμμάτων (ανώνυμα ερωτηματολόγια) μέσω των οποίων αποτυπώθηκαν στατιστικά και αναδείχθηκαν πλήρως οι ποιμαντικές και επιμορφωτικές ανάγκες και οι σχετικές προτάσεις των κληρικών και των λαϊκών στελεχών της Εκκλησίας, αλλά και του ανθρώπινου δυναμικού άλλων φορέων.

Οι 20 θεματικές επιμορφωτικές ενότητες είναι:

1. Λατρεία και πολιτισμός στη σύγχρονη ζωή (Λειτουργική – Τελετουργική)
2. Συμβουλευτική σε σύγχρονα ζητήματα (Εξομολογητική)
3. Κανονικό – εκκλησιαστικό δίκαιο: προεκτάσεις και εφαρμογή στον σύγχρονο τρόπο ζωής
4. Οικουμενικές Σύνοδοι και σύγχρονη πραγματικότητα
5. Η αισθητική της λατρείας
6. Παιδαγωγική αξιοποίηση βιβλικών κειμένων
7. Σύγχρονα προβλήματα και ζητήματα αιχμής υπό την οπτική των πατέρων της Εκκλησίας
8. Οργάνωση και διοίκηση της ενορίας – προσφορά προς τον άνθρωπο
9. Επιμόρφωση νέων στελεχών και εθελοντών εκκλησίας σε ζητήματα αιχμής (Υποψηφίων- νέων κληρικών και λαϊκών στελεχών)
10. Θεωρία οργάνωσης και ανάπτυξης της εκκλησιαστικής αποστολής
11. Οι άγιοι των Αθηνών. Πρόσωπα και πολιτιστικά μνημεία της εκκλησιαστικής ιστορίας της Αθήνας και τα μηνύματα τους στη σύγχρονη κοινωνία
12. Ο άνθρωπος και το περιβάλλον στην προοπτική μιας πράσινης οικουμένης
13. Ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και Εκκλησία
14. Η επίδραση και οι επιπτώσεις της τεχνολογίας στον σύγχρονο άνθρωπο
15. Πτυχές της ελληνικής επανάστασης του 1821
16. Ισλαμικό πανόραμα: Κόσμος, Ευρώπη, Ελλάδα από τις απαρχές έως σήμερα
17. Ολοκαυτώματα και αντισημιτισμός
18. Επιμόρφωση εμπειροτεχνών ψαλτών και παραδοσιακών μουσικών
19. Εμβάθυνση στη βυζαντινή και παραδοσιακή μουσική

20. Ελληνικός και ευρωπαϊκός μουσικός πολιτισμός με έμφαση στην εκκλησιαστική μουσική

Τα προγράμματα υλοποιούνται με τη μέθοδο της δια ζώσης και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ενώ για την υποστήριξη των εξ αποστάσεως προγραμμάτων δημιουργείται ένα σύστημα σύγχρονης και ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης, μία ηλεκτρονική πλατφόρμα moodle, αποκλειστικά για τις ανάγκες του Ι.Π.Ε., στην οποία φιλοξενείται το σύνολο των θεματικών ενοτήτων και πλούσιο πρωτότυπο πολυμεσικό εκπαιδευτικό υλικό σε ένα προηγμένο εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Για την επιτυχή ολοκλήρωση των προγραμμάτων ως επιμορφούμενοι θα πρέπει να επιλέξετε ένα θέμα από τα προτεινόμενα που υπάρχουν σε κάθε υποενότητα του εκπαιδευτικού υλικού και να **εκπονήσετε μία γραπτή ερευνητική εργασία**, συμβουλευόμενοι και τη σχετική βιβλιογραφία που παρατίθεται. Ως **όριο απουσιών ορίζεται το 10%** των συνολικών ωρών του προγράμματος, όσον αφορά τα διά ζώσης και τα εξ αποστάσεως με σύγχρονη μορφή εκπαίδευσης προγράμματα.

Στη λήξη του προγράμματος καλείστε να διαθέσετε λίγα λεπτά και να συμπληρώσετε ένα ερωτηματολόγιο αξιολόγησης. Οι απόψεις σας για την αποτελεσματικότητα της επιμορφωτικής διαδικασίας, οι πιθανές δυσκολίες που αντιμετωπίσατε, όπως και οι προτάσεις σας είναι πολύ σημαντικές για την ανατροφοδότηση και βελτίωση του προγράμματος, αλλά και τον μελλοντικό σχεδιασμό νέων θεματικών ενοτήτων.

Η παρούσα Θεματική Ενότητα έχει τίτλο **ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ – ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ** και διαρκεί 28 ώρες. Αποσκοπεί στο να εισαγάγει τους επιμορφούμενους στις βασικές αρχές της σπουδής του Εκκλησιαστικού Δικαίου σε θέματα που αφορούν στη διοίκηση και την οργάνωση της Εκκλησίας της Ελλάδος γενικότερα και της ενορίας ειδικότερα. Μέσω του προγράμματος οι κληρικοί και οι λαϊκοί συνεργάτες τους θα γνωρίσουν πώς να διοικούν και να οργανώνουν την ενορία τους, μετατρέποντάς την σε έναν σημαντικό οργανισμό διακονίας, κέντρο κοινωνικής προσφοράς προς τον άνθρωπο, σημείο αναφοράς της τοπικής κοινωνίας, με σκοπό την προαγωγή του πολιτισμού και την προβολή ανθρωπιστικών αξιών.

Αποτελείται από τις εξής επιμέρους θεματικές ενότητες:

A/A	Τίτλος Επιμέρους Θεματικής Ενότητας	Ώρες

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

1.1.	Έναρξη – περιεχόμενο και στόχοι προγράμματος – Εισαγωγή στο πρόγραμμα.	1
1.2.	Η Εκκλησία ως Ν.Π.Δ.Δ. Καταστατικός Χάρτης, Νόμοι και Κανονισμοί που αφορούν την Εκκλησία	3
2.	Διοίκηση ενορίας	4
3.	Εκκλησιαστικό συμβούλιο	4
4.	Δραστηριότητες ι. ναού	4
5.	Οικονομικά ι. ναού	4
6.	Ψηφιακή συμβολή	4
7.1.	Αρχείο ι. ναού	2
7.2.	Αξιολόγηση εκπαιδευομένων – Παρουσίαση εργασιών – Ανατροφοδότηση στόχων	2

Για την υλοποίηση των επιμορφωτικών προγραμμάτων του Ι.Π.Ε. θα θέλαμε να εκφράσουμε θερμές ευχαριστίες προς τον Πρόεδρό του, Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμο Β΄, για την πατρική αγάπη και το άοκνο ενδιαφέρον με το οποίο περιβάλλει το έργο του Ι.Π.Ε. Εγκάρδιες ευχαριστίες αρμόζουν και προς τα Μέλη του Δ.Σ. του Ι.Π.Ε., τους εργαζομένους και τους συνεργάτες του, τους κ. Καθηγητές και τους Εκπαιδευτές που διδάσκουν στα προγράμματά του και κυρίως προς τον Δρ Τριαντάφυλλο Μπολτέτσο, Προϊστάμενο του τμήματος Διοικητικού και γραφείου Προσωπικού – Διοικητικής Μέριμνας της Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, και τον κ. Χαράλαμπο Ανδρέοπουλο, Δρ Θεολογίας, συντονιστή εκπαιδευτικού έργου θεολόγων Στερεάς Ελλάδας, για τη σύνταξη του παρόντος πρωτότυπου εκπαιδευτικού υλικού. Τέλος ευχαριστούμε πολύ και όλους εσάς για τη συμμετοχή σας στο παρόν πρόγραμμα, καθώς η παρουσία σας μας δίνει δύναμη να συνεχίσουμε τη διακονία μας.

Αρχιμ. Θεολόγος Αλεξανδράκης
Αν. Διευθυντής Ι.Π.Ε.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1.1 Έναρξη – Περιεχόμενο και στόχοι προγράμματος – Εισαγωγή στο πρόγραμμα

Σήμερα, στις ανεπτυγμένες κοινωνίες του 21ου αιώνα που υπάρχουν τόσα πολλά και μεγάλα κοινωνικά προβλήματα, ο κληρικός και οι συνεργάτες του στην ενορία δεν μπορούν - και δεν πρέπει - να μένουν αδρανείς, αλλά οφείλουν να μετατρέπουν την ενορία σε έναν σημαντικό οργανισμό διακονίας και άσκησης κοινωνικής πρόνοιας σε τοπικό επίπεδο. Η ενορία μπορεί να αποτελέσει κέντρο κοινωνικής προσφοράς προς τον άνθρωπο συμβάλλοντας στην ανακούφισή του μέσω του φιλανθρωπικού της έργου, μπορεί να γίνει εστία ανάπτυξης του εθελοντισμού και κέντρο συνεργασίας με τη τοπική αυτοδιοίκηση, τους πολιτιστικούς συλλόγους και άλλους επιχωρίους φορείς, να γίνει σημείο αναφοράς της τοπικής κοινωνίας με σκοπό την προαγωγή του πολιτισμού, της παιδείας, της τέχνης, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας και της προσωπικής επαφής και γνωριμίας των ανθρώπων μεταξύ τους και της εν γένει προβολής ανθρωπιστικών αξιών. Γι' αυτό και ο κληρικός και οι συνεργάτες του θα πρέπει να γνωρίζουν πώς να διοικήσουν και να οργανώσουν την ενορία με πνεύμα διακονίας και (δεδομένης της υπόστασης του διοικούντος την ενορία Εκκλησιαστικού Συμβουλίου ως οργάνου διοίκησης, της μορφής ΝΠΔΔ) επί τη βάση της κειμένης νομοθεσίας, ώστε με πνεύμα αγάπης και συνεργασίας και τήρησης της νομιμότητας, όντας ανοιχτοί στην υλοποίηση προτάσεων και ιδεών που συμβάλλουν στο κοινό καλό και την πρόοδο, να αποτελούν πηγή έμπνευσης για ανιδιοτελή αγάπη και προσφορά προς τον άνθρωπο.

Το Επιμορφωτικό Πρόγραμμα στοχεύει:

- Να εισαγάγει τους σπουδαστές στις βασικές αρχές της σπουδής του Εκκλησιαστικού Δικαίου - σε συνδυασμό με την παροχή γνώσεων επί της νεότερης Ιστορίας της Εκκλησίας της Ελλάδος (του 20ου αιώνα) - σε θέματα που σχετίζονται και αφορούν στη διοίκηση και την οργάνωση της Εκκλησίας της Ελλάδος γενικότερα, και την ενορία ειδικότερα, στο πλαίσιο των κανόνων που ρυθμίζουν τις νομικές τους σχέσεις προς τα μέλη τους (κληρικούς κα

λαϊκούς) και το κράτος, όπως αυτοί οι (νομικοί) κανόνες έχουν διαμορφωθεί και λειτουργούν στο πεδίο της πολιτειακής έννομης τάξης.

- Να αποτελέσει βάση και εφαλτήριο καλύτερης γνώσης και οργάνωσης του ενοριακού τομέα της σύγχρονης πραγματικότητας, μέσα από την ενασχόληση με το ισχύον νομοθετικό και νομοκανονικό πλαίσιο και την πραγμάτευση σύγχρονων ποιμαντικών πρακτικών.
- Να διευρύνει το πλάνο με τις προοπτικές και τις δυνατότητες της ενορίας και του εφημερίου της, ώστε να αξιοποιήσει τις δυνατότητες τόσο του ίδιου του κληρικού όσο και των συνεργατών του, αλλά και των πιστών της ενορίας, για την βελτίωση των συνθηκών εντός της τοπικής Εκκλησίας.
- Να εξοικειώσει τους κληρικούς και τους συνεργάτες τους με τις διοικητικές διαδικασίες και τις διαχειριστικές υποχρεώσεις της ενορίας.
- Να καλύψει συνολικά την ύλη του γνωστικού αντικείμενου με τις παρακάτω εμφανίσιμες πτυχές του και τη σπουδή των επιμέρους υποενοτήτων.

Τιτλική σύνοψη του γνωστικού αντικείμενου

Η Ιστορία της Εκκλησίας της Ελλάδος στον 20ό αιώνα, Στοιχεία Εκκλησιαστικού Δικαίου, Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας, Καταστατικοί Χάρτες και Καταστατική Νομοθεσία της Ορθοδόξου Εκκλησίας στην Ελλάδα.

Ο κανονικός, νομικός, ποιμαντικός και θεσμικός χαρακτήρας της Ενορίας και οι λειτουργίες της οργανωτικής της δομής. Η Εφαρμογή των πορισμάτων των σύγχρονων ποιμαντικών προσεγγίσεων, των ερευνών και των μελετών στην εφαρμογή μιας αστικής ή μη Ποιμαντικής Θεωρίας και Πράξης.

Το πλαίσιο δράσης του Κληρικού, ως Εφημερίου, Προέδρου Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και των Μελών αυτού. Οικονομική υποστήριξη και ψηφιακές προεκτάσεις στο έργο της Ενορίας υπέρ της τοπικής κοινότητας και των πνευματικών της παιδιών.

Περιεχόμενο σπουδών

1. Ιστορική προσέγγιση της διάπλασης των σχέσεων Πολιτείας – Εκκλησίας στην Ελλάδα.
2. Η τυπολογία των έννομων σχέσεων Εκκλησίας – Κράτους στην ελληνική επικράτεια. Η Εκκλησία της χάριτος και η Εκκλησία (και η Ενορία) ως «νομικό πρόσωπο» (Ν.Π.Δ.Δ.). Σχέσεις Πολιτείας – Εκκλησίας υπό το ισχύον Σύνταγμα και τους Νόμους.
3. Οι Κανονισμοί / Κανονιστικές πράξεις της Εκκλησίας της Ελλάδος για τα ειδικά, εσωτερικά της ζητήματα. Εκκλησιαστικά Συμβούλια (διορισμός, αρμοδιότητες, υποχρεώσεις). ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 8/1979 «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών». Δικαιώματα και υποχρεώσεις του ενορίτη.
4. Ενορία από το Α έως το Ω (ίδρυση, λειτουργία κ.λπ.), Ποιμαντική της ενοριακής διοίκησης. Η Φυσιογνωμία της ενορίας με τις λειτουργίες του ποιμαντικού της έργου. Προτυποποίηση εγγράφων και συγκεκριμενοποίηση διαδικασιών επικοινωνίας με την Μητρόπολη (αιτήσεις, αναφορές, πρακτικά Εκκλησιαστικού Συμβουλίου κ.ά.). Στοιχεία ενοριακής τάξης και εθιμοτυπίας. Προσφωνήσεις Ορθοδόξων Κληρικών.
5. Οικονομικές υποχρεώσεις και προθεσμίες υποβολής και ταμειακή διαχείριση. Νομοθετικό πλαίσιο και τακτικές χρηματικές οφειλές. Προϋπολογισμός-Απολογισμός.
6. Ανάδειξη των σύγχρονων ποιμαντικών δεδομένων και των ηλεκτρονικών εφαρμογών. Εξ αποστάσεως ποιμαντική διακονία και διοίκηση. Ο κληρικός και η ενορία μέσα από την λογοτεχνία και το παιχνίδι. Ψηφιακά εργαλεία και επίσημοι ιστότοποι υποβοήθησης του εκκλησιαστικού και ενοριακού-ποιμαντικού έργου.
7. Σύσταση και διατήρηση ενοριακών αρχείων. Πρακτικές Εφαρμογές σε λατρευτικές, πνευματικές, φιλανθρωπικές και πολιτιστικές ενοριακές δραστηριότητες (Γάμος, Βάπτιση, Κήδευση). Ο ρόλος των ΔΙΠΤΥΧΩΝ, ως πηγής γνώσης για την δομή της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Ο νόμος για το GDPR. Ηγεσία και επίλυση Ποιμαντικών προβλημάτων

1.2. Η εκκλησία ως Ν.Π.Δ.Δ. – Καταστατικός Χάρτης Νόμοι και Κανονισμοί που αφορούν την Εκκλησία

Λέξεις κλειδιά: Εκκλησία, Ν.Π.Δ.Δ., Καταστατικός Χάρτης, νόμοι, κανονισμού, κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας ενορίας

Εισαγωγή

Η Εκκλησία κατά τον ευαγγελιστή Ιωάννη «ουκ έστιν εκ του κόσμου τούτου»¹ η δε ιερωσύνη, ως λειτούργημα, τελείται μεν στη γη, έχει όμως «τάξιν... επουρανίων...ταγμάτων»². Αποτελεί επομένως ενιαίο θεανθρώπινο οργανισμό, κεφαλή του οποίου είναι ο ιδρυτής της, ο Χριστός, της Βασιλείας του οποίου «ουκ έσται τέλος»³. Η Εκκλησία κατά τον Απόστολο Παύλο είναι «σώμα Χριστού»⁴ και ως εκ τούτου το έργο της ταυτίζεται με το έργο της κεφαλής της, δηλαδή με το απολυτρωτικό έργο του Ενανθρωπήσαντος Θεού. Την πληρότητα των δωρεών του Χριστού η Εκκλησία τη βιώνει στη σύναξη των πιστών της «επί το αυτό»⁵, η οποία πραγματώνεται στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, στο οποίο επιτυγχάνεται η ενότητα της Εκκλησίας. Με τον τρόπο αυτό η ευχαριστιακή / η πιστεύουσα κοινότητα κατέστη η πηγή του δικαίου της Εκκλησίας⁶.

Η έννοια του “νομικού προσώπου” αποτέλεσε δημιουργημα της νεότερης γερμανικής επιστήμης. Είχε εμφανισθεί στη νομική πραγματεία μόλις το 1840 με το έργο «*System des heutigen Römischen Rechts*» («Σύστημα του σημερινού Ρωμαϊκού Νόμου / Δικαίου») του Friedrich Carl von Savigny και η σχετική θεωρία βρήκε

¹ Ιωάννη, 18, 36

² Δημήτριος Η. Νικολακάκης, «Ο βιοπορισμός του κλήρου κατά τις επιταγές της Καινής Διαθήκης», *Κόσμος – Επιστημονικό περιοδικό του Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του ΑΠΘ – Μονογραφίες 2*, Θεσσαλονίκη, 2016, σ. 19, ένθα και οι σχετικές παραπομπές στα πατερικά κείμενα: Ιωάννου Χρυσοστόμου, *Περί ιερωσύνης, Λόγος Γ', δ'*, PG 48, 642. Βλ. και Κλήμεντος Αλεξανδρέως, *Στρωματέων των εις οκτώ λόγος έκτος, κεφάλ. ΙΓ'*, PG 9, 328C: «...αι ενταύθα κατά την Εκκλησίαν προκοπαί επισκόπων, πρεσβυτέρων, διακόνων, μιμήματα, οίμαι, αγγελικής δόξης... τυγχάνουσιν...».

³ Λουκά, 1, 33 και *Σύμβολο της Πίστεως*, στιχ. 7

⁴ Ρωμ. 12, 4-5, Α' Κορ. 12, 12-13, 27 και Εφεσ. 1, 22-23. Πρβλ. Ιωάννου Δ. Ζηζιούλα, Μητροπολίτου Περγάμου, *Η ενότητα της Εκκλησίας εν τη Θεία Ευχαριστία και τω Επισκόπω κατά τους τρεις πρώτους αιώνες*, εκδ. Γρηγόρη (2η εκδ.), Αθήνα 1990, σ. 29 επ., 44 επ., 59 αι 189 επ.

⁵ Πραξ. 2,1

⁶ Ιωάννης Μ. Κονιδάρης, *Η διαπάλη νομιμότητας και κανονικότητας και η θεμελίωση της εναρμονισέως τους*, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1994, σ. 71.

ευρεία απήχηση και εξέλιξη περί τα τέλη του 19ου αιώνα, κυρίως λόγω του έργου των Γερμανών νομομαθών⁷. Η σταδιακή παρεισαγωγή της έννοιας αυτής, με πολιτειακή πάντως πρωτοβουλία - κατά την περίοδο της εν Ελλάδι Βαυαροκρατίας (1833-1843) - και στον εκκλησιαστικό οργανισμό, για την ακρίβεια στις οργανωτικές υποδιαίρεσεις της Ορθόδοξης Εκκλησίας, με πρώτο τον ενοριακό ναό αποτελεί, όπως φαίνεται, οιονεί αυτόματη προσαρμογή του στη νομική εξέλιξη της εποχής εκείνης⁸ στη διάρκεια της οποίας διαμορφώθηκε και το δυτικότροπο πλαίσιο των σχέσεων Πολιτείας και Εκκλησίας, στραμμένο, σαφώς, προς την κατεύθυνση της πολιτειοκρατίας, παγιωθέντος σταδιακώς ενός συστήματος «νόμου κρατούσης πολιτείας», όπως επικράτησε να λέγεται⁹, και το οποίο αποτέλεσε στη συνέχεια το άλλοθι για τις κατά καιρούς νομοθετικές παρεμβάσεις του Κράτους στα *interna corporis* της Εκκλησίας, οι οποίες υπήρξαν «πολλά, καταλυτικά και επικινδύνως αλλοτριωτικά της υφής και της ουσίας της»¹⁰.

Η νομική προσωπικότητα όμως, είναι δημιούργημα του κοσμικού δικαίου για την αντιμετώπιση μιας κοινωνικής πραγματικότητας, για να εξυπηρετηθούν καθημερινές ανάγκες φυσικών προσώπων που συμβιώνουν στη κοινωνία στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες, καίτοι δεν υπάρχει φυσική προσωπικότητα, υπάρχει εντούτοις μια κοινωνική πραγματικότητα. π.χ. σύλλογος προσώπων, πραγματικότητα ζώσα που αξιώνει την αναγνώριση ίδιας προσωπικότητας κατ' αναλογία προς τη φυσική πραγματικότητα. Έχει δημιουργηθεί κατά πλάσμα δικαίου υπό του πολιτειακού νομοθέτη προκειμένου να αναγνωρισθεί κατά πλάσμα δικαίου, ένα υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων το οποίο νοείται αυτοτελές και δεν ταυτίζεται με τα φυσικά πρόσωπα εκ των οποίων αποτελείται. Είναι ένα ανθρώπινο

⁷Στέφανος Βαζάκας, «Η διαλεκτική των πολιτειακών κανόνων Δικαίου», *Θεολογία* 89 (1), 2018, σσ. 170-171.

⁸ Γεώργιος Ι. Ανδρουτσόπουλος, «Η συσσωμάτωση της επικρατούσας Ορθόδοξης Εκκλησίας στην ελληνική έννομη τάξη: Θεοϊδρυτος οργανισμός ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου;», *Νομοκανονικά* 1/2018, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σ. 36. Πρβλ. Προκοπίου Τσακουμάκα, Μητροπολίτου Φιλίππων, «Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας στην Ελλάδα», *Χριστιανός* 28 (1989), ο οποίος παρατηρεί ότι το νεοσύστατο ελληνικό κράτος, το οποίο ο ρωμαιοκαθολικός βασιλέας Όθων και ο προτεστάντης αντιβασιλέας Μάουρερ θέλησαν να υποτάξουν στα δυτικοευρωπαϊκά πρότυπα και ως προς τη θέση της Εκκλησίας / Θρησκείας, υπέκυψε τελικώς στην «ισχυρή πίεση του υπερτροφικού κρατισμού και στη δυναμική επιβολή της απολύτου κρατικής ιδεολογίας».

⁹Με την πατρότητα του όρου να αποδίδεται στον ακαδημαϊκό, καθηγητή Κανονικού και Εκκλησιαστικού Δικαίου του Πανεπιστημίου Αθηνών Κωνσταντίνο Ράλλη (1867-1942). Βλ. σχετ. εις Ιωάννη Μ. Κονιδάρη, *Εγχειρίδιο Εκκλησιαστικού Δικαίου*, γ' εκδ. (με τη συνεργασία Β. Κ. Μάρκου), Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2016, σ. 64.

¹⁰ Χριστόδουλος (Παρασκευαΐδης), Μητροπολίτης Δημητριάδος (μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών), «Αμφισβήτησις της συνταγματικότητος των νομοθετικών επεμβάσεων της Πολιτείας επί της Εκκλησίας», στο: *Αφιέρωμα εις τον Κωνσταντίνον Βαβούσκον*, τ. Γ', Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, εκδ. Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1990, σ. 460

κατασκευάσμα, μια ανθρώπινη επινόηση για τον κτιστό κόσμο που «είναι πεπερασμένος κατά τον χρόνο και περιορισμένος κατά τον τόπο»¹¹. Η Εκκλησία, αντιθέτως, είναι εσχατολογική κοινωνία πιστών. Δεν είναι ανθρώπινο κατασκευάσμα, αλλά, κατά την παύλεια θεολογία, προέρχεται εκ των άνω, «ουκ απ' ανθρώπων, ουδέ δι' ανθρώπου, αλλά δια Ιησού Χριστού και Θεού Πατρός, του εγείραντος αυτόν εκ νεκρών»¹².

Η Εκκλησία ως ευχαριστιακή κοινότητα και ως έχουσα ξεχωριστή υπόσταση πράγματι και όχι πλάσματι είναι εκτός (θεολογικής) λογικής να χαρακτηριστεί ως νομικό πρόσωπο. Χρησιμοποιεί τη νομική προσωπικότητα για να διευκολύνει κάποιες από τις κοσμικές δραστηριότητές της. Αποδέχθηκε τον χαρακτηρισμό της ως Ν.Π.Δ.Δ. για λόγους πρακτικούς και για τη ρύθμιση των σχέσεών της με την Πολιτεία, και μόνο κατά τις νομικές της σχέσεις¹³. Άλλωστε δεν υπάρχει αμφιβολία, όπως προσφυώς έχει επισημανθεί από τον καθηγητή Ιωάννη Μ. Κονιδάρη, ότι «η Εκκλησία δεν είχε ανάγκη να αναμένει, επί δεκαεννέα αιώνες, τη διάπλαση της έννοιας του νομικού προσώπου για να διοικηθεί ή να διαχειρισθεί την περιουσία της»¹⁴, καθώς την ευθύνη εις αμφοτέρους τις περιπτώσεις είχε ο Επίσκοπος, όπως επιτάσσει ο λη' (38ος) αποστολικός κανόνας: «Πάντων των εκκλησιαστικών πραγμάτων ο επίσκοπος εχέτω την φροντίδα και διοικείτω αυτά, ως Θεού οικονόμος...», αποτελώντας συγχρόνως την «πηγή όλων των μυστηρίων της Καθολικής Εκκλησίας, δι' ων σωτηρίας επιτυγχάνομεν»¹⁵.

Α. Η Εκκλησία ως «νομικό πρόσωπο»

Στην ελληνική επικράτεια πρώτος αποκτά νομική προσωπικότητα ο ενοριακός ναός. Μετά την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους, το 1830 (με το *Πρωτόκολλο του Λονδίνου*) και στο πλαίσιο της γενικότερης επεμβάσεως της Πολιτείας στα εκκλησιαστικά πράγματα, άρχισαν να θεσπίζονται και οι πρώτες ρυθμίσεις που αφορούσαν στην ίδρυση και διοίκηση των ενοριών και ενοριακών ναών. Ειδικότερα, με Νόμο¹⁶ που ψήφισε το 1833 η βαυαρική Αντιβασιλεία, η διοίκηση όλων των

¹¹ Αναστάσιος Ν. Μαρίνος, *Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας*, εκδ. Εκκλησιαστικόν, Επιστημονικόν και Μορφωτικόν Ίδρυμα Ιωάννου και Ερριέτης Γρηγοριάδου, Αθήναι, 1984, σ. 32.

¹² *Γαλάτας*, 1,1

¹³ Γεώργιος Ι. Ανδρουτσόπουλος, Ι., *Συσσωμάτωση*, οπ.π., σ. 36.

¹⁴ Ιωάννης Μ. Κονιδάρης, *Διαπάλη*, οπ. π., σσ. 72-73.

¹⁵ Κάλλιστος Ware, Επίσκοπος Διοκλείας, *Η Ορθόδοξη Εκκλησία*, εκδ. Ακρίτας (2η εκδ.), Αθήνα 1996, σσ. 393-394, ο οποίος παραπέμπει σχετικώς στην *Ομολογία Πίστεως (άρθρο ι' [10]) Δοσιθέου, του Πατριάρχου Ιεροσολύμων* (1672).

¹⁶ «Περί Συστάσεως των Δήμων» (27.12.1833), ΦΕΚ 3/10.01.1834, άρθρο 114. Με τον Νόμο αυτόν

τοπικών «εκκλησιαστικών καταστημάτων» ανατέθηκε στους δήμους. Τομή για το νομικό καθεστώς των ενοριών και των ενοριακών ναών επέφερε ο Ν. 3596/1910¹⁷, με τον οποίο (αρθ. 1) αφενός μεν δόθηκε ιδιότητα «αυτοτελούς νομικού προσώπου» στους ενοριακούς ναούς, αφετέρου δε αναγνωρίστηκαν τα ιδιοκτησιακά δικαιώματά τους επί της περιουσίας τους. Με τη διάταξη αυτή, όλες οι υφιστάμενες ενορίες στην ελληνική επικράτεια απέκτησαν νομική προσωπικότητα, χωρίς να απαιτείται ειδικός συστατικός τύπος για αυτές. Σε κατοπινό νομοθέτημα (του 1923)¹⁸ για τους ενοριακούς ναούς η νομική αυτή προσωπικότητα προσδιορίζεται πλέον ως «δημοσίου δικαίου» (ΝΠΔΔ). Ακολουθούν η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών και οι Ιερές Μητροπόλεις της Εκκλησίας της Ελλάδος, οι οποίες αποκτούν νομική προσωπικότητα (επίσης «δημοσίου δικαίου») με τον Καταστατικό Νόμο του 1931¹⁹, με διάταξη η οποία έκτοτε επαναλαμβάνεται σταθερά σε όλα τα νομοθετήματα που ακολούθησαν²⁰.

Η απόδοση της νομικής προσωπικότητας δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) στην Εκκλησία της Ελλάδος, καθεαυτή, επιχειρήθηκε, στις αρχές της δεκαετίας του '60 με τα σχέδια Καταστατικών Χαρτών της κληρικολαϊκής Επιτροπής του 1962 και της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου του 1964. Στο σχέδιο του Καταστατικού Χάρτη που κατήρτισε η συγκροτηθείσα, δυνάμει του νομοθετικού διατάγματος 4243/196221 (επί

προβλεπόταν η

σύσταση / συγκρότηση Εκκλησιαστικών Συμβουλίων που θα απαρτίζονταν από τον Δήμαρχο, τον οικείο εφημέριο

και δύο έως τέσσερις δημότες διοριζομένους παρά του Δημοτικού Συμβουλίου.

¹⁷«Περί ενοριακών ναών και της περιουσίας αυτών, περί προσόντων εφημερίων και της μισθοδοσίας αυτών», ΦΕΚ 93/Α'/09.03.1910 (επί πρωθυπουργίας Στεφάνου Δραγούμη, υπουργίας επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδύσεως Ανδρέα Παναγιωτόπουλου και αρχιεπισκοπείας Θεοκλήτου Α' [Μηνοπούλου]) στο αρθ. 1 του οποίου οριζόταν: «*Πας ενοριακός ναός της εν Ελλάδι Ορθοδόξου Εκκλησίας αποτελεί αυτοτελές νομικόν πρόσωπον, έχων ιδίαν περιουσίαν*».

¹⁸Νομοθετικό Διάταγμα (Ν.Δ.) της 17ης Δεκεμβρίου 1923 «Περί ενοριακών ναών και εφημερίων», ΦΕΚ 382/Α'/28.12.1923 (επί πρωθυπουργίας Στυλιανού Γονατά, υπουργίας επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδύσεως Αναστασίου Στρατηγοπούλου και αρχιεπισκοπείας Χρυσοστόμου Α' [Παπαδοπούλου]) όπου εις το αρθ. 2 αυτού οριζόταν ότι: «*Ο ενοριακός ναός αποτελεί νομικόν πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου*».

¹⁹Ν. 5187/1931 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Ελλάδος», αρθ. 13, ΦΕΚ 255/Α'/04.08.1931 (επί πρωθυπουργίας Ελευθερίου Βενιζέλου, υπουργίας επί της Παιδείας Γεωργίου Παπανδρέου και αρχιεπισκοπείας Χρυσοστόμου Α' (Παπαδοπούλου), όπου εις το αρθ. 13 αναφέρεται ότι: «*Η Αρχιεπισκοπή Αθηνών και εκάστη των Μητροπόλεων αποτελούσιν ίδιον νομικόν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, εκπροσωπούμενον κατά πάσας αυτού τας σχέσεις υπό του οικείου ιεράρχου ή του αναπληρωτού αυτού*».

²⁰Βλ. ιδίως αρθ. 13 Ν. 5438/1932· αρθ. 55 Α.Ν. 2170/1940· αρθ. 59 Ν. 671/1943· αρθ. 1 Ν.Δ. 126/1969· αρθ. 1 Ν. 590/1977.

²¹«Περί συστάσεως Επιτροπής προς μελέτην και υπόδειξιν μεταρρυθμίσεων του Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος και άλλων Εκκλησιαστικών νόμων», ΦΕΚ 144/Α'/11.09.1962, επί πρωθυπουργίας Κωνσταντίνου Καραμανλή, υπουργίας στο Υπ. Παιδείας και Θρησκευμάτων Γρ. Κασσιμάτη και αρχιεπισκοπείας Χρυστόμου Β' (Χατζησταύρου).

κυβερνήσεως Κων/νου Καραμανλή), κληρικολαϊκή Επιτροπή και το υπέβαλε μετά διετία στον αρμόδιο Υπουργό Παιδείας (και νέο πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου), σε σχετικό άρθρο αυτού, ανεφέρτετο ότι: «*Η Εκκλησία της Ελλάδος, η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών και εκάστη των Ιερών Μητροπόλεων αποτελούσι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου*»²². Το κείμενο εν συνεχεία εστάλη στη Διαρκή Ιερά Σύνοδο (10.06.1964) και η τελευταία, μετά τη κοινοποίησή του στους κατά τόπους Μητροπολίτες και αφού έλαβε υπόψη της τις παρατηρήσεις τους επί των διατάξεων του σχεδίου, ταυτιζόμενη εν προκειμένω με το θέμα του προσδιορισμού της Εκκλησίας της Ελλάδος ως Ν.Π.Δ.Δ., απέστειλε σχετικό υπόμνημα προς το Υπουργείο Παιδείας για τα περαιτέρω. Ωστόσο, όπως παρατηρεί ο Μητροπολίτης Σύρου Δωρόθεος σε σχετική μελέτη του, «*η μάλλον έντονη διαφωνία μεταξύ της Ιεράς Συνόδου και του τότε Υφυπουργού Παιδείας Λουκή Ακρίτα επί της δεσμευτικότητας των διορθώσεων της Ιεράς Συνόδου, αλλά και η περίοδος κυβερνητικής αρρυθμίας που ακολούθησε, δεν επέτρεψαν την ολοκλήρωση και ψήφιση νέου καταστατικού νόμου για την Εκκλησία της Ελλάδος*»²³. Ό,τι όμως δεν συνέβη επί δημοκρατικής περιόδου (επί Κυβερνήσεων Κων/νου Καραμανλή και Γεωργίου Παπανδρέου, 1962-1964) αναφορικός με το θέμα της αποδόσεως στη θεσμική Εκκλησία της ιδιότητας του Ν.Π.Δ.Δ., θα συμβεί λίγα χρόνια αργότερα επί δικτατορικού καθεστώτος.²⁴

Η Εκκλησία της Ελλάδος, αυτή η ίδια, αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) για πρώτη φορά στην ιστορία της από το 1969, με τον Καταστατικό Χάρτη²⁵ που ψήφισε το δικτατορικό καθεστώς της 21ης Απριλίου 1967 στο άρθρο 1 § 4 του οποίου αναφέρεται ότι «*Η Εκκλησία της Ελλάδος, αι Ιεραί Μητροπόλεις αυτής, αι Ιεραί Μοναί, οι ενοριακοί Ναοί, αι Εκκλησιαστικά Σχολαί, τα Εκκλησιαστικά Ιδρύματα, η Αποστολική Διακονία και οι δια του παρόντος συνιστάμενοι*

²²Επρόκειτο για το αρθ. 62 § 1 του υποβληθέντος μετά διετία (1964) σχεδίου Καταστατικού Χάρτου. Το υποκείμενο στο Ιστορικό Αρχείο της Εκκλησίας της Ελλάδος (κωδικός αρχείου: ΙΑΕΕ F2480_T5) σχέδιο οριστικοποιήθηκε σε συνεδριάσεις της Επιτροπής μεταξύ 29.02.1964 έως 21.03.1964.

²³Δωρόθεος (Πολυκανδριώτης), Μητροπολίτης Σύρου, «Αμφιτηρίς Τεσσαρακονταετίας Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ν. 590/1977)», *Θεολογία* 89 (1), 2018, σσ. 84-85.

²⁴Συνεπώς, όπως επισημαίνει σχετικώς ο καθηγητής Ι. Μ. Κονιδάρης, *Διαπάλη*, κλπ., οπ. π. σ. 74, θα ήταν σφάλμα η περιένδυση της νομικής προσωπικότητας και στην Εκκλησία της Ελλάδος στο σύνολό της, ως Ν.Π.Δ.Δ., να χρεωθεί στη νομοθετική πρωτοβουλία της δικτατορίας και στη τότε αντικανονική (ως επιβληθείσα υπό του δικτατορικού καθεστώτος της 21ης Απριλίου) εκκλησιαστική διοίκηση. Και τούτο διότι η δικτατορία απλώς αναπαρήγαγε ανάλογη ρύθμιση που περιελάμβαναν τα σχέδια Καταστατικών Χαρτών της κληρικολαϊκής Επιτροπής του 1962 (δυνάμει του Ν.Δ. 4242/1962, ΦΕΚ 144/Α'/11.09.1962) και της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου του 1964, κείμενα δηλαδή της δημοκρατικής περιόδου.

²⁵Ν.Δ. 126/1969 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος», ΦΕΚ 27/Α'/17.02.1969 (επί «πρωθυπουργίας» Γεωργίου Παπαδοπούλου, «υπουργίας» εις το Υπ. Παιδείας και Θρησκευμάτων Θεοφυλάκτου Παπακωνσταντίνου και αρχιεπισκοπείας Ιερωνύμου Α' (Κοτσώνη).

Εκκλησιαστικοί Οργανισμοί είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και απολαύουσι των προνομίων του Κράτους, προκειμένου περί των πράξεων αίτινες ανάγονται αμέσως εις τους πνευματικούς και θρησκευτικούς σκοπούς των». Η σπουδαιότητα του γεγονότος αποτυπώνεται σε σχετική Εγκύκλιο της τότε (8μελούς και “Αριστίνδην”²⁶) Ιεράς Συνόδου η οποία δημοσιοποιείται

την 17η Φεβρουαρίου 1969²⁷, την ημέρα, δηλαδή, κατά την οποία δημοσιεύεται στο φύλλο της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) ο νέος Καταστατικός Χάρτης²⁸. Στην Εγκύκλιο εκείνη αναφέρετο σχετικώς υπό της Συνόδου και με τόνο πανηγυρικό ότι: «*Η Εκκλησία της Ελλάδος και πάντα τα Νομικά Πρόσωπα είναι μεν Ν.Π.Δ.Δ. αλλ’ απολαύουσιν των προνομίων του Κράτους. Τούτο έχει ως συνέπειαν ότι ενώ ως Ν.Π.Δ.Δ. διατηρούμεν τα δια πάντα τα Ν.Π.Δ.Δ. ισχύοντα ωφελήματα ταυτοχρόνως απαλλασσόμεθα των δι’ αυτά ισχυουσών δεσμεύσεων, ιδίως δε των αφορωσών εις την διαχείρισιν της περιουσίας και των πόρων των εκκλησιαστικών Ν.Π.Δ.Δ.*»²⁹. Δύσκολα πάντως, θα μπορούσε κάποιος να συμμαρτυρήσει τον ενθουσιασμό της τότε “Αριστίνδην” Ιεράς Συνόδου, όταν η νομική προσωπικότητα αποδίδεται δια του εμφορούμενου απολύτως υπό εκκοσμικευμένης αντιλήψεως άρθρου 1 § 4 του Καταστατικού Χάρτη του 1969 (Ν.Δ. 126) με τον οποίο η Εκκλησία «*προκειμένου περί των πράξεων αίτινες ανάγονται αμέσως εις τους πνευματικούς και θρησκευτικούς σκοπούς της*» χαρακτηρίζεται ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), διάταξη η οποία, αντιμετωπίζοντας την πνευματική διάσταση της Εκκλησίας με όρους αστικού κώδικα, θα μπορούσε, εξ επόψεως ορθοδόξου δόγματος, να θεωρηθεί ως αιρετική³⁰ και σε κάθε περίπτωση εκκλησιολογικώς απαράδεκτη. Αξίζει δε να

²⁶«Αριστίνδην» λέγεται η Σύνοδος εκείνη, η οποία συγκροτείται από μερικά –υποτίθεται τα άριστα– μέλη της Ιεραρχίας, τα οποία επιλέγονται κατά κανόνα από την Πολιτεία για την εκλογή (κατά κανόνα «αρεστών») Αρχιεπισκόπων και Μητροπολιτών ή για την (υποτιθέμενη και για λόγους πολιτικών σκοπιμοτήτων στις πλείστες των περιπτώσεων επαγγελομένη) «κάθαρση» της Εκκλησίας. Η σύστασή της, ως μορφή επεμβάσεως της Πολιτείας στα εσωτερικά ζητήματα (interna corporis) της Εκκλησίας, θεωρείται πράξη αντικανονική. Βλ. Παναγιώτου Ι. Μπούμη, *Οι επεμβάσεις της Πολιτείας στην Εκκλησία και ιδιαίτερα στο θέμα της εκλογής Μητροπολιτών (Αόρατος και ορατός πόλεμος)*, εκδ. Αποστολική Διακονία, Αθήνα, 1995, σσ. 18-24, και του ιδίου, *Κανονικόν Δίκαιον*, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα, 2000, σ. 187.

²⁷Εγκύκλιος 939/17.02.1969 «Προς τους Σεβ. Ιεράρχας της Εκκλησίας της Ελλάδος», βλ. «Αι Συνοδικαί Εγκύκλιου», τόμος Δ’ (1968-1971), εκδ. Αποστολική Διακονία της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα, 2000, σ. 202.

²⁸Βλ. σχετ. υποσημ. 25.

²⁹Βλ. σχετικώς, Χαράλαμπος Μ. Ανδρεόπουλου, *Η Εκκλησία κατά τη δικτατορία 1967-1974. Ιστορική και νομοκανονική προσέγγιση*, εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2017, σ. 203, ο οποίος, προσθέτως, παραθέτει την άποψη του “Πρόεδρου της Κυβερνήσεως” Γ. Παπαδοπούλου ότι πλέον η Εκκλησία προσλαμβάνει τη μορφή «ιδιούτου» Ν.Π.Δ.Δ.

³⁰Σύμφωνα με την άποψη του Συμβούλου Επικρατείας, εν συνεχεία Αντιπροέδρου του ΣτΕ και μετέπειτα Νομικού Συμβούλου της Εκκλησίας της Ελλάδος Αναστασίου Ν. Μαρίνου, *Σχέσεις*, οπ. π.,

επισημανθεί ότι στον νέο - και ισχύοντα μέχρι σήμερα - Καταστατικό Χάρτη που ψηφίσθηκε στα πρώτα χρόνια της μεταπολιτεύσεως³¹ (και περί του οποίου γίνεται η παρουσίαση στο υπό «Β» κεφάλαιο της παρούσης μελέτης) υπήρξε στο “λεπτό” αυτό θέμα³² μια ενδιαφέρουσα απόκλιση, καθώς στην αντίστοιχη διάταξη³³ προσδιορίζεται και περιορίζεται η νομική προσωπικότητα δημοσίου δικαίου της Εκκλησίας και των οργανωτικών της υποδιαιρέσεων, μόνον στις *νομικές τους σχέσεις*, αφού κατά τα λοιπά, αναγνωρίζεται στην Εκκλησία και από το νομοθέτη η ιδιότητα του «*θείου καθιδρύματος*», συνεπώς και ο διφυής χαρακτήρας της: κατά το μεν, της θείας προελεύσεώς της και κατά το δε, της θεσμικής υποστάσεώς της, τουτέστιν υπό την έννοια της διοικητικού θεσμού που συγκροτείται στη μορφή του συλλογικού οργάνου διοικήσεως, ήτοι της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας (Ι.Σ.Ι.) ή της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου (Δ.Ι.Σ.) και των οργανωτικών της υποδιαιρέσεων (Ιερές Μητροπόλεις, Ενορίες, Ιερές Μονές, κ.ο.κ.) που έχουν τη μορφή των Ν.Π.Δ.Δ. κατά το *οργανικό κριτήριο* - δηλαδή επειδή έτσι κατονομάζονται από τον νομοθέτη – όσο και κατά το *λειτουργικό κριτήριο* – με την έννοια δηλαδή ότι η οργάνωση του εκκλησιαστικού βίου είναι θέμα δημοσίου ενδιαφέροντος στην Ελλάδα³⁴. Ενδεικτική μάλιστα της βουλήσεως του νομοθέτη να διευκρινίσει και να αναδείξει – κυρίως όμως να παραδεχθεί – τον διφυή (θείο / πνευματικό και θεσμικό / διοικητικό) χαρακτήρα της εν Ελλάδι Ορθοδόξου Εκκλησίας, υπήρξε η διασαφήνιση, επί τροπολογίας του νόμου

σ. 39, ο οποίος επιπροσθέτως απορεί: «*Αληθώς, διερωτάται τις, πως ηνέχθη η τότε ηγεσία της Εκκλησίας τοιαύτην διάταξιν*».

³¹Ν. 590/1977, «Περί Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος», ΦΕΚ 146/Α’/31.05.1977, επί πρωθυπουργίας Κωνσταντίνου Καραμανλή, υπουργίας εις το Υπ. Παιδείας και Θρησκευμάτων Γεωργίου Ράλλη και αρχιεπισκοπείας Σεραφείμ (Τίκα).

³²“Λεπτό” υπό το πρίσμα και την έννοια της απαραίτητης διακρίσεως που θα πρέπει να υφίσταται μεταξύ της μυστηριακής «δομής» της Εκκλησίας ως σώματος Χριστού και της διοικητικής διαρθρώσεως της Εκκλησίας ως δημοσίου θεσμού, όπως συλλαμβάνεται και ρυθμίζεται από την πολιτειακή / έννομη τάξη. Βλ. σχετικώς, Κοσμάς Μπόσκοβιτς, «Χάρισμα και θεσμός: Τα όρια της θεσμολογικής προσέγγισης», *Θεολογία* 88 (3) 2017, σσ. 171-184, εδώ σ. 178.

³³Άρθρο 1 § 1 και 4 Ν. 590/1977.

³⁴Θεόδωρος Δ. Παπαγεωργίου, «Το νομοθετικό καθεστώς και οι σχέσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος με το Κράτος: Δεδομένα και παρανοήσεις», *Νομοκανονικά* 2/2017, σσ. 29-67, εδώ σ. 34-35. Άξιες παρατηρήσεως είναι ενταύθα οι επισημάνσεις που καταθέτει (αλλά και η απάντηση που δίδει) επί του ερωτήματος «*Μπορεί η Εκκλησία της Ελλάδος να μην είναι Ν.Π.Δ.Δ.*;», ο έγκριτος συνταγματολόγος, καθηγητής Ευάγγελος Βενιζέλος, *Οι σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας ως σχέσεις συνταγματικά ρυθμισμένες*, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 2000, σσ. 199-200, ο οποίος αφού υποστηρίζει, εισαγωγικώς, ότι «*ο χαρακτηρισμός της Εκκλησίας της Ελλάδος και των επιμέρους νομικών προσώπων (ναοί, μονές, μητροπόλεις, κ.λ.π.) ως Ν.Π.Δ.Δ. απορρέει εν πολλοίς από τα ευρύτερα συμφραζόμενα της ελληνικής έννομης τάξης*», αναφερόμενος στο νομικό καθεστώς που ισχύει στην Ελλάδα για τη μουσουλμανική κοινότητα (της Θράκης) και την ισραηλιτική κοινότητα επισημαίνει: «*(...) όταν ο μουφτής είναι, κατά τη συνθήκη της Λοζάνης και τη συναφή νομοθεσία, δημόσιος λειτουργός και όταν το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο και οι επιμέρους ισραηλιτικές κοινότητες είναι Ν.Π.Δ.Δ., τότε είναι πράγματι δύσκολο, αν όχι παράδοξο, να μην χαρακτηριστεί έτσι η Εκκλησία της Ελλάδος και τα άλλα εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα*».

με τον οποίο αναγνωρίστηκε η Εκκλησία της Κρήτης ως «*ίδιον Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου*»³⁵, βάσει της οποίας, στη σχετική Αιτιολογική Έκθεση, επισημαίνεται ότι η Εκκλησία της Κρήτης αναγνωρίζεται ως Ν.Π.Δ.Δ. «*ώστε να διευκολυνθεί η συνοδική λειτουργία της σε θέματα πρακτικής ή λογιστικής (π.χ. έκδοση ΑΦΜ) φύσεως και σε θέματα συναλλαγών με τις κρατικές υπηρεσίες*»³⁶, αντίληψη η οποία ασφαλώς, *mutatis mutandis*, απηχεί τη θέση της Πολιτείας για την εν Ελλάδι Ορθόδοξη Εκκλησία στο σύνολό της (*in globo*) και, άρα, αναλογικώς αφορά και την Εκκλησία της Ελλάδος, αναφορικώς με το διφνές (θείο καθίδρυμα – θεσμός Ν.Π.Δ.Δ) του χαρακτήρα της.

B. Ο Καταστατικός Χάρτης

Η κατάρρευση της δικτατορίας, στις 24η Ιουλίου 1974, βρήκε στο πηδάλιο της Εκκλησίας ένα *οιονεί κανονικό καθεστώς*³⁷, με επικεφαλής τον νεοεκλεγμένο (τον Ιανουάριο του αυτού έτους)

Αρχιεπίσκοπο Σεραφείμ (Τίκα, τον από Ιωαννίνων). Το καθεστώς αυτό είχε παγιωθεί, είχε εξομαλύνει τις σχέσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος με το Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως, οι οποίες είχαν διαταραχθεί, κατά την περίοδο της αρχιεπισκοπείας Ιερωνύμου Α' (Κοτσώνη), αλλά είχε οδηγήσει ήδη την Εκκλησία σε μια νέα εσωτερική διαμάχη. Τρεις μήνες αργότερα, και συγκεκριμένα στις 3 Οκτωβρίου 1974, η Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας (με πρωθυπουργό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή), προφανώς κατόπιν οχλήσεως της (υπό τον Αρχιεπίσκοπο Σεραφείμ) Ιεραρχίας, προχωρά στην κατάργηση του Καταστατικού Χάρτη (Ν.Δ. 126/1969) της περιόδου αρχιεπισκοπείας Ιερωνύμου Α' (Κοτσώνη, του παραιτηθέντος τον Δεκέμβριο του 1973), επαναφέροντας, δια του Ν.Δ. 87/1974³⁸ σε ισχύ τον Καταστατικό Χάρτη της περιόδου αρχιεπισκοπείας (1941-1949) Δαμασκηνού (Παπανδρέου) [Ν. 671/1943], που ίσχυε προ της δικτατορίας και ο οποίος προβλεπόταν να ισχύει μέχρι να καταρτισθεί καινούργιος. Με τη μεταβολή αυτή επανήλθε, κατ' αρχάς, η κανονική τάξη της συγκροτήσεως της Δ.Ι.Σ. κατά τα πρεσβεία της αρχιερωσύνης και με εξ ημισείας συμμετοχή των αρχιερέων από την

³⁵Άρθρο 131 § 1 εδ. Α' Ν. 4149/1961, όπως αυτό προστέθηκε με το αρθ. 54 του Ν. 4310/2014 (ΦΕΚ 258/Α'/08.12.2014).

³⁶Βλ. τη με αριθ. Γεν. 1998 και Ειδ. 258/18.11.2014 υπουργική (Ανδρέας Λοβέρδος) τροπολογία.

³⁷Ιωάννης Κονιδάρης, *Μαθήματα Εκκλησιαστικού Δικαίου* (με τη συνεργασία Γ. Ι. Ανδρουτσοπούλου), εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2020, σ. 135

³⁸«Περί επαναφοράς εν ισχύι του Ν. 671/1943, τροποποιήσεως και συμπληρώσεως αυτού και ρυθμίσεων συναφών εκκλησιαστικών ζητημάτων» (Φ.Ε.Κ. 278/Α'/03.10.1974)

αυτοκέφαλη Εκκλησίας της Ελλάδος και τις Νέες Χώρες, όπως προέβλεπε το άρθ. 4 του Ν.Δ. 671/1943 κατ' εφαρμογή των *Όρων Β' και Γ'* της Πατριαρχικής και Συνοδικής Πράξεως του 1928. Επίσης, προβλέφθηκε³⁹ η σύσταση κληρικολαϊκής επιτροπής, υπό την προεδρία του Αρχιεπισκόπου Αθηνών Σεραφείμ (Τίκα) για την κατάρτιση νέου Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος, ο οποίος ψηφίσθηκε μετά τριετία και συγκεκριμένα τον Μάιο του 1977 λαβών τη μορφή του (ισχύοντος μέχρι σήμερα) νόμου 590/1977⁴⁰, με την ψήφιση του οποίου κατοχυρώθηκε και νομοθετικά η διοικητική αυτοτέλεια – η αυτοδιοίκηση – της Εκκλησίας της Ελλάδος, η οποία είχε κατοχυρωθεί ρητώς και συνταγματικά με την προηγηθείσα τον Ιούνιο του 1975 ψήφιση του νέου Συντάγματος της χώρας⁴¹. Συνεπώς, ο Καταστατικός Χάρτης του 1977 (και ισχύων μέχρι σήμερα) είναι ο μόνος που ψηφίσθηκε από Συντακτική Βουλή στο νεότερο ελληνικό κράτος, και αφ' ενός μεν διαθέτει το εξαιρετικό κύρος ενός εκτελεστικού νόμου του Συντάγματος, αφ' ετέρου δε λειτουργεί ως μια αυθεντική ερμηνεία του βουλήματος του συντακτικού νομοθέτη για την κατοχύρωση της εσωτερικής αυτοτέλειας της Εκκλησίας της Ελλάδος, τόσο στη διοικητική της οργάνωση, όσο και στην εσωτερική λειτουργία του εκκλησιαστικού της σώματος, όπως αυτές κατοχυρώνονται, συνταγματικώς, με τα άρθρα 3 και 13, αντιστοίχως, του Συντάγματος⁴² και νομοθετικώς με το σύνολο των διατάξεων του ισχύοντος Κ.Χ.⁴³

Μείζονος σημασίας θεωρούνται στον ισχύοντα Κ.Χ. τα άρθρα επί των οποίων

³⁹Άρθ. 11 του Ν.Δ. 87/1974 «Περί επαναφοράς εν ισχύι του Ν. 671/1943, τροποποιήσεως και συμπληρώσεως αυτού και ρυθμίσεως συναφών εκκλησιαστικών ζητημάτων (Φ.Ε.Κ. 278, τ. Α')». Με το άρθ. 1 του Ν. 462/1976 «Περί ρυθμίσεως ζητημάτων τινών του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος» (Φ.Ε.Κ. 291, τ. Α') παρετάθη η θητεία της Επιτροπής μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1976.

⁴⁰Βλ. υποσημ. 31.

⁴¹*Σύνταγμα της Ελλάδος*, ΦΕΚ 111/Α'/09.06.1975, με το οποίο, δια του άρθρου 3 αυτού αναγνωρίσθηκε ο παραδοσιακός θεσμικός ρόλος της Ορθοδόξου Εκκλησίας ως «*επικρατούσης θρησκείας*» στην Ελλάδα και κατοχυρώθηκε ρητώς για πρώτη φορά η συγκρότηση και η λειτουργία των καθιερωμένων διοικητικών της οργάνων (Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας, Διαρκής Ιεράς Σύνοδος) συμφώνως με τις σχετικές διατάξεις του Πατριαρχικού Τόμου του 1850 και της Πατριαρχικής και Συνοδικής Πράξεως του 1928. Οι διατάξεις αυτές του αρθ. 3, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του αρθ. 13 του Συντάγματος για την κατοχύρωση της αρχής της θρησκευτικής ελευθερίας όλων των αναγνωρισμένων «*γνωστών θρησκειών*», εξέφρασαν την προφανή βούληση του συντακτικού νομοθέτη να ρυθμίσει οριστικώς και κατά τρόπο δεσμευτικό για τον κοινό νομοθέτη την εσωτερική διοικητική αυτοτέλεια της Εκκλησίας της Ελλάδος για την αποτροπή αυθαιρέτων νομοθετικών ή διοικητικών επεμβάσεων της Πολιτείας. Σύμφωνα με τον καθηγητή Βλάσιο Ι. Φειδά, *Εκκλησιαστική Ιστορία Γ'*, (αυτοέκδοση), Αθήναι, 2014, σ. 597, οι διατάξεις του αρθ. 3 έχουν ιδιαίτερη αξία και σημασία, διότι δι' αυτών «*αφ' ενός μεν γιατί κατοχυρώθηκε ρητώς, στο Σύνταγμα, για πρώτη φορά, το κανονικό θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας της εκκλησιαστικής διοικήσεως και αφ' ετέρου γιατί η ρητή συνταγματική του κατοχύρωση (αρθ. 3) ανακαθόρισε και το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των σχέσεων Εκκλησίας και Πολιτείας στη βάση των διακριτών ρόλων*».

⁴²Βλ. σχετ. υποσημ. 41.

⁴³Στο άρθρο 2 του οποίου διακηρύσσεται ότι η Εκκλησία της Ελλάδος «*αυτοδιοικείται εν τω πλαισίου των περί θρησκείας άρθρων του Συντάγματος*».

θεμελιώνεται η αυτοδιοίκηση της Εκκλησίας της Ελλάδος, στο πλαίσιο της εναρμονίσεως των θεσπιζομένων νομοθετικών επιλογών επί τη βάσει των σχετικών άρθρων του Συντάγματος, όπως:

α) Στο άρθρο 1 § 1 κατοχυρώνεται και νομοθετικά η συνταγματική διάταξη (αρθ. 3 § 1) βάσει της οποίας η Εκκλησία της Ελλάδος «είναι αναποσπάτως ηνωμένη μετά της εν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης και πάσης άλλης Ορθοδόξου του Χριστού Εκκλησίας, στοιχούσα τη διδασκαλία της Αγίας Γραφής και τηρούσα απαρασαλεύτως, ως και πάσαι αι λοιπαί Ορθόδοξοι Εκκλησίου τα δόγματα, τους ιερούς αποστολικούς και συνοδικούς κανόνας⁴⁴ και τας ιεράς παραδόσεις», διάταξη η οποία, κατοχυρώνοντας τους ιερούς κανόνες, εισάγει και στο νομοθετικό πλαίσιο τη σχέση της δογματικής και (ιερο-) κανονικής ενότητας της Εκκλησίας της Ελλάδος με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και τις λοιπές, ανά την οικουμένη, ομόδοξες Εκκλησίες (Πατριαρχεία, Αυτοκέφαλες Εκκλησίας, κ.λ.π.).

β) Στο άρθρο 2 του Κ.Χ. κατοχυρώνεται και νομοθετικά η συνταγματική διάταξη (αρθ. 3 § 1) περί της αυτοδιοικήσεως της Εκκλησίας της Ελλάδος «εν τω πλαισίου των περί θρησκείας άρθρων του Συντάγματος, δια των εν ενεργεία Μητροπολιτών αυτής», ήτοι (όπως ορίζεται στο αρθ. 3 Κ.Χ.) εκ της (82μελούς) Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας (Ι.Σ.Ι, της αποκαλούμενης “Μεγάλης Συνόδου”) που αποτελεί και την ανώτατη εκκλησιαστική αρχή, συγκροτούμενη εκ του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος, ως Προέδρου, και εκ πάντων των διαποιμαινόντων Μητροπόλεις αρχιερέων, με διαρκές διοικητικό όργανο αυτής τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο (Δ.Ι.Σ., την αποκαλούμενη “Μικρά Σύνοδο”) η οποία είναι 13μελής, συγκροτούμενη (αρθ. 7 Κ.Χ.) εκ του Αρχιεπισκόπου Αθηνών, ως Προέδρου, και δώδεκα μελών εκ των

⁴⁴Σημειωτέον ότι νομολογιακώς έχει κριθεί ότι το περιεχόμενο της συνταγματικής εγγυήσεως του αρθ. 3 § 1, εκ του οποίου πηγάζει το αρθ. 1 § 1 του Κ.Χ., δεν αφορά όλους τους Ιερούς Κανόνες, αλλά μόνον εκείνους που αναφέρονται στο δόγμα και εκ των θεωρουμένων ως διοικητικών Κανόνων μόνο σε εκείνους που αναφέρονται σε θεμελιώδη (διοικητικά) ζητήματα, βλ. σχετ. ΣτΕ 3178/1976 Ολομ., 1269/1977 Ολ., 4120/1980, κ.α. Νομολογιακώς, επίσης, έχει κριθεί ότι η συνταγματική εγγύηση του συνοδικού συστήματος (αρθ. 3 § 1 Σ και αρθ. 2 και 7 Κ.Χ.) σε συνδυασμό με την τήρηση του Πατριαρχικού και Συνοδικού Τόμου του 1850 και την Πατριαρχική και Συνοδική Πράξη του 1928, αφορά όχι σε όλες τις διατάξεις που περιέχουν τα δύο αυτά κείμενα, αλλά μόνο τις διατάξεις που καθορίζουν τη συγκρότηση της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου (Δ.Ι.Σ.) κατά τα πρεσβεία της αρχιερωσύνης και εξ ημισείας εκ των Μητροπόλεων της αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Ελλάδος και των Μητροπόλεων των «Νέων Χωρών» (ώστε να καθίσταται αδύνατη η δημιουργία “Αριστίνδην” Συνόδων). Βλ. σχετ. υποσημ. 45. Σημειωθήτω, πάντως, ότι η Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος στην συνεδρίασή της, της 28ης Μαΐου 2004, εξέδωσε με συντριπτική πλειονοψηφία απόφαση δια της οποίας «διακηρύσσεται ο σεβασμός και η τήρησις του Πατριαρχικού Τόμου του 1850 και όλων των διατάξεων της Πατριαρχικής και Συνοδικής Πράξεως του 1928», αναμένοντας την εναρμόνιση του Κ.Χ. προς το περιεχόμενο της αποφάσεως δια της συμπεριλήψεως αυτής στις σχετικές διατάξεις του Ν. 590/1977, βλ. σχετ. Δωρόθεος (Πολυκανδριώτης), Μητροπολίτης Σύρου, *Αμφιετηρίς*, κ.λ.π., σπ.π., σ. 115.

οποίων οι έξι εν ενεργεία Μητροπολίτες της αυτοκέφαλου Εκκλησίας της Ελλάδος και οι άλλοι έξι εν ενεργεία Μητροπολίτες των «Νέων Χωρών»⁴⁵, καλούμενοι άπαντες κατά τα *πρεσβεία της αρχιερωσύνης* τους και εκ περιτροπής, με θητεία ετήσια αρχομένη από την 1η Σεπτεμβρίου εκάστου έτους και λήγουσα την 31η Αυγούστου του επομένου έτους (αρθ. 8). Ως ιδιαίτερης σημασίας και αξίας θα πρέπει να επισημανθεί, στα αρθ. 2, 3 και 7 του Κ.Χ, περί της συγκροτήσεως των οργάνων διοικήσεως της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ι.Σ.Ι. και Δ.Ι.Σ.), η ρητή αναφορά ότι η Εκκλησία διοικείται υπό της *«Ιεράς Συνόδου των εν ενεργεία αρχιερέων»*, αντί της επικίνδυνης αοριστίας της αντίστοιχης αμφίσημης διατάξεως σε προηγούμενα Συντάγματα και Καταστατικούς Χάρτες, ήτοι ότι απλώς η Εκκλησία διοικείται υπό *«Ιεράς Συνόδου αρχιερέων»*, η οποία όμως, υπήρξε η κύρια πηγή αυθαιρέτων ή και αντιφατικών πολιτειοκρατικών επεμβάσεων της Πολιτείας στην εσωτερική διοίκηση και λειτουργία της Εκκλησίας, ιδιαίτερα σε περιόδους εκτροπής από το δημοκρατικό πολίτευμα ή και από την καθιερωμένη συνταγματική τάξη (*“Αριστίνδην σύνοδοι”*, κ.α.)⁴⁶. Στην ίδια συνάφεια, ως ιδιαίτερης σημασίας και αξίας επισημαίνεται και το γεγονός ότι με τον Καταστατικό Χάρτη του 1977 καταργείται η συμμετοχή του Κυβερνητικού Επιτρόπου στις συνεδριάσεις της Ιεραρχίας, με αποτέλεσμα «η Εκκλησία της Ελλάδος να καθίσταται πλέον ελεύθερη να συνέρχεται αυτοβούλως, να αποφασίζει και να εκλέγει τους αρχιερείς της»⁴⁷.

γ) Βάσει της § 4 του άρθρου 1 του Κ.Χ. η Εκκλησία της Ελλάδος, οι 82 Ιερές Μητροπόλεις (συγκαταλεγόμενης και της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών), οι Ιερές Μονές και οι Ενορίες, η Αποστολική Διακονία και το Διορθόδοξο Κέντρο της Εκκλησίας της Ελλάδος έχουν νομική μορφή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.)⁴⁸. Βεβαίως υφίστανται και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.),

⁴⁵Πρόκειται περί των Μητροπόλεων του «Οικουμενικού Πατριαρχικού Θρόνου», όπως ονοματίζονται στη § 1Β' του άρθρου 11 του Κ.Χ., διακρινομένων των Μητροπόλεων της «Αυτοκέφαλου Εκκλησίας της Ελλάδος» της § 1Α' του αυτού άρθρου. Η διαφοροποίηση ερείδεται εκ των *Όρων Β' και Γ'* της Πατριαρχικής και Συνοδικής Πράξεως του 1928 που είχε κατοχυρωθεί στο Σύνταγμα του 1975 προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία του οικουμενικού θρόνου, τα κανονικά δικαιώματα του οποίου είχαν αμφισβητηθεί κατά τη διάρκεια της επτάχρονης δικτατορίας (1967-1974) που είχε προηγηθεί. Σήμερα οι σχετικές περί της συγκροτήσεως της Δ.Ι.Σ. διατάξεις, τόσο του Π.Σ.Τ. του 1850, όσο και της Π.Σ.Π. του 1928 είναι, πλέον, συνταγματικώς (αρθ. 3 § 1 του ισχύοντος Σ. 1975), νομοθετικώς (αρθ. 7 § 1 του Ν. 590/1977) αλλά και νομολογιακώς (Σ.τ.Ε. 3178/1976 Ολομ., 545-546/1978, 2715/1984, Τμ. Γ', 409-410/2008, Ολομ.) κατοχυρωμένες.

⁴⁶Βλάσιος, Ι. Φειδάς, *Εκκλησιαστικό Δίκαιο. Υπό το φως της κανονικής παραδόσεως*, εκδ. Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα, 2021, σσ. 581-582.

⁴⁷Ανδρέας (Νανάκης), Μητροπολίτης Αρκαλοχωρίου και καθηγητής Εκκλησιαστικής Ιστορίας στη Θεολογική Σχολή του Α.Π.Θ., *Εκκλησία Εθναρχούσα και Εθνική*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 2002, σ. 214.

⁴⁸Η Εκκλησία της Ελλάδος μολοντί είναι «θείο καθίδρυμα» (και αναγνωρίζεται ως τέτοιο, αρθ. 1 § 1

«θυγατρικά» των παραπάνω νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου : Ιερά Προσκυνηματα, εκκλησιαστικά Μουσεία και τα εκκλησιαστικά Ιδρύματα⁴⁹. Αναφορικά με τον χαρακτήρα της Εκκλησίας της Ελλάδος και των φορέων της ως Ν.Π.Δ.Δ., αξίζει να επισημανθεί ότι τούτο ισχύει ως νομικό δεδομένο επειδή το αναφέρει ο Κ.Χ. (Ν. 590/1997, αρθ. 1 § 4) και όχι το Σύνταγμα. Μάλιστα οι εκκλησιαστικοί φορείς, όπως ήδη προαναφέρθηκε⁵⁰, κηρύχθηκαν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ήδη από το 1969, δηλαδή πριν τη θέση σε ισχύ του Συντάγματος του 1975, με το νομοθετικό διάταγμα 126/1969 της δικτατορίας, το οποίο βασίστηκε σε σχέδια Κυβερνήσεων της δημοκρατικής περιόδου (Κων/νου Καραμανλή και Γεωργίου Παπανδρέου, 1962-1964)⁵¹. Συνεπώς, η μία ή η άλλη μορφή (δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) στην Εκκλησία και τους φορείς της δεν επιβάλλεται λόγω του αρθ. 3 § 1 του ισχύοντος Συντάγματος, αλλά εναπόκειται στην αρμοδιότητα του κοινοβουλευτικού νομοθέτη, καθόσον το ζήτημα αυτό – του καθορισμού της νομικής μορφής της Εκκλησίας – είναι αντικείμενο νομοθετικής και όχι συνταγματικής ύλης⁵². Σε κάθε περίπτωση η επιλογή της Κυβερνήσεως Κων/νου Καραμανλή το 1977 να ψηφίσει τον Ν. 590 (Κ.Χ.)⁵³ και να ορίσει το status quo της Εκκλησίας και των

Κ.Χ.), υπό την ιδιότητά της ως Ν.Π.Δ.Δ. θεωρείται ότι ασκεί δευτερογενή διοικητική εξουσία. Για το λόγο αυτό εκκλησιαστικές πράξεις υπόκεινται στον ακυρωτικό έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας. Πρόκειται για τις διοικητικές πράξεις που εκδίδει ως Ν.Π.Δ.Δ. και όχι τις πνευματικές, αφού οι τελευταίες δεν ελέγχονται από το δικαστήριο. Αναφορικά με το νομικό status των κληρικών (Μητροπολιτών / εφημερίων (και διακόνων) παρότι μισθοδοτούνται από το Δημόσιο, εν τούτοις, λόγω της προέχουσας θρησκευτικής φύσεως των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων τους, θεωρούνται *θρησκευτικοί λειτουργοί* και όχι δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι Ν.Π.Δ.Δ. Η νομολογία του ΣτΕ έχει επανειλημμένως κρίνει ότι ως θρησκευτικοί λειτουργοί υπόκεινται στους κανόνες της Εκκλησίας, ενώ οι διατάξεις της δημοσιοϋπαλληλικής νομοθεσίας εφαρμόζονται σε αυτούς, μόνον εάν ειδική διάταξη νόμου επιβάλλει κάτι τέτοιο, βλ. σχετ. ΣτΕ 507/1983, 4548/1995, 3120/2002.

⁴⁹Ως τέτοιο, δηλ. ως αυτοτελές εκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα λειτουργεί και το Ίδρυμα Ποιμαντικής Επιμορφώσεως (Ι.Π.Ε.) της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, το οποίο συνεστήθη δια της υπ' αριθμ. 1631/896/28.05.2009 αποφάσεως της Δ.Ι.Σ. (ΦΕΚ 1011/Β'/28.05.2009) και κατέστη αυτόνομο εκκλησιαστικό Ν.Π.Ι.Δ. δια της υπ' αριθμ. 22/Διεκπ. 128/14.01.2015, επίσης, αποφάσεως της Δ.Ι.Σ. (ΦΕΚ 269/Β'/25.02.2015), κατ' εξουσιοδότηση του αρθ. 29 § 2 του Ν. 590/1977 περί Κ.Χ. της Εκκλησίας της Ελλάδος.

⁵⁰Βλ. σχετ. στο υπό «Α» Κεφάλαιο της παρούσης μελέτης υποσημ. 25, 27 και 29.

⁵¹Βλ. σχετ. στο υπό «Α» Κεφάλαιο της παρούσης μελέτης υποσημ. 21, 22, 23 και 24.

⁵²Θεόδωρος Δ. Παπαγεωργίου, *Το νομοθετικό καθεστώς*, κλπ. οπ. π., σσ. 30-31, ο οποίος επισημαίνει, επίσης, ότι «το άρθρο 72 § 1 του Συντάγματος αναφέρει ότι τα θέματα αυτά, που αφορούν στο άρθρο 3 § 1 του Συντάγματος, ρυθμίζονται με νόμο που ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής, χωρίς φυσικά να προκύπτει, ούτε από αυτή τη συνταγματική διάταξη, ότι επιβάλλεται στο νομοθέτη να επιλέξει συγκεκριμένη νομική μορφή για την Εκκλησία της Ελλάδος». Είναι σαφές ότι η επιλογή να αποδοθεί δια νόμου (590/1977) στην Εκκλησία της Ελλάδος η μορφή του Ν.Π.Δ.Δ. ήταν μια πολιτική επιλογή της τότε Κυβερνήσεως του Κων/νου Καραμανλή (και επί υπουργίας εις το Υπ. Παιδείας και Θρησκευμάτων του Γεωργίου Ράλλη). Πρβλ. υποσημ. 34.

⁵³Για το θέμα της μορφής του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος, το ανώτατο δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι θα πρέπει να είναι νόμος του Κράτους (ΣτΕ 3178/1976 Ολομ.). Με την απόφαση αυτή κρίθηκε ότι από τις διατάξεις του άρθρου 71 § 1 του Συντάγματος που ορίζει ότι νομοσχέδια περί των κατά τα άρθρα 3, 13, κ.λ.π. Θεμάτων ψηφίζονται εν Ολομέλεια της Βουλής,

φορέων της με τη νομική προσωπικότητα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) ήταν σαφέστατα μια κρίσιμη πολιτική επιλογή, η οποία από πλευράς της Εκκλησίας χαιρετίστηκε με ιδιαίτερο ενθουσιασμό. Σε ειδική εγκύκλιο της Ιεράς Συνόδου, με την οποία σχολιάζεται ευμενώς το περιεχόμενο του νέου Κ.Χ., τόσο συνολικώς, όσο και «εν τοις επιμέρους», τονίζεται ότι ο νέος Κ.Χ. «αποτελεί όντως σταθμόν εις την εκκλησιαστικήν ιστορίαν της νεωτέρας Ελλάδος, καθ' όσον είναι , κατά κοινήν ομολογίαν, ο τελειότερος των προϋπαρξάντων, το μεν ανταποκρινόμενος εις τας απαιτήσεις της συγχρόνου εποχής, το δε σύμφωνος προς την αείποτε εν τη Εκκλησία ισχύσασαν κανονικήν τάξιν και παράδοσιν», ενώ με θετικό πρόσημο καταχωρίζεται στην ίδια εγκύκλιο και η προσέγγιση της Ιεράς Συνόδου για το άρθρο 1 του Κ.Χ. (δια του οποίου, με τις § 1, 2 και 3, κατοχυρώνονται και νομοθετικά τα θέματα της (αυτο-)διοικήσεως της Εκκλησίας της Ελλάδος και με την § 4 αποδίδεται σ' αυτήν και τους φορείς της η μορφή του Ν.Π.Δ.Δ.), με την εκτίμηση ότι δια των εν λόγω διατάξεων «(...) αι σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας τοποθετούνται επί βάσεων συναλληλίας και ατονεί η αρχή της “νόμω κρατούσης Πολιτείας” (...)»⁵⁴. Όπως έχει υποστηριχθεί και όλως προσφάτως (2017), συνοδικώς με την ευκαιρία συμπληρώσεως της 40ετίας του Κ.Χ., αυτός «απετέλεσε ως σήμερα θεσμικό οδοδείκτη ασφαλούς πορείας και

προκύπτει ότι ο Καταστατικός Χάρτης θεσπίζεται δια νόμου. Πρβλ. και ΣτΕ 1965/1986 Τμ. Γ'. Βλ. σχετ., Σωτηρίου Αλ. Ρίζου, «Οι σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας ως αντικείμενο ρυθμίσεως του Συντάγματος και το πρόβλημα της απορρυθμίσεώς τους», στο: *Θεολογία* 89 (1), εκδ. Ιεράς Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα, 2018, σελ. 218. Στο πλαίσιο μιας φιλελεύθερης ερμηνείας των οικείων συνταγματικών διατάξεων (άρθρα 3 και 72) η άποψη αυτή έχει αμφισβητηθεί στη θεωρία όπου υποστηρίχθηκε ότι ο Κ.Χ. θα μπορούσε να είναι ένα κανονιστικό κείμενο της ίδιας της Εκκλησίας, βλ. Γεώργιος Ι. Ανδρουτσόπουλος, «Η τυπολογία των σχέσεων Πολιτείας και Εκκλησία στην ελληνική Επικράτεια», στο: *Αντιπελάργηση. Τιμητικός Τόμος Ι. Μ. Κονιδάρη*, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2018, σσ. 43-74, εδώ σ. 57, 58, 59 και 73. Πρβλ. Δαμασκηνού (Καρπαθάκη), Μητροπολίτου Διδυμοτείχου, «Μύθοι και πραγματικότης επί του θέματος της σχέσεως Εκκλησίας και Πολιτείας εν όψει της Συνταγματικής Αναθεωρήσεως», *Θεολογία* 89 (1), 2018, σ. 57 επ. [64], ο οποίος παρατηρεί ότι «εάν προστατεύεται πλήρως από το Σύνταγμα ο Πατριαρχικός Τόμος 1850, ο οποίος ορίζει ότι η αυτοκέφαλος Εκκλησία της Ελλάδος διοικείται ελευθέρως και ακωλύτως από πάσης κοσμικής επεμβάσεως, τούτο συνεπάγεται ότι η κατά το άρθρο 72 § 1 του Συντάγματος αρμοδιότητα της Βουλής να ψηφίζει νόμους για θέματα του άρθρου 3 του Συντάγματος θα συνεπάγεται ένα πιο φιλελεύθερο σύστημα σχέσεων Εκκλησίας της Ελλάδος και Πολιτείας. Υπό την εκδοχή αυτή π.χ. ο Καταστατικός Χάρτης θα μπορούσε να αποφασίζεται από την Ιερά Σύνοδο και η Βουλή να περιορίζεται απλώς στην κύρωσή του δια νόμου χωρίς καμιά δυνατότητα επεμβάσεων επί των άρθρων του».

⁵⁴Εγκύκλιος Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, με Α.Π. 2514/11.06.1977, στο: «Αι Συνοδικαί Εγκύκλιοι, Τόμος Ε' (1972-1981)», εκδ. Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήναι, 2001, σσ. 499-502, εδώ σ. 499, εδαφ. «α». Θετικά έχει εκφρασθεί για τον νέο Καταστατικό Χάρτη (Ν. 590/1977), τον ψηφισθέντα επί αρχιεπισκοπείας Σεραφεΐμ, ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος λέγοντας ότι «κινείται εντός των πλαισίων της παραδόσεως του χώρου δια τον οποίον και εψηφίσθη γενικώς, ειδικότερον δε της παραδόσεως των αγαθών σχέσεων της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας και της Εκκλησίας της Ελλάδος, ως σχέσεων Μητρός και θυγατρός», βλ. Βαρθολομαίου (Αρχοντώνη), Μητροπολίτου Φιλαδελφείας (νυν Οικουμενικού Πατριάρχου), «Το Οικουμενικόν Πατριαρχείον εν τω Συντάγματι της Ελλάδος και εν τω Καταστατικώ Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος», *Μνήμη Μητροπολίτου Ικονίου Ιακώβου*, εκδ. Εστία Θεολόγων Χάλκης, εν Αθήναις, 1984, σ. 413.

σταθερότητας για την Εκκλησία της Ελλάδος. Η υπό την ισχύ του Ν. 590/1977 ομαλότητα της εκκλησιαστικής διοικήσεως δύναται να αποδοθεί στην εναρμόνιση των νομοθετικών επιλογών του Κ.Χ. προς τα θεμελιώδη ζητήματα λειτουργίας σύμφωνα με την κανονική παράδοση της Ανατολικής Ορθοδόξου του Χριστού Εκκλησίας και - απολύτως συναφώς – στην κατ' αρχάς θεσμοθετημένη μη ανάμειξη της Πολιτείας με ουσιαστικό τρόπο στα *interna corporis* της Εκκλησίας. Τα γεγονότα αυτά συνετέλεσαν καίρια στη σταδιακή εξομάλυνση προγενεστέρων προβλημάτων. Οι νομοθετικές επιλογές αποτελούν θεσμικές κατακτήσεις η υπόμνηση των οποίων οφείλει να προσδιορίζει τη βάση του διαρκούς διαλόγου περί των θεσμικών σχέσεων μεταξύ της Ορθοδόξου Εκκλησίας και του Ελληνικού Κράτους»⁵⁵.

Σε γενικές γραμμές και μετά την παρέλευση 44 ετών (1977 – 2021) από της θεσπίσεως του Κ.Χ., θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι δι' αυτού τέθηκαν οι βάσεις για την αυτοδιοίκηση της Εκκλησίας και χαράχθηκε ο δρόμος της αगाστής συνεργασίας της με το Κράτος, στο συνταγματικό πλαίσιο μιας πολιτειοκρατικής μεν πάντα σχέσεως, αλλ' εφεξής ηπιότερης μορφής και σαφώς χαλαρότερης εξαρτήσεως, μέσω της οποίας διαμορφώθηκε ένα καθεστώς αρμονικής συναλληλίας, αμοιβαίου σεβασμού και διακριτών ρόλων, το οποίο σε γενικές γραμμές διατηρείται και στις μέρες μας.

Γ. Νόμοι και Κανονισμοί που αφορούν την Εκκλησία

α) Νόμοι:

Ο Ν. 590/1977 που ισχύει μέχρι σήμερα αποτελεί τον μόνο αυτοτελή Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος, ο οποίος ψηφίσθηκε υπό της Βουλής των Ελλήνων, διά κοινοβουλευτικής διαδικασίας. Έχοντας εισαγάγει ένα καινοτόμο πλαίσιο λειτουργίας της Εκκλησίας, στη βάση της εναρμονίσεως νομιμότητας και κανονικότητας, εξασφαλίζει τη νόμιμη και κανονική λειτουργία των διοικητικών θεσμών της Εκκλησίας, συμφώνως προς τη ρητή επιταγή του Συντάγματος (αρθ. 3, παρ. 1), ενώ καθορίζει σαφέστερα τη θέση της Εκκλησίας στο ελληνικό Κράτος επί τη βάσει της παραδοσιακής αρχής της συναλληλίας και των διακριτών ρόλων. Ωστόσο, πέραν του ανωτέρω θεμελιώδους αυτού για την Εκκλησία νομοθετήματος,

⁵⁵ Δωρόθεος (Πολυκανδριώτης), Μητροπολίτης Σύρου, στο λόγο που εξεφώνησε κατ' εντολήν του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου Β' (Λιάπη), τη Δευτέρα, 9η Οκτωβρίου 2017, στη μεγάλη αίθουσα της Ιεραρχίας παρουσία του Μακαριωτάτου, των μελών της Δ.Ι.Σ. και απάντων των διακονούντων και εργαζομένων εις τα Γραφεία του Συνοδικού Μεγάρου, βλ. «Αμφιτηρίς», κ.λ.π., οπ. π., *Θεολογία* 89 (1), 2018, σσ. 79-116, εδώ σσ. 80-81.

υπάρχει μια σειρά και άλλων διατάξεων εγκατεσπαρμένων σε πλήθος άλλων νομοθετημάτων που αφορούν άμεσα ή έμμεσα την Εκκλησία (όλως ενδεικτικός: Ν. 4301/2014 ο οποίος στο αρθ. 25 § 1 ρυθμίζει θέματα [ανα-] σύστασης παλαιών Ιερών Μονών [Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ. - ησυχαστηρίων] και ενοριών της Εκκλησίας της Ελλάδος, οι οποίες ιδρύθηκαν πριν την έναρξη ισχύος του ν. 590/1977, ευρύτερα δε εκσυγχρονίζει το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας), και τα οποία πολιτειακής προελεύσεως νομοθετήματα εφαρμόζει η Εκκλησία ενσωματώνοντάς τα στην ευρύτερη καταστατική της νομοθεσία. Όλοι οι (παλαιοί και νέοι) νόμοι που αφορούν την Εκκλησία δημοσιεύονται στη *Βάση Δεδομένων για το Ορθόδοξο Κανονικό και Εκκλησιαστικό Δίκαιο* «Βαλσαμών» που τηρεί τα τελευταία χρόνια η Νομική Υπηρεσία της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος⁵⁶.

β) Κανονισμοί:

Η εξουσιοδότηση της ρυθμίσεως ειδικών εσωτερικών ζητημάτων της Εκκλησίας της Ελλάδος, μέσω κανονιστικών αποφάσεων της Ιεράς Συνόδου, παρεσχέθη για πρώτη φορά με σειρά διατάξεων του Καταστατικού Χάρτη της δικτατορίας 1967-1974 και επι αρχιεπισκοπείας Ιερωνύμου Α' (Κοτσώνη) - και συγκεκριμένα με το Ν.Δ. 126/196957. Το γεγονός, που έλαβε χώρα τον Φεβρουάριο του 1969, θα θεωρηθεί ιστορική καινοτομία η οποία αποτέλεσε μεγάλο επίτευγμα, καθώς η Εκκλησία της Ελλάδος με το ίδιο νομοθετικό διάταγμα αφ' ενός μεν κατεστάθη Ν.Π.Δ.Δ. (αρθ. 1 § 4) αφ' ετέρου δε απέκτησε για πρώτη φορά το δικαίωμα να εκδίδει κανόνες δικαίου επέχοντες ισχύν νόμου για τη ρύθμιση της εσωτερικής δομής και λειτουργίας της με το δικαίωμα αυτό να επεκτείνεται εφ' όλων των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων, δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου της αρμοδιότητάς της. Με τις διατάξεις του Κ.Χ. του 1969 η διοίκηση της Εκκλησίας κατέστη ικανή, μόνη της πλέον, να αποτελεί Βουλή / Νομοθετικό Σώμα και να ψηφίζει διατάξεις που αφορούν στην οργάνωση της εσωτερικής της ζωής. Πριν από την ισχύ του διατάγματος αυτού η όλη διοίκηση και διαχείριση των εκκλησιαστικών πραγμάτων (διορισμοί εκκλησιαστικών υπαλλήλων, μισθώσεις και εκποιήσεις ακινήτων, εκτέλεση εκκλησιαστικών έργων, κ.λπ.) γινόταν μόνο με διατάξεις νόμων που ψήφισε ο κοινός νομοθέτης. Με το νομοθέτημα αυτό η Εκκλησία εξοπλίστηκε με το δικαίωμα, με

⁵⁶Στο σύνδεσμο (link) <http://www.valsamon.com>, όπου, επίσης, δημοσιεύονται οι (παλαιοί και νέοι) Κανονισμοί, η Νομολογία των δικαστηρίων και, φυσικά, οι Ιεροί Κανόνες.

⁵⁷ Ιωάννης Μ. Κονιδάρης, *Εγχειρίδιο Εκκλησιαστικού Δικαίου* (με τη συνεργασία Β.Κ. Μάρκου), εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2016, σσ. 8-9. Πρβλ. υποσημ. 24.

αποφάσεις είτε της Ιεραρχίας, είτε της Δ.Ι.Σ. –βάσει ρητών εξουσιοδοτικών διατάξεων (νομοθετικών εξουσιοδοτήσεων) του ως άνω νόμου, όπως αυτές ερμηνεύθηκαν αυθεντικά με το άρθ. 5 § 1 του Ν.Δ. 407/1970⁵⁸– να ρυθμίζει όλες τις έννομες σχέσεις των νομικών της προσώπων εκδίδοντας η ίδια Κανονιστικές Πράξεις υπό τη μορφή Κανονισμών για τη λειτουργία των εποπτευομένων από αυτή φορέων και οργανισμών (όπως π.χ. Κανονισμοί για τη λειτουργία των εργασιών της Ιεραρχίας, της Αποστολικής Διακονίας, Εκκλησιαστικών Σχολών, κ.λπ). Έτσι η Εκκλησία απέκτησε όντως μεγάλη ελευθερία και ευελιξία στην έκδοση αποφάσεων που την αφορούσαν⁵⁹. Ο μεγάλος αριθμός νομοθετικών εξουσιοδοτήσεων που παρείχε το Ν.Δ. 126/1969⁶⁰, οδήγησε στην πολύπλευρη κανονιστική αυτορρύθμιση του εκκλησιαστικού οργανισμού και την εντυπωσιακή εμβάθυνση της αυτοδιοικήσεώς του, μέσω μιας ευρύτατης δικαιοπαραγωγικής λειτουργίας που είχε ως αποτέλεσμα την παραγωγή ενός μεγάλου αριθμού Κανονισμών, οι οποίοι κάλυψαν εκτεταμένα θεσμικά πεδία της εσωτερικής διοικητικής οργανώσεως της Εκκλησίας⁶¹. Παρότι ο συγκεκριμένος Κ.Χ. δεν επιβίωσε επί μακρόν (1969-1974), εντούτοις οι, κατά τα ως άνω, αυτοδιοικητικού τύπου ρυθμίσεις του, αναγνωρισθείσες ως θετικές για την κανονιστική αυτορρύθμιση των εσωτερικών θεμάτων της Εκκλησίας, διατηρήθηκαν και μετά την πτώση της δικτατορίας και την κατάργηση του Ν.Δ. 126/1969 που τις περιείχε καθώς, δυνάμει του αρθ. 6 § 1 του (καταργητικού) Ν.Δ. 87/1974⁶² κρίθηκαν (προφανώς κατόπιν συνεννοήσεως της Κυβερνήσεως και της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας) διατηρητέες μέχρι τη δημοσίευση του νέου Κ.Χ. τη σύνταξη του οποίου είχε ήδη δρομολογήσει η (υπό την πρωθυπουργία Κων/νου Καραμανλή) Κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας σε συνεργασία με την (υπό την αρχιεπισκοπεία Σεραφείμ [Τίκα]) Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος. Έτσι, με

⁵⁸«Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινών του Ν.Δ. 126/1969 «Περί Καταστατικού Χάρτου της

Εκκλησίας της Ελλάδος» (Φ.Ε.Κ. 9, τ. Α'/15.01.1970). Περί της διατάξεως αυτής, που καθόριζε – και επέτασσε– ότι οι κανονιστικές αποφάσεις της Ιεραρχίας ή της Δ.Ι.Σ., έπρεπε, πέραν της δημοσιεύσεώς τους στο επίσημο δελτίο «Εκκλησία» να δημοσιεύονται και στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ.), βλ. σχετική ανάλυση εις Κωνσταντίνου Γ. Παπαγεωργίου, *Τα Όρια της Εκκλησιαστικής Αυτοδιοίκησης. Ι. Κανονιστική αρμοδιότητα*, εκδ. Degiorgio, Τρίκαλα, 2012, σσ. 67-68.

⁵⁹Χαράλαμπος Μ. Ανδρέοπουλος, *Η Εκκλησία κατά τη δικτατορία 1967-1974*, οπ.π., σ. 203 Δωρόθεος (Πολυκανδριώτης), Μητροπολίτης Σύρου, «Αμφιτετρύς», κ.λ.π., οπ.π., *Θεολογία*, 89 (1), 2018, σσ. 104-105.

⁶⁰Βλ. όλως ενδεικτικώς σχετικές εξουσιοδοτικές διατάξεις: αρθ. 5 § 3, άρθ. 6 § Δ' και ΙΔ', αρθ. 10 § 4, άρθ. 15, αρθ. 17 § 1, αρθ. 20 § 6, αρθ. 22 § 4, αρθ. 25 § 3, αρθ. 26 § 2, αρθ. 43 § 5 του Ν.Δ. 126/1969 σε συνδυασμό με το αρθ. 5 του Ν.Δ. 407/1970, βλ. σχετ. την προηγηθείσα υποσημ. (58)

⁶¹Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου, *Εκκλησιαστικό Δίκαιο*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη, 2017, σσ. 118-119

⁶²Βλ. υποσημ. 38.

το νέο Κ.Χ. που δημοσιεύθηκε τον Μάιο του 1977, με το άρθρο 67 αυτού, όχι μόνο διατηρήθηκαν σε ισχύ οι παλαιότερες Κανονιστικές Πράξεις εφόσον δεν έρχονταν σε αντίθεση με τις διατάξεις του (Ν. 590/1977) και δεν είχαν εκδοθεί με ανίσχυρη νομοθετική εξουσιοδότηση ή καθ' υπέρβασή της, αλλά η Πολιτεία ανανέωσε το αυτοδιοικητικό δικαίωμα της Εκκλησίας με νέες, βελτιωμένες και πληρέστερες νομοθετικές ρυθμίσεις οι οποίες ενσωματώθηκαν, ως εξουσιοδοτικές διατάξεις, στον νέο Κ.Χ. του 1977 (Ν. 590)⁶³. Οι εξουσιαστικές αυτές διατάξεις προς το ανώτατο όργανο διοικήσεως της Εκκλησίας, ήτοι την Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας (Ι.Σ.Ι.)⁶⁴ και την εκ ταύτης προερχόμενη Διαρκή Ιερά Σύνοδο (Δ.Ι.Σ.), ως εκ της ειδικότητάς τους, πληρούν και τη σχετική απαίτηση του άρθρου 43 § 2 του Συντάγματος, σύμφωνα με την οποία εξουσιοδότηση για την έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοικήσεως επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμισθούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό⁶⁵.

Σήμερα η ίδια η Εκκλησία, από μόνη της, μπορεί να «νομοθετεί» για τα του οίκου της και να εκδίδει τα δικά της «διατάγματα», μέσω Κανονισμών, Κανονιστικών Διατάξεων και λοιπών διοικητικών Πράξεων οι οποίες μετά τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ισχύουν ως νόμοι του Κράτους⁶⁶. Η κατ' αυτόν τον τρόπο νομοθετικός κατοχυρωθείσα εσωτερική αυτοτέλεια / αυτοδιοίκηση της Εκκλησίας αποτελεί γεγονός αξιοσημείωτο και ζωτικής σημασίας και απορρέει από τις θεμελιώδεις διατάξεις του Συντάγματος, τους Ιερούς Κανόνες και τη μακραίωνη εκκλησιαστική παράδοση.

γ) Κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας ενορίας:

Η ενορία, η οποία ως θεσμός συγκροτεί, κατά την πλέον πρόσφατη εκκλησιαστική διατύπωση, τη «*βασική μονάδα κανονικής οργανώσεως του εκκλησιαστικού βίου*»⁶⁷ αναγνωρίζεται ως ΝΠΔΔ (αρθ. 1 § 4 Κ.Χ.) συγκροτείται από το (5μελές) Εκκλησιαστικό Συμβούλιο (το οποίο απαρτίζεται από τον εφημέριο ως πρόεδρο και

⁶³Βλ. άρθρα 4 εδ. ια', 6 § 5, 9 § 4, 10 § 4, 11 § 2, 29 § 2, 30, 35 § 3, 38 § 2, 39 § 10, 41 § 3, 42 § 3 και § 4-5, 43 § 1 και § 3, 45 § 4-5, 46 § 2 και 59 § 1.

⁶⁴«*Ανωτάτη Εκκλησιαστική Αρχή*», κατά τη διατύπωση του άρθρου 3 § 1 του Κ.Χ., στις αρμοδιότητες της οποίας καταλέγεται και να «*εκδίδει κανονιστικές αποφάσεις περί της οργανώσεως και εσωτερικής διοικήσεως της Εκκλησίας, κατά τα ειδικότερα εν τω παρόντι διαλαμβανόμενα, δημοσιευόμενα δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως*» (άρθρο 4 εδ. ε' Ν. 590/1977). Πρβλ. υποσημ. 66.

⁶⁵Ιωάννης Μ. Κονιδάρης, *Κανονισμοί Εκκλησίας της Ελλάδος* (με τη συνεργασία Α. Α. Κόντη και Β. Κ. Μάρκου), εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2015, (εις εισαγωγή) σσ. XIV-XV.

⁶⁶Μποτή, Γεωργίου, Ι., *Εκκλησία της Ελλάδος. Τριάντα χρόνια νομοθετικού έργου (1969-1999)*, εκδ. Πλάτανος, Αθήνα, 2001, σσ. 9-13.

⁶⁷ Κανονισμός 305/2018 «Περί εφημερίων και διακόνων», ΦΕΚ, 153/Α'/22.08.2018), αρθ. 1 § 2

από τέσσερα λαϊκά μέλη που ορίζονται και εκλέγονται από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο) και διοικείται με βάση τις διατάξεις του Κανονισμού 8/197968. Εξ επόψεως νομικής προσωπικότητας το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο είναι αφ' εαυτού νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), καθώς εκ του συνδυασμού των διατάξεων των άρθρων 1 παρ. 4 του ν. 590/1977 «Περί του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδας» και 2 παρ. 1 και 2, και 7 έως και 12 του Κανονισμού 8/1979 «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών» της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, προκύπτει ότι αποτελεί *όργανο διοικήσεως* της ενορίας, η οποία είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, επιφορτισμένο με την (ασκουμένη υπό του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου) διοίκηση, τη διαχείριση και την αξιοποίηση της περιουσίας του ιερού ναού της ενορίας⁶⁹. Πέραν όμως, αυτής της στενά νομικής θεωρήσεως της οντότητας του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, θα λέγαμε ότι η επί της ουσίας λειτουργία του είναι πρωτίστως πνευματική⁷⁰ – και εν ταυτώ κοινωνική – καθόσον αποτελεί τη θεσμική διοικητική έκφραση της ενορίας, δηλ. του κυττάρου του σώματος της ποιμαινούσης Εκκλησίας υπό την θεολογική αυτής έννοια, ως “σώματος Χριστού”, όπως την διατύπωσε ο Απόστολος Παύλος⁷¹ και όπως την εξέφρασε σε σχετική αναφορά του ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας της Ελλάδος κ.κ. Ιερώνυμος Β'. Χαρακτηρίζοντας τη θέση του Εκκλησιαστικού Συμβούλου ως διακονία στην υπηρεσία της Εκκλησίας ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερώνυμος Β' την προβάλλει ως «*ξεχωριστή μέσα στο εκκλησιαστικό σώμα*», συμπληρώνοντας τα εξής: «*Οι Εκκλησιαστικοί Σύμβουλοι ή Επίτροποι, όπως λέγονταν παλαιότερα, αποτελούν τους πλέον άμεσους συνεργάτες του εφημερίου και νοσηματοδοτούν την εκπροσώπηση του λαϊκού στοιχείου στην εκκλησιαστική διοίκηση. Ουσιαστικά επιλέγονται όχι για να ωφεληθούν ανθρωπίνως κάτι, μιας και η θέση είναι τιμητική και άμισθη, αλλά για να βαστάζουν έναν ειδικότερο Σταυρό, αυτόν της ευθύνης της διοικήσεως και διαχειρίσεως του εκκλησιαστικού κυττάρου που λέγεται ενορία. Στη σύγχρονη καθημερινότητα, με την πολυεπίπεδη εξέλιξη και πολυπλοκότητα των σχέσεων, η διακονία του Εκκλησιαστικού Συμβούλου ή Επιτρόπου διαφέρει από αυτό*

⁶⁸ «Περί ιερών ναών και ενοριών», ΦΕΚ 1/Α' /05.01.1980.

⁶⁹ Βλ. σχετικώς ως προς το θέμα αυτό – της θεωρήσεως του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου ως οργάνου διοικήσεως ΝΠΔΔ – τις αποφάσεις ΣτΕ 5795/95 και ΣτΕ 4480/1997.

⁷⁰ Όπως και με το γράμμα του νόμου επισημαίνεται και συγκεκριμένα στο αρθ. 37 § 1 του Κ.Χ., όπου τονίζεται ότι ο εφημέριος / ιερέας ως Πρόεδρος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου έχει την ευθύνη και πρέπει να μεριμνά για τη λατρευτική και πνευματική ζωή των ενοριτών και γενικότερα για οποιοδήποτε ζήτημα αφορά στην πνευματική και υλική πρόοδο της ενορίας.

⁷¹ Α' Κορ. 12, 27, Εφες. 1, 22-23

που ήταν παλαιότερα. Πρέπει να γίνει συνείδηση η αυξημένη ευθύνη, όχι μόνο έναντι του Σώματος του Χριστού, αλλά και έναντι της κοινωνίας των πολιτών, ευθύνη η οποία δεν εξαντλείται σε πνευματικό επίπεδο, αλλά προεκτείνεται σε νομικό, σε ηθικό και κοινωνικό. Ουσιαστικά στις μέρες μας ο Εκκλησιαστικός Επίτροπος καλείται να είναι διαρκώς έτοιμος για να δώσει “λόγον παντί τω αιτούντι”⁷² (...)»⁷³.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανδρουτσόπουλος Γεώργιος, «Η συσσωμάτωση της επικρατούσας Ορθόδοξης Εκκλησίας στην ελληνική έννομη τάξη: Θεοϊδρυτος οργανισμός ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου;», *Νομοκανονικά* 1/2018, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σσ. 33-49.
- Δωρόθεος (Πολυκανδριώτης), Μητροπολίτης Σύρου, «Αμφιετηρίς Τεσσαρακονταετίας Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ν. 590/1977)», *Θεολογία* 89 (1), 2018, σσ. 79-116.
- Κονιδάρης Ιωάννης, *Η διαπάλη της νομιμότητας και της κανονικότητας και η θεμελίωση της εναρμονίσεώς τους*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1994, σσ. 39-75, 201-219.
- Κονιδάρης Ιωάννης, *Εγχειρίδιο Εκκλησιαστικού Δικαίου* (με τη συνεργασία Β. Κ. Μάρκου), εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2016, σσ. 81-105
- Κονιδάρης Ιωάννης, Μ., *Κανονισμοί Εκκλησίας της Ελλάδος* (με τη συνεργασία Α.Α. Κόντη & Β. Κ. Μάρκου), εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2015, σσ. 235-271.
- Μαρίνος Αναστάσιος, *Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας*, εκδ. Εκκλησιαστικόν, Επιστημονικόν και Μορφωτικόν Ίδρυμα Ιωάννου και Ερριέτης Γρηγοριάδου, Αθήναι, 1984, σελ. 30-40.
- Παπαγεωργίου Θεόδωρος, «Το νομοθετικό καθεστώς και οι σχέσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος με το Κράτος: δεδομένα και παρανοήσεις», *Νομοκανονικά* 2/2017, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, σσ 29-76· *Θεολογία* 89 (1), 2018, εκδ. Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα, σσ. 235-271.
- Κων/νος Παπαγεωργίου, *Εκκλησιαστικό Δίκαιο*, εκδ. Ostrakon Publishing, Θεσσαλονίκη, 2017, σσ. 113-120.

⁷² Α΄ Πετρ. 3, 15

⁷³ Από τον Πρόλογο του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου Β΄ στο βιβλίο του Φραγκιαδάκη, Γεωργίου, πρεσβυτέρου *Το εγκόλπιον του επιτρόπου*, εκδ. Ιεράς Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος – Κλάδος εκδόσεων της Επικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας, Αθήνα, 2010, σελ. 6.

Φειδάς Βλάσιος, *Εκκλησιαστική Ιστορία Γ'. Από την άλωση μέχρι σήμερα (1453-2014)*, [εκδ. ιδιωτική] Αθήνα, 2014, σσ. 584-603.

Φειδάς Βλάσιος *Εκκλησιαστικό Δίκαιο. Υπό το φως της κανονικής παραδόσεως*, εκδ. Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα, 2021, σσ. 581-590.

ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Η Εκκλησία ως «νομικό πρόσωπο» και ως θείο καθίδρυμα: Ευκαταία αλληλοπεριχώρηση ή αναγκαστική συνύπαρξη;
2. Ο διφυής χαρακτήρας της θεσμικής/ποιμαίνουσας Εκκλησίας, βάσει της κειμένης νομοθεσίας.
3. Για ποιους λόγους η Εκκλησία αποδέχθηκε τον χαρακτηρισμό της ως Ν.Π.Δ.Δ.; Συμφωνείτε ή όχι μ' αυτή την αποδοχή – και (είτε «ναι», είτε «όχι») γιατί;
4. Ενορία: φορέας εξουσίας (ως ΝΠΔΔ) ή διακονίας (ως “κύτταρο” της Εκκλησίας);
5. Εκκλησιαστικό Συμβούλιο: Βάσει του Κ.Χ. (Ν. 590/1977, αρθ. 37 § 8) προεδρεύει σε αυτό κατά προτίμηση ένας εκ των εχόντων “πλείονα” προσόντα τακτικών εφημερίων της ενορίας, διοριζόμενος υπό του οικείου Μητροπολίτη. Ποια θεωρούνται, κατά τη γνώμη σας, ως τα σημαντικότερα (τυπικά και ουσιαστικά) προσόντα γι' αυτή την εκκλησιαστική θέση ευθύνης;
6. Οι βασικές και μείζονος σημασίας συνταγματικές και νομοθετικές διατάξεις επί των οποίων θεμελιώνεται η διοικητική αυτοτέλεια της Εκκλησίας της Ελλάδος.
7. Ποιοι φορείς της Εκκλησίας και των οργανωτικών της υποδιαίρεσεων έχουν τη μορφή «Ν.Π.Δ.Δ.», ποιοι τη μορφή «Ν.Π.Ι.Δ.» και ποια η διαφορά τους;
8. Ποιες εκκλησιαστικές πράξεις / αποφάσεις υπόκεινται σε ακυρωτικό έλεγχο ενώπιον του ΣτΕ και ποιες δεν ελέγχονται - και γιατί;
9. Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο ως όργανο διοίκησης, ως φορέας κοινωνικής προσφοράς και πνευματικής αποστολής.
10. Το δικαίωμα της Εκκλησίας να «νομοθετεί» για τα του οίκου της - για τη ρύθμιση της εσωτερικής δομής και λειτουργίας της - εκδίδοντας κανόνες δικαίου επέχοντες ισχύ νόμου.

2. Διοίκηση Ενορίας

Λέξεις κλειδιά: *Ενορία, Ναός, Οργάνωση και Διοίκηση Ενορίας, Ποιμαντική «Πρώτων Βοηθειών», Κανονισμοί, Αλληλογραφία και Εκκλησιαστική Εθιμοτυπία, Αναφορά, Πρωτόκολλο, Διαβιβαστικό, Προσφωνήσεις Κληρικών*

Βασικός σκοπός του κεφαλαίου είναι να αντιληφθούμε εννοιολογικά αλλά και θεολογικά τον όρο **Ενορία**, καθώς και τη σημερινή οργάνωσή της, στον διοικητικό, ποιμαντικό και πνευματικό τομέα. Θα αναφερθούμε έτσι στη διοικητική δομή και οργάνωση της ενορίας, ασχολούμενοι με τον Πρόεδρο και τα Μέλη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, με το υπόλοιπο προσωπικό, καθώς και στις πράξεις, που προβλέπονται αλλά και τα απαιτούμενα βιβλία, που πρέπει να τηρούνται. Με άλλα λόγια θα αναφερθούμε στην ενορία από το Α έως το Ω, στην ενοριακή αλφάβητο με τους όρους, τους κανόνες και τις δράσεις της, στη φυσιογνωμία της ενορίας και των βασικών συντελεστών της, κληρικών και λαϊκών στελεχών.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Οργάνωση και Διοίκηση Ενορίας και η Ποιμαντική «Πρώτων Βοηθειών»

Ένα ιδιαίτερο, όσο και ενδιαφέρον, κεφάλαιο της Ποιμαντικής είναι αυτό που εντάσσεται σε ένα κύκλο ειδικότερου ενδιαφέροντος, που δεν θα ήταν λάθος να τον ονομάσουμε *Οργάνωση και Διοίκηση Ενοριών*, κατά το πρότυπο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων (Management), για την οποία ενδιαφέρον μεγάλο εγείρεται και θόρυβος πολύς εδώ και πολλά χρόνια.

Οι μορφές των ενοριών στις μέρες μας είναι η παραδοσιακή αγροτική, η ημιαστική αλλά κυρίως η αστική. Και λέμε κυρίως, αναφερόμενοι στον ελλαδικό χώρο, καθώς από τα δέκα εκατομμύρια των κατοίκων αυτής της χώρας, το 80% διαμένει σε αστικές ή ημιαστικές περιοχές.⁷⁴

⁷⁴http://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/population-demographic-situation-languages-and-religions-33_el, 10.4.2021

Τα προβλήματα της αστικοποίησης στην ενοριακή ζωή και οργάνωση

Για να γίνει εφικτή η πληρέστερη κατανόηση της αξίας διερεύνησης και καταγραφής των δομών μιας ενορίας και συνολικά μιας αστικής Μητροπόλεως, είναι σημαντικό να δούμε τα προβλήματα που συνοδεύουν και «σημαδεύουν» την αστική ενορία.

Μιλώντας για αστική ενορία αναφερόμαστε στις ενορίες τέτοιων κυρίως πόλεων, σαν την πόλη αυτή που τόσο εύγλωττα περιγράφει, τόσο η φράση του λογοτέχνη Αντώνη Σαμαράκη: «ποτέ άλλοτε οι στέγες των ανθρώπων δεν έφθασαν τόσο κοντά και οι ψυχές τους τόσο μακριά», όσο και η ρητορική ερώτηση του Jean-Francois Collange «επιτέλους, πώς περιμένουμε ο Θεός να έρθει να ζήσει σε μέρη όπου οι ίδιοι οι άνθρωποι δεν μπορούν να ζήσουν;»⁷⁵. Μέσα στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις «η ευχαριστιακή κοινότητα έχει αλλοιωθεί σε μαζική θρησκευτική απρόσωπη ομάδα»⁷⁶. Το φαινόμενο της αστικοποίησης δημιούργησε μια αστική κοινωνία τελείως διαφορετική από την παραδοσιακή, αγροτογεωργική κοινωνία, βασικά στα εξής:⁷⁷

Α. Στην *οργάνωση του χώρου*⁷⁸, με την επιβολή της πυκνοκατοίκησης και την ομαδοποίηση της κατοικίας. Σχετική προς αυτό είναι και η συχνή μετακίνηση των κατοίκων των μεγαλουπόλεων από περιοχή σε περιοχή.

Β. Στην *οργάνωση του χρόνου*, με τη ζωή να οργανώνεται όχι πια βάσει της κίνησης του ήλιου αλλά των δεικτών του ρολογιού και των ωραρίων εργασίας.

Γ. Στην *κοινωνικοπολιτιστική και θρησκευτική ολοκλήρωση*, με την ανάπτυξη της κοινωνικής και πολιτιστικής «ανοχής» και τον ιδεολογικό «πλουραλισμό», ώστε να μην υφίσταται πλέον θρησκευτική ομοιογένεια στον πληθυσμό.

Δ. Στον *εθιμικό τρόπο ζωής*, με τη χαλάρωση της αίσθησης και της βίωσης του εθίμου.

Ε. Στον *πανηγυρικό χαρακτήρα της ζωής*, με τη βιομηχανοποίηση της ψυχαγωγίας και τη γενίκευση των ψυχαγωγικών δυνατοτήτων, καθώς και την, κατά τα Σαββατοκύριακα και τις εορτές, ομαδική φυγή των κατοίκων των αστικών κέντρων προς την ύπαιθρο.

Πιο συγκεκριμένα η επίδραση του φαινομένου της αστικοποίησης έχει επιπτώσεις

⁷⁵ Jean-Guy Nadeau et Marc Pelchat, *Dieu en Ville (Evangile et Eglises dans l'espace urbain)*, éditions Novalis, 1998, σ.21.

⁷⁶ Γεωργίου Μαυρομάτη Β., *Η Ενορία*, εκδ. ΤΕΡΤΙΟΣ, Κατερίνη 1998², σ.29.

⁷⁷ Ευθυμίου Στύλιου, Επισκ. Αχελώου (+), *Οργάνωση και άσκηση Αστικής Ποιμαντικής στην αστικοποιημένη περιοχή της Αρχιεπισκοπής Αθηνών*, Αθήνα 1998, σ.3 εξ. .

⁷⁸ Πρβλ. Γεωργίου Μαντζαρίδη, *Ενορία: Προς μια νέα ανακάλυψή της* (συλλογ. έργο), εκδ. Ακρίτα, Αθήνα 1993, σ.73 εξ. .

στη ζωή και τις δομές της Εκκλησίας:⁷⁹

1. Προσβάλλει μέχρι διαλύσεως την τοποκεντρική ενορία.
2. Αχρηστεύει τα καθιερωμένα ωράρια των εκκλησιαστικών λειτουργιών.
3. Καθιστά ανέφικτη την προσωπική ποιμαντική επικοινωνία ποιμένων και ποιμνίου.
4. Αποκόπτει μεγάλες μάζες του πληθυσμού από τη θεία Λατρεία.
5. Διαλύει την κοινωνικοπολιτιστική ομοιογένεια του λαού.
6. Προσβάλλει τη συνοχή, ακόμη και αυτό τον θεσμό, της οικογένειας.
7. Αποϊεροποιεί την εκπαίδευση, τις διαφυλικές και κοινωνικές σχέσεις.

Στα χαρακτηριστικά της αστικοποιημένης ενορίας λοιπόν, συγκαταλέγονται και τα ακόλουθα:

Υπερβολική αύξηση του αριθμού των ενοριτών (υπάρχουν ενορίες με 100.000 Χριστιανούς - μέλη)⁸⁰,

Ο τομέας που έχει γίνει κεντρικό ζήτημα στην αστική κοινωνία είναι αυτός του μεγέθους. Το πρόβλημα έχει δύο πλευρές: το μέγεθος της ενορίας σε σχέση με τους ανθρώπους και το μέγεθος του ναού.⁸¹

Όλα τα πιο πάνω υπαγορεύουν για άλλη μια φορά την ανάγκη της ανάπτυξης ιδιαίτερης και εξειδικευμένης ποιμαντικής ενασχόλησης για τις ενορίες των μεγάλων, πρωτίστως, αστικών συγκροτημάτων.

Όταν μιλάμε για την ενορία δεν μιλάμε, βέβαια, μόνο για τους κληρικούς της ή για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, καθώς θα ήταν παράλειψη αν δεν αναφερόμασταν και στην κύρια μέριμνά της, που είναι οι πιστοί, οι ενορίτες.

«Η Ενορία δεν περικλείει μόνο τον Ιερέα, αλλά και όλους τους Λαϊκούς συνεργάτες και συνυπευθύνους για την κοινή αυτή αποστολή»⁸² και «κάθε Χριστιανός είναι συνεργός του Θεού κατά θεία συγκατάβαση στην πρόσκληση και καθοδήγηση των άλλων στο δρόμο της σωτηρίας»⁸³. Στην πράξη όμως, το θέμα δεν είναι προσδιορισμένο με σαφήνεια καθώς η προσωπικότητα του εφημερίου ή και του Επισκόπου κυριαρχεί και καθοδηγεί το ποίμνιο της Εκκλησίας. Παρόλα αυτά, και ο

⁷⁹ Ευθυμίου Στύλιου, ό.π., σ. 4 εξ..

⁸⁰ Γεωργίου Γρηγοριάτη (αρχιμ.), Η Ενορία ως Εκκλησιαστική κοινότητα, στο *Ενορία: Προς μια νέα ανακάλυψή της* (συλλογ. έργο), εκδ. Ακρίτα, Αθήνα 1993, σ.12

⁸¹ Σταύρου Κοφινά (πρωτοπρεσβ.), Η ανάγκη για κοινότητα, στο *Ενορία: Προς μια νέα ανακάλυψή της* (συλλογ. έργο), εκδ. Ακρίτα, Αθήνα 1993, σ.143

⁸² Αιμιλιανού Τιμιάδου (Μητροπολίτου Σηλυβρίας), *Για μια Ενορία ζώσα*, εκδ. Ιεράς Μονής Προφήτου Ηλίου, Πρέβεζα χ.χ., σ. 206.

⁸³ Νικολάου Πρωτόπαπα (Μητροπολίτου Φθιώτιδος+), *Έχοντες μάρφωσιν ευσεβείας*, εκδ. Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα 1996, σ. 90.

ενορίτης έχει πέρα από τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του εντός της ενορίας του. Μοιάζει μάλλον με μία αμφίδρομη σχέση.

Θέλοντας να προσεγγίσουμε τη σχέση αμοιβαιότητας ανάμεσα στον πιστό Χριστιανό και την Εκκλησία του σε επίπεδο ενορίας και τον εφημέριό του, θελήσαμε να καταγράψουμε σε αδρές γραμμές κάποια από τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά αυτού του συνδέσμου.

Ο σκοπός μας, μέσω μίας εύληπτης αναφοράς περί υποχρεώσεων και δικαιωμάτων, χωρίς όμως να σχετίζεται με μία βαλτωμένη καθηκοντολογία, είναι η βελτίωση των σχέσεων εντός του ζωντανού κυττάρου της ενορίας, όπου όλες οι δυνάμεις θα συνεργάζονται για την μακροήμερευση και υγεία αυτού του δομικού στοιχείου στο σώμα της Εκκλησίας.

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν:

Ο ενορίτης, ο πιστός, που ανήκει σε μία Ορθόδοξη χριστιανική ενορία έχει το αυτονόητο δικαίωμα να διαθέτει ποιμένα - εφημέριο - λειτουργό για τα ιερά Μυστήρια της Εκκλησίας.

Ποιμένα που να νοιάζεται γι' αυτόν, ως ενορίτη του, και την οικογένειά του· που να είναι δίπλα του στις λύπες και τις χαρές του.

Ποιμένα, που να αναγνωρίζει προσωπικά τον ενορίτη του και τις πνευματικές του ανάγκες, αλλά και ο ενορίτης, να γνωρίζει τον εφημέριό του, σύμφωνα με αυτό, που διδάσκει ο ίδιος ο Κύριος Ιησούς Χριστός, στην παραβολή του ποιμένα και των προβάτων.⁸⁴ Ότι, δηλαδή, ο ποιμήν ο καλός γνωρίζει ακόμα και το όνομα όλων όσων έχει υπό την ευθύνη του και το ποίμνιο γνωρίζει προσωπικά αυτόν, που ασκεί τον ρόλο του πνευματικώς υπευθύνου του.

Εφημέριο, που να τον *ποιμαίνει* και όχι να τον ... *«πημαίνει»*, δηλαδή να τον βλάπτει. Να τον προστατεύει από τους λύκους και όχι να τον λυμαίνεται.⁸⁵

Έχει, γενικότερα, ο ενορίτης το δικαίωμα να ζητά σοβαρούς και μορφωμένους κληρικούς. Έχει δικαίωμα να ζητά κληρικούς, όλων των βαθμίδων, πνευματικούς και πεπαιδευμένους στη ζωή και την πράξη της Εκκλησίας.

Έχει όμως την υποχρέωση να τους σέβεται, να τους υπολογίζει, να τους στηρίζει.

⁸⁴ Ιωάν. 10,14-15

⁸⁵ Θυμόμαστε έναν βασικό λόγο του Χριστού μας προς τον απόστολο Πέτρο «εάν με αγαπάς Πέτρο ποιμάινε τα πρόβατά μου» και σχολιάζει σχετικά και επιτυχημένα ο άγιος Αθανάσιος ο Πάριος: «Ποίμινε ουχί άρμεγε ή κούρευε ή κατάτρωγε τα πρόβατά μου. Διότι αυτό δεν είναι ποιμαίνειν αλλά πημαίνειν [βλάπτειν] τα πρόβατα». Πρβλ. ένα εξαιρετικό κείμενο του καθηγητή Αλέξανδρου Μ. Σταυρόπουλου «Η προδοσία των ποιμένων και η καλή ποιμαντική», www.ecclesia.gr/greek/holysynod/commitees/worship/stavropoulos_prodosia.pdf, 1.4.2021

Ο κάθε ενορίτης έχει δικαίωμα σε μία ομαλή και γνήσια χριστιανική ενοριακή ζωή, εντός και εκτός της Εκκλησίας, που να του χαρίζει εσωτερική γαλήνη, ανάπαυση, κατάνυξη και ελπίδα.

Μπορεί να απαιτεί το καλύτερο για τη ζωή της ενορίας του: ιερές ακολουθίες, ποιμαντικές δραστηριότητες, πνευματικές ευκαιρίες. Όμως, και ο ενορίτης οφείλει και ο ίδιος να τις παρακολουθεί, να τις στηρίζει και να τις συνδράμει.

Οφείλει να συμμετέχει στη ζωή, τη λειτουργία και την οργάνωση της ενορίας του.

Οφείλει να αποτελεί τον βοηθό του Ιερέα του, τον υποστηρικτή της εκκλησιαστικής κοινότητας με τέτοιο τρόπο, ώστε να αξιοποιεί το ένα ή περισσότερα χαρίσματα, που του έχει δώσει ο Θεός προς όφελος της μίας, αγίας, καθολικής και αποστολικής Εκκλησίας του Χριστού.

Υφίσταται ακόμα το δικαίωμα στα Ιερά Μυστήρια και σε αυτά να συμμετέχει, να τα απολαμβάνει, να τα προσλαμβάνει δωρεάν, όπως ακριβώς και ο ιερέας έλαβε την θεία Χάρη της Ιερωσύνης του δωρεάν.

Ο ίδιος ο πιστός, από την άλλη πλευρά, έχει υποχρέωση να τηρεί τους Κανόνες, τους Νόμους, τις Πνευματικές διατάξεις της Εκκλησίας του. Κυρίως όμως, να βηματίζει σε όλες τις φάσεις της ζωής του, σύμφωνα με τη διδασκαλία του Κυρίου Ιησού Χριστού.

Παράλληλα, από αυτό το γεγονός συνεπάγεται και ένα ακόμα δικαίωμά του. Το δικαίωμα στην εκκλησιαστική Κατήχηση, τη Μαθητεία των ιερών Πραγμάτων, στη θεολογική Κατάρτιση.

Ο ενορίτης πρέπει φυσικά να έχει τουλάχιστον έναν ιερό χώρο, την Εκκλησία του, τον Ναό του. Ο χώρος αυτός θα αποτελεί τη βάση, απ' όπου ο κληρικός, ο ιερέας, ο εφημέριος και ποιμένας του, θα του καλύπτει τις πνευματικές του ανάγκες.

Βέβαια, εφόσον υπάρχουν αντικειμενικές δυσκολίες και σχετικά ζητήματα, έχει το δικαίωμα ο ενορίτης να περιμένει τον ιερέα να έρθει στον δικό του χώρο ή σε άλλο μέρος, όπου θα εξυπηρετηθεί κάποια ποιμαντική-πνευματική ανάγκη.

Ο ενορίτης, ως πνευματική οντότητα, ανήκει σε μία μεγαλύτερη Οικογένεια, την παγκόσμια Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία και εκ των πραγμάτων στην Ιερά Μητρόπολη της περιοχής του και έχει ως επικεφαλής της τοπικής του Εκκλησίας τον Αρχιερέα-Μητροπολίτη.

Ο ενορίτης δεν φοβάται και δεν διστάζει να διακηρύττει την ιδιότητά του αυτή. Επιπλέον, όταν ονειδίζεται το όνομα του Κυρίου ή όταν συκοφαντείται είτε ο ιερέας του, είτε ο συνενορίτης του, είτε – γενικότερα – όταν θίγεται η αλήθεια, έχει το

θάρρος να μιλά και να υπερασπίζεται την ακρίβεια και την ορθότητα των πραγμάτων. Κάνει τον Σταυρό του και δίνει την μαρτυρία της αλήθειας και της αγάπης.

Έχει και πάλι ο ίδιος ο Κύριος αποκαλύψει: *Καθένας, λοιπόν, που με πίστη και θάρρος και χωρίς να φοβάται τους διωγμούς, θα με ομολογήσει Σωτήρα του και Θεό του εμπρός στους ανθρώπους, θα τον ομολογήσω και εγώ έμπροσθεν του ουρανού Πατρός μου ως δικό μου.*⁸⁶

Τέλος, είμαι ενορίτης δεν σημαίνει ότι είμαι Χριστιανός μόνο μέσα στην Εκκλησία και μόνο κάθε Κυριακή. Σημαίνει, ότι διαρκώς προσεύχομαι, ότι αδιαλείπτως προσφέρω και ότι πάντοτε σέβομαι και αγαπάω τον Θεό, τον Πλησίον, τη Φύση αλλά και τον ίδιο μου τον Εαυτό. Ο χρυσός κανόνας του Κυρίου μας αναφέρει: *Όπως θέλετε να κάνουν και να συμπεριφέρονται απέναντί σας οι άνθρωποι, έτσι και σεις να πράττετε και να συμπεριφέρεστε προς αυτούς.*⁸⁷

Συμπερασματικά, ενορία με τον εφημέριό της και ενορίτης θεμελιώνουν μία αμφίδρομη σχέση, όπου υπάρχουν υποχρεώσεις και δικαιώματα και από τις δύο πλευρές, ώστε να μεγαλουργήσουν. Σύνδεσμος ανάμεσα στα δύο αυτά είναι ο ίδιος ο Θεός. Γι' αυτό και η κατά Θεόν συνεργασία τους δίνει αποτελέσματα ουράνια και θεϊκά.⁸⁸

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Όλες όμως οι ενορίες έχουν κοινές ανάγκες και υποχρεώσεις, που πηγάζουν από τη θέση που έχουν απέναντι στους νόμους του Κράτους.

Γι' αυτό το λόγο, στο πρακτικό μέρος, αφού αναφερθούμε στις βασικές προβλέψεις του υπ' αριθμ. 305/2018 Κανονισμού της Εκκλησίας της Ελλάδος "***Περί Εφημερίων και Διακόνων***", θα αναφερθούμε στη συνέχεια διεξοδικά και αναλυτικά στον βασικό Κανονισμό, που αυτή τη στιγμή διέπει τις σχέσεις Ιερών Ναών και Ενοριών, δηλαδή στον υπ' αριθμ. 8/1979 Κανονισμό της Εκκλησίας της Ελλάδος.

⁸⁶ *Ματθ.* 10,32

⁸⁷ *Λουκ.* 6,31 και *Ματθ.* 7,12

⁸⁸ Τριαντάφυλλου Μπολτέτσου, *Ενορίτης στην Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία. Μία αμφίδρομη σχέση*, www.diapoimansi.gr/PDF/2020/Ενορίτης_Δικαιώματα_Υποχρεώσεις.pdf, 1.4.2021 και στην ενοριακή εφημερίδα «*Ενοριακά Νέα*», του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Πολυδρόσου της Ιεράς Μητροπόλεως Φωκίδος, τεύχος 3 (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2020), σ. 7

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 305/2018 «Περί Εφημερίων και Διακόνων»

(ΦΕΚ 153/Α/22.8.2018)

Γενικές έννοιες⁸⁹

1.α'. **Εφημέριος** καλείται κληρικός της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ελλάδος, κατέχων το δεύτερο βαθμό της Ιερωσύνης (Πρεσβυτέρου), κανονικώς χειροτονημένος και εξαρτημένος κανονικώς υπό του επιχωρίου Μητροπολίτη, ο οποίος καλύπτει τις λατρευτικές, τις ποιμαντικές και τις προνοιακές ανάγκες της ενορίας (άρθρα 1 παρ. α και 3 Κανονισμού της Εκκλησίας της Ελλάδος 8/1979, ΦΕΚ Α' 1/5.1.1980).

β'. **Διάκονος** καλείται κληρικός της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ελλάδος, κατέχων τον πρώτο βαθμό της Ιερωσύνης, κανονικώς χειροτονημένος και εξαρτημένος κανονικώς εκ του επιχωρίου Μητροπολίτη, ο οποίος διακονεί τον Επίσκοπο ή Πρεσβύτερο κατά την τέλεση της Θείας Λειτουργίας και των άλλων Ιερών Μυστηρίων, των Ακολουθιών του εορταστικού κύκλου της Εκκλησίας και κάθε άλλης ιεροπραξίας. Συνεπικουρεί στα ποιμαντικά και προνοιακά έργα της Ιεράς Μητροπόλεως ή της ενορίας.

2. Η ενορία, ως βασική μονάδα κανονικής οργάνωσης του εκκλησιαστικού βίου, αποτελεί, ως προς τις νομικές σχέσεις της, Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, ιδρύεται δε όπως ορίζει το άρθρο 36 παρ. 2 του ν. [590/1977](#) (Α'146). Η ενορία διοικείται από το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, που συγκροτείται κατά το άρθρο 7 του Κανονισμού 8/1979, όπως ισχύει.

3. Κέντρο της εκκλησιαστικής ζωής της ενορίας αποτελεί ο ενοριακός Ιερός Ναός, οριζόμενος με απόφαση του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου (άρθρο 36 παρ. 4 του ν. 590/1977).

4. Η ενορία έχει σαφώς καθορισμένη εδαφική περιφέρεια, τα όρια της οποίας καθορίζονται από το οικείο Μητροπολιτικό Συμβούλιο (άρθρο 36 παρ. 3 του ν. 590/1977) τηρουμένων, ως προς τον αριθμό των ενοριτών, για την ίδρυση νέας ενορίας ή τη συγχώνευση υφισταμένων όμορων ενοριών, των διατάξεων του άρθρου 3 του Κανονισμού 8/1979.

⁸⁹ «Στα πλαίσια της ανάγκης να ανταποκριθεί η αποστολική διακονία στα συνεχώς αυξανόμενα, πολυσχιδή και πολυεπίπεδα καθήκοντά της, η πρώτη Εκκλησία διηύρυνε τη λειτουργική και διοικητική της υποδομή. Έτσι παρουσιάζονται στη ζωή της Εκκλησίας οι πρεσβύτεροι και οι διάκονοι. Η εκλογή των επτά διακόνων προκύπτει, ακριβώς, όταν αυξάνει ο αριθμός των πιστών και οι Απόστολοι δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες που γεννώνται από την κοινωνική διάσταση της διακονίας τους», Αδαμαντίου Αυγουστίδη (πρωτοπρ.), *Ποιμένας και Θεραπευτής. Ζητήματα ποιμαντικής ψυχολογίας και ποιμαντικής πρακτικής*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 1999, σ.33.

5. Σε κάθε ενορία τηρείται με μέριμνα του εφημερίου ή των εφημερίων κατάλογος των ενοριτών.

6. Οι εφημέριοι είναι πνευματικοί - θρησκευτικοί λειτουργοί και, ακόμα και όταν ασκούν καθήκοντα διοικήσεως των ενοριών (Ν.Π.Δ.Δ.), δεν είναι διοικητικοί υπάλληλοι του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. κατά την έννοια του άρθρου 103 του Συντάγματος.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 8/1979 «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών» (ΦΕΚ Α'1/5.1.1980)

Άρθρο 1°

Οι Ναοί της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ελλάδος διακρίνονται σε:

- α) **Ενοριακούς**, στους οποίους υπάγονται τα Παρεκκλήσια και Εξωκκλήσια τούτων.
- β) **Προσκυνηματικούς ή επικουρόντας** κοινωφελείς σκοπούς και Ιδρύματα της Εκκλησίας.
- γ) **Ιδιοκτήτους**, και
- δ) Ναούς **Κοιμητηρίων**.

Άρθρο 2°

Ενοριακοί Ναοί

1) Οι Ενοριακοί Ιεροί Ναοί λογίζονται **Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου** (σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 1 παρ. 4 του Ν. 590/1977 «Περί του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδας»).

Ιδρύονται δια Προεδρικού Διατάγματος, εκδιδόμενου τη προτάσει του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, κατόπιν αιτήσεως του μισού τουλάχιστον αριθμού οικογενειών του προβλεπομένου, κατά τις κείμενες διατάξεις για ίδρυση ενορίας, μετά τη σύμφωνη γνώμη του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου και τη γνωμοδότηση του οικείου Δημοτικού Συμβουλίου, παρεχομένη εντός μηνός από τη διαβιβάσεως της σχετικής αιτήσεως, μη κωλυομένης της εκδόσεως του διατάγματος εκ της απράκτου παρόδου της προθεσμίας ταύτης.⁹⁰

⁹⁰ Ένα από τα πλέον γνωστά νομοθετικά παραδείγματα είναι η νομοθεσία περί ίδρύσεως ναών και ευκτήριων οίκων των υπολοίπων (πλην της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος) θρησκευτικών κοινοτήτων. Ο νόμος 3467/2006 (άρθρο 27, ΦΕΚ Α' 128) κατήργησε την προβλεπόμενη γνώμη του ορθόδοξου Μητροπολίτη προς τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία απαιτείτο για την ίδρυση ναού ή ευκτήριου οίκου από άλλες θρησκευτικές κοινότητες.

Έτσι πλέον σήμερα, υπόκειται σε μια εξαιρετικά εργώδη και γραφειοκρατική διαδικασία η ίδρυση ενός Ενοριακού Ναού της Εκκλησίας της Ελλάδος καθώς κατά τον νόμο 590/1977 (άρθρο 36) και τον

2) Το Νομικό Πρόσωπο του ενοριακού Ιερού Ναού εκπροσωπείται ενώπιον πάσης Αρχής ή Δικαστηρίου υπό του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, αντιπροσωπευόμενου ενώπιον πάσης Αρχής ημεδαπής ή αλλοδαπής και παντός Δικαστηρίου υπό του Προέδρου ή μέλους του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, οριζόμενου δι' αποφάσεως αυτού είτε για ορισμένη περίοδο, είτε ως προς εκάστη παρουσιαζόμενη περίπτωση. Όρκος δίδεται, εάν επιβάλλεται, υπό του Προέδρου ή μέλους του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, οριζόμενου υπό τούτου, κατά το άρθρον 51 παρ. 2 εδ. δ' του Ν. 590/1977.

3) Επιτρέπεται η απαλλοτρίωση λόγω δημοσίας ωφέλειας παντός ακινήτου απαραίτητου προς ανέγερση ή επέκταση Ι. Ναού ή και προαυλίου αυτού. Η απαλλοτρίωση ενεργείται μετά από γνώμη του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου και έγκριση της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου, κατά τις εκάστοτε ισχύουσες περι απαλλοτριώσεως διατάξεις και εφόσον ορίζεται στη σχετική πράξη το Εκκλησιαστικό Νομικό Πρόσωπο, το οποίο θα αναλάβει το βάρος της καταβολής της αποζημιώσεως εκ της απαλλοτριώσεως.

4) Οι Ιεροί Ναοί συμμορφώνονται επακριβώς προς τις γενικές και ειδικές οδηγίες των οικείων Μητροπολιτών τελούντες υπό την πνευματική και διοικητική δικαιοδοσία αυτών, καθώς και τυγχάνουν και κάτω από την άμεση επίβλεψη και καθοδήγηση των ιερατικών τους προϊσταμένων για την επιτέλεση της θείας Λατρείας και την εξυπηρέτηση των θρησκευτικών αναγκών του Χριστεπώνυμου πληρώματος.

Άρθρο 3^ο

Κανονισμό 8/1979 (ΦΕΚ Α' 1/1980): α) χρειάζεται αίτηση από 300 έως 600 οικογένειες ανάλογα με το μέγεθος του οικισμού, β) δεν πρέπει ο αριθμός των οικογενειών, που αποσπάται από όμορη Ενορία για την ίδρυση της νέας Ενορίας, να οδηγεί σε μείωση του ελάχιστου αριθμού οικογενειών, που απαιτείται για την ύπαρξη της όμορης Ενορίας, γ) απαιτείται να ζητηθεί γνωμοδότηση του Δημοτικού Συμβουλίου (δείγμα και αυτό των αντιλήψεων του νομοθέτη του 1977, που υπέθετε ότι όλοι οι δημοτικοί άρχοντες είναι συνειδητά μέλη της ορθόδοξης Εκκλησίας), δ) απόφαση Διαρκούς Ιεράς Συνόδου (ΔΙΣ), ε) κατάρτιση σχεδίου προεδρικού διατάγματος (π.δ.) από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, στ) επεξεργασία-γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) και ζ) έκδοση από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος ίδρυσης της νέας Ενορίας. Αντίθετα, για την ίδρυση ναού άλλης (που δεν ανήκει στην Εκκλησία της Ελλάδος) θρησκευτικής κοινότητας απαιτείται αίτηση 50 οικογενειών, ενώ δεν απαιτείται ελάχιστος αριθμός αιτούντων, εάν πρόκειται να ζητηθεί από τον Υπουργό Παιδείας άδεια λειτουργίας για ναό σε συνοικισμό ή σε χωριά ή για ευκτήριο οίκο. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει μάλιστα τα τελευταία χρόνια ερμηνεύσει ιδιαιτέρως συστατικά τους ν.1363/1938 και 1672/1939 υπό την ισχύ του Συντάγματος και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ώστε πλέον για την ίδρυση ναού ή ευκτήριου οίκου από τις λοιπές θρησκευτικές κοινότητες ουσιαστικά αρκεί απλώς αίτηση προς τον Υπουργό Παιδείας για την χορήγηση άδειας λειτουργίας.

Βλ. Θεόδωρος Παπαγεωργίου, *Το νομοθετικό καθεστώς και οι σχέσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος με το Κράτος: δεδομένα και παρανοήσεις*. Εισήγηση στην εκδήλωση της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών «Συνταγματική αναθεώρηση και Εκκλησία της Ελλάδος: Συμβολή σε έναν ανοικτό διάλογο» (7.6.2017 Πολεμικό Μουσείο Αθηνών).

Ενορίες

1) Η ενορία μετά του ενοριακού Ναού, ως βασική μονάδα οργανώσεως του Εκκλησιαστικού βίου, έχει ορισμένη τοπική περιφέρεια, που περιλαμβάνει τους κατοικούντας εν αυτή Ορθοδόξους Χριστιανούς.

Ενορία αποτελούν στις πόλεις,
που έχουν πάνω από 100.000 κατοίκων: τουλάχιστον 600 οικογενειών,
άνω των 10.000 και μέχρι 100.000 κατοίκων: τουλάχιστον 500 οικογένειες
και στις πόλεις που έχουν κάτω από 10.000 κατοίκους: 300 τουλάχιστον
οικογένειες.

Τα όρια κάθε ενορίας ορίζονται από το οικείο Μητροπολιτικό Συμβούλιο (άρθρ. 36 παρ. 3 του Ν. 590/1977).

Με τη μέριμνα των εφημερίων του Ιερού Ναού συντάσσεται και διατηρείται ο κατάλογος των ενοριτών. *(Ποιμαντικώς η ύπαρξη καταλόγου είναι κάτι πολύ σημαντικό. Είναι κάτι το οποίο υπονοεί ακόμα και το ι. ευαγγέλιο: «Ἐγὼ εἶμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν» (Ιω.10,14). Στην πράξη ἀφ'ενός μεν δεν τηρεῖται ἀλλὰ καὶ ἀφ'ετέρου θα πρέπει πλέον να ἔχουν ληφθεῖ ὅλα τα μέτρα καὶ ὅλες οἱ ἐγκρίσεις σχετικὰ με τὴν τήρηση ἀρχείων προσωπικῶν δεδομένων. Ἀς μὴν ξεχνάμε, ὅτι οὔτε λίγο, οὔτε πολύ, αὐτὸ που θα κάναμε ἦταν ἡ σύνταξη ονομαστικῆς λίστας με χριστιανούς καὶ μάλιστα ἐιδικότερα ὀρθοδόξου δόγματος, μέσα στην κοινότητα).*

3) Απαγορεύεται η απόσπαση αριθμού ενοριτών, που θα μειώνει τον οριζόμενο αριθμό οικογενειών, ως βάση ύπαρξης ενορίας, που περιγράφεται στον παρόντα κανονισμό, με σκοπό συστάσεως νέας ενορίας ή ενισχύσεως του αριθμού ενοριτών κάποιας άλλης.

4) Ο αριθμός των οικογενειών, ο οποίος αποσπάται από μία ενορία, προς ενίσχυση άλλης ήδη υφισταμένης, επ' ουδενί δύναται να μειώσει τις οικογένειες, οι οποίες αντιστοιχούν κατά τον παρόντα Κανονισμό στους ήδη υπηρετούντες εφημερίους της ενορίας, από την οποία αποσπώνται οικογένειες.

5) Προκειμένου όμως περί ιδρύσεως νέας ενορίας, επιτρέπεται η απόσπαση αναλόγου αριθμού οικογενειών, υπό την προϋπόθεση ότι ως εφημέριος της νέας ενορίας θα τοποθετηθεί ένας από τους εφημερίους της ενορίας, από την οποία αποσπώνται οι οικογένειες.

6) Ο αριθμός των οικογενειών υπολογίζεται διαιρουμένου διά του τέσσερα (4) του αριθμού των Ορθοδόξων Χριστιανών της ενορίας.

7) Ιδρυομένης νέας ενορίας εντός της περιοχής παλαιάς ενορίας, τμήμα ανάλογο της ακινήτου περιουσίας του ενοριακού Ναού, από το οποίο αυτή αποσπάστηκε, μεταβιβάζεται στον ενοριακό Ναό της ιδρυθείσης νέας ενορίας, μετά από γνώμη του οικείου Εκκλησιαστικού Συμβουλίου. Η σχετική πράξη μεταβίβασεως μεταγράφεται ατελώς στα οικεία βιβλία μεταγραφών της σχετικής κρατικής υπηρεσίας (υποθηκοφυλακείο, κτηματολόγιο κλπ).

8) Χωριά ή συνοικισμοί που έχουν αριθμό οικογενειών μικρότερο μεν των 300 αλλά μεγαλύτερο των 50 αποτελούν ξεχωριστή ενορία.

9) Χωριά, συνοικισμοί ή παραθεριστικά κέντρα με λιγότερες από 50 οικογένειες δύνανται να αποτελέσουν ενορία, εάν απέχουν περισσότερη από μισή ώρα από τον πλησιέστερο ενοριακό ναό, ή δυσχεραίνεται η μετ' αυτών επικοινωνία λόγω ύπαρξης χαράδρας ή ποταμού ή άλλων δυσυπέβλητων εμποδίων ή εάν βρίσκονται πάνω σε νησάκι ή σε παραμεθόρια περιοχή.

Άρθρο 13^ο

Ιδιόκτητοι και Προσκυνηματικοί Ιεροί Ναοί

1) Ιδιόκτητοι Ιεροί Ναοί ανεγείρονται κατόπιν αδείας του οικείου Μητροπολίτη επί τη βάσει αρχιτεκτονικών σχεδίων κατά τα περί ανεγέρσεως ενοριακών ναών ισχύοντα και λειτουργούν επίσης κατόπιν όμοιας αδείας.

2) Οι ιδιόκτητοι Ναοί παραμένουν στην ιδιοκτησία και διαχείριση του ιδιοκτήτη, εφόσον προορίζονται υπ' αυτού προς εξυπηρέτηση των θρησκευτικών αναγκών αυτού μόνου και της οικογένειάς του. Κλείνουν με εντολή του οικείου Μητροπολίτη δια της Αστυνομικής Αρχής ή απαλλοτριώνονται υπέρ του πλησιέστερου ενοριακού ή Προσκυνηματικού Ιερού Ναού αναγκαστικώς κατά τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις περί απαλλοτριώσεως, ως εξής:

α) αν αναγέρθηκαν ή λειτουργούν άνευ αιτήσεως και χορηγήσεως της σχετικής αδείας υπό του Μητροπολίτη (κατά τα υπό της παρ. 1 του παρόντος άρθρου οριζόμενα),

β) εάν τεθούν σε δημόσια λατρεία και

γ) εάν παύσουν να εξυπηρετούν τον προορισμό τους.

3) Δεν θεωρείται απόδοση σε δημόσια λατρεία η κατά την πανήγυρη του Ναού προσέλευση και άλλων πιστών.

4) Οι κατά την ημέρα αυτήν εισπράξεις του, διενεργούμενες υπό αντιπροσώπου του Μητροπολίτη και του ιδιοκτήτη, κατατίθενται στην Εθνική Τράπεζα επ' ονόματι του Ι. Ναού και σε κοινή διαταγή Μητροπολίτη και ιδιοκτήτη και διατίθενται υπό τον έλεγχο του οικείου Μητροπολίτη υπέρ της συντηρήσεως του Ναού τούτου, τα δε περισεύματα διατίθενται για τις ανάγκες των ευαγών Ιδρυμάτων της Ιεράς Μητροπόλεως.

β) Σε περίπτωση απροθυμίας των ιδιοκτητών προς ανάληψη των περισευμάτων, δύναται η Δ.Ι.Σ., κατόπιν προτάσεως του οικείου Μητροπολίτη, να εξουσιοδοτεί τούτον προς ανάληψη και διάθεση κατά τα προβλεπόμενα υπό του 3α του παρόντος.

5) α) Οι Ναοί των Φιλανθρωπικών, Εκπαιδευτικών, Δημοσίων και Δημοτικών Ιδρυμάτων, των Νομικών προσώπων Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου, των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας θεωρούνται νομίμως ανεγερθέντες, εφόσον τηρήθηκε η διαδικασία της παρ.1 του παρόντος άρθρου, λειτουργούν δε με την κανονική άδεια του οικείου Μητροπολίτη προς εξυπηρέτηση μόνον των αναγκών του προσωπικού και των τροφίμων ή των μελών αυτών, οι δε εισπράξεις διατίθενται για τις ανάγκες του Ιερού Ναού.

β) Ναοί των ιδρυμάτων, τιθέμενοι σε Δημόσια Λατρεία περιέρχονται στη διοίκηση και διαχείριση του πλησιέστερου ενοριακού Ναού, εντός των ορίων, του οποίου βρίσκονται αυτοί, ή καθίστανται ιερά Προσκυνήματα της Ιεράς Μητροπόλεως προς ενίσχυση των ευαγών αυτής σκοπών, με απόφαση του οικείου Μητροπολίτη.

6) α) Δια πράξεως του οικείου Μητροπολίτη, μετά από γνώμη του οικείου Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, δύναται να αποσπώνται Ιεροί Ναοί ή Ιερά Προσκυνήματα, Παρεκκλήσια ή Εξωκκλήσια εκ του ενοριακού Ναού ή να συνιστώνται τοιαύτα, με το σκοπό την ενίσχυση φιλανθρωπικών εκκλησιαστικών Ιδρυμάτων και γενικώς παντός πνευματικού και φιλανθρωπικού σκοπού.

Η διοίκηση και διαχείριση αυτών ρυθμίζεται δια πράξεως του οικείου Μητροπολίτη.

β) Ο Μητροπολίτης δύναται, εάν κρίνει αναγκαίο, να αναθέσει την επίβλεψη και συντήρηση Εξωκκλησιών σε ενορίτες, υπό την προεδρία του εφημερίου, προς διάσωση αυτών εκ της ερειπώσεως.

Η ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΩΝ Ν.Π.Δ.Δ. ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τα νομικά πρόσωπα της Εκκλησίας της Ελλάδος δεν υπάγονται στη Δημόσια

Διοίκηση, ούτε στο «Δημόσιο Τομέα», όπως αυτός ορίζεται σε διάφορα νομοθετήματα, ούτε στη «Γενική Κυβέρνηση». Αντίθετα, συγκεντρώνουν τις κατώτερες ιδιαιτερότητες, που τα αποκλείουν από την ένταξή τους στο στενό ή ευρύτερο Δημόσιο Τομέα :

1. Δεν είναι φορείς της κατά τόπον (κρατικής) αυτοδιοίκησης (όπως είναι οι Δήμοι και οι Περιφέρειες) ούτε της καθ' ύλην αυτοδιοίκησης του κράτους (όπως τα άλλα Ν.Π.Δ.Δ. με κρατική αποστολή). Δεν ασκούν συνεπώς, μία κρατική αρμοδιότητα κατά παραχώρηση της Πολιτείας, αλλά τη θρησκευτική τους ελευθερία, γεγονός που σημαίνει ότι π.χ. εάν δεν υπήρχε η Εκκλησία της Ελλάδος δεν θα τελούσε Ακολουθίες και Ιερά Μυστήρια ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων.

2. Είναι αυτοχρηματοδοτούμενα νομικά πρόσωπα: δεν λαμβάνουν τακτικές επιχορηγήσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Σημειώνεται επίσης ότι οι μισθοί των κληρικών, που είναι εφημέριοι σε ενορίες, των ιεροκληρικών και ορισμένων (λαϊκών) εκκλησιαστικών υπαλλήλων, καταβάλλονται απ' ευθείας σε αυτούς από την Ενιαία Αρχή Πληρωμής του Υπουργείου Οικονομικών. Κατ' επέκταση, το δημόσιο χρήμα για την μισθοδοσία και ασφάλιση του ορθόδοξου κλήρου δεν περνά από τα ταμεία της Εκκλησίας ούτε για ένα λογικό δευτερόλεπτο.

3. Είναι αυτοδιοικούμενα νομικά πρόσωπα έναντι του Κράτους: τα όργανα διοίκησής τους δεν διορίζονται από το Κράτος, αντίθετα είναι αιρετά και ισόβια όργανα (Μητροπολίτες, μέλη Ηγουμενοσυμβουλίων στις Μονές) ή διορίζονται από αιρετά όργανα (ο Μητροπολίτης διορίζει τα μέλη του Μητροπολιτικού Συμβουλίου και οι κληρικοί και λαϊκοί, που διοικούν τις ενορίες ως μέλη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου διορίζονται από τον Μητροπολίτη και το Μητροπολιτικό Συμβούλιο).⁹¹

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΕΝΟΡΙΑ

Ας περάσουμε τώρα να δούμε κάποιες ενδιαφέρουσες διατάξεις, που ορίζουν τη σχέση και τις αρμοδιότητες του Μητροπολιτικού Συμβουλίου αναφορικά με τις ενορίες.

Αυτά περιγράφονται στο Άρθρο 5 του Κανονισμού 263/2014 (ΦΕΚ

⁹¹ Θεόδωρος ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, *Το νομοθετικό καθεστώς και οι σχέσεις της Εκκλησίας της Ελλάδος με το Κράτος: δεδομένα και παρανοήσεις*, Εισήγηση στη εκδήλωση της Ι. Αρχιεπισκοπής Αθηνών «Συνταγματική αναθεώρηση και Εκκλησία της Ελλάδος: Συμβολή σε έναν ανοικτό διάλογο» (7.6.2017 Πολεμικό Μουσείο Αθηνών).

272/29.12.2014) «Περί συγκροτήσεως αρμοδιοτήτων και λειτουργίας των Μητροπολιτικών Συμβουλίων...».

Το Μητροπολιτικό Συμβούλιο ασκεί, λοιπόν, τις εξής αρμοδιότητες ως προς τις ενορίες και τους υπόλοιπους Ναούς:

Ενορίες και λοιποί Ναοί

α) εγκρίνει ΟΛΕΣ τις αποφάσεις των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων των ενοριών. Η απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου εκδίδεται εντός διμήνου από της υποβολής της πράξεως στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο. Παρελθούσης απράκτου της προθεσμίας ταύτης η πράξη εκτελείται και άνευ της εγκρίσεως (άρθρο 12 παρ. 1 Κανονισμού 8/1979)

β) παρέχει σύμφωνη γνώμη περί της ιδρύσεως ενοριών ή συγχωνεύσεως ή καταργήσεως ενοριών (άρθρο 36 παρ. 2 Καταστ. Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος.)

γ) γνωμοδοτεί περί της ιδρύσεως κοιμητηριακών Ιερών Ναών.

δ) καθορίζει τα όρια των νέων ενοριών και τα όρια των ήδη υπάρχουσών ενοριών, τροποποιεί τα όρια δια της προσθήκης ή της αφαιρέσεως αριθμού ενοριτών (άρθρο 36 παρ. 3 Κ.Χ.Ε.Ε., 3 παρ. 1 και 11 Κανονισμού 8/1979) και εγκρίνει τις εκθέσεις απογραφής της ακίνητης περιουσίας ενορίας (άρθρο 47 παρ. 3.β Κ.Χ.Ε.Ε.)

ε) αποφασίζει περί του καθορισμού του ενοριακού Ναού της ενορίας (άρθρο 36 παρ. 4 Κ.Χ.Ε.Ε.).

στ) γνωμοδοτεί στις περιπτώσεις ιδρύσεως νεκροταφείων (άρ. 2 παρ.1 α.ν. 582/1968).

ζ) γνωμοδοτεί επί περιπτώσεων απαλλοτριώσεως οικοπέδων ή άλλων χώρων προς ανέγερση ή επέκταση Ναών ή δημιουργία περιβάλλοντος χώρου πέριξ των Ιερών Ναών (άρθρο 2 παρ. 3 Κανονισμού 8/1979).

η) αποφασίζει περί του τρόπου εκμισθώσεως των ενοριακών ακινήτων, περί της απευθείας εκμισθώσεως ενοριακών ακινήτων (άρθρο 16 παρ. 1 και 2 Κανονισμού 8/1979)

θ) ορίζει εκτιμητή προ της εκποιήσεως ενοριακού ακινήτου και εγκρίνει τα πρακτικά της δημοπρασίας εκποιήσεως εμπραγμάτου δικαιώματος επί ενοριακού ακινήτου (άρθρο 16 παρ. 4 Κανονισμού 8/1979), εκδικάζει τις ενστάσεις κατά της διαδικασίας εκποιήσεως εμπραγμάτου δικαιώματος επί ενοριακού ακινήτου (άρθρο 16 παρ. 8 Κανονισμού 8/1979).

ι) καθορίζει τις προϋποθέσεις καταβολής και εισπράξεως των προσφορών των

πιστών για την τέλεση Ιεροπραξιών σε άλλο, διαφορετικό, Ιερό Ναό εντός ή εκτός της Μητροπολιτικής Περιφέρειας (άρθρο 5 παρ. 2 περ. β' Κανονισμού 8/1979)

ια) εφόσον διατυπώσει σύμφωνη γνώμη, προωθεί προς την Δ.Ι.Σ. δια την κατ' αυτήν έγκριση αποφάσεις των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων περί δωρεάς ενοριακού ακινήτου (άρθρο 12 παρ. 4 Κανονισμού 8/1979)

ιβ) αποφασίζει για την αποδοχή ή την αποποίηση δωρεάς υπό όρον, κληρονομίας ή κληροδοσίας υπό του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου (άρθρο 12 παρ. 5 Κανονισμού 8/1979)

ιγ) αποφασίζει περί εγέρσεως αγωγής, παραιτήσεως από ενδίκου μέσου, καταργήσεως δίκης, συμβιβασμού, εξωδίκου ή δικαστικού εις υποθέσεις των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων. Δεν απαιτείται έγκριση, εφόσον πρόκειται περί συντηρητικών ή προσωρινών μέτρων και αιτήσεως αναστολής εκτελεστής πράξεως (άρθρο 12 παρ. 6 Κανονισμού 8/1979).

ιδ) καθορίζει τις προϋποθέσεις καταβολής και εισπράξεως των εθελουσίων προσφορών των πιστών για την τέλεση Ιεροπραξιών (άρθρο 5 παρ. 2 Κανονισμού 8/1979).

ιε) επιμελείται της εισπράξεως των καθυστερούμενων εισφορών των Ιερών Ναών (άρθρο 6 παρ. 2 Κανονισμού 8/1979).

ιστ) αποφασίζει, δι' ανεκκλήτου αποφάσεως αυτού, την απόλυση εκκλησιαστικού συμβούλου ή εκκλησιαστικού συμβουλίου, επί καθυστερήσει καταβολής των εισφορών των οικείων Ιερών Ναών, μετά από έγγραφη απολογία, εφόσον αυτή δεν ήθελε κριθεί επαρκής (άρθρο 6 παρ. 2 Κανονισμού 8/1979).

ιζ) καθορίζει το ύψος του τηρουμένου χρηματικού αποθέματος στο ταμείο εκάστης ενορίας ή γενικώς των ενοριών της Μητροπόλεως, πέραν του οποίου είναι υποχρεωτική η κατάθεσή του σε πιστωτικό ίδρυμα (τράπεζα) επ' ονόματι της ενορίας (άρθρο 6 παρ. 3 Κανονισμού 8/1979) και εγκρίνει την ανάληψη χρημάτων άνω του ισχύοντος ορίου δυνάμει του εκάστοτε ισχύοντος κανονισμού περί ενοριών (άρθρο 6 παρ. 3 Κανονισμού 8/1979) ή περί οικονομικής διαχειρίσεως ενοριών.

ΑΡΧΕΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ⁹²

Όλες οι πιο πάνω διατάξεις και οι διαδικασίες, όπως είναι φυσικό, δημιουργούν

⁹² Χρήσιμα στοιχεία αντλήθηκαν από ΜΑΡΚΟΥ Μητροπολίτου Χίου, Εγκύκλιο Σημείωμα υπ' αριθ. πρωτ. 773/256/24.3.2015.

την ανάγκη έγγραφης επικοινωνίας της ενορίας με την Ιερά Μητρόπολη, ως προϊσταμένης Αρχής στο πρόσωπο του οικείου Σεβασμιότατου Μητροπολίτη.

Κάποιες αρχές για τον ασφαλή και τυπικώς ακριβή τρόπο διεξαγωγής της είναι και οι κάτωθι:

- Στα έγγραφα, τα οποία αποστέλλονται στη Μητρόπολη (αίτηση, αναφορά, διαβιβαστικό κλπ), θα πρέπει να υπάρχει η υπογραφή του Ιερέα-Προέδρου και δεν επιτρέπεται να μπει σφραγίδα.
- Στο Πρακτικό υπογράφουν όλα τα Μέλη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και τίθεται και η στρογγυλή σφραγίδα της ενορίας. Σε περίπτωση, που απουσιάζει κάποιο μέλος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, το οποίο όμως θα έχει την απαιτούμενη απαρτία, αυτό θα πρέπει να σημειώνεται στην εισαγωγή του Πρακτικού (πχ. *απόντος, καίτοι νομίμως κληθέντος του κ. ...*)
- Είναι γενική αρχή το κάθε Πρακτικό να υποβάλλεται πάντοτε με το σχετικό Διαβιβαστικό. Είναι σύμφωνο με τη λογική, ότι δεν αποστέλλεται αόριστα μία πράξη, αλλά αυτή «διαβιβάζεται», υποβάλλεται στην Κεντρική Διοίκηση με σχετικό έγγραφο. Καθώς πάνω στο Πρακτικό δεν τίθεται αριθμός Πρωτοκόλλου, αλλά μόνο ο αριθμός του Πρακτικού, η ύπαρξη διαβιβαστικού απαιτείται και για πρακτικούς λόγους.
- Στο Διαβιβαστικό τίθεται αριθμός Πρωτοκόλλου και εάν υπάρχει η σχετική πρακτική και αριθμός διεκπεραίωσης. Αυτά έχουν να κάνουν με την ενοριακή πρακτική της καταχώρισης των εγγράφων στο βιβλίο Πρωτοκόλλου, εάν δηλαδή ξεχωριστό αριθμό παίρνει όποιο έγγραφο εισάγεται και ξεχωριστό καθένα που εξάγεται, ή εάν δίπλα στον αριθμό του εισερχομένου, συμπληρώνεται ο αριθμός και η ημερομηνία κατά την οποία δίνεται απάντηση και διεκπεραιώνεται.
- Στα έγγραφα των Νομικών Προσώπων της Εκκλησίας της Ελλάδος έχει καθιερωθεί η χρήση της παραδοσιακής ορθογραφίας της ελληνικής γλώσσας (δηλαδή η χρήση του πολυτονικού), ακόμα και με εκφορά του λόγου στη σύγχρονη δημοτική. Αυτό βέβαια, όπως είναι φυσικό, φέρνει διάφορες συντακτικές ή γραμματικές «αμηχανίες», όπως όταν πρέπει να πολυτονίσεις σύγχρονες λέξεις, που δεν υπήρχαν καν πριν από λίγες δεκαετίες. Όταν όμως, υπάρχει η δυνατότητα και η γνώση, αλλά και η θέληση, είναι «όμορφο» να ακολουθείται αυτή η ορθογραφία. Στην αντίθετη περίπτωση, πρέπει να αποφεύγεται η χρήση, διότι η εικόνα του

εγγράφου με τη λανθασμένη χρήση περισπωμένης, δασείας και ψιλής, είναι τουλάχιστον «δυσάρεστη».

- Υπηρεσιακό έγγραφο του Ιερού Ναού, το οποίο απευθύνεται προς τις πολιτικές, τις στρατιωτικές και λοιπές Αρχές, πρέπει να υποβάλλεται προς αποστολή διά της Ιεράς Μητροπόλεως, ως προϊσταμένης Αρχής, εκτός βέβαια, κι αν υπάρχει διαφορετική οδηγία από τον επιχώριο Μητροπολίτη.

- Είναι καλό κατά τη σύνταξη εγγράφων ή πρακτικών να μνημονεύεται η σχετική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη ή ο Ιερός Κανόνας, σύμφωνα προς τα οποία λαμβάνεται η σχετική απόφαση.

Υπάρχει στην αλληλογραφία και η ανάλογη εκκλησιαστική εθιμοτυπία στην Εισαγωγή, όπως και στον Επίλογο, του εγγράφου:⁹³

- ο Εάν η Αρχή είναι ανώτερη π.χ. ο Μητροπολίτης, τότε τηρούνται κάποιες στην προσφώνηση και στο κλείσιμο του εγγράφου μας.

Το έγγραφο αρχίζει με το «*Ευσεβάστως αναφερόμεν*» ή «*Ευλαβώς υποβάλλομεν*» ή «*Μετά σεβασμού και τιμής απευθυνόμεθα προς υμάς, διά να σας υποβάλωμεν*» και καταλήγει με το «*Μετά βαθυτάτου σεβασμού*» και ουδέποτε με το «*Μετ' ευχών*».

- ο Εάν πρόκειται περί προσώπου ή Αρχής ίσης ή ισοτίμου, τότε το έγγραφο αρχίζει με το «*Γνωρίζομεν εις υμάς*» ή με το «*Έχομεν την τιμήν να γνωρίσωμεν υμίν*» ή με το «*Προαγόμεθα να γνωρίσωμεν υμίν*» ή «*Αδελφικώς απευθυνόμενοι προς υμάς φέρομεν εις γνώσιν σας ότι...*». Και λήγει με το «*Μετ' αδελφικής αγάπης*» (εάν απευθύνεται σε ισόβαθμο κληρικό) ή με το «*Μετ' ευχών εν Κυρίω*» ή και «*Μετ' ευχών και αγάπης εν Κυρίω*».

- ο Εάν πάλιν πρόκειται περί Αρχής κατωτέρας ή περί προσώπου κατωτέρου σε βαθμό, τότε το έγγραφο μπορεί να αρχίσει με το «*Φέρομεν εις γνώσιν υμών*» ή με το «*Συνημμένως σας αποστέλλομεν (ή σας διαβιβάζομεν, ή διαπέμπομεν)*», κάποιες μάλιστα φορές, ίσως και με το «*παραγγέλλομεν υμίν*» και λήγει με το «*Μετ' ευχών εν Κυρίω*». Το «*Διάπυρος προς Κύριον ευχέτης*» προσιδιάζει μόνον σε επιστολές Αρχιερέων.

⁹³ Διαφωτιστικό και πρωτοποριακό, ήταν το φυλλάδιο ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ (Μητροπ. Δημητριάδος – μετέπειτα Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος), *Τάξις εκκλησιαστικής δεοντολογίας εις την υπηρεσιακήν και ιδιωτικήν αλληλογραφίαν*, Βόλος 1998, το οποίο βρίσκεται και ψηφιακά στο: https://imd.gr/site/uploads/eggrafa/diafora/2013/taxis_ekklisiastikis_deontologias_searchable.pdf, 15.3.2021

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ενδεικτικών Εγγράφων

(Όλα τα περιεχόμενα υπόκεινται στον έλεγχο και την έγκριση της κάθε Μητρόπολης και αποτελούν *ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ* των όσων αναφέρονται στους ανάλογους Κανονισμούς)

Στο σημείο αυτό έχουμε βρει⁹⁴, καταγράψει και δημιουργήσει κάποια πρότυπα εγγράφων που αφορούν στην ενοριακή οργάνωση.

ΑΙΤΗΣΗ ΚΛΗΡΙΚΟΥ ΓΕΝΙΚΗ

ΠΡΟΣ

Τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην

κ.κ. Σ.....Ν

Ενταύθα

ΑΙΤΗΣΙΣ

Λαμβάνω την τιμήν νά παρακαλέσω Υμάς, όπως

Επώνυμον _____

Όνομα _____

Όνομα πατρός _____

Εφημέριος Ι.Ν. _____

Κάτοικος _____

τηλέφωνο _____

Μετά βαθυτάτου σεβασμού

Ο Αιτών

(τόπος) _____ 202...

⁹⁴ Υπάρχουν Ιστοσελίδες Ιερών Μητροπόλεων, που έχουν λάβει ιδιαίτερη μέριμνα και πρόνοια στην ύπαρξη ενός «ψηφιακού φακέλου», όπου μπορεί κάποιος να βρει και να «κατεβάσει» πολλά από τα απαραίτητα έντυπα (ως word ή pdf). Ενδεικτικά αναφέρουμε μία πολύ σοβαρή προσπάθεια της Ιεράς Μητροπόλεως Ιωαννίνων, αλλά και άλλες Ιερές Μητροπόλεις όπως Φθιώτιδος, Θηβών & Λεβαδείας, Καρπενησιού, Χίου, Θεσσαλονίκης, Αιτωλίας & Ακαρνανίας, Ηλίας, Καλαβρύτων & Αιγιαλείας κ.ά..

ΑΙΤΗΣΗ ΚΛΗΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ

Πρός
Τον Σεβασμώτατον Μητροπολίτην

κ.κ. Ι..... Ν

Ένταύθα

ΑΙΤΗΣΙΣ

τοῦ αἰδ. Ἱερέως

.....

τοῦ

Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ ναοῦ.....

..... τῆς ἐνορίας.....

.....

Κατοίκου

.....

Τηλ:

Θέμα: «ΑΙΤΗΣΙΣ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΣ».

Ἐν τῇ

Διὰ τῆς παρούσης, εὐσεβῶς
παρακαλῶ τὴν Ἱμετέραν Σεβασμιό-

τητα, ὅπως μὲ μεταθέσῃτε ἐκ τοῦ Ἱεροῦ

ναοῦ

ἐνορίας

εἰς τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τοῦ

Ἱεροῦ ναοῦ

τῆς ἐνορίας

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ

Ο ΑΙΤΩΝ

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΙΤΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ _____

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ

ΕΝΟΡΙΑΣ

Προς
Τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη

.....

κ.κ.

(ή Προς την Ιερά Μητρόπολη

.....).

Με το παρόν, ευσεβάστως, Σάς διαβιβάζουμε την από/...../20.....
παραίτηση τ... Εκκλησιαστικ... Συμβούλου κ.
.....(διά λόγους π.χ. υγείας, προσωπικούς, επαγγελματικούς)
..... και παρακαλούμε για την αντικατάστασή τ... με τ..... κ
..... του (τηλέφ.
..... κλπ).

Μετά βαθυτάτου Σεβασμού

Ο Πρόεδρος

.....

{υπογραφή}

Αιδ. Ιερέυς

.....

{ονοματεπώνυμο}

ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ – ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ.....

ΕΝΟΡΙΑΣ.....

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ & ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ

(Σε εφαρμογή του υπ' αριθμ. πρωτ. / 2021 εγγράφου της Ιεράς Μητροπόλεως)

Σήμερα, την του μηνός του έτους, ημέρα και ώρα, στο γραφείο του Ιερού Ναού της Ενορίας , οι κάτωθι υπογεγραμμένοι:

α) ο Αιδεσ. Πρεσβύτερος π....., μέχρι σήμερα Πρόεδρος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ιερού Ναού της ενορίας και

β) ο Αιδεσ. Πρεσβύτερος π....., αναλαμβάνων καθήκοντα Προέδρου του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του ως άνω Ιερού Ναού, παρόντων των μελών του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου,

συμμαρτυρούν και βεβαιώνουν ότι

ο πρώτος παρέδωσε και ο δεύτερος παρέλαβε τα κάτωθι αντικείμενα του ιερού ναού:

- 1) Γ.....Σφραγίδ..... του ναού (αρ.).
- 2) Γ.....κλειδ.....τ..... παγκαρι..... Τα υπόλοιπα κλειδιά τ..... παγκαρι..... βρίσκονται στην κατοχή των εκκλησιαστικών Συμβούλων κ. και κ.....
- 3) Γ.....κλειδ..... των κεντρικού ιερού ενοριακού ναού ως και των παρεκκλησιών. Αντικλείδια έχουν και οι εκκλησιαστικοί σύμβουλοι κ. και κ.....
- 4) Τα προβλεπόμενα στο άρθρο 4 του υπ' αριθ. 8/1979 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος τηρούμενα Βιβλία, δηλαδή:
 1. Πρωτόκολλο
 2. Διαχειριστικά Βιβλία (Βιβλίο Ταμείου και Μπλοκ Ενταλμάτων Εισπράξεων και Πληρωμών). Κατά την παράδοση των Βιβλίων Διαχειρίσεως ο ταμίας του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου ενημέρωσε τον αναλαμβάνοντα χρέη Προέδρου ότι το τρέχον χρηματικό υπόλοιπο του ιερού ναού ανέρχεται στο ποσό των..... € και δεν υπάρχουν εκκρεμείς οφειλές⁹⁵.
 3. Βιβλίο Βαπτίσεων
 4. Βιβλίο Πρακτικών Εκκλησιαστικού Συμβουλίου
 5. Βιβλίο Πιστοποιητικών Αγαμίας και αδειών γάμου
 6. Κτηματολόγιο (Βιβλίο Κινητών και ακινήτων πραγμάτων του ιερού ναού)⁹⁶.

Η κινητή και ακίνητη περιουσία του ιερού ναού, που περιγράφεται στο ως άνω Βιβλίο, παρουσιάστηκε στον αναλαμβάνοντα εφημέριο, ο οποίος βεβαιώνει με το

⁹⁵ Εάν υπάρχουν εκκρεμείς οφειλές, ο ταμίας καθήκοντως ενημερώνει τον αναλαμβάνοντα χρέη Προέδρου και τα περιγράφει στο οικείο σημείο του πρωτοκόλλου.

⁹⁶ Εάν δεν υφίσταται βιβλίο Κτηματολογίου, η κινητή και ακίνητη περιουσία του ναού περιγράφεται αναλυτικώς στο παρόν Πρωτόκολλο.

παρόν ότι παρέλαβε και άπαντα τα αναγραφόμενα σε αυτό.

1. Τ.....επ' ονόματι του ναού Βιβλιάρι..... Τραπέζης:
 1. με αριθμό IBAN..... και χρηματικό υπόλοιπο..... €
 2. με αριθμό IBAN..... και χρηματικό υπόλοιπο..... €
2. Τα αρχεία του ναού (Φάκελοι Αλληλογραφίας κ.α.)
3. Τα σχετιζόμενα με την ασφάλεια του ναού.

Το παρόν συντάχθηκε σε τρία αντίτυπα και υπογράφηκε εις τριπλούν και έκαστο μέρος έλαβε ένα πρωτότυπο, το δε τρίτο αντίγραφο θα υποβληθεί στην Ιερά Μητρόπολη.⁹⁷

Ο ΑΠΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

**ΤΑ ΜΕΛΗ
ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**

.....
(ονοματεπώνυμο, υπογραφή και σφραγίδα)

.....
(ονοματεπώνυμο και υπογραφή)

Ο ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΩΝ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

.....
(ονοματεπώνυμο και υπογραφή)

.....
(ονοματεπώνυμο και υπογραφή)

.....
(ονοματεπώνυμο και υπογραφή)

.....
(ονοματεπώνυμο και υπογραφή)

⁹⁷ Ο αναλαμβάνων χρέη Προέδρου οφείλει, εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, να διαβιβάσει το παρόν στην Ιερά Μητρόπολη.

ΣΧΕΔΙΑ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ ΣΕ ΕΝΟΡΙΑΚΑ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑ

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ & ΕΛΕΝΗΣ
ΕΘΕΜΕΛΙΩΘΗ ΤΗΝ 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022
ΕΠΙ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ ΔΩΡΗΘΕΝΤΟΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ Β . & Ρ. ΒΡΑΡΑ
ΚΑΙ ΕΝΕΚΑΙΝΙΣΘΗ ΤΗΝ
ΥΠΟ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
Κ..Κ.....

†
Ο ΙΕΡΟΣ ΟΥΤΟΣ ΝΑΟΣ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΩΣ
ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ
ΕΘΕΜΕΛΙΩΘΗ ΤΗΝ 9^{ΗΝ} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΤΟΥΣ 2023
ΥΠΟ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
Κ. Κ.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανδρουλιδάκη – Πετράκη Ροδάνθη, *Η Διοίκηση στην Ενορία. Εφαρμογή και προβληματισμοί*, Ηράκλειο Κρήτης 2011
- Αυγουστίδης Αδαμάντιος (Πρωτοπρ.), *Ποιμένας και Θεραπευτής. Ζητήματα ποιμαντικής ψυχολογίας και ποιμαντικής πρακτικής*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 1999
- Γιαννακοπούλου Βαρβάρα, *Ποιμαντική κατά την Θεολογία και Πράξη των Αγίων (Διδακτικές Σημειώσεις)*, Αθήνα 2004
- Θερμός Βασίλειος (Πρωτοπρ.), *Στα μονοπάτια του κόσμου. Ποιμαντικά Βήματα στο σήμερα*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2016
- Καλλιακμάνης Βασίλειος (Πρωτοπρ.), *Μεθοδολογικά πρότερα της ποιμαντικής. Λεντίω ζωννύμενοι*, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2000
- Μαντζαρίδης Γεώργιος (καθηγ.), «Η ζωή της Εκκλησίας μπροστά στις σύγχρονες κοινωνικές εξελίξεις», στο *Ενορία: Προς μια νέα ανακάλυψή της*, εκδ. Ακρίτα, Αθήνα 1993, σ.68εξ.
- Μπολτέτσος Τριαντάφυλλος, *Ποιμαντική Φυσιογνωμία των Ενοριών της Λαμίας*, εκδ. Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, Λαμία 2007
- Μπολτέτσος Τριαντάφυλλος, «Αυτομαρτυρίες Ιερέων για την αποστολή τους», στα *Πρακτικά Ημερίδος με θέμα: Η Αποστολή του Ιερέως στον σύγχρονο κόσμο*, Πεντέλη 11 Ιουνίου 2009, Αθήνα 2010, σσ. 79-94, Σειρά: Ποιμαντική Βιβλιοθήκη αρ. 23, εκδόσεις Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος (Συνοδική Επιτροπή Θείας Λατρείας και Ποιμαντικού Έργου)
- Παραβάντσος Αθανάσιος (Πρωτοπρ.), *Ενορία: εκκλησιαστική ευχαριστιακή κοινότητα ή θρησκευτικός διοικητικός θεσμός*, στο συλλογικό έργο: *Στα μονοπάτια του κόσμου*, σσ. 149-155
- Σταυρόπουλος Αλέξανδρος, «Η Προδοσία των Ποιμένων» και η «Καλή Ποιμαντική». Σχόλια σε ένα πρόσφατο και σε ένα παλαιότερο κείμενο. (Χρήστου Μαλεβίτση και αγίου Αθανασίου του Παρίου), www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/worship/stavropoulos_prodosia.pdf, 1.4.2021
- Στύλιος Ευθύμιος, επισκ. Αχελώου (+), *Οργάνωση και άσκηση Αστικής Ποιμαντικής στην αστικοποιημένη περιοχή της Αρχιεπισκοπής Αθηνών*, Αθήνα 1998
- ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ (Μητροπ. Δημητριάδος – μετέπειτα Αρχιεπίσκ. Αθηνών και πάσης Ελλάδος +), *Τάξις εκκλησιαστικής δεοντολογίας εις την υπηρεσιακήν και ιδιωτικήν αλληλογραφίαν*, Βόλος 1998

ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Ποια στοιχεία από το γνωστικό αντικείμενο της Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων (Management) μπορούν, ενδεικτικά, να αποτελέσουν επιβοηθητικά για την Οργάνωση και Διοίκηση Ενοριών;
2. Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας της Ελλάδας (Ν.590/1977) και αναφορές του στην Ενορία.
3. «Ποιμαντική πρώτων βοηθειών». Πώς αντιλαμβάνεσθε τη φράση; Δώστε απτά παραδείγματα.
4. Ίδρυση Ενορίας. Προϋποθέσεις – Όροι – Διαδικασία.
5. Αναπτύξτε, πέρα από τα όποια αρνητικά, και τα τυχόν θετικά στοιχεία της αστικοποίησης στην ενοριακή ζωή και οργάνωση
6. Οι Ναοί της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ελλάδος διακρίνονται σε: α) **Ενοριακούς** (με Παρεκκλήσια και Εξωκκλήσια). β) **Προσκυνηματικούς ή επικουρούντας** κοινωφελείς σκοπούς και Ιδρύματα της Εκκλησίας. γ) **Ιδιοκτήτους**, και δ) Ναούς **Κοιμητηρίων**. Αναπτύξτε τα επιμέρους και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε κατηγορίας. Δώστε παραδείγματα.
7. Μορφολογία και χαρακτηριστικά μιας επιτυχημένης ενοριακής μονάδας. Σχέσεις εφημερίων και πιστών.
8. Παρουσιάστε την ενοριακή ποιμαντική πράξη του Αγίου Νικολάου Πλανά, όπως την ανέπτυξε μέσα από την εφημεριακή του διακονία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σημαντικό Κεφάλαιο στην Εκκλησιαστική Εθιμοτυπία διαδραματίζει η προσφώνηση του κάθε εκκλησιαστικού προσώπου με την κατάλληλη προσαγόρευση. Για το λόγο αυτό παραθέτουμε: «**Προσφωνήσεις Ορθοδόξων Κληρικών**»

Προς Πατριάρχη

Παναγιώτατος: Προσαγορεύεται ειδικά ο Οικουμενικός Πατριάρχης.

Αναφορά: *Η Αυτού Θειοτάτη Παναγιότης (Α.Θ.Π.)*

Θειότατος και Μακαριώτατος: Προσφωνούνται οι Πατριάρχες των υπόλοιπων Παλαίφατων, Πρεσβυγενών Πατριαρχείων: Αλεξανδρείας, Αντιοχείας και Ιεροσολύμων. Αναφορά: *Η Αυτού Θειοτάτη Μακαριότης (Α.Θ.Μ.)*

Αγιώτατος: Προσφωνούνται οι Πατριάρχης Μόσχας και Πάσης Ρωσίας καθώς και ο Πατριάρχης Σερβίας. Αναφορά: *Η Αυτού Αγιότης*

Μακαριώτατος: Προσφωνούνται οι Πατριάρχες των υπόλοιπων Νεοπαγών Πατριαρχείων: Ρουμανίας, Βουλγαρίας και Γεωργίας. Αναφορά: *Η Αυτού Μακαριότης*

Προς Αρχιεπίσκοπο

Μακαριώτατος: Προσφωνούνται οι Αρχιεπίσκοποι, επικεφαλής Αυτοκεφάλων Εκκλησιών. Παραδείγματα: οι Εκκλησίες της Κύπρου, της Ελλάδος, της Πολωνίας, της Αλβανίας και της Τσεχίας. Αναφορά: *Η Αυτού Μακαριότης*

Σεβασμιώτατος: Προσφωνούνται οι Αρχιεπίσκοποι, που δεν είναι επικεφαλής Αυτοκέφαλων Εκκλησιών, ή είναι ημι-αυτόνομες, και υπάγονται κάπου. Παραδείγματα: Οι Εκκλησίες της Κρήτης, της Αμερικής και της Αυστραλίας που ανήκουν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και η Αρχιεπισκοπή Σινά κ.α. που ανήκει στο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων. Αναφορά: *Η Αυτού Σεβασμιότης*

Προς Μητροπολίτη

Σεβασμιώτατος: Προσφωνούνται γενικά οι Μητροπολίτες.

Παναγιώτατος: Σήμερα προσφωνείται έτσι, κατ' εξαίρεση, ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης (μέσα στην περιφέρειά του και μόνον)

Πανιερώτατος: Προσφωνούνται οι Τιτουλάριοι Μητροπολίτες (χωρίς Επαρχία και Διοικητική Αρχή) και οι Μητροπολίτες της Εκκλησίας της

Κύπρου.

Προς Επίσκοπο

Θεοφιλέστατος: Προσφωνούνται οι απλοί Επίσκοποι (βοηθεί) και οι Χωρεπίσκοποι (επαρχιούχοι).

Προς Πρεσβύτερο

Προς άγαμους ιερείς

Πανοσιολογιώτατος: Προσφωνούνται οι Αρχιμανδρίτες με πτυχίο Ανώτατης Σχολής.

Πανοσιώτατος: Προσφωνούνται οι Αρχιμανδρίτες άνευ πτυχίου.

Οσιολογιώτατος: Προσφωνούνται οι Ιερομόναχοι με πτυχίο Ανώτατης Σχολής.

Οσιώτατος: Προσφωνούνται οι Ιερομόναχοι άνευ πτυχίου.

Προς έγγαμους ιερείς

Αιδεσιμολογιώτατος: Προσφωνούνται οι έγγαμοι ιερείς με πτυχίο Ανώτατης Σχολής.

Αιδεσιμώτατος: Προσφωνούνται οι έγγαμοι ιερείς άνευ πτυχίου.

Προς Διάκονο

Ιερολογιώτατος: Προσφωνούνται οι Διάκονοι με πτυχίο Ανώτατης Σχολής.

Ευλαβέστατος: Προσφωνούνται οι Διάκονοι άνευ πτυχίου

Προς Μοναχό

Οσιολογιώτατος: Προσφωνούνται οι Μοναχοί με πτυχίο Ανώτατης Σχολής.

Οσιώτατος: Προσφωνούνται οι Μοναχοί άνευ πτυχίου.

Προς Μοναχή

Οσιολογιωτάτη: Προσφωνούνται οι Μοναχές με πτυχίο Ανώτατης Σχολής.

Οσιώτατη: Προσφωνούνται οι Μοναχές άνευ πτυχίου.

3. Εκκλησιαστικό Συμβούλιο

Λέξεις κλειδιά: *Ν.Π.Δ.Δ., Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, Μητροπολιτικό Συμβούλιο, διορισμός, απόλυση, Συνεδρίαση, Προεδρία, Αρμοδιότητες, Ναοδομία*

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθούμε εκτενώς στο Εκκλησιαστικό Συμβούλιο μιας ενορίας (σύνθεση, διορισμός, θητεία, αρμοδιότητες), που αποτελεί ούτε λίγο ούτε πολύ, εκτός των υπολοίπων κανονικών και ποιμαντικών καθηκόντων του, παράλληλα και το Διοικητικό Συμβούλιο ενός Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.).

Με άλλα λόγια, θα αναφερθούμε στη διοικητική δομή του Ν.Π.Δ.Δ. της κάθε ενορίας και τις εξ αυτής ευθύνες και υποχρεώσεις, ώστε να καλλιεργηθεί η γνώση γύρω από τις διαδικασίες της εκκλησιαστικής διοίκησης

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

«Μέσα στο Εκκλησιαστικό Σώμα, ξεχωριστή θέση κατέχει ο θεσμός των Εκκλησιαστικών Συμβούλων ή Επιτρόπων, όπως λέγονταν παλαιότερα. Αποτελούν τους πλέον άμεσους συνεργάτες του Εφημερίου και νοσηματοδοτούν την εκπροσώπηση του λαϊκού στοιχείου στην Εκκλησιαστική Διοίκηση. Ουσιαστικά, επιλέγονται, όχι για να ωφεληθούν ανθρωπίνως κάτι, μιας και που η θέση τους είναι τιμητική και άμισθη, αλλά για να βαστάσουν έναν ειδικότερο σταυρό, αυτόν της ευθύνης της διοικήσεως και διαχειρίσεως του Εκκλησιαστικού Κυττάρου, που ονομάζεται Ενορία»⁹⁸.

Πολλές φορές, κατά το παρελθόν, έγιναν εκτιμήσεις, οι οποίες στην πράξη οδήγησαν είτε στο να υφέρπει ένα ζήτημα αντιπαλότητας⁹⁹ ανάμεσα σε κληρικούς και

⁹⁸ ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ Β΄, Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος, προλογικό σημείωμα στο «Εγκόλπιον του Εκκλησιαστικού Επιτρόπου» του Αιδεσιμολ. Πρωτοπρ. π. Γεωργίου Φραγκιαδάκη, εκδ. της Επικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 2010

⁹⁹ Πρβλ. Μακάριου Γρινιεζάκη (Αρχιμ. - νυν Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας), *Ποιμένες και Ποιμαινόμενοι. Το Ιερατικόν Ἦθος και οι Ποιμαντικές προσδοκίες της Εκκλησίας*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 2006, σ. 102: «Συνεπώς απαιτείται μία ισορροπία μεταξύ κλήρου και λαού. Ο κλήρος και ο λαός δεν είναι δυο αντιμαχόμενα στρατόπεδα. Ο κλήρος δεν υπερέχει μέσα σε μια υποβαθμισμένη θρησκευτικά και εκκλησιαστικά κοινωνία λαϊκών ανθρώπων. Ούτε οι λαϊκοί είναι απαθείς και αμέτοχοι θεατές των υπό του κλήρου τελουμένων. Ο ρόλος των λαϊκών δεν είναι διακοσμητικός αλλά ουσιαστικός, διότι η Εκκλησία έχει θέση για όλους μέσα στην πληθώρα των διακονημάτων της. Ως εκ τούτου, η επιλογή των συνεργατών μας αποτελεί ζωτική υπόθεση για την πρόοδο της Εκκλησίας ως τοπικής κοινότητας αλλά και ως πνευματικού θεσμού γενικότερα». Για να γράφονται τέτοιου περιεχομένου κείμενα, ση-

λαϊκούς, είτε στην πλήρη αδιαφορία για τα εκκλησιαστικά πράγματα από την πλευρά των λαϊκών.

Είναι γνωστή, για παράδειγμα, η απάντηση των λαϊκών που καλούνται από τον εφημέριό τους να υπηρετήσουν ως εκκλησιαστικοί σύμβουλοι για μια τριετία σε ενορίες της επαρχίας (καθώς είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε). Πολλοί αντιδρούν και «πατάνε πόδι», πριν καν λάβουν το διορισμό τους, και εξαγγέλλουν αλλαγές στην ενορία και «οικονομική», κυρίως, ανυπακοή προς τη Μητρόπολη. Άλλοι πάλι, οι περισσότεροι, δεν εκδηλώνουν κανένα ενδιαφέρον, με αποτέλεσμα ο ιερέας να παρακαλεί και να ψάχνει να βρει τον οποιοδήποτε διαθέσιμο, για το πολύ σοβαρό διακόνημα του εκκλησιαστικού επιτρόπου της ενορίας.¹⁰⁰

Η κατάσταση αυτή μπορεί να ξεπεραστεί και να επιστρέψουμε στο πνεύμα της πρώτης Εκκλησίας των Πράξεων, και μετέπειτα υγιών μορφών Της, εάν προβληματιστούμε από την κατάσταση και εμπνευστούμε από ποιμαντικά κείμενα, όπως αυτό που ακολουθεί. Είναι ένα κείμενο με ιδιαίτερη ποιμαντική αξία, ιδιαίτερα όταν διαβάζεται σήμερα, κάτω από τις τρέχουσες, για τη χώρα, κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις. Ανήκει στον παλαιό καθηγητή Παναγιώτη Τρεμπέλα, ο οποίος στη μελέτη του *«Οι λαϊκοί εν τη Εκκλησία. Το βασίλειον ιεράτευμα»*, σχεδόν προφητικά, υπογραμμίζει: «Εις περίπτωσιν όμως καθ' ην η Εκκλησία χωρισθή του κράτους ή και το κράτος λάβη εχθρικήν προς την Εκκλησίαν στάσιν, τότε θα καταφανή αναντιρρήτως, ότι δι' έκαστον επίσκοπον και πρεσβύτερον ισχύς αυτού θα είναι η αγάπη του λαού του»¹⁰¹. Πιστεύουμε πως ο όποιος επιπλέον σχολιασμός περιττεύει στο σημείο αυτό.

Μία ψύχραιμη και προσεκτική αντιμετώπιση του θέματος μπορεί να διατυπωθεί ως εξής: *«Των χριστιανών το χρέος είναι να προσεύχονται για τους κληρικούς και να τους φρουρούν από τις συκοφαντίες και την κακία των δισεστραμμένων. Να μην είναι αυστηροί και απόλυτοι στις κρίσεις τους. Ο ζήλος τους να γίνεται φως που και τους ποιμένες να θερμαίνει στον αγώνα και τους ίδιους να φωτίζει στο δρόμο της αγάπης και της υπακοής. Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος στους πιστούς που αρέσκονται να απαι-*

μαίνει ότι πραγματικά υφίστανται τα σχετικά θέματα και ότι το ζήτημα της αντιπαλότητας δεν αποτελεί φανταστικό πρόβλημα ή απλή υπόθεση εργασίας.

¹⁰⁰ Τριαντάφυλλου Μπολτέτσου, *Το Καινοδιαθηκικό πλαίσιο ασκήσεως του Ποιμαντικού Έργου της Εκκλησίας*, Αθήνα 2012, σσ. 238 εξ.

¹⁰¹ Από μερική αναδημοσίευση του πονήματος του Παναγιώτου Τρεμπέλα, *Οι λαϊκοί εν τη Εκκλησία. Το βασίλειον ιεράτευμα* (β' έκδ. «ο Σωτήρ», Αθήνα 2^η 1976, σ. 159-168), στο περιοδικό της ΠΕΘ «ΚΟΙΝΩΝΙΑ», Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2007, τ.4, σ.342 (Πηγή: www.apostoliki-diakonia.gr/gr_main/catechism/theologia_zoi/themata.asp?contents=selides_katixisis/contents.asp&main=katixisi&file=Dialogoi/page13.htm - 1.4.2021).

τούν από τους ποιμένες συμμόρφωση στην δική τους γνώμη γράφει: «Τα πρόβατα μην ποιμαίνετε τους ποιμένες...»¹⁰².

Αναφερόμενοι¹⁰³ σε ισορροπημένες προσεγγίσεις του θέματος, πρέπει να θυμίσουμε πως σημαντική θέση στα συμπεράσματα της Ορθόδοξης Εκκλησιολογίας του Καθηγητή Ιωάννη Καρμίρη, εμποτισμένη στο πνεύμα των Πράξεων των Αποστόλων, κατέχει η ουσιαστική αποστολή της αποκατάστασης «του αποστολικού καθεστώτος, καθ' ο ούτε η ιεραρχία άνευ των λαϊκών ούτε οι λαϊκοί άνευ της ιεραρχίας έπραττόν τι εν τη αποστολική και τη μεταποστολική Εκκλησία, της τελικής αποφάσεως ανηκούσης βεβαίως τη ιεραρχία». Συνεχίζει, μάλιστα, πιο κάτω ο συγγραφέας διαπιστώνοντας, πως οι λαϊκοί «κινδυνεύουσιν ούτοι να παύσωσι, κατά το μάλλον ή ήττον, να είναι ζώντα και συνειδητά και ενεργά μέλη της Εκκλησίας, επί υψίστη μεν ψυχική ζημία αυτών, αθετήσει δε της θείας βουλής, ως και της αποστολής της Εκκλησίας προς σωτηρίαν των ανθρώπων»¹⁰⁴.

Ζούμε σε μια εποχή, που ακόμα και στον «κληρικοκρατούμενο» ρωμαιοκαθολικό χριστιανισμό, η κατάσταση έχει διαφοροποιηθεί, σε σχέση με την επιδίωξη της συμμετοχής όλων των ανθρώπων, ανδρών και γυναικών στο έργο της ποιμαντικής¹⁰⁵.

Μέσα σε αυτόν, λοιπόν, τον κόσμο, διατυπώνονται με εκκλησιαστική ευαισθησία αρκετές ώριμες ποιμαντικές θέσεις για τη σχέση του κλήρου με τον υπόλοιπο λαό του Θεού. Ανάμεσα σε αυτές, η θέση του καθηγητή Αλέξ. Σταυρόπουλου, ο οποίος εκτιμώντας πως «η κύρια ευθύνη του σχεδιασμού, του προγραμματισμού και της υλοποιήσεως της διαποιμάνσεως ανήκει στην στρατευόμενη Εκκλησία, έτσι όπως

¹⁰² Νικολάου Πρωτόπαπα (Μητροπολίτου Φθιώτιδος+), *Έχοντες μόρφωσιν ευσεβείας*, εκδ. Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα 1996, σ. 101 εξ.. Μιλώντας για επιθυμητό ζήλο των πιστών που στηρίζει και τους ίδιους τους ποιμένες, μπορούμε να καταλάβουμε πως η συμμετοχή στο ποιμαντικό έργο με διάκριση και χριστιανική ευαισθησία είναι όχι μόνο αποδεκτή αλλά και επιβαλλόμενη. Αυτό που προφανώς παρουσιάζει πρόβλημα είναι να θέλει ο κάθε πιστός προσωπικά να γίνει το θέλημά του, το συμφέρον του, η κάθε του σκέψη, γραμμή διαποιμάνσεως της εκκλησίας και όχι η συμμετοχή του στο ποιμαντικό έργο Της.

¹⁰³ Τριαντάφυλλου Μπολτέτσου, *Το Καινοδιαθηκικό πλαίσιο ασκήσεως του Ποιμαντικού Έργου της Εκκλησίας*, Αθήνα 2012, σσ. 239εξ.

¹⁰⁴ Ιωάννου Καρμίρη, *Ορθόδοξος Εκκλησιολογία, Δογματικής τμ. Ε'*, Αθήνα 1973, σ.517.

¹⁰⁵ Πρβλ. Monica Sandor, «The Rice of Marital Spirituality», περιοδικό INTAMS (INTERNATIONAL Academy for Marital Spirituality) Review, vol. 10.2 (Autumn 2004), σ. 170: «The sphere of activity of the laity has also expanded: their proper sphere is of course the family, work, and civic and political life, which they are called upon to infuse with Gospel values and ethical principles. But in recent discussions of lay spirituality, the role of the laity in the life of the Church itself has been further developed. Thus in personal and domestic sphere, the task of the layperson is to build the civilisation of love from the ground up, beginning with the “domestic church” that is the family. In light of the “new evangelisation” proclaimed by both the Roman Catholic and the Anglican churches in the last decade of the 20th century, the role of the laity in proclaiming the gospel, in witnessing to its message, and in becoming co-responsible for the life of the Church has become a focal point».

έχει οργανωθεί στη διάρκεια της δισχιστικής ιστορίας της»¹⁰⁶, αλλά ανήκει και ονομαστικά στον Ιερέα, ο οποίος είναι «ο κυρίως υπεύθυνος για τον συντονισμό του ποιμαντικού έργου, που είναι έργο σωτηρίας και επιτελείται από όλες τις χαρισματικές δυνάμεις της Εκκλησίας.

Οι δυνάμεις αυτές δεν εργάζονται για τον ποιμένα, αλλά συνεργάζονται με τον ποιμένα για το ποίμνιο, γίνονται συνεργοί στην οικοδομή της Εκκλησίας»¹⁰⁷.

Επισημαίνεται παράλληλα, πως «η συμμετοχή στο ποιμαντικό έργο δεν είναι απροϋπόθετη»¹⁰⁸. Αυτό σημαίνει πως το ποιος θα βοηθήσει, σε ποιον τομέα (νεότητας, ιεραποστολής, κηρύγματος κ.λπ.), καθορίζεται από την Εκκλησία, ανάλογα με τις δυνατότητες και τις ικανότητες του κάθε Χριστιανού (λαϊκού αλλά και κληρικού)¹⁰⁹.

Άλλωστε, η κατάσταση αυτή ήδη ισχύει για τους κληρικούς, όπου για παράδειγμα μόνο ορισμένοι και συγκεκριμένοι έχουν το δικαίωμα να είναι πνευματικοί και εξομολόγοι, άλλοι είναι ιεροκήρυκες, ενώ σε κάποιους άλλους ανατίθενται από τον Επίσκοπό τους τα διακονήματα των αρμοδίων για την ποιμαντική των νέων, των ασθενών, των ενδεών, των φυλακισμένων κ.λπ.. Αντίστοιχα, βέβαια, λαϊκοί θεολόγοι αναλαμβάνουν το ρόλο του κατηγητή ή ιεροκήρυκα, ενώ άλλοι πιστοί μπορούν να είναι εκκλησιαστικοί επίτροποι, ψάλτες, νεωκόροι, ομαδάρχες σε κατασκηνώσεις, συντελεστές σε μητροπολιτικές και ενοριακές δραστηριότητες ιεραποστολικής ή επικοινωνιακής υφής.

¹⁰⁶ Αλέξανδρου Σταυρόπουλου, *Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 1997, σ. 47

¹⁰⁷ Σταυρόπουλου, ό.π., (1997), σ. 27.

¹⁰⁸ Σταυρόπουλου, ό.π. (1997), σ. 47εξ..

¹⁰⁹ Μια ποιμαντική και φιλάνθρωπη ανάγνωση της παραβολής των ταλάντων, που αναφέρει ο Κύριος (*Ματθ.* 25,15-27), μπορεί να αναδείξει τον συσχετισμό με την αξιοποίηση των ταλάντων (ικανοτήτων-χαρισμάτων) από όλα τα μέλη της Εκκλησίας.

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ¹¹⁰

Στο σημείο αυτό θα δούμε τα άρθρα του πιο συγκεκριμένου και αναλυτικού για τα θέματα των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων, Κανονισμού της Εκκλησίας της Ελλάδος.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 8/1979 «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών» (ΦΕΚ Α΄ 1/5.1.1980)

Άρθρο 7°

Περί Εκκλησιαστικών Συμβουλίων

1) Τη διαχείριση, διοίκηση και την εν γένει αξιοποίηση της περιουσίας του Ιερού Ναού έχει το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο αποτελούμενο :

α) Εκ του Εφημερίου, ως Προέδρου, οριζόμενου κατά τας διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 37 του Ν. 590/1977.

β) Εκ τεσσάρων λαϊκών μελών, εκλεγομένων και διοριζομένων εκ του καταλόγου των ενοριτών υπό του Μητροπολιτικού Συμβουλίου κατόπιν προτάσεως του οικείου Μητροπολίτη. Το Μητροπολιτικό Συμβούλιο δύναται, προκειμένου περί Ναών χωριών μέχρι εκατό οικογενειών, να εκλέγει και να διορίζει δύο μέλη.

2) Για να εκλεγεί κάποιος και να διατελέσει μέλος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου θα πρέπει:

- α) να μην έχει καταδικασθεί για κακούργημα ή πλημμέλημα (σύμφωνα με το άρθρο 11 του υπ' αριθμ. 5/78 Κανονισμού).

- β) να είναι σχετικώς εγγράμματος.

- γ) να μην τελεί εν αντιδικία κατά του Νόμου.

- δ) να μην έχει καταλογισθεί σε βάρος του, ως Εκκλησιαστικού Συμβούλου, χρηματικό ποσό με οριστική δικαστική ή καταλογιστική επί του απολογισμού αποφάσεως.

- ε) να μην οφείλει στον Ναό και

- στ) να είναι αφοσιωμένο τέκνο της Εκκλησίας.

¹¹⁰ Χρήσιμο βοήθημα στα θέματα των ευθυνών και αρμοδιοτήτων ενός ενοριακού εκκλησιαστικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τους κανονισμούς αποτελεί το «*Εγκόλπιον του Εκκλησιαστικού Επιτρόπου*» του Αιδεσιμολ. Πρωτοπρ. π. Γεωργίου Φραγκιαδάκη, εκδ. της Επικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 2020. Ανάμεσα στα αξιόλογα περιεχόμενα βρίσκεται και το υπ' αριθμ. πρωτ. 2205/1166/ 9.6.2009 Εγκύκλιο Σημείωμα της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος με τις συστηματικές προτάσεις της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής *Χριστιανικών Μνημείων*, περί της διαρκούς και αυξημένης φροντίδας εκ μέρους των διακονούντων εις τους Ιερούς Ναούς, σσ 58-61.

3) Απαγορεύεται η εκλογή συμβούλων συγγενών μεταξύ τους και με τον Εφημέριο Πρόεδρο μέχρι και του τετάρτου βαθμού εξ αίματος ή και του τρίτου εξ αγχιστείας.

Βέβαια, στους συνοικισμούς κάτω των εκατό οικογενειών απαγορεύεται η εκλογή Συμβούλων συγγενών μέχρι τρίτου βαθμού εξ αίματος και επιτρέπεται η εκλογή αδιακρίτως των εξ αγχιστείας.

4) Στις περιπτώσεις που υφίστανται διαφορές μεταξύ Ναού και Δήμου, απαγορεύεται η ανάδειξη ως Εκκλησιαστικών Συμβούλων, μελών του Δήμου και του Δημοτικού Συμβουλίου. Μάλιστα, εάν προκύψει η διαφορά αυτή διαρκούσης της θητείας των Εκκλησιαστικών Συμβούλων, όσοι Εκκλησιαστικοί Σύμβουλοι είναι ταυτόχρονα και μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου, αντικαθίστανται με απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου.

5) Το αξίωμα του λαϊκού Εκκλησιαστικού Συμβουλίου είναι τιμητικό, άμισθο και ασυμβίβαστο προς το έργο εμμίσθου υπαλλήλου του Ιερού Ναού.

6) Η θητεία των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων ορίζεται τριετής, η δε τριετία αρχίζει κάθε φορά από την 1^η Ιανουαρίου του έτους διορισμού τους και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του τρίτου από του διορισμού τους έτους. Η εγκατάστασή τους γίνεται εκάστοτε την 1^η Ιανουαρίου.

7) Η παραίτηση του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου υποβάλλεται εγγράφως: (α) απ' ευθείας ή (β) διά του Προέδρου του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, στον οικείο Μητροπολίτη. Για την αποδοχή ή μη της παραίτησης αποφασίζει το Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

(Σημείωση: Στην πράξη, βέβαια, ο εφημέριος μαζί με το τυχόν Διαβιβαστικό της παραίτησεως του επιτρόπου προτείνει στον Μητροπολίτη τον αντικαταστάτη Εκκλησιαστικό Σύμβουλο, είτε από την λίστα των κατατεθειμένων ως αναπληρωματικών μελών (χωρίς αυτό να είναι υποχρεωτικό), είτε, συνεπώς, τον οποιαδήποτε άλλο ενορίτη).

8) Εκκλησιαστικός Σύμβουλος αν αποδημήσει ή μετοικήσει σε άλλη ενορία, απαλλάσσεται των καθηκόντων του μετά από απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, εκλέγεται δε σε αντικατάστασή του άλλος ενορίτης εκ του οικείου ενοριακού καταλόγου.

9) Εκκλησιαστικός Σύμβουλος που απουσίασε αδικαιολογήτως, κατά την κρίση του

Μητροπολιτικού Συμβουλίου, επί τρεις συνεχείς συνεδριάσεις του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου [αποδεδειγμένα, κατόπιν νομίμου προσκλήσεως] κηρύσσεται από αυτό έκπτωτος του αξιώματος του Εκκλησιαστικού Συμβούλου.

10) Ωσαύτως δι' ανεκκλήτου αποφάσεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου απολύεται μετά από απολογία μη κριθείσα επαρκή, Εκκλησιαστικός Σύμβουλος, εκ συστήματος μη συμμορφούμενος προς κάθε εν γένει υποχρέωσή του, καθώς και για ολιγωρία ως προς την εκτέλεση των ανατεθειμένων σε αυτόν καθηκόντων, αλλά και για κάθε τυχόν δυστροπία γύρω από την καταβολή των οφειλών προς το προσωπικό του Ναού.

11) Συνολικά, οι Εκκλησιαστικοί Σύμβουλοι απολύονται για τους κάτωθι λόγους:

α) Αν αποδεικνύονται παραβάτες των αποφάσεων και των προς αυτούς οδηγιών του οικείου Μητροπολίτη, σε σχέση προς τα καθήκοντα και δικαιώματα αυτών, όπως προκύπτουν από τους σχετικούς Κανονισμούς και τους Νόμους.

β) Αν δεν υπέβαλαν εμπρόθεσμα προϋπολογισμό και απολογισμό της διαχειρίσεως αυτών και δεν συμμορφώνονται προς την επί του προϋπολογισμού απόφαση της αρμόδιας Αρχής.

γ) Εάν παραμελούν ή αρνούνται την διεξαγωγή Δικών προς προστασία των συμφερόντων του Ναού ή γενικώς ολιγωρούν για την ανάπτυξη και την εξέλιξη αυτών προς το καλύτερο δυνατό.

δ) Εάν καθ' υποτροπή αναμειγνύονται στα τελετουργικά καθήκοντα του εφημερίου και τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα των ιεροψαλτών και νεωκόρων επί των οποίων εποπτεία έχει ο εφημέριος ή δείχνουν ασέβεια προς τον εφημέριο.

12) Τους Εκκλησιαστικούς Συμβούλους, ιδρυομένης νέας ενορίας, διορίζει, διαρκούσης της τριετούς θητείας και για το υπόλοιπο αυτής, το Μητροπολιτικό Συμβούλιο εκ του εγκεκριμένου καταλόγου των ενοριτών, κατόπιν προτάσεως του οικείου Μητροπολίτη.

Άρθρο 8^ο

Συνεδριάσεις των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων

1) Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο κατά την πρώτη συνεδρίασή του, οριζόμενη υπό του εφημερίου Προέδρου, εκλέγει τον Αντιπρόεδρο, τον Γραμματέα και τον Ταμία του, το δε σχετικό πρακτικό υποβάλλεται στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

- 2) Γενικά, τις εργασίες του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου διευθύνει ο Πρόεδρος, σε περίπτωση δε απουσίας του ή άλλου κωλύματός του, ο Αντιπρόεδρος, εξουσιοδοτούμενος ειδικά γι' αυτό υπό του Προέδρου.
- 3) Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο καλείται σε συνεδρίαση από τον Πρόεδρό του σε ημέρα και ώρα καθοριζόμενη υπ' αυτού, κάθε φορά που αυτός το κρίνει αναγκαίο ή το ζητήσουν εγγράφως δυο από τα λαϊκά του μέλη.
- 4) Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο θεωρείται εν απαρτία παρισταμένου του κληρικού μέλους αυτού και δύο τουλάχιστον των λαϊκών μελών αυτού.
- 5) Κωλυομένου του Προέδρου, η συνεδρίαση θεωρείται νόμιμη αν παραστούν σε αυτήν τρία μέλη του Συμβουλίου προεδρεύοντος του, ειδικά εξουσιοδοτηθέντος για αυτό, Αντιπρόεδρου.
- 6) Οι αποφάσεις Εκκλησιαστικού Συμβουλίου λαμβάνονται κατά πλειονοψηφία. Σε περίπτωση ισοψηφίας, υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.
- 7) Ο Πρόεδρος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου προΐσταται τούτου σε δημόσιες ή επίσημες εμφανίσεις, ως αντιπρόσωπος του οικείου Αρχιερέως.

Άρθρο 9^ο

Αρμοδιότητες Εκκλησιαστικών Συμβουλίων

- 1) Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο έχει την υπεύθυνη διαχείριση του Ι. Ναού, συντάσσει τον **Προϋπολογισμό** και τον **Απολογισμό** των εσόδων και των εξόδων του, τον μεν πρώτο εντός του Νοεμβρίου του προηγούμενου έτους, τον δε δεύτερο εντός του Φεβρουαρίου εκάστου έτους.
- 2) Κάθε πληρωμή δαπάνης του Ναού διενεργείται από τον ταμία, επί τη βάσει εντάλματος πληρωμής από στέλεχος αριθμημένο και θεωρημένο από την Ιερά Μητρόπολη, υπογεγραμμένο από τον Πρόεδρο του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου. Σε καμία περίπτωση ο εφημέριος δεν εκτελεί χρέη ταμίας. Σε αντίθετη περίπτωση, τιμωρείται με αργία μέχρι δύο μηνών μετά ή άνευ της στερήσεως των αποδοχών αυτού.

Στο ένταλμα τούτο πρέπει να προσαρτώνται πάντα τα παραστατικά έγγραφα της δαπάνης.

Για τη νομιμότητα των διατασσομένων πληρωμών ευθύνεται ο υπογράφων το ένταλμα Πρόεδρος, ο δε ταμίας ευθύνεται και για τη νομιμότητα αλλά και για το

ακριβές της πληρωμής, εφαρμοζομένων εν αναλογία των σχετικών διατάξεων του Νόμου περί δημοσίου λογιστικού.

Ο ταμίας υποχρεούται να αρνηθεί την πληρωμή δαπάνης, διατασσομένης παρά τας διατάξεις του παρόντος ή άνευ των νομίμων δικαιολογητικών. Σε κάθε άλλη περίπτωση, αρνούμενος αδικαιολογήτως την πληρωμή, απαλλάσσεται των καθηκόντων αυτού, ως Συμβούλου, κατόπιν αποφάσεως του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου.

3) Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο αποφασίζει:

α) Περί ανεγέρσεως Ναού ή επισκευής, διακοσμήσεως και συντηρήσεως του υπάρχοντος ενοριακού και των Παρεκκλησιών και Εξωκκλησιών αυτού.

β) Περί αγοράς, πωλήσεως, δωρεάς, ανταλλαγής και μισθώσεως ακινήτων, σύμφωνα πάντα κατά τις κείμενες διατάξεις και με μόνο στόχο την αξιοποίηση της αστικής και αγροτικής περιουσίας του Ναού.

γ) Περί συνομολογήσεως δανείου, εγέρσεως αγωγών, ασκήσεως ενδίκων μέσων, παραιτήσεων απ' αυτών, καταργήσεως δίκης, συμβιβασμών εξωδίκων και δικαστικών, διορισμού πληρεξουσίου και αποδοχής δωρεάς, κληρονομίας ή κληροδοσίας κατά τις κείμενες διατάξεις.

δ) Περί βοηθημάτων δια σκοπούς εκκλησιαστικούς και φιλανθρωπικούς για συνδρομή στη λειτουργία Εκκλησιαστικών Ιδρυμάτων και για τη συντήρησή τους.

ε) Περί πάσης δαπάνης εκτάκτου, που αφορά στις εκκλησιαστικές τελετές.

Όλες οι πιο πάνω αποφάσεις χρήζουν εγκρίσεως εκ μέρους του Μητροπολιτικού Συμβουλίου εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 12 του παρόντος.

Άρθρο 12°

Περί ελέγχου των Πράξεων των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων

1) Κάθε Πράξη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου υποβάλλεται στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο, το οποίο την εγκρίνει, τροποποιεί ή ακυρώνει.

Η απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου εκδίδεται εντός διμήνου από την υποβολής της Πράξεως. Παρελθούσης απράκτου της προθεσμίας ταύτης η πράξη εκτελείται.

2) Κατά πάσης αποφάσεως του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου, επιτρέπεται

προσφυγή μόνο για λόγους νομιμότητας, ενώπιον της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου παρά παντός έχοντος έννομο συμφέρον.

3) Κάθε απόφαση του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου, που θα καταστεί οριστική, είναι υποχρεωτική δια το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, εάν δε τούτο αρνηθεί την εκτέλεση, το οικείο Μητροπολιτικό Συμβούλιο καλεί τούτο σε έγγραφη απολογία εντός προθεσμίας υπ'αυτού τασσομένης. Παρελθούσης της προθεσμίας απράκτου ή της απολογίας μη κριθείσης επαρκούς, το οικείο Μητροπολιτικό Συμβούλιο, δι' ανεκκλήτου (τελεσιδίκου) αποφάσεώς του, προβαίνει στην αντικατάσταση των αρνούμενων μελών με διορισμό νέων για το υπόλοιπο της θητείας του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου.

4) Οι αποφάσεις των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων περί δωρεάς ακινήτου υπόκειται στην έγκριση του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου και της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου.

5) Αποδοχή ή αποποίηση δωρεάς υπό όρον, δηλαδή που υποχρεώνει το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο σε τήρηση συγκεκριμένων δεσμευτικών όρων, κληρονομίας ή κληροδοσίας, δεν δύναται να γίνει υπό του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου άνευ προηγούμενης αποφάσεως του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου.

6) Απόφαση του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου περί εγέρσεως αγωγής, παραιτήσεως από ενδίκου μέσου, καταργήσεως δίκης, συμβιβασμού, εξωδίκου ή δικαστικού, χρήζει της εγκρίσεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου. Δεν απαιτείται έγκριση, εφόσον πρόκειται περί συντηρητικών ή προσωρινών μέτρων και αιτήσεως ακυρώσεως εκτελεστής πράξεως.

7) Οι αποφάσεις του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, με τις οποίες αποφασίζεται συνομολόγηση δανείου, και οι όροι αυτού υπόκεινται στην έγκριση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου.

8) Τα Εκκλησιαστικά Συμβούλια των ενοριακών Ι. Ναών τηρούν ενιαίο λογιστικό απλογραφικό σύστημα.¹¹¹

¹¹¹ Η απλογραφία ή απλογραφική (Single Entry Accounting), είναι η μέθοδος κατά την οποία οι οικονομικές συναλλαγές καταχωρίζονται σε ένα μόνο βιβλίο και ένα μόνο λογαριασμό. Το μοναδικό αυτό βιβλίο δίνει τις πληροφορίες για τα οικονομικά μεγέθη της επιχείρησης (περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις) και κάθε χρονική στιγμή από τα στοιχεία του βιβλίου αυτού προσδιορίζεται η καθαρή περιουσία της επιχείρησης, αν από το σύνολο των περιουσιακών της στοιχείων αφαιρεθούν οι υποχρεώσεις της. Τα μειονεκτήματα της μεθόδου αυτής είναι ότι οι λογιστικές πληροφορίες δεν είναι απολύτως ορθές και συμβαίνει αυτό, γιατί αφενός ο προσδιορισμός των αποτελεσμάτων της χρήσης

Άρθρο 4°

Τηρούμενα βιβλία

Σε κάθε ενορία πρέπει να τηρούνται με την ευθύνη του Προέδρου του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου τα κάτωθι βιβλία:

α) Πρωτόκολλο.

β) Διαχειριστικά βιβλία (Βιβλίο Ταμείου

και Μπλοκ Ενταλμάτων Εισπράξεων και Πληρωμών)

γ) Βιβλίο Βαπτίσεων.

δ) Βιβλίο Πρακτικών Εκκλησιαστικού Συμβουλίου.

ε) Βιβλίο Πιστοποιητικών αγαμίας και αδειών γάμου.

στ) Κτηματολόγιο (Βιβλίο κινητών και ακινήτων πραγμάτων).

(Σημείωση: Όλα τα απαραίτητα βιβλία διαχείρισεως, πρέπει να είναι θεωρημένα (με σφραγίδα και υπογραφή) από την Ιερά Μητρόπολη).

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

Ας περάσουμε τώρα να δούμε κάποιες ενδιαφέρουσες διατάξεις, που ορίζουν τη σχέση των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων με το «προϊστάμενο» Μητροπολιτικό Συμβούλιο, γι' αυτό ενώ μπορεί στις περισσότερες περιπτώσεις να επαναλαμβάνουν διατάξεις του ανωτέρω Κανονισμού 8/1979, είναι κωδικοποιημένες ειδικά ως προς τη σχέση αυτή.

Όλα αυτά περιγράφονται στο Άρθρο 5 του Κανονισμού 263/2014 (ΦΕΚ 272/29.12.2014) *«Περί συγκροτήσεως αρμοδιοτήτων και λειτουργίας των Μητροπολιτικών Συμβουλίων...»*

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο και οι Πράξεις του:

α) εκλέγει κατόπιν προτάσεως του Μητροπολίτη τα λαϊκά μέλη των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων εκ του καταλόγου των ενοριτών εκάστης ενορίας Δύναται, προκειμένου περί Ναών χωριών μέχρι εκατό οικογενειών, να εκλέγει και διορίζει δύο λαϊκά μέλη (άρθρο 7 παρ. 1 Κανονισμού 8/1979).

β) αντικαθιστά τα μέλη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, τα οποία είναι και αιρετά όργανα Ο.Τ.Α. σε περίπτωση διαφορών της ενορίας και του οικείου Ο.Τ.Α.

γίνεται εξωλογιστικά και αφετέρου δεν υπάρχουν πλήρη και αναλυτικά τα καταγεγραμμένα περιουσιακά στοιχεία (πελάτες, χρεόγραφα, πάγια) και οι υποχρεώσεις (προμηθευτές, γραμμάτια, πληρωτέα κ.ά). https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/949/1/02_chapter_3.pdf, 1.4.2021

(άρθρο 7 παρ. 4 Κανονισμού 8/1979).

γ) αποφαινεται σε περίπτωση παραιτήσεως εκκλησιαστικών συμβούλων και διορίζει νέα μέλη προς αναπλήρωση των παραιτηθέντων, μετοικησάντων και αποβιωσάντων (άρθρο 7 παρ. 7,8 Κανονισμού 8/1979)

δ) κηρύσσει έκπτωτο τον κατά την κρίση του αδικαιολογήτως απουσιάζοντα Εκκλησιαστικό Σύμβουλο επί τρεις συνεδριάσεις [αφού αποδεδειγμένως έχει προσκληθεί] του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου (άρθρο 7 παρ. 9 Κανονισμού 8/1979).

ε) απολύει δι' ανεκκλήτου (αμετάκλητης) αποφάσεώς του Εκκλησιαστικό Σύμβουλο μετά από απολογία του μη κριθείσα επαρκή, εκ συστήματος μη συμμορφούμενο σε κάθε υποχρέωσή του, καθώς και για κάθε ολιγωρία του γύρω από την εκτέλεση των ανατιθέμενων σε αυτόν καθηκόντων και για κάθε τυχόν δυστροπία περί την καταβολή των οφειλών προς το προσωπικό της ενορίας (άρθρο 7 παρ. 10 Κανονισμού 8/1979)

στ) απαλλάσσει των καθηκόντων του τον ταμία του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, όταν αρνείται αδικαιολογήτως την πληρωμή δαπανών της ενορίας (άρθρο 9 παρ. 2 Κανονισμού 8/1979)

ζ) απολύει Εκκλησιαστικό Σύμβουλο λόγω μη υποβολής Προϋπολογισμών και Απολογισμών εντός των τασσομένων προθεσμιών (άρθρο 11 παρ. 7 Κανονισμού 8/1979)

η) απολύει μέλη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, τα οποία δεν συμμορφώνονται προς απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, και προβαίνει στην αντικατάσταση των αρνούμενων μελών δια διορισμού νέων και διά το υπόλοιπο της θητείας του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, κατόπιν προηγουμένης κλήσεως των αρνούμενων μελών σε έγγραφη απολογία εντός προθεσμίας τασσομένης υπό του Μητροπολιτικού Συμβουλίου και εφ' όσον παρήλθε η προθεσμία άπρακτος ή η απολογία δεν κρίνεται επαρκής (άρθ.12 παρ. 3 Καν. 8/1979).

θ) εγκρίνει, τροποποιεί ή απορρίπτει ΟΛΕΣ τις πράξεις των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων, οι οποίες υποχρεωτικώς αποστέλλονται προς το Μητροπολιτικό Συμβούλιο υποκείμενες σε ανάλογη έγκριση (άρθρο 12 παρ. 1 Κανονισμού 8/1979).

ι) εγκρίνει, τροποποιεί ή απορρίπτει τους προϋπολογισμούς των ενοριών της Ιεράς Μητροπόλεως και ελέγχει τους απολογισμούς τους, και αναγράφει υποχρεωτικά στους προϋπολογισμούς των ανωτέρω νομικών προσώπων τις τυχόν παραληφθείσες νόμιμες χρηματικές υποχρεώσεις τους (άρθρα 10 παρ. 1, 11 παρ. 1,4 Κανονισμού 8/1979).

ια) εγκρίνει και ενεργεί τα νόμιμα για τη διενέργεια εράνων ή λαχειοφόρων αγορών υπέρ των Ιερών Ναών και αποφασίζει για την σύσταση ερανικών επιτροπών, ορίζει τη συγκρότηση των επιτροπών και τη διάρκεια των καθηκόντων τους, εξειδικεύει τον σκοπό του εράνου και τη διαδικασία λογοδοσίας της επιτροπής (άρθρο 17 Κανονισμού 8/1979).

ΘΕΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΑ, ΛΟΙΠΑ ΚΑΙ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ

Υπάρχουν πάρα πολλά επιμέρους θέματα, τα οποία θα κληθεί να αντιμετωπίσει ο Ιερέας Πρόεδρος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και τα Μέλη, σχετικά με τα οποία θα χρειαστεί να πάρουν τις σωστές αποφάσεις, σε συνδυασμό πάντοτε με τους Νόμους του Κράτους, τους Κανονισμούς της Εκκλησίας αλλά και τις ανάγκες της ενορίας και των Ναών της.

Ακροθιγώς αναφέρουμε κάποιες από αυτές τις περιπτώσεις:

- Βάσει οδηγιών του Υπουργείου Πολιτισμού και της Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων απαγορεύονται οι επεμβάσεις σε εκκλησιαστικά μνημεία χρονολογούμενα πριν το 1830 ή κηρυγμένα βάσει του Ν.3028/2002. Απαιτείται προσοχή στην τήρηση της νομιμότητας, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η συντήρηση των εκκλησιαστικών μνημείων, με απόλυτη νομική κάλυψη και πολιτιστική ευαισθησία.
- Για την κοπή κάποιου δένδρου χρειάζεται σε κάποιες περιπτώσεις η ενημέρωση ή και άδεια από τη Δασική Υπηρεσία.
- Αν θελήσει ο Δήμος ή και όποιος άλλος μη εκκλησιαστικός φορέας να κάνει κάποιες εργασίες σε χώρους της Ενορίας, είναι καλό και χρήσιμο να υπάρχει κάποιο γραπτό τεκμήριο, μία αίτηση, ένα έγγραφο, διότι δεν είναι λίγες οι φορές, ας πούμε σε αμφισβητούμενες εκτάσεις, χωρίς τίτλους ιδιοκτησίας, να θεωρούνται διακατοχικές πράξεις και μετά να έχει αξίωση ο Δήμος στο ιδιοκτησιακό τους καθεστώς. *Παράδειγμα:* σε χώρο κοντά στον Ναό, όπου δεν υπάρχουν συμβολαιογραφικοί τίτλοι ιδιοκτησίας, αν έχει πχ. παραχωρηθεί διά λόγου, μπορεί να ζητήσει ένας φορέας να τον καθαρίσει, να φτιάξει μία παιδική χαρά, να βάψει και να συντηρήσει. Μετά από χρόνια, δεν μπορεί να αποκλειστεί μία «αμφισβήτηση» του ιδιοκτησιακού καθεστώτος. Και μόνο η εμπλοκή σε εξώδικες ή και ένδικες

καταστάσεις, είναι αρκετές να «απορροφήσει» την ενέργεια και τη διάθεση για ποιμαντικό έργο από τον εφημέριο και το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο.

Αν δεν μπορεί να υπάρξει κάτι τέτοιο, σε κάθε περίπτωση, η αναφορά του θέματος της δωρεάν παροχής υπηρεσιών από τον Δήμο ή από άλλο Φορέα σε πρακτικό Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, το οποίο μάλιστα θα αποσταλεί στη Μητρόπολη προς ενημέρωση και «κατ' αρχάς» παροχή αδείας και μετά αποστολή αντιγράφου της στον Φορέα, με αποδεικτικό παράδοσης ή πρωτόκολλο εισερχομένου, θα βοηθήσει στην αντίκρουση τυχόν μελλοντικών παρεξηγήσεων ή παρερμηνειών. Αυτό δε σημαίνει ότι μέσα στο πρακτικό θα παραλείψουμε να εκφράσουμε τη χαρά μας και την ευγνωμοσύνη μας για τη συνδρομή τους.

- Στις μέρες μας έχουν ιδιαίτερος αυστηροποιηθεί και επεκταθεί οι διατάξεις περί μέτρων πυρασφάλειας, ιδίως των χώρων συναθροίσεως του κοινού, όπως είναι οι Ναοί και τα ενοριακά Πνευματικά Κέντρα. Για λόγους ουσίας αλλά και τυπικούς θα πρέπει να τηρούνται με προσοχή όλες οι σχετικές προδιαγραφές της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας.

- Ως προς το προσωπικό του Ναού, πρέπει να προσεχθούν ιδιαίτερος τα εργασιακά καθεστάτα. Όπως και αν υπάρχουν κάποιοι ευσεβείς που θέλουν να προσφέρουν δωρεάν και εθελοντικά τις υπηρεσίες τους προς τον Ναό (ως ψάλτες ή νεωκόροι), θα πρέπει να έχουν ληφθεί τα παραστατικά που να το πιστοποιούν αυτό, όπως μία ανάλογη υπεύθυνη δήλωση και σε κάθε περίπτωση να τηρούνται οι οδηγίες της Ιεράς Μητροπόλεως.

Επομένως, όταν ο εφημέριος με το Εκκλησιαστικό του Συμβούλιο προβαίνουν σε πρόσληψη ή απόλυση ιεροψάλτη και νεωκόρου, χωρίς να έχουν ενημερώσει και λάβει τη σχετική ευλογία και άδεια από τον Μητροπολίτη τους, υπάρχει πάντα ο κίνδυνος λόγω των ενεργειών τους να σκανδαλιστούν οι θιγόμενοι και να δημιουργείται έτσι πρόβλημα στην ενορία με τα διάφορα ανακύπτοντα σχόλια.

Έτσι, καλό είναι να ακολουθούνται οι διαδικασίες που τυχόν έχει θεσπίσει η Μητρόπολη (πχ έγκριση επιτροπής ακροάσεως ιεροψαλτών, η τήρηση των κανονικών προϋποθέσεων για την επιλογή κάποιου προσώπου ως νεωκόρου κλπ) και οπωσδήποτε να αποστέλλονται τα σχετικά πρακτικά με την πρόταση και τη σχετική επιχειρηματολογία του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, ώστε να λάβει και την έγκριση του Μητροπολίτη και του Μητροπολιτικού Συμβουλίου. Επιπλέον, για την πρόσληψη

νεωκόρου, αυτό που θα πρέπει να προσεχθεί είναι να τηρούνται κάποιες προϋποθέσεις (από τις αυτονόητες, όπως να είναι Χριστιανός Ορθόδοξος, μέχρι και την ηλικία αλλά και τη γενικότερη θέση και στάση του προσώπου μέσα στην τοπική κοινωνία).

Τα πρόσωπα αυτά, οι ιεροψάλτες και οι νεωκόροι της κάθε ενορίας έχουν υπεύθυνο ρόλο και αυτονόητο είναι πως θα πρέπει να είναι υποδείγματα πίστεως, καθαρότητας βίου, ιεροπρεπούς εργατικότητας και εντιμότητας. Η έλλειψη ενδιαφερομένων προσώπων για τις θέσεις αυτές, που για την Εκκλησία μας ανήκουν στον κατώτερο κλήρο Της, δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε επιζήμιες και πρόχειρες λύσεις.¹¹²

- Μιλώντας για το προσωπικό του Ναού, θα πρέπει να προσεχθεί και το κεφάλαιο «Τεχνικός Ασφαλείας». Σύμφωνα με τον νόμο ο τεχνικός ασφαλείας ασχολείται με την οργάνωση της ασφάλειας σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας της κάθε επιχείρησης. Και εξ αυτού προκύπτει πως, όταν υπάρχει μισθοδοτούμενος (δηλωμένος στο σύστημα Εργάνη) έστω και μόνο ένας υπάλληλος, χρειάζεται να υπάρχει τεχνικός ασφαλείας. (Υπουργική Απόφαση 2126/1463/2018 - ΦΕΚ 2404/Β/25.6.2018). Στο σημείο αυτό το αναφέρουμε, για να είναι σε γνώση του εφημερίου και του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου. Για τις περαιτέρω ενέργειες θα πρέπει και πάλι να ζητηθεί η γνώμη της οικείας Ιεράς Μητροπόλεως.

- **Εκτέλεση Εκκλησιαστικού Έργου**

Για οποιοδήποτε εκκλησιαστικό έργο (καλλιτεχνικό, κατασκευαστικό, συντηρήσεως κ.λπ.) απαιτείται απόφαση του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και οπωσδήποτε στη συνέχεια έγκριση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου.

- **Έκδοση Άδειας από τη Ναοδομία**¹¹³

Εδώ, ανάμεσα στο γενικότερο νομοθετικό πλαίσιο, έχει ισχύ ο Ν. 4495/2017 «Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 167/3.11.2017). Σύμφωνα με το άρθρο 32 «*Έκδοση οικοδομικών αδειών σε εκκλησιαστικά ιδρύματα*»:

¹¹² ΝΙΚΟΛΑΟΥ, πρόην Μητροπ. Φθιώτιδος, Εγκύκλιο Σημείωμα, υπ' αριθμ. πρωτ. 716/27.8.2014

¹¹³ www.valsamon.com/index.php?id=53&subid=2085. Με την ευκαιρία να υπογραμμίσουμε την αξία της συγκεκριμένης ιστοσελίδας (www.valsamon.com), ως βάσης δεδομένων για το Ορθόδοξο Κανονικό και Εκκλησιαστικό Δίκαιο, καθώς λειτουργεί υπό τη μέριμνα της Νομικής Υπηρεσίας της Ιεράς Συνόδου και μάλιστα υπό την ευθύνη του ακάματου και εξαιρετικού Ειδικού Νομικού Συμβούλου του κ. Θεόδωρου Παπαγεωργίου.

➤ Για την έκδοση της οικοδομικής άδειας ακινήτων των νομικών προσώπων του ν. 590/1977, καθώς και των νομικών προσώπων του ν. 4149/1961 (Α' 41) εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος.

➤ Για κάθε οικοδομική εργασία, που αφορά Ιερούς Ναούς, που ανήκουν αποκλειστικά και μόνο σε εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα είτε του ν. 590/1977 είτε του ν. 4149/1961 και σε Ιερές Μονές και τα υφιστάμενα Μετόχια αυτών, καθώς και στον περίβολο και ό,τι περικλείεται εντός αυτών και εξυπηρετεί την κοινοβιακή ζωή, καθώς και τα προσκτίσματα αυτών, η προέγκριση της οικοδομικής άδειας είναι υποχρεωτική και εκδίδεται από την οικεία Υ.ΔΟΜ..

➤ Για τα έργα των παραγράφων 1 και 2 της Εκκλησίας της Ελλάδος η γνωμοδότηση επί των αρχιτεκτονικών μελετών εκδίδεται πριν από την προέγκριση από το Κεντρικό Συμβούλιο Εκκλησιαστικής Αρχιτεκτονικής (ΚΕ.Σ.Ε.Α.)

➤ Μετά την προέγκριση οικοδομικής άδειας, η οικοδομική άδεια και η άδεια καθιέρωσης ή χρήσης εκδίδεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, από την Υπηρεσία Δόμησης (Υ.ΔΟΜ.) της Εκκλησίας της Ελλάδος, που έχει συσταθεί με την παρ. του άρθρου 2 του ν. 4030/2011. Για την έναρξη εκτέλεσης των οικοδομικών εργασιών, πέραν όσων προβλέπονται στις διατάξεις του παρόντος, η οικοδομική άδεια αποστέλλεται στην οικεία Υ.ΔΟΜ. και αποτελεί αρχείο της οικείας Υ.ΔΟΜ. για την εκκίνηση της διαδικασίας ελέγχου των κατασκευών, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

➤ Συνιστάται στην Εκκλησία της Ελλάδος Υπηρεσία Δόμησης (Υ.ΔΟΜ.), η οποία ασκεί τις αρμοδιότητες των Υπηρεσιών Δόμησης και εκδίδει τις οικοδομικές άδειες χωρικής δικαιοδοσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, αποκλειστικά και μόνο για: ... β) τους ιερούς ναούς, εφόσον ανήκουν αποκλειστικά και μόνο σε εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα του ν. 590/ 1977, και τα προσκτίσματά τους. Η ανέγερση προσκτίσματος επιτρέπεται μόνο σε ιερούς ναούς, που ανήκουν σε εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα του ν. 590/1977 και εφόσον αποτελούν ενιαίο αρχιτεκτονικό σύνολο με τον ιερό ναό και εξυπηρετούν τον ιερό ναό.

➤ Η ανωτέρω Υ.ΔΟΜ. είναι επίσης αρμόδια για την έκδοση αφενός της άδειας καθιέρωσης για όλους τους χώρους λατρείας των ανωτέρω κτιρίων και αφετέρου της άδειας χρήσης για τους μη λατρευτικούς χώρους των ανωτέρω κτιρίων. Η άδεια καθιέρωσης και η άδεια χρήσης αποτελούν νόμιμη προϋπόθεση για την έναρξη των εργασιών ή χρήσεων, που αδειοδοτούνται με την άδεια δόμησης και είναι δυνατόν να ενσωματώνονται στο ίδιο στέλεχος. Για την υποβολή αίτησης για έκδοση της

προέγκρισης υποβάλλεται αίτηση και φάκελος στην οικεία Υ.ΔΟΜ., μέσω της κατά τόπον αρμόδιας Ιεράς Μητροπόλεως.

➤ Η ανωτέρω διαδικασία τηρείται για κάθε ιερό ναό, που ακολουθεί το δόγμα της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του Χριστού είτε ανήκει σε εκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο είτε σε φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου.

➤ Για τον αγιογραφικό και λοιπό διάκοσμο των ιερών μονών και ιερών ναών, που αποτελεί καλλιτεχνική εργασία, απαιτείται επίσης άδεια από την ΥΔΟΜ της Εκκλησίας της Ελλάδος και σύμφωνη γνώμη του ΚΕ.Σ.Ε.Α.

➤ Για την κατασκευή ή επισκευή των κτιρίων της παραγράφου β' του ανωτέρω Νόμου, αντί του τίτλου ιδιοκτησίας, οι ενδιαφερόμενοι υποχρεούνται να προσκομίσουν για την έκδοση της προέγκρισης οικοδομικής άδειας και της έκδοσης αυτής στην αρμόδια υπηρεσία τα εξής δικαιολογητικά έγγραφα: α) πιστοποιητικό από το αρμόδιο υποθηκοφυλακείο περί μη διεκδίκησης του ακινήτου από το Δημόσιο ή Ο.Τ.Α., β) συμβολαιογραφική πράξη συναίνεσης ή έκθεση απογραφής που συντάσσεται και μεταγράφεται, σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν. 3800/1957 (Α' 256) ή το άρθρο 88 του α.ν. 2200/1940 (Α' 42) ή το άρθρο 62 του ν. 590/1977 (Α' 146), υπογράφεται από τον νόμιμο εκπρόσωπο του εκκλησιαστικού νομικού προσώπου και συνοδεύεται από τοπογραφικό διάγραμμα. Πράξη συναίνεσης κατά τις ανωτέρω διατάξεις συντάσσεται και για ακίνητα ιερών μονών. Για υφιστάμενα κτίρια υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, στην οποία δηλώνεται ο χρόνος ανέγερσής τους. Η προέγκριση και η οικοδομική άδεια για ιδιωτικούς ιερούς ναούς και παρεκκλήσια εκδίδονται από τις αρμόδιες κατά τόπους Υπηρεσίες Δόμησης (Υ.ΔΟΜ.) των δήμων.

• Είναι πολλά τα γενικότερα θέματα και ζητήματα, που οφείλει να γνωρίζει ο εφημέριος Πρόεδρος και τα λαϊκά μέλη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου.

Ακροθιγώς αναφέρουμε τα εξής:

Για την ανάθεση εργασιών αγιογράφησης Ιερού Ναού.

Απαιτείται σχετική απόφαση του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου. Ο επιλεγείς αγιογράφος θα πρέπει να είναι μέλος του Επιμελητηρίου (να μπορεί να υποβάλει σχετικό πιστοποιητικό). Στο πρακτικό που θα υποβληθεί προς «κατ' αρχάς» έγκριση από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο θα πρέπει να συνυποβάλλεται και η σχετική μελέτη «αγιοκατατάξεως», το πώς δηλαδή θα τοποθετηθούν οι αγιογραφίες στο εσωτερικό του ναού.

Για τη συντήρηση ιερών εικόνων και ιερών σκευών

Θα πρέπει να γίνεται σε συνεννόηση με τον οικείο Μητροπολίτη και η ανάθεση να γίνεται σε πρόσωπο που να πληροί τις προϋποθέσεις του Νόμου, όπως για παράδειγμα να έχει τις ειδικές γνώσεις συντήρησης, να είναι γραμμένος σε ανάλογο επιμελητήριο κλπ..

Σίγουρα, θα πρέπει το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, αφού πάρει τη σχετική έγκριση από την Ιερά Μητρόπολη, να υπογράψει πέρα από το συμφωνητικό εργασιών και το κατάλληλο πρωτόκολλο παράδοσης παραλαβής με τον συντηρητή, όπου θα υπάρχουν φωτογραφίες και όλα τα τεχνικά χαρακτηριστικά τού προς συντήρηση ιερού αντικειμένου.

Περί της ακίνητης εκκλησιαστικής περιουσίας των ενοριών.

Αυτή καταγράφεται αναλυτικώς στο Βιβλίο Κτηματολογίου (τίτλοι ιδιοκτησίας, έκταση, θέση, σύνορα κ.λπ.). Στις περιοχές που ισχύει το Κτηματολόγιο οφείλει το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο να δηλώσει την κτηματική περιουσία και να ελέγξει στη συνέχεια εάν έχει καταχωρηθεί σωστά. Σε αντίθετη περίπτωση να προβεί στις νόμιμες διαδικασίες διόρθωσης.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανδρουλιδάκη – Πετράκη Ροδάνθη, *Η Διοίκηση στην Ενορία. Εφαρμογή και προβληματισμοί*, Ηράκλειο Κρήτης 2011
- Βαρριάς Αριστείδης, *Μοντέλα Ποιμαντικής του Κοινωνικού Περιθωρίου*, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2005
- Γκίκας Αθανάσιος (Πρωτοπρ.), *Μαθήματα Ποιμαντικής*, εκδ. Γ. Δεδούση, Θεσσαλονίκη 2001
- Γρινιεζάκης Μακάριος (Αρχιμ. - νυν Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας), *Ποιμένες και Ποιμαινόμενοι. Το Ιερατικό Ηθος και οι Ποιμαντικές προσδοκίες της Εκκλησίας*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 2006
- Θερμός Βασίλειος (Πρωτοπρ.), *Στα μονοπάτια του κόσμου. Ποιμαντικά Βήματα στο σήμερα*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2016
- Μπολτέτσος Τριαντάφυλλος, «Ποιμαντικές Διαστάσεις σύγχρονης Πολυπολιτισμικής Θεολογίας», επιστημονικό περιοδικό «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», εκδόσεις Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, τόμος 81, τεύχος 2^ο (Απρίλιος – Ιούνιος 2010), Αφιέρωμα: Ζητήματα Ποιμαντικής Θεολογίας, Αθήνα 2010, σσ. 81-118,
- Σταυρόπουλος Αλέξανδρος Μ., *Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 1997
- Φραγκιαδάκης Γεώργιος (Πρωτοπρ.), *Εγκόλπιον του Εκκλησιαστικού Επιτρόπου*, έκδοση της Επικοινωνιακής και Μορφωτικής Υπηρεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 2010
- ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Μητροπολίτης Χαλκίδος, *Εγκόλπιο Εκκλησιαστικού Συμβούλου*, εκδ. Ιεράς Μητροπόλεως Χαλκίδος, Ιστιαίας και Βορείων Σποράδων, Χαλκίδα 2010
- ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Γ΄ Μητροπολίτης Μάνης, *Εκκλησιαστικοί Ενοριακοί Σύμβουλοι*, στο www.im-manis.gr/index.php/o-mitropolitis/arthra/5373-ekklisiastikoi-enoriakoi-symvouloi, 1.4.2021

ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Ποια θεωρείτε ότι θα πρέπει να είναι, εκτός από τα τυπικά, τα ουσιαστικά προσόντα για να γίνει κάποιος Εκκλησιαστικός Σύμβουλος, ώστε να υπάρχει ένα αποτελεσματικό, πλήρες και λειτουργικό ενοριακό Εκκλησιαστικό Συμβούλιο;

2. Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος Β΄, έχει αναφέρει ότι: *«Μέσα στο Εκκλησιαστικό Σώμα, ξεχωριστή θέση κατέχει ο θεσμός των Εκκλησιαστικών Συμβούλων ή Επιτρόπων, όπως λέγονταν παλαιότερα. Αποτελούν τους πλέον άμεσους συνεργάτες του Εφημερίου και νοσηματοδοτούν την εκπροσώπηση του λαϊκού στοιχείου στην Εκκλησιαστική Διοίκηση. Ουσιαστικά, επιλέγονται, όχι για να ωφεληθούν ανθρωπίνως κάτι, μιας και που η θέση τους είναι τιμητική και άμισθη, αλλά για να βαστάσουν έναν ειδικότερο σταυρό, αυτόν της ευθύνης της διοικήσεως και διαχειρίσεως του Εκκλησιαστικού Κυττάρου, που ονομάζεται Ενορία»*. Πώς αντιλαμβάνεσθε τα λόγια αυτά; Αναπτύξτε εκτενώς τις σκέψεις, που σας προκαλούνται από την ανάγνωση αυτού του κειμένου.

3. Πώς συγκαλείται, έχει απαρτία, πραγματοποιείται και αποφασίζει ένα Εκκλησιαστικό Συμβούλιο; Πότε καθίστανται οριστικές και νόμιμες οι αποφάσεις του; Αναφέρετε τι γίνεται σε περίπτωση απουσίας του Προέδρου, μόνιμης απουσίας ενός μέλους και αρνήσεως επιτρόπων να τηρήσουν τις οικονομικές κ.ά. υποχρεώσεις τους;

4. Καλείστε να συντάξετε (ως στέλεχος Μητροπόλεως) ένα σχέδιο Εγκυκλίου, η οποία τελικώς θα υπογραφεί από τον Μητροπολίτη, που θα απευθύνεται στους νεοδιορισθέντες εκκλησιαστικούς επιτρόπους των ενοριών της Μητροπόλεώς σας. Πώς θα απευθυνθείτε σε αυτούς, τι οδηγίες θα δώσετε για τα όσα πρέπει να κάνουν και τι θα πρέπει να αποφύγουν κατά την τριετή θητεία τους;

5. Ανήκετε, ως μέλος, στο νέο Εκκλησιαστικό Συμβούλιο της ενορίας σας. Συντάξτε πλήρως (με αριθμούς, ημερομηνίες, ονόματα κλπ) τα εξής έγγραφα: Πρακτικό αναλήψεως καθηκόντων και κατανομής αξιωμάτων, απόσπασμα πράξεως με πρώτο θέμα την εξουσιοδότηση του ταμιά για τις συναλλαγές με την τράπεζα, και με δεύτερο θέμα την απόφαση για ανάληψη χρηματικού ποσού έως 3.000 (για πληρωμή συγκεκριμένων και καταγεγραμμένων οικονομικών υποχρεώσεων του ιερού ναού) και τέλος, το απαιτούμενο διαβιβαστικό προς τον Μητροπολίτη.

6. Συγκεντρώστε τις αναφορές στο «Εκκλησιαστικό Συμβούλιο» από τον Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ν.590/1977) και τον Κανονισμό 8/1979. Ποια τα συμπεράσματά σας;

7. Ποια η διαδικασία, αν θελήσετε να προχωρήσετε σε κάποιο εκκλησιαστικό έργο στην ενορία, όπου είσαστε μέλη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, όπως είναι η κατασκευή πρόναου σε ένα παρεκκλήσιο της ενορίας;

8. Έστω ότι ένας εκκλησιαστικός επίτροπος της ενορίας σας αντιδρά σε κάθε απόφαση του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και μάλιστα τον τελευταίο καιρό δεν προσέρχεται καν στις συνεδριάσεις. Τι μπορείτε να πράξετε, ώστε να λύσετε το ζήτημα με τρόπο αρχικώς ποιμαντικό, και κατόπιν κανονικό και σύννομο;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ενδεικτικών Εγγράφων

(Όλα τα περιεχόμενα υπόκεινται στον έλεγχο και την έγκριση της κάθε Μητρόπολης και αποτελούν ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ των όσων αναφέρονται στους ανάλογους Κανονισμούς).

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ

ΕΝΟΡΙΑΣ

Αριθμ. Πρωτ:

Στ... (τόπος) την (ημερομηνία)

.....

Προς

τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτη

κ.κ. _____

/ την Ιερά Μητρόπολη

Σεβασμιώτατε (Πάτερ και Δέσποτα/Άγιε Ποιμενάρχα μας)

Με το παρόν, ευσεβάστως, Σάς διαβιβάζουμε την υπ' αριθμ. /2021 Πράξη του (ημετέρου) Εκκλησιαστικού Συμβουλίου (μας) (περί) και παρακαλούμε για τις δικές Σας ενέργειες.

Μετά βαθυτάτου σεβασμού

Διά το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

{υπογραφή}

.....

{ονοματεπώνυμο}

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΩΜΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ Ε.Σ. ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΕ ΣΩΜΑ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ _____

(ή πιο σωστά: **Άπόσπασμα τῆς ὑπ’ ἀριθ. _____/(ημερομηνία) Πράξεως**)

Σήμερα, την του μηνός του έτους, ημέρα και ώρα, στο γραφείο του ιερού ναού της ενορίας συνήλθε σε συνεδρία το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, υπό την Προεδρία του Αιδεσ. Ιερέως π. και εκ των μελών αυτού κ., κ., κ. και κ.*

Διαπιστωθείσης νομίμου απαρτίας, το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, αφού έλαβε υπόψη:

α) τις διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του υπ’ αριθ. 8/1979 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών» (ΦΕΚ 1/05.01.1980 τ. Α),

β) την υπ’ αριθ. απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιωαννίνων, με την οποία διορίζονται νέοι εκκλησιαστικοί σύμβουλοι του ιερού ναού για την τριετία από έως

σ υ γ κ ρ ο τ ε ί τ α ι σ ε σ ώ μ α

και ακολούθως, δια ψηφοφορίας των μελών αυτού, εκλέγονται στη θέση του Αντιπροέδρου κ., στη θέση του Γραμματέως κ., στη θέση του ταμία κ. και μέλη κ. και κ.*

Μη υπάρχοντος ετέρου θέματος προς συζήτηση, λύεται η συνεδρίαση και υπογράφεται το παρόν ως ακολούθως.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΔΕΙΓΜΑ - ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΠΡΑΞΙΣ _____

(ή πιο σωστά: **Απόσπασμα τῆς ὑπ' ἀριθ. ____/(ημερομηνία) Πράξεως**)

Ἐν _____ καί ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ
_____, σήμερον τήν _____ μηνός
_____ 202 _ καί ὥραν _____ συνήλθεν τό Ἐκκλησιαστικόν
Συμβούλιον κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Προέδρου αὐτοῦ Αἰδес/του π.
_____ καί ἐν νομίμῳ ἀπαρτίᾳ εὔρεθέν, ἐχώρησεν πρὸς
συζήτησιν καί λήψιν ἀποφάσεως ἐπί τοῦ/-τῶν κάτωθι θέματος/-των:

ΘΕΜΑ 1^ο : «

_____»

(περιληπτικά το θέμα)

Τό Ἐκκλησιαστικόν Συμβούλιον τοῦ Ἱ.Ν. κατόπιν ἐκτενοῦς συζητήσεως τῶν μελῶν
αὐτοῦ _____ ἀπεφάσισεν _____ ὁμοφώνως _____ τήν

_____ (*ἀγορά, τοποθέτηση, ἐγκατάσταση, κ.τ.λ*). [Γιά τόν σκοπό αὐτό, ἀνάλογα
με το ὕψος της οικονομικῆς δαπάνης και σύμφωνα με τις οδηγίες της Μητροπόλεως,
χρειάζεται να αναζητηθούν **3 (τρεις) ἐνσφράγιστες προσφορές ἐπί τοῦ ἰδίου ἔργου,
ἐπί ὁμοειδῶν μεγεθῶν, ἴσης ἀποδόσεως, ἀποτελεσματικότητος, μηχανικῆς καί
τεχνικῆς ἰσχύος καί γενικότερα ὁμοίων τεχνικῶν καί ποιοτικῶν χαρακτηριστικῶν.]**

Μετά τήν παρέλευσιν εὐλόγου χρονικοῦ διαστήματος **καί τήν ἀποσφράγισιν** τῶν
προσφορῶν ἐνώπιον τῶν μελῶν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, οἱ προσφορές
ἔχουν ὡς ἐξῆς :

1.

2.

3.

(ὄνομα-ἐπώνυμο ἰδιώτη, ἐπωνυμία ἐταιρείας - καταστήματος, τεχνικά χαρακτηριστικά,

ποσότητα τεμαχίων, Φ.Π.Α, τελική τιμή σε € - έκτενης περιγραφή).

Τό Έκκλησιαστικόν Συμβούλιον **ΟΜΟΦΩΝΩΣ** καί ἔναντι οὐδεμιᾶς μειοψηφίας (κατά περίπτωση), ἐγκρίνει τήν _____ (τάδε) προσφορά τοῦ **μειοδότη** κ. _____ εἰς τόν ὁποῖον καί ἀναθέτει τό (δεῖνα) ἔργον _____.

Παρακαλεῖ δέ τέλος, τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτη κ. _____, Πρόεδρον τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, διά τήν ἔγκρισιν τῆς ρηθείσης πράξεως.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη, ἀνεγνώσθη, ὑπογράφεται ὡς ἔπεται.

Ὁ Πρόεδρος

(ὄνομα)

Τά Μέλη

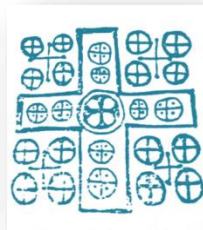
(ὀνόματα)

Ἀκριβές ἀντίγραφον αὐθημερόν

Ἐν _____ τῇ _____ 20_____

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου

(υπογραφή και σφραγίδα)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Δεδομένου ὅτι ὅταν υπάρχουν περισσότερα του ενός θέματα, αυτά σύμφωνα με τους κανονισμούς θα πρέπει να εκδίδονται ξεχωριστά, για το λόγο αυτό η πιο κατάλληλη ονομασία είναι *Απόσπασμα Πράξεως* και όχι *Πράξη* (αφού δεν είναι ολόκληρη). Εννοείται, ὅτι στο Βιβλίο Πράξεων, γράφεται κανονικά ὡς «Πράξις», ἢ για ἄλλους «Πρακτικό», καθὼς ἐδὼ γράφονται ἅπαντα τα θέματα, που συζητούνται και αποφασίζονται ἀπὸ το Ἐκκλησιαστικό Συμβούλιο

4. Δραστηριότητες Ιερού Ναού

Λέξεις κλειδιά: Πνευματικό, ποιμαντικό, φιλανθρωπικό έργο, Λειτουργίες Ποιμαντικού Έργου, Μαρτυρία, Λατρεία, Κοινωνία, Διακονία, ποιμαντική Απολογητική, ερανική επιτροπή, ειδική ενοριακή επιτροπή, ενοριακό φιλόπτωχο ταμείο, ποιμαντικός συνεργάτης, στάσεις Υποδοχής (κατανόηση, ανεκτικότητα, σεβασμού, παραδοχής)

Στο κεφάλαιο αυτό, σκοπό έχουμε να «υπενθυμίσουμε», από τη μία πλευρά, κάποιες ενοριακές δραστηριότητες, αλλά και να συζητήσουμε, από την άλλη, κάποιες προϋποθέσεις για τη σωστή τοποθέτησή μας σε σχέση με τις δράσεις αυτές και τους ωφελούμενούς τους.

Κάθε Ιερός Ναός, στο πλαίσιο του διαρκούς πνευματικού, ποιμαντικού και φιλανθρωπικού έργου του, είναι φυσικό να πραγματοποιεί δράσεις, που αποτελούν συνέχειες των προηγούμενων ετών διακονίας. Παράλληλα όμως, δεν αποκλείονται και οι ευλογημένες νέες, κάθε φορά, πρωτοβουλίες, ανάλογα με τις «επικαιροποιημένες», τις σύγχρονες ανάγκες του ποιμνίου, με την προσαρμογή στα νέα δεδομένα, με τις οδηγίες-κατευθύνσεις του Μητροπολίτη, και -γιατί όχι- ανάλογα με τη διάθεση και τις ευαισθησίες του εφημερίου. Οι δράσεις αυτές, καλό είναι να δίνουν και το έναυσμα για προσωπική δραστηριοποίηση όσο γίνεται περισσοτέρων μελών της ενορίας και να μην είναι ατομοκεντρικές, ώστε η αφύπνιση στους τομείς της φιλανθρωπίας, της επικοινωνίας και της διακονίας να είναι συλλογική, επικοινωνιακή και να έχει και συνέχεια.

Από την ίδρυσή Της η Εκκλησία μας έχει συνδέσει το κύριο έργο Της, που είναι η σωτηρία των ψυχών, με τη φιλανθρωπία, που έχει να κάνει με την εξυπηρέτηση και υλικών αναγκών των ανθρώπων. Έτσι το «διακονείν τραπέζαις» και η καθημερινή πρόνοια για τις χήρες και τα ορφανά (Πράξ. 6,1-6) των πρώτων χριστιανικών χρόνων, έχει επεκταθεί σε μία εκπληκτική πληθώρα και ποικιλία εκκλησιαστικών δράσεων, που φανερώνουν την εγγενή μέριμνα της Εκκλησίας για τη βοήθεια του όλου ανθρώπου, ως ψυχοσωματικής ύπαρξης.

Οι 4 Λειτουργίες του Ποιμαντικού Έργου και η Φυσιογνωμία της Ενορίας

Μιλώντας για τη ζωή και τη δραστηριότητα της ενορίας, οφείλουμε, προφανώς, να μιλήσουμε πρώτα για τα πεδία δράσης της Εκκλησίας.

Σύμφωνα με την Ορθόδοξη Θεολογία, η Εκκλησία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού εμπεριέχει τέσσερις (4) σπουδαίες μορφές του Ποιμαντικού Έργου: τη Μαρτυρία, τη Λατρεία, την Κοινωνία και φυσικά τη Διακονία, όπως μάλιστα προκύπτουν από το «τρισσό αξίωμα» του Κυρίου και το, ως συνέπεια του αξιώματος αυτού, «διακονήσαι» Του.

- **Μαρτυρία** λέγοντας εννοούμε τη διάδοση του λόγου του Θεού. Ομιλίες, κηρύγματα, κατηχητικά και ό,τι άλλο πραγματοποιείται με σκοπό τον Ευαγγελισμό του Κόσμου ή και τον Επανευαγγελισμό των Χριστιανών.

- Η **Λατρεία** είναι πιο εύκολο να εξηγηθεί. Είναι τα ιερά Μυστήρια, η θεία Ευχαριστία, η Εξομολόγηση, το Βάπτισμα και το Χρίσμα, το Ευχέλαιο, ο Γάμος και η Χειροτονία αλλά επιπλέον κάθε ιερή ακολουθία και ευχή που εντάσσεται στη Λατρεία της Εκκλησίας μας.

- Η **Κοινωνία** έχει να κάνει με την ενότητα των Χριστιανών και την επικοινωνία τους. Συνάξεις νέων, κατασκηνώσεις, προσκυνηματικές εκδρομές και πολλές ακόμα ευκαιρίες συμπνευματισμού και συναντήσεων.

- Η **Διακονία** πάλι, είναι αρκετά αυτονόητη έννοια για την Ορθοδοξία. Περιλαμβάνει κάθε δράση της Εκκλησίας μας που σκοπό έχει να βοηθήσει τον συνάνθρωπο. Ιδρύματα, σχολεία, παροχές, φιλανθρωπικές δράσεις. Γενικώς, καθετί που συμβαδίζει με το πρότυπο που έδωσε ο Θεάνθρωπος Κύριος πλένοντας τα πόδια των μαθητών του. Όλα αυτά είναι Εκκλησία.

Μαρτυρία, Λατρεία, Κοινωνία, Διακονία αποτελούν, λοιπόν, ένα τετράπτυχο ποιμαντικής δράσης και στρατηγικής.

Το **βασικό κριτήριο**, που θα πρέπει να διέπει τις ανάλογες ενοριακές κινήσεις μας φαίνεται, εκ των πραγμάτων, ότι είναι το αγιογραφικό: ***Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε.*** Δηλαδή: *Εἴτε λοιπόν τρώτε εἴτε πίνετε εἴτε κάτι κάνετε, όλα για τη δόξα του Θεοῦ να τα κάνετε (Α' Κορινθίους 10,31).*

Αρχές ποιμαντικής διοίκησης και αντιμετώπισης ποιμαντικών ενοριακών ζητημάτων

Ηγεσία και επίλυση ποιμαντικών προβλημάτων πάνω στην ενοριακή δράση

Στη *Συμβουλευτική διαδικασία* για την αντιμετώπιση ενοριακών ζητημάτων ή προβλημάτων χρειάζεται: α) μελέτη ανάλογης βιβλιογραφίας, β) καθοδήγηση από την ιερά Μητρόπολη, γ) υποδείξεις από κάποιον έμπειρο κληρικό και δ) συζήτηση με κάποιο πρόσωπο έμπιστο και ταυτόχρονα γνώστη του χώρου. Παραλλήλως, ωφελούν και δίνουν λύσεις: ε) η Προσευχή, αλλά και στ) η τήρηση κάποιων σταθερών Αρχών (στάση Αγάπης, Υποδοχής κλπ.). Όμως, ως αρχή και τέλος υπάρχει: ζ) η ενασχόληση και διατριβή στα Ευαγγελικά Αναγνώσματα, για φωτισμό καθώς πολλές φορές αντιμετωπίζονται παρόμοια θέματα¹¹⁴. Γενικότερα στην επικοινωνία και τον «διάλογο» με τον κόσμο ωφελεί η) η υιοθέτηση μίας *Ποιμαντικής Απολογητικής*, στο παράδειγμα, που δίνει η Εκκλησία της Ελλάδος, από το 1980, μέσω των Φυλλαδίων της *«Προς τον Λαό»*, με τον περιγραφικό υπότιτλο: *«Η Εκκλησία μιλάει στα παιδιά της με τη γλώσσα της Αλήθειας, της Ευθύνης και της Αγάπης»*.

Ας περάσουμε, όμως, τώρα σε κάποιες από τις κεντρικές και «θεσμικές» ενοριακές

¹¹⁴ Σταχυολογώντας κάποια τέτοια προβλήματα, αναφέρουμε ως ελάχιστο παράδειγμα τα εξής:

1. Ποιμαντικό Πρόβλημα Πράξεων (13,50-51)

Θέμα: **Διωγμός Αποστόλων από κατοίκους μιας περιοχής.**

Υπόθεση: Στην Αντιόχεια της Πισιδίας, ο Παύλος και ο Βαρνάβας αντιμετωπίζουν τη ζήλια και την εχθρική στάση Ιουδαίων, οι οποίοι παρότρυναν και έπεισαν ανθρώπους με κύρος και εξουσία στην περιοχή να εκδιώξουν τους Αποστόλους εκτός των ορίων της πόλης.

Λύση: Με μία συμβολική κίνηση εκτίναξαν «τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ’ αὐτούς» και απομακρύνθηκαν από την περιοχή.

2. Ποιμαντικό Πρόβλημα Πράξεων (1,6-7)

Θέμα: **Ο χρόνος της δευτέρας Παρουσίας του Κυρίου.**

Υπόθεση: Ρώτησαν τον Κύριο λέγοντες: «Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ;»

Λύση: «Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστὶ γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ».

Ανάλυση - Προεκτάσεις: Ο χρόνος της δευτέρας ελευσεως και παρουσίας του Κυρίου, όπως και της τελικής Κρίσης, αποτελεί ένα διαρκές και μόνιμο θέμα ενασχόλησης των Χριστιανών. Η ασχολία αυτή, ενώ στη βάση της μπορεί να έχει τα μεγαλύτερα οφέλη (πνευματική προετοιμασία πιστού), στην πραγματικότητα γίνεται πολλές φορές αντικείμενο ημερολογιακής αναζήτησης και κοντόφθαλμης εξήγησης δυσάρεστων περιστάσεων και άσχημων συμβάντων, τόσο σε τοπικό όσο και παγκόσμιο επίπεδο.

Τριαντάφυλλου Μπολτέτσου, *Το Καινοδιαθηκικό πλαίσιο ασκήσεως του Ποιμαντικού Έργου της Εκκλησίας*, Αθήνα 2012, σσ. 272 εξ.

δραστηριότητες:

ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΝΟΡΙΑΚΗΣ ΕΡΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η ερανική επιτροπή συστήνεται ώστε να βοηθήσουν περισσότεροι πιστοί το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο για τη συγκέντρωση χρημάτων, ώστε να υλοποιηθεί ένα σημαντικό έργο για την ενορία (ανέγερση, αποπεράτωση Ιερού Ναού κ.ά.).

Η ερανική επιτροπή έχει πάντοτε Πρόεδρο εφημέριο και μάλιστα, πλην εξαιρέσεων, τον Πρόεδρο του ενοριακού Εκκλησιαστικού Συμβουλίου. Η μόνη αρμοδιότητά της είναι η συγκέντρωση χρημάτων, δίνοντας σε κάθε περίπτωση νόμιμη απόδειξη, από μπλοκ που έχουν θεωρηθεί προηγουμένως από την Ιερά Μητρόπολη και αναγράφουν επάνω τους τον αριθμό άδειας από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο. Τα χρήματα κατατίθενται σε τραπεζικό λογαριασμό επ' ονόματι του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου__της ενορίας. Ανάληψη γίνεται μόνο κατόπιν εγκεκριμένου εκ της Ιεράς Μητροπόλεως πρακτικού του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου.

Η διάρκεια ισχύος μιας ερανικής επιτροπής είναι τριετής (δυναμένης να ανανεωθεί με εκ νέου απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου) και χώρος δράσης της είναι εντός των ορίων του Νομού (πλέον της Περιφερειακής Ενότητας).

Μετά το πέρας της τριετίας ο πρόεδρος της ερανικής επιτροπής υποχρεωτικώς φέρνει άπαντα τα παραστατικά, καθώς και τα αδιάθετα κουπόνια προς έλεγχο από την Ιερά Μητρόπολη.

Για τη σύσταση ερανικής επιτροπής απαιτείται πρακτικό του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, που να εγκρίνει τη σύστασή της και στη συνέχεια να προτείνει, πλην του εφημερίου, ως Πρόεδρου, ακόμα 14 συνήθως πρόσωπα.

Σημείωση: Βέβαια, το ενοριακό μπλοκ δωρεών, μπορεί πολλές φορές να «λύσει» πρακτικά ζητήματα, όπως όταν κάποιος δωρητής διαμένει ή βρίσκεται εκτός της Μητροπολιτικής περιφέρειας, όπου επιτρέπεται η διεξαγωγή του εράνου ή όταν το έργο για το οποίο θέλει να συγκεντρώσει χρήματα η ενορία δεν χρειάζεται να συστήσει ολόκληρη ερανική επιτροπή. Με τον τρόπο αυτό όλα είναι νόμιμα και κανονικά.

Βέβαια, όπως επαναλαμβάνουμε συχνά, για κάθε τέτοια κίνηση, απαραίτητη είναι η γνώση του οικείου Μητροπολίτη και η εξασφάλιση της δέουσας ευλογίας.

Οι όροι και προϋποθέσεις για τη σύσταση ενοριακών **ερανικών επιτροπών**

περιγράφονται αναλυτικά στο άρθρο 17 του υπ' αριθμ. **8/1979 Κανονισμού της Εκκλησίας της Ελλάδος «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών»** (ΦΕΚ Α' 1/5.1.1980).

Αναφέρεται, λοιπόν, ανάμεσα στα άλλα ότι:

- 1) Επιτρέπεται η σύσταση ερανικών επιτροπών και η διενέργεια των σχετικών εράνων, εντός της Μητροπολιτικής περιφέρειας, που να έχουν ως «φιλανθρωπικό ή φιλοκοινωνικό»¹¹⁵ σκοπό αυτόν της ανεγέρσεως, αποπερατώσεως, αγιογραφήσεως, επισκευής ή ενισχύσεως έργων λειτουργίας των Ιερών Ναών, ανεγέρσεως ή επισκευής του πρεσβυτερίου, κατόπιν αποφάσεως του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και έγκριση του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου, στην οποία είναι απαραίτητο να γίνεται μνεία του ειδικού σκοπού του εράνου, των ονομάτων των μελών της ερανικής επιτροπής, της χρονικής διάρκειας αυτών και του τρόπου διενέργειας του εράνου.
- 2) Για τη σύσταση ερανικής επιτροπής προς διενέργεια εράνων εκτός της Μητροπολιτικής περιφέρειας, απαιτείται και απόφαση της Δ.Ι.Σ. καθώς και του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- 3) Η ερανική επιτροπή άμα τη συστάσει της συγκροτείται σε σώμα, εκλέγουσα τον Πρόεδρο, Ταμία και Γραμματέα αυτής. Πρόεδρος εκλέγεται πάντοτε ένας από τους εφημερίους του Ιερού Ναού.
- 4) Η ερανική επιτροπή υποχρεούται:
 - α) Να καταθέτει αμελλητί το εκ του εράνου προϊόν, επ' ονόματι του Ιερού Ναού, στον Τραπεζικό λογαριασμό σε αναγνωρισμένη Τράπεζα.
 - β) Να αναφέρει ανά εξάμηνο στο οικείο Μητροπολιτικό Συμβούλιο περί της πορείας του εράνου και του κατατιθέμενου ποσού.
 - γ) Να λογοδοτήσει, μετά το πέρας της ερανικής θητείας, προς το οικείο Μητροπολιτικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τον Νόμο, όσον αφορά στο εκ του εράνου εισπραχθέν εν συνόλω ποσόν.
 - δ) Να περιορίζεται αποκλειστικώς και μόνον στα ερανικά καθήκοντα, αποφεύγουσα κάθε αυτόβουλη διάθεση του προϊόντος εκ του εράνου ως και οιανδήποτε ανάμειξη στα καθήκοντα του οικείου Εκκλησιαστικού Συμβουλίου.
- 5) α) Κατόπιν προτάσεως του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και κατόπιν της

¹¹⁵ Οι λέξεις «φιλανθρωπικό ή φιλοκοινωνικό» προστέθηκαν με το άρθρο 1 παρ. 2 του Κανονισμού 268/2015 (ΦΕΚ Α' 140/6.11.2015)]

εγκρίσεως του Μητροπολίτη, μπορεί να ιδρυθεί σε κάθε ενορία ειδική ενοριακή επιτροπή, με έργο την ψυχοπνευματική και υλική προαγωγή της ενορίας και των μελών αυτής.

β) Ο τρόπος της συγκροτήσεως και η λειτουργία των επιτροπών αυτών ρυθμίζονται με απόφαση του οικείου Εκκλησιαστικού Συμβουλίου εγκρινόμενης από τον Μητροπολίτη.

γ) Οι πιο πάνω ειδικές επιτροπές προς εκπλήρωση του σκοπού τους δέχονται τις εκούσιες εισφορές των πιστών, διοργανώνουν φιλανθρωπικές, εκπολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις και ό,τι άλλο κρίνεται από αυτούς αναγκαίο και κατάλληλο.

ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟ ΤΑΜΕΙΟ

Για μία μόνιμη συνεργασία και συνδρομή στο φιλανθρωπικό έργο του εφημερίου και του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του, υπάρχει η δυνατότητα συστάσεως **ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ**. Συστήνεται σε μία ενορία, κατόπιν αιτήσεως του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, με απόφαση του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη.

Τα μέλη του προτείνονται στον Μητροπολίτη και το περί Αυτόν Διοικητικό Συμβούλιο από τον εφημέριο - Πρόεδρο του ενοριακού φιλοπτώχου ταμείου και αφορούν σε συγκεκριμένο αριθμό κυριών ως τακτικών και αναπληρωματικών μελών, μαζί με ένα μέλος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, ως μέλος-σύνδεσμο.

Προϋπολογισμός ενοριακού φιλοπτώχου ταμείου

Αφού περάσει ως κανονικό θέμα του Συμβουλίου του ενοριακού φιλοπτώχου ταμείου, στη συνέχεια υποβάλλεται (διά του σχετικού εντύπου) στον υπεύθυνο του γενικού φιλοπτώχου της Ιεράς Μητροπόλεως μέχρι τέλους Νοεμβρίου κάθε έτους.

Απολογισμός ενοριακού φιλοπτώχου ταμείου

Αφού περάσει ως κανονικό θέμα του Συμβουλίου του ενοριακού φιλοπτώχου ταμείου, στη συνέχεια υποβάλλεται (διά του σχετικού εντύπου) στον υπεύθυνο του γενικού Φιλοπτώχου της Ιεράς Μητροπόλεως μέχρι και τον Φεβρουάριο (το αργότερο) κάθε έτους.

Μέσα στις αρμοδιότητες και τις ευθύνες του ενοριακού φιλοπτώχου ταμείου είναι, τις περισσότερες φορές, και η λειτουργία των συσσιτίων Αγάπης, των γευμάτων δηλαδή προς τους ενδεείς, εμπερίστατους και αναγκασμένους ανθρώπους.

ΑΛΛΕΣ ΕΝΟΡΙΑΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Φυσικά, πέρα από τις σημαντικές αυτές δράσεις, υπάρχουν ακόμα πολλές ποιμαντικές προτάσεις που μπορούν να γίνουν δράσεις, ανάλογα με τις δυνατότητες και τις ανάγκες της ενορίας. Καθώς υφίσταται ένας πλούτος ενοριακών δραστηριοτήτων, θα αναφέρουμε ονομαστικά και ακροθιγώς κάποιες από αυτές, ώστε να δοθεί το στίγμα και η βασική ιδέα:¹¹⁶

Μπορούμε έτσι να έχουμε συνάξεις και συναντήσεις, με σκοπό την εμπέδωση των χριστιανικών Αρχών και Αξιών:¹¹⁷

- Παιδαγωγική-κατηχητική συνάντηση για παιδιά προσχολικής ηλικίας, καθώς και για παιδιά Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου.
- Φοιτητική ή Νεανική σύναξη. Συνάξεις νέων ζευγαριών – Σχολές γονέων.
- Απογευματινά κηρύγματα. και Κύκλοι μελέτης Αγίας Γραφής.
- Εκπαιδευτικά διαδραστικά προγράμματα: Βυζαντινής αγιογραφίας και ναοδομίας, Εκκλησιαστικής ιστορίας, προσέγγισης στη Θεία Λειτουργία, παιδικό θεολογικό εργαστήρι.
- Μπορούν να γίνονται σεμιναριακά μαθήματα, που να έχουν σχέση με τις εκκλησιαστικές τέχνες, όπως Βυζαντινής μουσικής, Αγιογραφίας, Ζωγραφικής, Χειροτεχνίας, Υφαντικής.
- Φυσικά θα μπορούσαν να γίνουν και άλλου τύπου φροντιστηριακά μαθήματα, όπως: αγγειοπλαστικής, εφαρμοσμένων τεχνών, παραδοσιακού κοσμήματος, καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας, κοπτικής – ραπτικής, εκμάθησης ηλεκτρονικών υπολογιστών, αλλά και να λειτουργήσουν τμήματα εκμάθησης παραδοσιακών χορών και παραδοσιακών μουσικών οργάνων.
- Υπάρχουν και άλλα μαθήματα, που συνδυάζουν το παραδοσιακό με το πέρασμα της γνώσης στη σύγχρονη εποχή και έχει να κάνει με μαθήματα

¹¹⁶ Ίδρυμα Ποιμαντικής Επιμόρφωσης Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, *Η ενορία ως χώρος κοινωνικοποίησης και ευαισθητοποίησης των παιδιών και των εφήβων*, Σημειώσεις εκπαιδευτικού προγράμματος «Η Ενορία ως Κύτταρο της Τοπικής Ανάπτυξης και Κοινωνικο-Προνοιακής Στήριξης», Αθήνα, σ. 38εξ.

¹¹⁷ Μια απλή αναζήτηση στο διαδίκτυο, εμφανίζει πληθώρα ενοριακών ιστοσελίδων, που ανάμεσα στις πολλές και χρήσιμες πληροφορίες, παρουσιάζουν μία συγκινητική δράση σε ενοριακές μορφές διακονίας. Ως μικρό δείγμα, αναφέρουμε, τελείως ενδεικτικά, πολύ λίγες από αυτές, όπως: <http://www.agioseleftherios.gr/index.php/neaniki-syntrofia/3038-enoriakes-drastiriotites>, <https://in-ad.gr/index.php/epikefalida/drastiriotites2/sxoli-vyzantinis-mousikis/380-enoriakes-drastiriotites>, <http://www.profitisilias.gr/enoria/index.php/enoriakes-drastiriotites>, <http://i-m-patron.gr/i-m-patron-old.gr/enories/pantokratoras1.html>, <https://inmetamorfoseos.gr/>, <https://www.agiabarbaradafnis.gr/index.php/139-enoriakes-drastiriotites> ..., 1.4.2021.

παρασκευής πρόσφορου, παρασκευής θυμιάματος, παρασκευής κεριού, παρασκευής ειδών ευλαβείας.

- Καλλιτεχνικές δραστηριότητες μπορούν επίσης να ενταχθούν στο ενοριακό πρόγραμμα: χορωδία βυζαντινής μουσικής, παραδοσιακής μουσικής, σύγχρονου τραγουδιού, θεατρικό παιχνίδι, θεατρική ομάδα, αθλητικές δραστηριότητες, αθλητικές ομάδες.

- Ενοριακά κοινωνικά φροντιστήρια για μαθήματα του σχολείου, ξένων γλωσσών.

- Προσκυνηματικές εκδρομές, επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους.

- Συνάξεις με τους γονείς των παιδιών, επισκέψεις αγάπης σε Ιδρύματα.

- Πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης παιδιών για το Σαββατοκύριακο, για τις εορτές Χριστουγέννων και Πάσχα, για το καλοκαίρι (Κατασκήνωση στην πόλη), ενοριακή κατασκήνωση.

Προϋποθέσεις Ποιμαντικής Προσέγγισης

Για να γίνουν βέβαια όλα αυτά χρειάζεται προεργασία και ως προς τα παιδιά (προσέγγιση), αλλά και ως προς τις δράσεις (προσεκτικότητα, υπευθυνότητα) και ως προς το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο (να αγκαλιάσει και να βοηθάει) και ως προς τους γονείς (ώστε να εμπιστευθούν και να τα στείλουν).

Επίσης, για την αποτελεσματικότερη λειτουργία όλων αυτών των ενοριακών δραστηριοτήτων έχει διατυπωθεί εδώ και πολλά χρόνια μία καινοτόμος λύση. Είναι ο υπό συζήτηση θεσμός του έμμισθου *Ποιμαντικού Συνεργάτη της ενορίας* και του εφημερίου της. «Είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο ότι οι σύγχρονες ενορίες έχουν ιδιαίτερα βεβαρημένο φορτίο ποιμαντικής δράσης. Ακόμη και ικανότατοι κληρικοί αδυνατούν πολλές φορές να αντεπεξέλθουν στις λατρευτικές ανάγκες, στην εξομολόγηση, στην οργάνωση της κατήχησης και της φιλανθρωπίας στην ενορία και άλλα πολλά καθήκοντά τους. Αρκετές φορές οι εθελοντές λαϊκοί προσφέρουν σπουδαία βοήθεια, όμως δεν επαρκούν για μια πιο ουσιαστική, εξειδικευμένη και προγραμματισμένη υποστήριξη του ποιμαντικού έργου της ενορίας»¹¹⁸. Έτσι, μπορεί να αξιοποιηθεί ο έμμισθος Ποιμαντικός Συνεργάτης, ο οποίος θα ασχολείται όχι μόνο με τη

¹¹⁸ Πρβλ. Αλεξάνδρου Μ. Σταυρόπουλου και Στέφανου Χρ. Κουμαρόπουλου, *Πρόταση για την υλοποίηση του θεσμού του Ποιμαντικού Συνεργάτη στις Ενορίες της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών και Ιερών Μητροπόλεων. Τομείς απασχόλησης, Προσόντα, Επιλογή, Κατάρτιση και Ένταξη*. Υποβλήθηκε στην Κεντρική Διεύθυνση Ποιμαντικού Έργου της Ι. Αρχιεπισκοπής Αθηνών τον Ιούνιο του 2000. Έχει αναρτηθεί η πλήρης πρόταση στο: www.diapoimansi.gr, 1.4.2021

γραμματειακή δουλειά, αλλά θα δρα κι ως υπεύθυνος για ποιμαντικές ενοριακές δράσεις, τις οποίες δεν μπορεί να αναλαμβάνει αυτοπροσώπως ο εφημέριος της ενορίας.

Στάσεις ενοριακής δράσης και βιωτής

Ολοκληρώνοντας την αναφορά σε κάποιους από τους όρους και τις προϋποθέσεις, που συμβάλλουν στην επιτυχία αλλά και τη διάρκεια μιας ενοριακής δραστηριότητας, θεωρούμε χρήσιμη την αναφορά στη μέθοδο προσέγγισης του πιστού.

Γιατί καταλαβαίνουμε, ότι δεν ωφελεί να οργανώνουμε δράσεις μόνο, αλλά θα πρέπει να έχουμε και τους ωφελούμενους, ώστε να έχει την επιθυμητή επιτυχία. Αυτό που εννοούμε, ότι πέρα από το να είμαστε «ανοιχτοί» και ανεκτικοί σε αυτούς που πλησιάζουν το έργο της ενορίας, απαιτούνται πολλά περισσότερα, προκειμένου να παραμείνουν οι ενορίτες κοντά στην ενορία, συμπαραστάτες, συμμετοχοί και συνοδοιπόροι.

Μιλάμε λοιπόν, για τη σωστή στάση Υποδοχής. Γιατί δεν φτάνει μόνο το κάλεσμα, χρειάζεται και η σωστή «δοχή». Η στάση λοιπόν της Υποδοχής, αν αναλυθεί θα βρεθεί ότι εμπεριέχει τέσσερις επί μέρους στάσεις:¹¹⁹

α) Η στάση **Κατανόησης** συνίσταται σε μια ορθή αντίληψη του εσωτερικού κόσμου του άλλου, που περιλαμβάνει το πλαίσιο αναφοράς του μαζί με τις προσωπικές αξίες που συνάπτονται σ' αυτό. Υπ' αυτήν την έννοια, κατανοώ τον άλλο σαν να ήμουνα ο άλλος (ως εάν). Η «εμπαθητική» αυτή ικανότητά μου συνεπάγεται ότι αισθάνομαι τον πόνο ή την ευχαρίστηση του άλλου όπως ακριβώς τον αισθάνεται εκείνος, και αντιλαμβάνομαι την κατάσταση, όπως αυτός την αντιλαμβάνεται, εξηγώ δηλαδή τα αισθήματά του και τις αντιλήψεις του όπως αυτός τις εξηγεί, χωρίς άλλωστε να λησμονώ ότι πρόκειται για εμπειρίες και αντιλήψεις ενός άλλου ατόμου. Δεν ταυτιζόμαστε, τηρούμε τις αποστάσεις.

β) Η στάση **Ανοχής ή Ανεκτικότητας** άνευ όρων επιτρέπει στον άλλο να αναφερθεί σε φαινόμενα της εσωτερικής εμπειρίας του. Συνίσταται δε στο ότι το άτομο αισθάνεται ελεύθερο να αναγνωρίσει και να επεξεργασθεί τις εμπειρίες του και τα προσωπικά του αισθήματα όπως αυτό τα αντιλαμβάνεται. Υποθέτει, δηλαδή, η στάση αυτή ότι το άτομο δεν είναι υποχρεωμένο να αρνηθεί ή να παραμορφώσει τις

¹¹⁹www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/worship/efthini_metanastes.pdf, 1.4.2021. Περισσότερα : Αλέξανδρου Σταυρόπουλου, *Η Τέχνη της Αγάπης*, εκδ. Ιερά Βασιλική και Σταυροπηγιακή Μονή Αγίου Νεοφύτου, σειρά Κάνιστρο 4, Πάφος 1998, σσ. 17-23.

εσώτερες γνώμες και στάσεις του για να διατηρήσει τη συμπάθεια ή την εκτίμηση προσώπων σημαντικών γι' αυτό.

γ) Η στάση **Σεβασμού** επιδεικνύει έναν σεβασμό του άλλου άνευ όρων. Δεν στηρίζεται σε μια ιδιαίτερη αρμοδιότητα που έχει αποκτήσει ή ένα ιδιαίτερο προσόν (ειλικρίνεια, θάρρος, συνεργατικότητα, ευφυΐα) που έχει τυχόν επιδείξει κατά τη διάρκεια της σχέσεως. Πρόκειται για έναν σεβασμό δωρεάν. Σε τελευταία ανάλυση ο σεβασμός αυτός θεμελιώνεται στο γεγονός της μοναδικότητας του άλλου. Ως εκ τούτου δεν υπάρχουν περιθώρια συγκρίσεως, κρίσεως και κατακρίσεως. Ο άλλος είναι μοναδικός.

δ) Η στάση **Παραδοχής**: Η τελευταία αυτή επί μέρους στάση αναφέρεται στην παραδοχή του άλλου στο σύνολό του, όπως αυτός υπάρχει εδώ και τώρα. Δεν παραδέχεται κάτι το αφηρημένο, όπως για παράδειγμα, τον άλλο ως ανθρώπινο ον γενικά ή ως δύναμι ον, αλλά τη συγκεκριμένη ύπαρξή του στην καθολικότητά της, σαν δυναμικό σύστημα στάσεων και αναγκών στον προσανατολισμό του παρόντος. Δεν παραδέχεται, δηλαδή, τον άλλο λόγω «προτέρου εντίμου βίου». Η όλη του συμπεριφορά, βέβαια, καθίσταται ψυχολογικά και όχι κατ' ανάγκη και ηθικά παραδεκτή.”

Παρουσιάζοντας συνολικώς τις Ενοριακές Δράσεις, ως Παιχνίδι

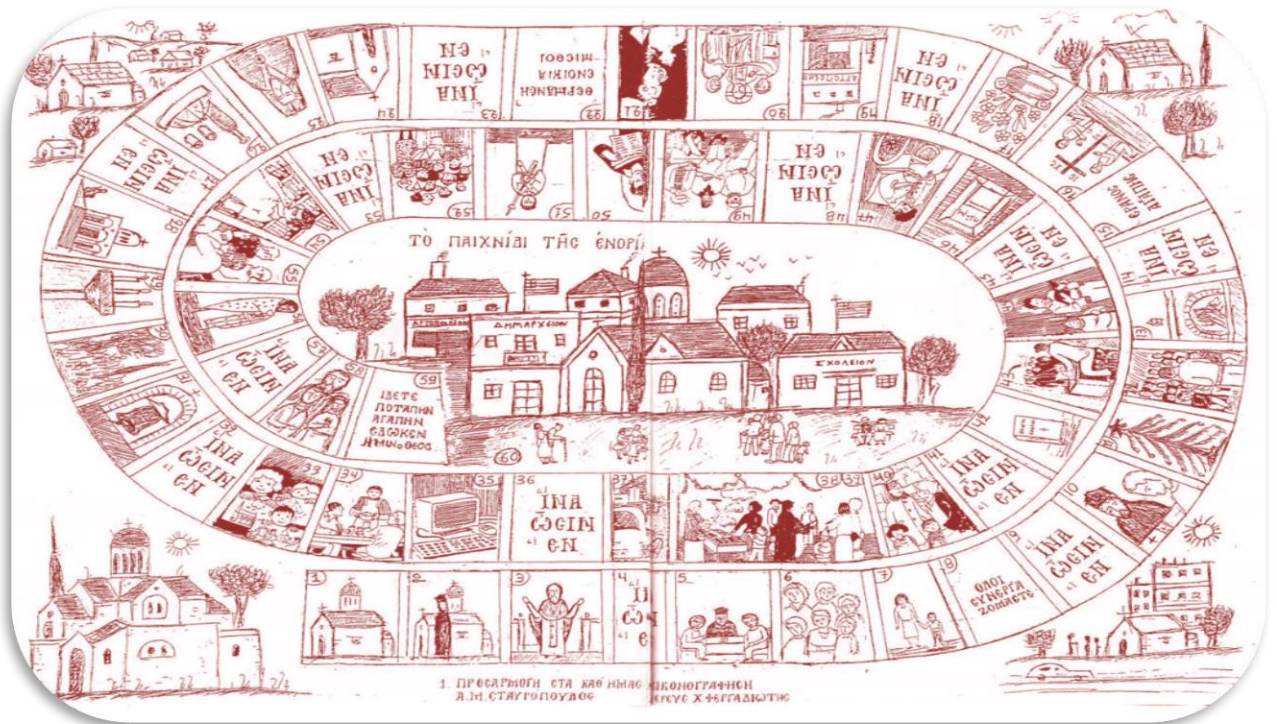
Αξιοποιώντας όλα τα παραπάνω, ερχόμαστε να κάνουμε χρήση ενός παιχνιδιού, που συγκεντρώνει πολλές από τις χαρακτηριστικές ενοριακές δραστηριότητες, κάτω από την ίδια «στέγη», που ονομάζεται «**Το Παιχνίδι Της Ενορίας**»¹²⁰.

Αποτελεί μία προσαρμογή του γνωστού παιχνιδιού της χήνας στις ανάγκες της σύγχρονης εκκλησιαστικής ζωής. Μέσω αυτού, ή όποιων παραλλαγών του, ο «ενορίτης-παίχτης» έρχεται σε γνωριμία με το πολυδιάστατο ενοριακό έργο.

Η μορφή αυτή δεν χρειάζεται να μείνει στατική. Με τη συνδρομή των σύγχρονων τεχνολογιών, μπορεί να μεταφερθεί στη δική μας ενορία ή και Μητρόπολη. Πατώντας σε κάθε τετραγωνάκι, μπορεί να είναι η αφετηρία για την προβολή του δικού μας έργου. Με φωτογραφίες, βίντεο και λοιπά στοιχεία.

Βέβαια, σε κάποια κατηχητική ή και ενοριακή σύναξη, το Παιχνίδι της Ενορίας αποτελεί εξαιρετική αφορμή γνωριμίας με τις δραστηριότητες του Ορθόδοξου Χριστιανικού Ναού και των «τελουμένων εν αυτό»!

¹²⁰ Πρωτοπαρουσιάστηκε στο περιοδικό «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ», 1 και 15 Δεκεμβρίου 1998, σσ. 312-313, 327-331, δημιούργημα του ομότιμου καθηγητή της Θεολογικής Σχολής Αλέξανδρου Σταυρόπουλου.

Η ένορία σας και πώς θα την ανακαλύψετε εκ νέου

Μ' ένα χιουμοριστικό και συγχρόνως έρευνητικό τρόπο ξαναζηήστε τους διαφόρους τομείς της ζωής της ένορίας μέσα από μία παραλλαγή του γνωστού παιχνιδιού της χήνας.

Κανόνες του παιχνιδιού

Ο σκοπός του παιχνιδιού είναι να φθάσετε στο τετράγωνο 59 όπου όλοι θα συναντηθούν. Παίζετε με ένα ζάρι (δύο αν είστε πολλοί ή αν ο χρόνος είναι περιορισμένος). Κάθε παίκτης εκπροσωπείται από ένα αντίκείμενο της έπιλογής του (ή ένα απλό τετράγωνο χαρτί με τό όνομά του). Τραβάμε στην τύχη για να δούμε ποιός αρχίζει. Ο καθένας παίζει με τη σειρά του, προχωρώντας τόσα τετράγωνα όσα δείχνει τό ζάρι. Κάθε φορά πού φθάνετε στο τετράγωνο "Να ώσιν έν" ή ένότητα της Έκκλησίας, Ξαναπαίξετε. Αν φθάσετε σ' ένα τετράγωνο κατειλημμένο από έναν ή περισσότερους παίχτες, όλοι προχωρούν ένα τετράγωνο. Όταν φθάνετε σ' ένα τετράγωνο του οποίου ο αριθμός περιβάλλεται από ένα μαύρο κύκλο, κοιτάξετε στην πρώτη σελίδα και ακολουθείστε τις οδηγίες πού δίνονται εκεί. Στο τέλος του παιχνιδιού, πρέπει να σας τύχει ο ακριβής αριθμός πόντων πού χρειάζεστε για να φθάσετε στο τετράγωνο 59. Εάν ο αριθμός (πού θα φέρει τό ζάρι) είναι μεγαλύτερος, γυρίζετε πίσω τόσους αριθμούς όσους γράφει τό ζάρι. Στο τετράγωνο 59 οι πρώτοι περιμένουν τους τελευταίους. Όταν όλοι συγκεντρωθούν εκεί, ο καθένας με τη σειρά πού έφθασε, προσπαθεί να φέρει τόν αριθμό 1 πού θα του έπιτρέψει να προχωρήσει στο τετράγωνο 60.

Έπεξηγήσεις:

- 1) Φθάνετε σε μία νέα ένορία. Περιμένετε ένα γύρο έτσι ώστε να έχετε τό χρόνο να προσαρμοστείτε.
- 2) Γνωρίζετε με τόν έφημέριο ο οποίος είναι "έπί της ύποδοχής".
- 3) Είναι Κυριακή: ή κοινότητα είναι συγκεντρωμένη. Πηγαίνετε στο τετράγωνο 8 για να γνωρίσετε ποιές ομάδες και δραστηριότητες υπάρχουν στην ένορία.
- 4) "Να ώσιν έν": Η ένότητα της Έκκλησίας.
- 5) Τό λειτουργικό έτος αρχίζει. Συνεδρίαση του ένοριακού συμβουλίου ποιμαντικού έργου.

- 6) Ζητούνται μητέρες και πατέρες για κατηχητές. Τί θα λέγατε να πάρετε κι έσείς μέρος;
- 7) Έγγράψτε τό μικρότερο παιδί σας στο κατηχητικό. Ξαναπαίξετε.
- 8) Οι πόρτες είναι ανοιχτές για όλες τις πρωτοβουλίες στην ένορία. Περιμένετε ένα γύρο για να σκεφθείτε καλύτερα πού θα ένταχθείτε και μετά προχωρήστε 6 τετράγωνα.
- 9) "Να ώσιν έν": ή ένότητα της Έκκλησίας.
- 10) Συνεδρίαση της έπιτροπής κατηχήσεως : δύο ένήλικες, κάτοικοι της ένορίας, ζητούν να βαπτιστούν.
- 11) Περίοδος προετοιμασίας των Χριστουγέννων. Προχωρήστε στο τετράγωνο 16.
- 12) Στη γειτονική κοινότητα οι ένορίτες δείχνουν ιδιαίτερο ένδιαφέρον για τους πρόσφυγες. Πηγαίνετε να ενημερωθείτε.
- 13) Τό καλοριφέρ της έκκλησίας δέν λειτουργεί. Είστε προσκεκλημένοι στη λειτουργία μιάς άλλης ένορίας. Πηγαίνετε στο τετράγωνο 24.
- 14) "Να ώσιν έν": ή ένότητα της Έκκλησίας.
- 15) Πρόσκληση για τόν έρανο της αγάπης. Μοιράζετε τους φακέλους στη γειτονιά σας. Πηγαίνετε στο τετράγωνο 28.
- 16) Συνδεθείτε με μία ομάδα προσευχής. Ξαναπαίξετε.
- 17) Τέσσερις ένορίτισσες φτάνουν μία ομάδα άνθοστολισμού. Τους φέρνετε ύλικό. Ξαναπαίξετε.
- 18) "Να ώσιν έν": ή ένότητα της Έκκλησίας.
- 19) Οι νέοι του φιλανθρωπικού τομέα δραστηριοποιούνται για να βοηθήσουν τους πιο φτωχούς στη συνοικία. Προτείνετε να τους βοηθήσετε και πηγαίνετε στο τετράγωνο 26.

Τό παιχνίδι και οι υπόλοιπες έπεξηγήσεις βρίσκονται στις έπόμενες σελίδες ==>

Παιδιά, μη διστάσετε να χρωματίσετε τά πρόσωπα και τις εικόνες! Γονείς, φωτοτυπίστε τις σελίδες με τις οδηγίες για να παρακολουθήσετε καλύτερα τό παιχνίδι πού βρίσκεται στις έπόμενες δύο σελίδες.

- 20) Η ποιμαντική ομάδα των μελλονύμφων έρχεται σέ έπαφή μαζί σας. Περιμένετε δύο γύρους γιά νά **καταρτιστείτε** καί μετά πηγαίνετε στό τετράγωνο **30**.
- 21) Οί νέοι δημιουργούν προβλήματα στή γειτονιά. Συζητάτε τί μπορεί νά κάνει ή ένορία.
- 22) Τό **οικονομικό συμβούλιο** υποβάλλει τόν απολογισμό τής ένορίας. Τόν συζητάτε μέ τήν οικογένειά σας. Περιμένετε ένα γύρο.
- 23) *"Ίνα ώσιν έν"* : ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 24) Η γειτονική ένορία έχει ένα πολύ διαφορετικό στόλ. Πώς θά συνεργαστείτε σέ **έπίπεδο αρχιερατικών περιφερειών**;
- 25) Επίσκεψη του Μητροπολίτη στήν ένορία μέ άφορμή μία τοπική εκδήλωση. Συνεδρίαση τών υπευθύνων τών έπιμέρους τομέων μαζί μέ τόν έπίσκοπο ό όποιός τούς προσκαλεί νά συμμετάσχουν στήν **κληρικολαϊκή συνέλευση** τής Μητροπόλεως.
- 26) Φιλική βραδιά του **τομέα φιλανθρωπίας**. Προχωρείστε ένα τετράγωνο.
- 27) *"Ίνα ώσιν έν"* : ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 28) Διάλεξη καί συζήτηση σχετικά μέ τό θέμα τής **άλληλεγγύης**. Η αίθουσα είναι γεμάτη καί προτείνονται πάρα πολλά σχέδια.
- 29) Τό άπόθεμα τών κεριών έχει έξαντληθεί. Θά τά βρείτε στό τετράγωνο **24**, έπειτα ξαναπαίξετε.
- 30) Συμμετέχετε σέ ήμερίδα **περισυλλογής** τής ένορίας σας πού γίνεται σέ κοντινό μοναστήρι. Προχωρείστε δύο τετράγωνα.
- 31) Οί καμπάνες χτυπούν. Όλη ή ένορία γιορτάζει τό Πάσχα μέ μία ώραία **τελετή**.
- 32) *"Ίνα ώσιν έν"* : ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 33) Τά παιδιά του κατηχητικού πραγματοποιούν τή γιορτή λήξεως καί έτοιμάζουν σχέδια πού θά τά προσφέρουν σέ άτομα πού ζορν μόνα τους.
- 34) Οί Βορειοηπειώτες τής ένορίας σας παίρνουν ένεργό μέρος στή Θεία Λειτουργία καί σās δεξιώνονται μέ παραδοσιακό γεύμα τής πατρίδας τους. Μία καλή εύκαιρία γιά νά γνωριστείτε μεταξύ σας.
- 35) Τίθεται τό έρώτημα άν θά πρέπει νά αγοράσει ένας ήλεκτρονικός ύπολογιστής γιά τή γραμματεία. Οί ειδικοί στήν ένορία σας σās συμβουλεύουν.
- 36) *"Ίνα ώσιν έν"* : ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 37) Η **ποιμαντική ομάδα** κάνει μία έρευνα γιά τήν καλύτερη ύποδοχή τών ένοριτών του Σαββατοκύριακου.
- 38) καί 39) Ό ναός σας **πανηγυρίζει**. Περιμένετε δύο γύρους γιά νά στήσετε καί νά ξεοτήσετε τά περίπτερα καί μετά παίξετε δύο φορές συνεχόμενα.
- 40) Αναλάβετε τήν φύλαξη τών μικρών παιδιών κατά τήν διάρκεια τής Θείας Λειτουργίας. Γιά νά ξεκουραστείτε πηγαίνετε στό τετράγωνο **42**.
- 41) *"Ίνα ώσιν έν"* : ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 42) Δεξίωση γιά τούς νεοφερμένους ένορίτες τής συνοικίας μέ διανομή ενός μικρού όδηγού τής ένορίας.
- 43) **Συναυλία** τής χορωδίας μίς ένορίας μέ τήν όποία ή δική σας έχει άδελφοποιηθεί.
- 44) Η μελέτη του **Λόγου του Θεού** είναι κάτι πού μαθαίνεται. Συμμετέχετε σέ μία βραδιά εύαισθητοποίησης. Προχωρείστε ένα τετράγωνο.
- 45) *"Ίνα ώσιν έν"* : ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 46) Όλες οι αίθουσες **συναντήσεων** είναι κατειλημμένες. Μία έπιτροπή θά έρθει σέ έπαφή μέ τίς κοινοτικές άρχές πρός εξεύρεση χώρων.
- 47) Τό **μυστήριο του εύχελαίου** προτείνεται σέ ανθρώπους τής συνοικίας, σέ στέγες ηλικιωμένων καί σέ άσθενείς στό νοσοκομείο.
- 48) *"Ίνα ώσιν έν"* : ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 49) Δέν ενημερωθήκατε γιά τήν άγρυπνία πού όργάνωσε τό Σπίτι Γαλήνης τής ένορίας σας. Πηγαίνετε νά βρείτε ένα βιβλιάρaki στό τετράγωνο **42**.
- 50) Νά καί ή **ένοριακή έφημερίδα!** Τήν βάζετε κατά μέρος γιά νά τήν διαβάσετε μέ ήσυχία.
- 51) Η ένορία έχει άνάγκη από λαϊκούς συμπαραστάτες κατά τήν τέλεση τών ιερών ακολουθιών.
- 52) Θά θέλατε νά είστε μέλος τής **χορωδίας** αλλά επιλέγετε τελικά νά βοηθήσετε στίς ιερές ακολουθίες. Γυρίστε πίσω ένα τετράγωνο καί ξαναπαίξετε.
- 53) *"Ίνα ώσιν έν"* : ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 54) Κάπου ξεχάσατε τήν ένοριακή έφημερίδα σας. Έπιστρέψτε στό τετράγωνο **50** καί πάρτε μία έφημερίδα καί γιά τόν γείτονά σας.
- 55) Ανακαλύπτετε τήν ύπαρξη μίς ομάδας ανταλλαγής άπόψεων. Προχωρείστε στό τετράγωνο **57**.
- 56) Έβδομάδα έξωτερικής ιεραποστολής. Ένας άφρικανός ιερέας, φίλος του έφημερίου σας, έπιφορτίζεται μέ τό **κήρυγμα**.
- 57) *"Ίνα ώσιν έν"* : ή ένότητα τής Έκκλησίας.
- 58) Διαπιστώνετε ότι αύτή τήν άνοιξη έγιναν άρκετοί **γάμοι** στήν ένορία. Είναι ένα γεγονός πού μās χαροποιεί.
- 59) "Ίδετε ποταπήν άγάπην δέδωκεν ήμίν ό Πατήρ ίνα τέκνα Θεού κληθώμεν" (Α' Ιωάννου γ' 1). Περιμένετε μέχρις ότου καί οι άλλοι παίκτης φθάσουν σ' αύτό τό τετράγωνο γιά νά ξαναπαίξετε.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεβιζόπουλος Αντώνιος (Πρωτοπρ.), *Σκέψεις περί της αναδιοργανώσεως της ενοριακής διακονίας*, Αθήναι, τεύχη Α' - Γ' (1970-1973), ΙΑ' (1975), ΙΒ' (1983). Βλ. και σειρά άρθρων του με τίτλο: *Η Εκκλησία δρα μέσω των μελών της*, στο περ. «Εφημέριος» του έτους 1986, σ. 21-22, 43, 60, 71.
- Αντωνόπουλος Ιωάννης (Πρωτοπρ.), *Για μια καλά οργανωμένη ενοριακή εργασία. Σκέψεις – Απόψεις – Εφαρμογές*, Αθήνα 1999.
- Βάντσος Χρήστος, *Ενορία και Νέοι*, στο περιοδικό ΚΟΙΝΩΝΙΑ, 1985, σσ. 68-81
- Βαρριάς Αριστείδης, *Μοντέλα Ποιμαντικής του Κοινωνικού Περιθωρίου*, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2005
- Βουλγαράκης Ηλίας, *Ιεραποστολή. Δρόμοι και δομές*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 1989
- Καλλιγέρης Αντώνιος (Πρωτοπρ.), *Δίκτυα συνεργασίας στη νέα κοινωνική πραγματικότητα: Μία πρόταση οικοδόμησης των ενοριών του 21ου αιώνα*, στο περιοδικό ΣΥΝΑΞΗ, τεύχ. 75, σσ. 36-49.
- Μπολτέτσος Τριαντάφυλλος, *Για να ζήσει ο Γάμος*, εκδ. Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος (Κέντρο Γάμου και Οικογένειας), Λαμία 2008
- Μπολτέτσος Τριαντάφυλλος, *Ο Δεκάλογος. Μία διαφορετική προσέγγιση στην Ορθόδοξη Χριστιανική Συμβουλευτική Ποιμαντική τού Γάμου, της Οικογένειας και του Παιδιού. Από την Διαθήκη των Φωνηέντων στα Σύμφωνα των Διαθηκών*, εκδ. Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος (Κέντρο Γάμου και Οικογένειας), σειρά: Γάμου Κοινωνία αρ. 4, Λαμία 2016
- Μπολτέτσος Τριαντάφυλλος, *Ποιμαντική Φυσιογνωμία των Ενοριών της Λαμίας*, εκδ. Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, Λαμία 2007
- Νικολαΐδης Απόστολος, *Κοινωνικός Χριστιανισμός. Η Χριστιανική Κοινωνιολογία του Παν. Ι. Μπρατσιώτη*, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2013
- Παπαθανασίου Αθανάσιος, «Πείραμα και Πειρασμός Ελευθερίας. Ενοριακή Ζωή και Έφηβοι», ανάπτυπο από το περιοδικό «ΚΟΙΝΩΝΙΑ», έτος ΛΗ', τ.2, Αθήνα 1995, σσ. 132-136
- Σταυρόπουλος Αλέξανδρος, *Ποιμαντική της καθημερινής ζωής*, Αθήνα 1992

ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Οι τέσσερις Λειτουργίες του Ποιμαντικού Έργου της Εκκλησίας. Αναπτύξτε αυτές τις 4 έννοιες κατά πώς τις έχετε κατανοήσει και δώστε μερικά παραδείγματα σε κάθε ενότητα από τις ενοριακές δράσεις Ιερών Μητροπόλεων.
2. Παρουσιάστε ενοριακές δραστηριότητες, που μπορούν να απευθύνονται σε τέσσερις ηλικιακές κατηγορίες: α) σε μικρά παιδιά, β) σε νέους ανθρώπους, γ) σε πρόσωπα μέσης ηλικίας και β) σε ανθρώπους «τρίτης» αλλά και στοχευμένα «τέταρτης» ηλικίας.
3. Να εντοπίσετε το σύνολο των δράσεων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών και στη συνέχεια να τις κατατάξετε, βάσει της μεθοδολογικής καταγραφής των τεσσάρων λειτουργιών του Ποιμαντικού Έργου της Εκκλησίας, στις αντίστοιχες ενότητες. Επιπροσθέτως, εάν θέλετε, μπορείτε αντίστοιχα να κατατάξετε και τις δράσεις της δικής σας Ιεράς Μητροπόλεως. (Πηγές: τα Δίπτυχα, το ημερολόγιο τσέπης, το διαδίκτυο)
4. Εντοπίστε ενοριακές δραστηριότητες και εκδηλώσεις του ποιμαντικού έργου μιας ενορίας, που μπορούν να αφορούν στους πιστούς όλων των ηλικιών αλλά και δράσεις που να αποβλέπουν σε μία συγκεκριμένη ηλικιακή, κοινωνική, μορφωτική ή άλλη ομάδα (ως «target group»). Ποιοι είναι οι λόγοι και ποια τα κριτήρια για αυτές τις διαφοροποιήσεις;
5. Πώς μπορείτε να εντάξετε ειδικές κοινωνικές ομάδες ή συγκεκριμένες μειονότητες στο ευρύτερο ποιμαντικό έργο και την ειδικότερη ποιμαντική μέριμνα της ενορίας (ενδεικτικά: μετανάστες, πρόσφυγες, ρομά, πιστούς άλλων ομολογιών και θρησκειών κλπ.). Με βάση τις αρχές της πολυπολιτισμικής θεολογίας της Καινής Διαθήκης, τι θα πρέπει να προσεχθεί;
6. Ετοιμάστε ένα μάθημα για μία από τις βαθμίδες του κατηχητικού ή για ενοριακή σύναξη νέων (θα δηλώσετε σε ποιους απευθύνεστε τελικώς), το οποίο θα λειτουργήσει ως μία παρουσίαση, που να απεικονίζει τις δράσεις κάποιας ενορίας (πραγματικής ή και υποθετικής), ώστε να ευαισθητοποιεί ανάλογα και να ενημερώνει σχετικά. Να γίνει χρήση εικόνων και φωτογραφιών από αυτές τις δράσεις (με την αξιοποίηση τεχνολογικών μέσων και ηλεκτρονικών πηγών). Ανάλογα με τις δυνατότητές σας μπορείτε να αξιοποιήσετε διάφορες εφαρμογές, από Word, PowerPoint έως και Video.

7. Ποιο είναι το έργο ενός ενοριακού φιλοπτώχου ταμείου; Ποιες θεωρείτε ως τις πιο σημαντικές και ουσιαστικές αρμοδιότητές του; Αναφέρετε αναλυτικά δράσεις και ενέργειες, που κάνουν ένα Ε.Φ.Τ. να λειτουργεί με επιτυχία.
8. Έστω ότι εργάζεσθε στο γραφείο μίας ενορίας, ως έμμισθος Ποιμαντικός Συνεργάτης. Ποιοι είναι οι βασικοί τομείς της εργασίας σας; Τι προτάσεις θα κάνατε; Γενικότερα, ποια θεωρείτε ότι θα πρέπει να είναι τα προσόντα και η κατάρτιση ενός τέτοιου συνεργάτη της ενορίας; Ποιες οι ιδιαίτερες δεξιότητές του;

5. Οικονομικά Ιερού Ναού

Λέξεις κλειδιά: Οικονομική διαχείριση, Προϋπολογισμός, Απολογισμός, πόροι, πλειοδοτική δημοπρασία, νομιμοποιητικά έγγραφα, πρακτικό καταμετρήσεως, λογιστικά βιβλία, πάγιες εισφορές, τριμηνίες, εκκλησιαστική περιουσία

Σε αυτό το κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με τις σημαντικές οικονομικές υποχρεώσεις της ενορίας, που θα πρέπει να «θεραπεύει» ο υπεύθυνος εφημέριος-Πρόεδρος, καθώς και κάποιες από τις διαδικασίες, που πρέπει να τηρούνται στο πλαίσιο της ορθής και χρηστής οικονομικής διοίκησης και διαχείρισης του Ν.Π.Δ.Δ. του Ιερού Ναού.

Έτσι, αυτή η ενότητα περιλαμβάνει:

- Οικονομική Διαχείριση Ιερού Ναού, οικονομικές υποχρεώσεις και ταμειακή διαχείριση
- Προϋπολογισμοί – Απολογισμοί.
- Διάθεση Πόρων ενοριακών Ιερών Ναών.
- Πλειοδοτική δημοπρασία εκμισθώσεως ακινήτων.
- Νομιμοποιητικά έγγραφα σε Τράπεζες και Α.Α.Δ.Ε. (Δ.Ο.Υ.).

Η διαχείριση των Οικονομικών της Εκκλησίας είναι ένα πολύ σοβαρό θέμα και ζήτημα. Η κακή διαχείριση και ιδιαίτερα οι οικονομικές καταχρήσεις έχουν σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στο έργο της Εκκλησίας και φθείρουν δραστικά το κύρος και την ακεραιότητα των εκκλησιαστικών προσώπων¹²¹.

Η ενορία ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), υπάγεται στις δεσμεύσεις του Δημοσίου Λογιστικού, διατηρώντας παράλληλα και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα, που απορρέει από την διαχείριση εκκλησιαστικού χρήματος.

Αυτό σημαίνει, πως όλα τα σχετικά βιβλία τηρούνται με σχολαστικότητα και ακρίβεια, ώστε σε κάθε ενδεχόμενο έλεγχο από κάποιο ελεγκτικό όργανο ή μηχανισμό της Εκκλησίας ή και της Πολιτείας, να μπορεί να αποδειχθεί ότι στο Ναό υπάρχει χρηστή διοίκηση και έντιμη οικονομική διαχείριση.

¹²¹ Ευθυμίου, Μητροπολίτη Αχελώου (+), *Εγκόλπιο του καλού ποιμένα. Για μια μαρτυρία Χριστού στο σύγχρονο κόσμο*, εκδ. Σήμαντρο, Χολαργός 1987, σ. 149 (κεφάλαιο: Τα οικονομικά της Εκκλησίας)

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ

1. Είναι λογικό ότι θα πρέπει να υπάρχει αγαστή συνεργασία και καλή διάθεση ανάμεσα στα μέλη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, ώστε οι ενέργειες και οι αποφάσεις του να χαρακτηρίζονται από ομαλότητα, ευθυκρισία και ευρυθμία.

Η διαφάνεια και η αποτροπή σκανδαλισμού είναι μέσα στο βασικό σκεπτικό και τρόπο λειτουργίας της ενορίας. Για παράδειγμα, κατά την καταμέτρηση του παγκαριού, θα πρέπει να είναι παρόν όλο το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο. Το παγκάρι πρέπει να ανοίγει σε τακτά χρονικά διαστήματα και οπωσδήποτε σε περιόδους μεγάλων εορτών, ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος κλοπής, τουλάχιστον ενός μεγάλου ποσού χρημάτων. Το ιδανικότερο είναι να υπάρχει παγκάρι υψηλής ασφαλείας (χρηματοκιβώτιο), με κωδικό και τουλάχιστον δύο κλειδαριές. Αν το παγκάρι ή άλλο εξωτερικό κυτίο ασφαλίζεται μόνο με κλειδαριές, τότε πρέπει να υπάρχουν οπωσδήποτε τρεις. Τη μία να την κρατάει ο εφημέριος-πρόεδρος, την άλλη ο ταμίας και την τρίτη ένα άλλο μέλος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου.

Μετά τη καταμέτρηση, συντάσσεται πρακτικό καταμετρήσεως, καταγράφεται όλο το ποσό που αναβρέθηκε, και το υπογράφουν όλα τα παρόντα μέλη. Τα χρήματα τα λαμβάνει πάντα ο ταμίας και τα καταθέτει στο λογαριασμό του Ναού.

Σημειωτέον, ότι ο ταμίας δεν μπορεί να κατέχει μεγάλο ποσό ανά χείρας, παρά μόνο μικροποσά, για την κάλυψη τρεχουσών αναγκών. Αν χρειαστούν περισσότερα χρήματα, για την κάλυψη οικονομικών υποχρεώσεων της ενορίας, συντάσσεται Πράξη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, όπου θα αναφέρεται το πρόσωπο, που εξουσιοδοτείται για την ανάληψη, καθώς και ο σκοπός της ανάληψης και κατατίθεται στην Γραμματεία της Ιεράς Μητροπόλεως, ή όπου έχει ορίσει ο οικείος Μητροπολίτης, προς έλεγχο νομιμότητας και έγκριση.

Πρέπει να υπενθυμίσουμε πως ο εφημέριος – Πρόεδρος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, απαγορεύεται να εκτελεί χρέη ταμίας.

2. Το χρηματικό υπόλοιπο κάθε ενορίας, θα πρέπει να βρίσκεται κατατεθειμένο σε τραπεζικό λογαριασμό, πάντα επ' ονόματι του Νομικού Προσώπου (στη προκειμένη περίπτωση στο όνομα του Ιερού Ναού) και όχι προσώπων.

3. Τα διαχειριστικά βιβλία της ενορίας, πρέπει να είναι έγκαιρα συμπληρωμένα και διαθέσιμα σε κάθε τυχόν έλεγχο.

4. Τα βιβλία της ενορίας πρέπει να φυλάσσονται σε ειδικό χώρο, στο γραφείο του Ιερού Ναού. Ούτε το σπίτι του Ιερέα ή του ταμιά ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου, επιτρέπεται να χρησιμοποιείται ως χώρος φύλαξης των βιβλίων του Ναού.

5. Όσον αφορά γενικώς τις αγορές, καλό είναι να μην προτιμώνται οι ταμειακές αποδείξεις, τουλάχιστον για ποσά άνω των 50 ευρώ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, πρέπει να κόβεται τιμολόγιο στο όνομα του Ναού.

6. Για πληρωμές άνω των 1.500 ευρώ, ο προμηθευτής θα πρέπει να προσκομίζει **φορολογική ενημερότητα**, ενώ για πληρωμές άνω των 3.000 ευρώ μαζί με τη φορολογική απαιτείται **και ασφαλιστική ενημερότητα**. Υπενθυμίζουμε, πως όταν μία πληρωμή είναι άνω των 500 ευρώ πραγματοποιείται **υποχρεωτικά μέσω Τράπεζας**.

7. Για έργα που χρειάζονται να γίνουν στην ενορία, εκτός από το γεγονός ότι θα πρέπει να υπάρχει πάντα έγκριση από την Ιερά Μητρόπολη, αυτό που γενικά ισχύει, όσον αφορά τα οικονομικά μεγέθη είναι ότι: *μέχρι 20.000 ευρώ μπορούν να γίνουν με απευθείας ανάθεση. Μέχρι 60.000 ευρώ, με πρόχειρο διαγωνισμό, και από 60.000 ευρώ και πάνω με δημόσιο διαγωνισμό.* Και πάλι βέβαια, για αυτή τη χρηματική «διαστρωμάτωση», καλό είναι να υπάρχει η αντίστοιχη έγκριση της κεντρικής διοίκησης της οικείας Ιεράς Μητροπόλεως.

Όλα αυτά, λοιπόν, περιγράφονται κυρίως στον υπ' αριθμ. **8/1979** Κανονισμό της Εκκλησίας της Ελλάδος «**Περί Ιερών Ναών και Ενοριών**» (ΦΕΚ Α' 1/5.1.1980).

Περαιτέρω, περισσότερα χρήσιμα στοιχεία αντλούμε για μία υπεύθυνη πληροφόρηση και από τα πιο κάτω άρθρα:

Άρθρο 5°

Πόροι Ενοριακών Ιερών Ναών

1) *Πόροι των Ενοριακών Ιερών Ναών είναι οι εξής:*

- α) Οι εισπράξεις από την πώληση των κεριών.
- β) Τα προσφερόμενα για τις Ιεροπραξίες.
- γ) Οι εισπράξεις από τακτικές ή έκτακτες δυσκοφορίες.
- δ) Οι εισπράξεις από εράνους.
- ε) Δωρεές, κληρονομίες και κληροδοτήματα.
- στ) Τα έσοδα από την κινητή και ακίνητη περιουσία τους.
- ζ) Προϊόν από την εκποίηση αφιερωμάτων.

2) α) Τα προσφερόμενα για τις Ιεροπραξίες αποτελούν προαιρετικές εισφορές των πιστών. Προκειμένου περί απόρων ενοριτών οι Ιεροπραξίες τελούνται δωρεάν.

β) Το Μητροπολιτικό Συμβούλιο δύναται με απόφασή του να καθορίζει τις προϋποθέσεις καταβολής και εισπράξεως των προσφορών των πιστών για την τέλεση Ιεροπραξίας σε άλλο, διαφορετικό, Ιερό Ναό εντός ή εκτός της Μητροπολιτικής Περιφέρειας.

γ) Οι συνεισφορές των πιστών από την τέλεση Ιεροπραξιών εισπράττονται από τον Ιερό Ναό με διπλότυπο γραμμάτιο εισπράξης από στέλεχος θεωρημένου από την Ιερά Μητρόπολη.

3) Το προϊόν από εκποίηση τιμαλφών, οι δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες και ειδικές εισφορές απαλλάσσονται από κάθε κράτηση.

*(**Σημείωση:** Βέβαια μετά από κάποια χρόνια από την ψήφιση του Κανονισμού αυτού, έγιναν αλλαγές από την Πολιτεία. Θεσπίστηκε Φόρος Δωρεών και Κληρονομιών με συντελεστή 0,5%, για τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και τους Ο.Τ.Α., ο οποίος ίσχυσε και για τις Ενορίες¹²². Λόγω της πανδημίας όμως, νομοθετήθηκε κάποια προσωρινή απαλλαγή, μέχρι 31.12.2021. Με τον Ν. 4738 στις 27/10/2020 και συγκεκριμένα στο άρθρο 300 ψηφίστηκε η αναστολή της εφαρμογής της διάταξης στη φορολογία των δωρεών για κάποιες ειδικές περιπτώσεις: Αναστολή εφαρμογής*

¹²² Επειδή πρέπει να είμαστε σε θέση να ενημερώνουμε και τους δικούς μας δωρητές, το νομοθετικό πλαίσιο έχει ως εξής: Ορίζεται με τον 4110/13 ότι τα ποσά των δωρεών και των χορηγιών προς τα Εκκλησιαστικά ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ, το Δημόσιο, τους ΟΤΑ, τα ΑΕΙ κ.λπ. αναγνωρίζονται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα μόνον εφόσον έχουν κατατεθεί σε λογαριασμό του νομικού προσώπου που τηρείται σε τράπεζα: Ν. 4110/13 (ΦΕΚ 17/Α/23.1.2013): *Ρυθμίσεις στη φορολογία εισοδήματος, ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών και λοιπές διατάξεις.*

Άρθρο 1. Κλίμακες φορολογίας - Εκπτώσεις δαπανών Αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης

Το ποσό του φόρου που προκύπτει σύμφωνα με την περίπτωση α' της παραγράφου 1 και την παράγραφο 2 μειώνεται κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) για κάθε καταβαλλόμενη από τις ακόλουθες δαπάνες:..... γ) Των χρηματικών ποσών που καταβάλλονται από τον φορολογούμενο λόγω δωρεάς προς: αα) τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, το Εθνικό Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής, τους ιερούς ναούς, τις ιερές μονές του Αγίου Όρους, το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, τα Πατριαρχεία Αλεξανδρείας και Ιεροσολύμων, την Ιερά Μονή Σινά, την Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας, τα δημοτικά νοσοκομεία και τα νοσοκομεία που είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό...Τα ποσά των δωρεών και των χορηγιών της περίπτωσης γ' λαμβάνονται υπόψη μόνο εφόσον έχουν κατατεθεί σε ειδικό λογαριασμό του νομικού προσώπου, που πρέπει να ανοιχθεί για τον σκοπό αυτόν σε πιστωτικό ίδρυμα που νόμιμα λειτουργεί στην Ελλάδα.

Το γραμμάτιο εισπράξης του πιστωτικού ιδρύματος που εκδίδεται πρέπει να αναφέρει τα στοιχεία του δωρητή ή χορηγού και δωρεοδόχου, το ποσό της δωρεάς ή χορηγίας αριθμητικώς και ολογράφως, την ημερομηνία κατάθεσής του και την υπογραφή του δωρητή ή χορηγού, κατά περίπτωση.

(Πηγή: η εξαιρετική και ίσως μοναδική στο είδος της ενημερωτική σελίδα (blog) του Κέντρου Εξειδικευμένης Πληροφόρησης Εφημερίων & Εκκλησιαστικών υπαλλήλων του δραστήριου κ. Βασιλείου Ντάγκαλου, στελέχους της Ιεράς Μητροπόλεως Θήρας, Αμοργού και Νήσων.

<https://efimeriosgr.blogspot.com/2013/02/706.html> 10.4.2021)

διάταξης στη φορολογία δωρεών. Η περ. α' της ενότητας Β' του άρθρου 43 του ν. 2961/2001 (Α'266) αναστέλλεται για δωρεές που πραγματοποιούνται από την ψήφιση του νόμου μέχρι τις 31.12.2021. Για το χρονικό διάστημα της παρούσας τα νομικά πρόσωπα της παρ. 3 του άρθρου 25 απαλλάσσονται από τον φόρο δωρεάς).

Άρθρο 6°

Διάθεση Πόρων Ενοριακών Ιερών Ναών

1) Οι κατά το προηγούμενο άρθρο του παρόντος προβλεπόμενοι πόροι των ενοριακών Ναών διατίθενται προς καταβολή των υπό των Κανονισμών και Νόμων προβλεπόμενων εισφορών, βάσει των ετησίων ακαθάριστων εισπράξεων των Ναών, πλην των εδαφίων γ' και δ', υπέρ των οποίων οι καταβολές πραγματοποιούνται βάσει των εγκεκριμένων ετησίων προϋπολογισμών τούτων, ήτοι:

- α) Υπέρ δημοσίου προς κάλυψη της δαπάνης μισθοδοσίας των εφημερίων.
- β) Υπέρ ΤΑΚΕ (αργότερα ΤΠΟΕΚΕ ή κατόπιν το όποιο αντίστοιχο ταμείο κληρικών), όπως ορίζεται από τους νόμους.
- γ) Υπέρ Μητροπολιτικού Γραφείου και της μισθοδοσίας του προσωπικού αυτού, όπως ορίζεται από τους νόμους.
- δ) Υπέρ ανοικοδομήσεως, αποσβέσεως βαρών ή συντηρήσεως Μητροπολιτικού Οικήματος και μισθοδοσίας του υπηρεσιακού προσωπικού αυτού μέχρι 2%.
- ε) Υπέρ Αποστολικής Διακονίας, όπως ορίζεται από τους νόμους.
- στ) Υπέρ Συνοδικού Μεγάρου 0,5%.
- ζ) Υπέρ μισθοδοσίας του τακτικού και εκτάκτου προσωπικού του Ιερού Ναού.
- η) Υπέρ συντηρήσεως και λοιπών δαπανών του Ναού.
- θ) Υπέρ συντηρήσεως ευαγών ή άλλων φιλανθρωπικών Ιδρυμάτων της Μητροπόλεως, εκκλησιαστικών εν γένει ή φιλανθρωπικών και εθνικών σκοπών με τη σύμφωνη γνώμη του οικείου Μητροπολίτη.
- ι) Υπέρ προμήθειας, συντηρήσεως και εξόδων κινήσεως μητροπολιτικού αυτοκινήτου.
 - ια) Υπέρ του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Εκκλησίας της Ελλάδος ποσοστό 0,5% για όσους Ιερούς ενοριακούς Ναούς έχουν ετήσιο προϋπολογισμό μικρότερο των 500.000 δρχ. και ποσοστό 1% για όσους Ιερούς ενοριακούς Ναούς έχουν ετήσιο προϋπολογισμό μεγαλύτερο των 500.000 δραχμών.¹²³

¹²³ Η περίπτωση [ια] με τη μορφή αυτή διατυπώθηκε στο άρθρο 1 του Κανονισμού 47/1989 (ΦΕΚ 3/Α/15.1.1990).

ιβ) Υπέρ των εν γένει πνευματικών και ιεραποστολικών σκοπών της Ιεράς Μητροπόλεως.

2) Όλες οι αναγραφόμενες στους προϋπολογισμούς των Ιερών Ναών υποχρεωτικές και υπέρ τρίτων εισφορές καταβάλλονται υποχρεωτικώς ανά τριμηνία, εισπράττονται δε σε περίπτωση καθυστέρησης, κατά τις διατάξεις περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων, επί τη βάσει καταστάσεων, συντασσόμενων υπό του Μητροπολιτικού Συμβουλίου και θεωρουμένων υπό του Δημοσίου Ταμείου. Εκκλησιαστικός Σύμβουλος ή Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, αρνούμενοι την καταβολή των εισφορών τούτων, απολύονται υπό του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, δι' ανεκκλήτου αποφάσεως αυτού μετά από έγγραφη απολογία, εφόσον αυτή δεν κριθεί επαρκής.

Σε περίπτωση αρνήσεως του εφημερίου Προέδρου, αυτός υπέχει κανονική ευθύνη λόγω απείθειας και τιμωρείται με ποινή αργίας μέχρι δύο μηνών, επιβαλλομένης υπό του αρμοδίου Επισκοπικού Δικαστηρίου.

3) Αποθέματα που απομένουν στο ταμείο του Ιερού Ναού, πέραν ποσού οριζόμενου εκάστοτε δι' αποφάσεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου ή εν ελλείψει τιαούτης πέραν ποσού δρχ. δέκα χιλιάδων (10.000), κατατίθεται αμελλητί «επί τόκω εν όψει ή επί προθεσμία» επ' ονόματι του Ναού και σε ειδικό λογαριασμό σε αναγνωρισμένη Τράπεζα.

(Σημείωση: Γίνεται εύκολα αντιληπτό βέβαια, ότι το πιο πάνω ποσό, μετά τη χρήση του Ευρώ, ως επίσημου νομίσματος της χώρας, διαφοροποιείται. Παραμένει, ούτως ή άλλως, η λογική, ότι τα χρήματα που βρίσκονται ως απόθεμα στο ταμείο κάθε Ενορίας, θα πρέπει να κατατίθεται σε Τραπεζικό Λογαριασμό στο όνομα του Ναού και ουδέποτε σε όνομα φυσικών προσώπων).

Ανάληψη χρημάτων (ή χρεογράφων) του Ιερού Ναού πραγματοποιείται με απόφαση του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου μέχρι 3.000 Ευρώ¹²⁴ κατόπιν εγκρίσεως του οικείου Μητροπολίτη, ως Προέδρου του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, άνω δε των 3.000 Ευρώ μετά από έγκριση του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου.

¹²⁴ Το αρχικό ποσό των 100.000 δρχ. τροποποιήθηκε σε 3.000 Ευρώ, με το άρθρο 1 παρ. 2 του Κανονισμού 268/2015 (ΦΕΚ Α' 140/6.11.2015)

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

1. Βιβλίο ταμείου (Εσόδων – Εξόδων)

Στην αριστερή μεριά του βιβλίου, αναγράφουμε τα τρέχοντα έσοδα της ενορίας, βάσει των ποσών που έχουμε καταχωρίσει στο αντίστοιχο Γραμμάτιο Εισπράξεως. Επίσης, σημειώνεται και ο αντίστοιχος αριθμός αυτού. Στη δεξιά μεριά του βιβλίου, γίνεται η αναγραφή των εξόδων. Επίσης, αναγράφεται και ο αριθμός του Εντάλματος Πληρωμής που κόβουμε για κάθε έξοδο που γίνεται. Στο τέλος κάθε μήνα, κλείνουμε το βιβλίο (δηλαδή από το σύνολο των Εσόδων αφαιρούμε τα Έξοδα) και μεταφέρουμε το υπόλοιπο που μένει στον επόμενο μήνα. Σημειωτέον ότι το υπόλοιπο κάθε φορά πρέπει να συμφωνεί με το ποσό που είναι κατατεθειμένο στο βιβλιάριο, συν αυτό που έχει ανά χείρας ο ταμίας. Βάσει των αναγραφόμενων ποσών στο βιβλίο ταμείου, συντάσσεται κάθε τέλος του έτους ο Απολογισμός.

2. Βιβλίο καθολικό

Γίνεται αναλυτική καταγραφή ανά κατηγορία των εσόδων και των εξόδων της ενορίας. Όπως και στο βιβλίο ταμείου, αριστερά αναγράφονται τα Έσοδα και δεξιά τα Έξοδα. Επίσης χρησιμοποιούμε για κάθε πηγή Εσόδων, καθώς και των αντίστοιχων εξόδων, διαφορετική σελίδα. Στο τέλος του χρόνου, τα υπόλοιπα των λογαριασμών, για κάθε πηγή εσόδων και αντίστοιχων εξόδων, πρέπει να συμφωνούν με τον Απολογισμό και φυσικά με το βιβλίο ταμείου.

3. Πρακτικό καταμετρήσεως (τουλάχιστον διπλότυπο)

Καταγράφονται τα έσοδα του παγκαριού, καθώς και οποιοδήποτε άλλου κυτίου, εσωτερικού ή εξωτερικού, του Ιερού Ναού ή των Παρεκκλησιών. Το πρακτικό καταμετρήσεως υπογράφεται εκείνη τη στιγμή από όλα τα μέλη που είναι παρόντα στην καταμέτρηση και το συγκεκριμένο ποσό αναγράφεται και στο αντίστοιχο γραμμάτιο εισπράξεως. Η καταμέτρηση πρέπει να γίνεται τουλάχιστον μία φορά το μήνα.

4. Μπλοκ Ιεροπραξιών (τουλάχιστον διπλότυπο)

Καταγράφονται τα έσοδα από μυστήρια. Όταν το εισπραχθέν ποσό αφορά μόνο το Ναό, καταγράφεται όλο το ποσό στο αντίστοιχο γραμμάτιο εισπράξεως. Αν όμως το ποσό που εισπράχθηκε, αφορά και το προσωπικό του Ναού, καταγράφεται στο γραμμάτιο εισπράξεως το ποσό που αντιστοιχεί στον Ναό.

5. Μπλοκ Δωρεών (τουλάχιστον διπλότυπο)

Καταγράφονται τα έσοδα από δωρεές φυσικών ή νομικών προσώπων, έσοδα από ενοίκια και λοιπά έσοδα, που δεν μπορούν να καταγραφούν στο πρακτικό καταμετρήσεως. Αν κάποιος καταθέσει κάποιο ποσό δωρεάς και επιμένει πως δεν θέλει απόδειξη, αντιλαμβανόμαστε ότι είναι πολλαπλώς ωφέλιμο να κοπεί απόδειξη, με την επωνυμία τύπου «Ανώνυμος». Αν κάποια χρήματα κατατεθούν στο λογαριασμό του Ι. Ναού που τηρείται στην τράπεζα, θα πρέπει πάλι να κοπεί η ανάλογη απόδειξη. Αν δεν γνωρίζουμε το όνομα του καταθέτη, θα πρέπει και πάλι να κοπεί απόδειξη τύπου «Ανώνυμος».

6. Γραμμάτιο εισπράξεως (τουλάχιστον διπλότυπο)

Καταγράφονται ξεχωριστά τα έσοδα που προέρχονται από τα μπλοκ: πρακτικό καταμετρήσεως, μπλοκ ιεροπραξιών, μπλοκ δωρεών και θα πρέπει να συμπληρώνεται κάθε μήνα. Τα αναγραφόμενα στο γραμμάτιο εισπράξεως μεταφέρονται στο βιβλίο ταμείου, όπου αναγράφεται και ο αντίστοιχος αριθμός του γραμματίου.

Στο *Γενικό Γραμμάτιο Εισπράξεως των Εσόδων*, ανάλογα βέβαια και με τις οδηγίες της οικείας ιεράς Μητρόπολης, καταχωρίζονται όλες οι εισπράξεις του Ναού, όπως: α) εκ του κηρού (του παγκαριού), β) εξ ιεροτελεστιών, γ) εξ ενοικίων δ) εκ δίσκων, ε) εκ δωρεών και κληρονομιών, στ) εκ κρατήσεων προσωπικού υπέρ τρίτων, ζ) εξ εκποιήσεως προϊόντων και η) τα εισπραττόμενα χρηματικά ποσά από την ερανική επιτροπή του Ναού.

7. Ένταλμα πληρωμών (τουλάχιστον διπλότυπο)

Για οποιοδήποτε έξοδο που γίνεται, πρέπει απαραίτητα να κόβουμε ένταλμα πληρωμής, στο οποίο επισυνάπτουμε το πρωτότυπο τιμολόγιο. Στο ένταλμα πληρωμής επίσης, πρέπει να επισυνάψουμε τη φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα του προμηθευτή (όταν χρειάζεται), καθώς και οποιοδήποτε άλλο δικαιολογητικό, όπως π.χ. προσφορές, αποφάσεις Εκκλησιαστικού ή Μητροπολιτικού Συμβουλίου, που αφορούν τη συγκεκριμένη δαπάνη. Τα ποσά που αναγράφονται στο ένταλμα πληρωμής, καθώς και ο αντίστοιχος αριθμός του, μεταφέρονται στο βιβλίο ταμείου.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ

1. Υποβολή Προϋπολογισμού και Απολογισμού

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 8/1979 (ΦΕΚ 1/Α/1980) «Περί Ιερών Ναών και Ενο-

ριών» (άρθρο 9), το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο συντάσσει τον Προϋπολογισμό των εσόδων εντός του Νοεμβρίου του προηγούμενου, φυσικά, έτους από αυτό που «προϋπολογίζει» και τον Απολογισμό των εξόδων εντός του Φεβρουαρίου κάθε έτους.

Σε προηγούμενο, μάλιστα, άρθρο (7) του ίδιου Κανονισμού ορίζεται πως οι Εκκλησιαστικοί Σύμβουλοι απολύονται εάν δεν υποβάλλουν εμπροθέσμως στην Ιερά Μητρόπολη τον Προϋπολογισμό και τον Απολογισμό της διαχειρίσεως του Ναού, στον οποίο είναι διορισμένοι, καθώς και εάν δεν συμμορφώνονται προς την επί τον Προϋπολογισμό απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, καθώς σύμφωνα και με τον Κανονισμό 263/2014 «περί συγκροτήσεως, αρμοδιοτήτων και λειτουργίας των Μητροπολιτικών Συμβουλίων των Ι. Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος» (άρθρο 5 παράγρ. 2), το Μητροπολιτικό Συμβούλιο «εγκρίνει, τροποποιεί ή απορρίπτει τους Προϋπολογισμούς των ενοριών της Ιεράς Μητροπόλεως και ελέγχει τους Απολογισμούς τους...».

Κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού, όπως και του Απολογισμού, πρέπει να λαμβάνει χώρα Πράξη Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, της οποίας ακριβές αντίγραφο πρέπει να υποβάλλεται, μαζί με αναφορά, στην Ιερά Μητρόπολη.

Ο Απολογισμός, μαζί με όλα τα παραστατικά των εσόδων και των εξόδων, κρατείται σε ξεχωριστό φάκελο ανά έτος, στο αρχείο του Ναού, έτσι ώστε να είναι διαθέσιμος ανά πάσα στιγμή, για τυχόν οικονομικό έλεγχο.

2. Πάγιες εισφορές ιερών ναών

Για να υφίσταται μια ενορία ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, έχει κάποιες θεσμοθετημένες υποχρεώσεις. Ανάμεσα σε αυτές, είναι και η υποβολή των παγίων εισφορών, βάσει ποσοστού επί του Προϋπολογισμού. Οι πάγιες εισφορές καταβάλλονται στις Οικονομικές Υπηρεσίες της Ιεράς Μητροπόλεως, το αργότερο μέχρι τέλος Νοεμβρίου, του έτους που αφορούν οι πάγιες εισφορές. Σημειώνεται ότι, σε συνεννόηση με τη Μητρόπολη, μπορούν να καταβληθούν και τμηματικά.

3. Δισκοφορίες

Ανάμεσα στις υποχρεώσεις των ενοριών, είναι και η διενέργεια κάποιων δισκοφοριών κατά τη διάρκεια του έτους, μετά από εντολή της Ιεράς Συνόδου ή της Ιεράς Μητροπόλεως. Σε κάθε δισκοφορία συντάσσεται πρακτικό καταμετρήσεως, όπου υπογράφουν όλα τα παρόντα μέλη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και υποβάλλεται, μαζί με το προϊόν της δισκοφορίας στην Ιερά Μητρόπολη. Θα πρέπει

να τηρείται από την ενορία, τόσο η ημερομηνία διεξαγωγής της δισκοφορίας, όσο και η ημερομηνία καταβολής της στη Μητρόπολη, όπως αναφέρεται στη σχετική οδηγία της Μητροπόλεως.

4. Απόδοση τριμήνων

Με το τέλος κάθε τριμήνου, πρέπει να καταβάλλεται υπέρ του ΤΠΟΕΚΕ και της Αποστολικής Διακονίας, κάποιο ποσοστό επί των ακαθαρίστων εσόδων του Ιερού Ναού. Το ποσοστό αυτό, τώρα είναι 7% υπέρ του ΤΠΟΕΚΕ και 3% υπέρ της Αποστολικής Διακονίας, συν το χαρτόσημο. Τα ποσά αυτά αποδίδονται στο λογιστήριο της Ιεράς Μητροπόλεως, που με τη σειρά του τα αποδίδει στον προορισμό τους. Η καταβολή της τριμηνίας θα πρέπει να γίνεται το πρώτο δεκαήμερο του επόμενου μήνα, μετά τη λήξη της.

5. Έκτακτες περιπτώσεις

Για όλα τα έγγραφα που λαμβάνουν οι ενορίες και αφορούν τυχόν προκαθορισμένη έκτακτη εισφορά για κάποιο σκοπό, θα πρέπει να τηρείται αυστηρά η ημερομηνία καταβολής της προς το λογιστήριο της Ιεράς Μητροπόλεως.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α.Α.Δ.Ε. (Δ.Ο.Υ)

- Όταν ένας εφημέριος αναλαμβάνει Πρόεδρος μιας ενορίας, πρέπει να ενημερώνει την Α.Α.Δ.Ε. (Δ.Ο.Υ.) περί της αλλαγής της Προεδρίας, προσκομίζοντας το αντίστοιχο διοριστήριο έγγραφό του.

- Σύμφωνα με το ισχύον φορολογικό καθεστώς, όλοι οι Ιεροί Ναοί, που έχουν εισοδήματα από εκμίσθωση κτημάτων ή ακινήτων, υποχρεούνται στην καταβολή Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ).

Σημειωτέον, σε περίπτωση που δεν εκμισθώνουν τις γαίες ή τα ακίνητα, τότε απαλλάσσονται από τον ΕΝ.Φ.Ι.Α.. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να είναι καταχωρισμένα στην αντίστοιχη ενότητα του taxisnet τα ακίνητα στην ειδική κατηγορία των απαλλασσόμενων (κατηγορία 2) με την εξής αιτιολογία: «Χαρακτηρισμός Κτίσματος/Οικοπέδου ως αποκλειστικός ιδιοχρησιμοποιούμενο για θρησκευτικό σκοπό (Ιερός Ναός Ν.590/1977) – Νόμος 4223/2013 Απαλλαγή ΕΝ.Φ.Ι.Α. & ΠΟΛ1052/17-2-2014».¹²⁵

¹²⁵ Στο κεφάλαιο αυτό αξιοποιήσαμε την υπ' αριθμ. 60/23.10.2006 Εγκύκλιο του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Βύρωνος και Καισαριανής κ. ΔΑΝΙΗΛ (www.imkby.com/index.php/εγκυκλιοι-50-100/303-εγκυκλιος-60, 1.4.2021), καθώς και σχετική εισήγηση σε Ιερατικό Συνέδριο της Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, στις 9.7.2011, του συναδέλφου μας κ. Μιχαήλ Παναγιώτου, Δρ. Θεολογίας

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΕ ΤΡΑΠΕΖΑ

- Κάθε ενορία μπορεί να διαθέτει ένα ποσό για τις λειτουργικές και ποιμαντικές της ανάγκες. Το χρηματικό αυτό ποσό πρέπει να είναι κατατεθειμένο σε κάποια Τράπεζα, επ' ονόματι του Ι. Ναού και όχι του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και φυσικά ποτέ σε ονόματα επιτρόπων ή μοναχών. Τα χρήματα αυτά ανήκουν στον Φορέα και όχι σε πρόσωπα.

- Για την ανάληψη από την τράπεζα και χρησιμοποίηση των χρημάτων αυτών απαιτείται απόφαση του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου και οπωσδήποτε έγκριση του Μητροπολίτη ή του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, ανάλογα, όπως προαναφέραμε, με το ποσό.

Γενικώς, τα δικαιολογητικά, που θα χρειαστούν για μια νέα συνεργασία με τράπεζα έχουν ως εξής:¹²⁶

- Εγκεκριμένο από την Ιερά Μητρόπολη πρακτικό Εκκλησιαστικού Συμβουλίου περί ανοίγματος τραπεζικού λογαριασμού σε συγκεκριμένο τραπεζικό ίδρυμα.

- Για τη νομιμοποίηση των εκπροσώπων Ιερού Ναού απαιτείται η υποβολή των πιο κάτω νομιμοποιητικών εγγράφων:

1. Νομίμως υπογεγραμμένης απόφασης του κατά τόπον αρμόδιου Μητροπολίτη περί ορισμού των παρόντων μελών του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ιερού Ναού (συμπεριλαμβανομένης της πράξεως διορισμού του παρόντος Προέδρου του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ιερού Ναού). Στην απόφαση αυτή πρέπει να προσδιορίζεται η ταυτότητα του Ιερού Ναού. Αν δεν προκύπτει τότε απαιτείται η προσκόμιση του Φ.Ε.Κ. δημοσίευσης του Προεδρικού Διατάγματος ή του Βασιλικού Διατάγματος για την ίδρυση του ενοριακού Ναού ή αν αυτό δεν προσκομίζεται, βεβαίωση του οικείου Μητροπολίτη ή νόμιμου εκπροσώπου του.

2. Πρακτικού του παρόντος Εκκλησιαστικού Συμβουλίου (σε ακριβές αντίγραφο και μετά μνείας της απαρτίας) περί εξουσιοδότησεως του ταμιά ή (σε περίπτωση

και Ταμιά της Ι. Μητροπόλεως Φθιώτιδος. Ευχαριστούμε για την συνδρομή του και τον κ. Σπυρίδωνα Κωστάκο, Προϊστάμενο Διεύθυνσης Οικονομικού της Ι. Μητροπόλεως Φθιώτιδος.

¹²⁶ <https://www.nbg.gr/el/dikaiologitika-nomimopioisis-np/ieros-naos>, 15.3.2021

κωλύματος του ταμιά) άλλου μέλους του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ιερού Ναού για ανάληψη χρημάτων από τον σχετικό λογαριασμό του Ιερού Ναού.

(Σημείωση: Στο πρακτικό θα ήταν καλό να διευκρινισθεί ανάληψη «κατόπιν προηγηθείσης εγκρίσεως από την Ιερά Μητρόπολη ή από τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη και το Μητροπολιτικό Συμβούλιο»).

3. Νομίμως υπογεγραμμένης εγκριτικής πράξης του οικείου Μητροπολίτη ως Προέδρου του Μητροπολιτικού Συμβουλίου για ανάληψη ποσού έως 3.000 Ευρώ.

4. Σε περίπτωση αναλήψεως ποσού άνω των 3.000 Ευρώ, τότε πρέπει να υποβάλλεται νομίμως υπογεγραμμένη εγκριτική πράξη του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου περί του εκάστοτε αναληπτέου ποσού .

Γενικώς, τα δικαιολογητικά, που θα χρειαστούν για την ανανέωση και επικαιροποίηση υφιστάμενης συνεργασίας με τράπεζα έχουν ως εξής:

- Για την ανανέωση της νομιμοποίησης των εκπροσώπων Ιερού Ναού απαιτείται η υποβολή των κατωτέρω νομιμοποιητικών εγγράφων:

1. Νομίμως υπογεγραμμένης απόφασης του κατά τόπον αρμόδιου Μητροπολίτη περί ορισμού των παρόντων μελών του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ιερού Ναού (συμπεριλαμβανομένης της πράξεως διορισμού του παρόντος Προέδρου του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ιερού Ναού).

2. Πρακτικού του παρόντος Εκκλησιαστικού Συμβουλίου (σε ακριβές αντίγραφο και μετά μνείας της απαρτίας) περί εξουσιοδοτήσεως του ταμιά ή (σε περίπτωση κωλύματος του ταμιά) άλλου μέλους του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ιερού Ναού για ανάληψη χρημάτων από το σχετικό λογαριασμό του Ιερού Ναού.

(Σημείωση: Στο πρακτικό θα ήταν καλό να διευκρινισθεί ανάληψη «κατόπιν προηγηθείσης εγκρίσεως από την Ιερά Μητρόπολη ή από τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη και το Μητροπολιτικό Συμβούλιο»).

3. Νομίμως υπογεγραμμένης εγκριτικής πράξης του οικείου Μητροπολίτη, ως Προέδρου του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, για ανάληψη ποσού έως 3.000 Ευρώ.

4. Σε περίπτωση αναλήψεως ποσού άνω των 3.000 Ευρώ, τότε πρέπει να υποβάλλεται νομίμως υπογεγραμμένη εγκριτική πράξη του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου περί του εκάστοτε αναληπτέου ποσού.

ΕΝΟΡΙΕΣ ΜΕ ΕΝΟΡΙΑΚΟ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟ ΤΑΜΕΙΟ

Όσες ενορίες έχουν ενοριακό Φιλόπτωχο Ταμείο, θα πρέπει να έχουν ξεχωριστή διαχείριση για αυτό. Δηλαδή θα πρέπει να έχουν ξεχωριστά: *Βιβλίο Πράξεων Φιλοπτώχου, Βιβλίο Ταμείου Φιλοπτώχου, Πρακτικό Καταμετρήσεως, Μπλοκ Δωρεών, Γραμμάτιο Εισπράξεως και Ένταλμα Πληρωμών.*

Ακολουθείται η ίδια διαδικασία όπως και με τη διαχείριση του ενοριακού Ναού, με τη διαφορά ότι λόγω της ιδιαιτερότητας του Φιλοπτώχου Ταμείου, στα βοηθήματα απόρων μπορούμε στα εντάλματα πληρωμών να επισυνάπτουμε φωτοτυπίες Ταυτοτήτων ή Διαβατηρίων.

Τραπεζικός Λογαριασμός ενοριακού Φιλοπτώχου Ταμείου

Όπως είναι φυσικό και επόμενο, τραπεζικό λογαριασμό μπορούν να έχουν και τα ενοριακά Φιλόπτωχα Ταμεία.

Γενικώς, τα δικαιολογητικά, που θα χρειαστούν για μια νέα συνεργασία με τράπεζα έχουν ως εξής:¹²⁷

Για το άνοιγμα λογαριασμού και για τη νομιμοποίηση των εκπροσώπων ενοριακών Φιλόπτωχων Ταμείων απαιτείται η υποβολή των κατωτέρω δικαιολογητικών:

1. Εγγράφου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών ή της εκάστοτε Ιεράς Μητροπόλεως περί διορισμού του παρόντος Προέδρου (εφημερίου του Ιερού Ναού) της Διοικητικής Επιτροπής, άλλως βεβαίωση της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών ή της εκάστοτε Ιεράς Μητροπόλεως περί του σημερινού Προέδρου της Διοικητικής επιτροπής, πρόσφατης ημερομηνίας.
2. Εγγράφου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών ή της εκάστοτε Ιεράς Μητροπόλεως περί διορισμού των παρόντων μελών της Διοικητικής Επιτροπής,
3. Εγγράφου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών ή της εκάστοτε Ιεράς Μητροπόλεως περί διορισμού του παρόντος λαϊκού Επιτρόπου στη Διοικητική Επιτροπή,

¹²⁷ <https://www.nbg.gr/el/dikaiologitika-nomimopioisis-np/efi>, 15.3.2021

4. Νομίμως υπογεγραμμένου πρακτικού της παρούσας Διοικητικής Επιτροπής περί συγκροτήσεως αυτής σε σώμα (εκλογή Αντιπροέδρου, Γραμματέα και Ταμία),
5. Νομίμως υπογεγραμμένου πρακτικού της άνω Διοικητικής Επιτροπής περιλαμβάνον εκάστοτε απόφαση (σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό ή το Καταστατικό του ενοριακού Φιλοπτώχου Ταμείου) περί παροχής εξουσιοδοτήσεως σε μέλος της για τη διενέργεια συγκεκριμένης συναλλαγής, στο όνομα του Ε.Φ.Τ. επικυρωμένης από το Γενικό Φιλόπτωχο Ταμείο της Ιεράς Αρχιεπισκοπής ή Μητροπόλεως, στην οποία απόφαση να εμφανίζονται τα παρόντα και τα απόντα, καίτοι κληθέντα, μέλη της Διοικητικής Επιτροπής.

Γενικώς, τα δικαιολογητικά, που θα χρειαστούν για την ανανέωση και επικαιροποίηση υφιστάμενης συνεργασίας με τράπεζα έχουν ως εξής:

1. Εγγράφου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών ή της εκάστοτε Ιεράς Μητροπόλεως περί διορισμού του παρόντος Προέδρου (εφημερίου του Ιερού Ναού) της Διοικητικής Επιτροπής, άλλως βεβαίωση της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών ή της εκάστοτε Ιεράς Μητροπόλεως περί του σημερινού Προέδρου της Διοικητικής επιτροπής, πρόσφατης ημερομηνίας.
2. Εγγράφου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών ή της εκάστοτε Ιεράς Μητροπόλεως περί διορισμού των παρόντων μελών της Διοικητικής Επιτροπής,
3. Εγγράφου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών ή της εκάστοτε Ιεράς Μητροπόλεως περί διορισμού του παρόντος λαϊκού Επιτρόπου στη Διοικητική Επιτροπή,
4. Νομίμως υπογεγραμμένου πρακτικού της παρούσας Διοικητικής Επιτροπής περί συγκροτήσεως αυτής σε σώμα (εκλογή Αντιπροέδρου, Γραμματέα και Ταμία),
5. Νομίμως υπογεγραμμένου πρακτικού της ως άνω Διοικητικής Επιτροπής, που περιλαμβάνει τη σχετική απόφαση (σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό ή το Καταστατικό του ενοριακού Φιλοπτώχου Ταμείου) περί παροχής εξουσιοδοτήσεως σε μέλος της για τη διενέργεια συγκεκριμένης συναλλαγής, στο όνομα του Ε.Φ.Τ. επικυρωμένης από το Γενικό Φιλόπτωχο Ταμείο της Ιεράς Αρχιεπισκοπής ή Μητροπόλεως, στην οποία απόφαση να εμφανίζονται τα παρόντα και τα απόντα, καίτοι κληθέντα, μέλη της Διοικητικής Επιτροπής.

Αποτελεί σημαντικό μέρος ευθύνης ενός Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, με οικονομικές συνέπειες και παραμέτρους, όταν χρειάζεται να προχωρήσει στην εκμίσθωση ή κάποιες φορές στην εκποίηση εκκλησιαστικής ιδιοκτησίας.

Εκμίσθωση (ενοικίαση) Εκκλησιαστικής Περιουσίας

Για να δοθεί ένα εκκλησιαστικό ακίνητο προς εκμετάλλευση από έναν ιδιώτη για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, «κατ' αρχάς» απαιτείται η διενέργεια Πλειοδοτικής Δημοπρασίας.¹²⁸

Οι όροι της πλειοδοτικής δημοπρασίας τίθενται από το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο και είναι δυνατό πέρα από τους συμβατικούς, να προστεθούν και άλλοι οι οποίοι, είτε θα αφορούν τα προσόντα του υποψηφίου εκμισθωτή, είτε τον χαρακτήρα της οικονομικής δραστηριότητας στο μίσθωμα, ώστε να προσιδιάζει σε εκκλησιαστική ιδιοκτησία.

Η Διαδικασία έχει ως εξής:

α. Υποβάλλεται στην Ιερά Μητρόπολη το πρακτικό του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, με το οποίο αποφασίζεται η διακήρυξη Πλειοδοτικής Δημοπρασίας, το οποίο περιέχει το είδος του ακινήτου, την έκτασή του, τη θέση του, την τιμή εκκίνησης κ.λπ. και εν τέλει την ημέρα και ώρα της 1^{ης} δημοπρασίας και, σε περίπτωση που αυτή κηρυχθεί άγονη, της 2^{ης} δημοπρασίας.

β. Από τη στιγμή που αυτό εγκριθεί, τοποθετείται η διακήρυξη δημοπρασίας στον πίνακα ανακοινώσεων της ενορίας, καθώς και σε άλλα σημεία, που συνήθως αναρτώνται οι σχετικές ανακοινώσεις δημοπρασιών (δημοτικό κατάστημα, καφενείο κ.λπ.), και, ανάλογα με τις οδηγίες της Μητροπόλεως, μπορεί να δημοσιευτεί και σε τοπική εφημερίδα ή ιστοσελίδα.

γ. Από τη στιγμή που η δημοπρασία διεξαχθεί κανονικώς, υπογράφεται το πρακτικό δημοπρασίας.

δ. Στη συνέχεια υποβάλλεται σχετικό πρακτικό του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, στο οποίο αναφέρεται αυτός που τελικά επιλέγεται να εκμισθώσει το ακίνητο.

ε. Ακολουθεί απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου.

στ. Σε περίπτωση που εγκριθεί το αποτέλεσμα της δημοπρασίας από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο, τότε στην πραγματικότητα ο πλειοδότης ανακηρύσσεται κύριος του ακινήτου, υπογράφεται σχετικό συμφωνητικό ενοικιάσεως και αυτό υποβάλλεται, σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους, στην αρμόδια Α.Α.Δ.Ε. (Δ.Ο.Υ.). Πλέον αυτό γίνεται ηλεκτρονικά μέσω του λογιστή της ενορίας.

¹²⁸ Αξίεπαινη σχετική μεταπτυχιακή εργασία του κ. Νεόφυτου Κοζά, με θέμα: *Διοίκηση και Διαχείριση της περιουσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος*, βρίσκεται στο ikee.lib.auth.gr/record/135587/files/GRI-2014-13556.pdf

Σύμφωνα μάλιστα με το άρθρο 16 του υπ' αριθμ. 8/1979 Κανονισμού «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών»: Του διαγωνισμού κρινόμενου άγονου ή ασύμφορου, αυτός επαναλαμβάνεται την επόμενη Κυριακή, χωρίς νέα προκηρύξεως και με απλή ανακοίνωση του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, στη θύρα του Ναού, τουλάχιστον πέντε μέρες πριν.

Εάν αποτύχει και πάλι ο διαγωνισμός, το οικείο Μητροπολιτικό Συμβούλιο δύναται να εγκρίνει την εκμίσθωση με ιδιαίτερη συμφωνία αλλά μόνο για ένα έτος, εφόσον πρόκειται περί εκμισθώσεως διαμερίσματος, για τέσσερα έτη, εφόσον πρόκειται περί αγροτικού κτήματος, και προκειμένου περί καταστήματος για δύο το πολύ έτη.

Σημείωση: Είναι χρήσιμο οι διαδικασίες για την εκμίσθωση εκκλησιαστικού ακινήτου να ξεκινούν λίγους μήνες πριν τη λήξη της τρέχουσας σύμβασης, ώστε να μην υπάρχει η πίεση του χρόνου και όλα να γίνονται με τάξη, χωρίς να δημιουργηθεί πρόβλημα στην ενορία.

Εκποίηση (πώληση) Εκκλησιαστικής Περιουσίας

Με εγκύκλιό της η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος συστήνει την αποφυγή εκποιήσεως ενοριακής περιουσίας. Σε περίπτωση που συντρέχουν σοβαροί λόγοι, που δικαιολογούν την εκποίηση, προηγείται πρακτικό προκηρύξεως εκποιήσεως του εκκλησιαστικού ακινήτου από το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, διά πλειοδοτικής δημοπρασίας. Στη συνέχεια εφόσον εγκριθεί από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο, ακολουθείται η νόμιμη διαδικασία της προκήρυξης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ενδεικτικών Εγγράφων

(Όλα τα περιεχόμενα υπόκεινται στον έλεγχο και την έγκριση της κάθε Μητρόπολης και αποτελούν ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ των όσων αναφέρονται στους ανάλογους Κανονισμούς)

ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΑΞΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣ. ΑΓΡΟΥ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ _____

(ή πιο σωστά: **Άπόσπασμα τής υπ' αριθ. ____/(ημερομηνία) Πράξεως**)

Σήμερα, την του μηνός του έτους, ημέρα και ώρα, στο γραφείο του ιερού ναού της ενορίας συνήλθε σε συνεδρία το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, υπό την Προεδρία του αιδ. Ιερέως π. και εκ των μελών αυτού κ., Αντιπροέδρου, κ., Γραμματέως, κ., ταμίου, κ. και κ. μελών.

Διαπιστωθείσης νομίμου απαρτίας, αναγινώσκονται και επικυρούνται τα θέματα της προηγούμενης συνεδρίας και ακολούθως το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο αποφαινεται επί του ως κάτωθι θέματος:

Θέμα: «Όροι Διακήρυξης Μισθώσεως Χορτολειβαδίου».

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο αφού έλαβε υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 16 του υπ' αριθ. 8/1979 Κανονισμού της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών» (ΦΕΚ 1/05-01-1980 τ. Α),

α πο φ α σ ί ζ ε ι

να διακηρύξει πλειοδοτική δημοπρασία για την ενοκίαση του χορτολειβαδίου εμβαδού μ², που βρίσκεται στ....., ιδιοκτησίας του ιερού ναού, συμφώνως προς τους κάτωθι όρους:

1. Η μίσθωση γίνεται για χρονικό διάστημα
2. Το κατώτερο όριο προσφοράς ορίζεται στο ποσό των €.
3. Η πρώτη προσφορά και κάθε επόμενη πρέπει να υπερβαίνει σε ποσοστό το 2% της προηγούμενης.
4. Ουδείς γίνεται δεκτός στη δημοπρασία αν δεν καταθέσει ως εγγύηση το ποσό των €. Η εγγύηση επιστρέφεται στους διαγωνιζομένους, πλην του ανακηρυσσόμενου ως πλειοδότη, στον οποίο επιστρέφεται μετά τη λήξη της μίσθωσης και αφού εκκαθαρισθούν οι λογαριασμοί που βαρύνουν τον μισθωτή.
5. Σε περίπτωση άρνησης του μισθωτή να υπογράψει το μισθωτήριο συμβόλαιο εντός δέκα ημερών από της προς τούτο προσκλήσεώς του, η εγγύηση συμμετοχής στο διαγωνισμό εκπίπτει υπέρ του ιερού ναού και η δημοπρασία επαναλαμβάνεται σε βάρος του μισθωτή. Κάθε διαφορά του μισθώματος επί το έλαττον εισπράττεται κατά τις διατάξεις του νόμου «περί εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων», αντίθετα δε κάθε επιπλέον διαφορά παραμένει σε όφελος του ιερού ναού.

6. Ο πλειοδοτών για λογαριασμό τρίτου ή Εταιρείας οφείλει να δηλώσει τούτο κατά την έναρξη της δημοπρασίας, προσκομίζοντας ταυτόχρονα πληρεξούσιο ή εξουσιοδότηση θεωρημένη για το γνήσιο της υπογραφής του εξουσιοδοτούντα από Δημόσια Αρχή, διαφορετικά θεωρείται ως πλειοδοτών για λογαριασμό του.

7. Ο τελευταίος πλειοδότης, αν δεν διαμένει στον τόπο διενέργειας του διαγωνισμού, οφείλει να δηλώσει προφορικά αντίκλητο διαμένοντα στον τόπο της δημοπρασίας, προς τον οποίο κοινοποιείται το αποτέλεσμα αυτού.

9. Κατά την υπογραφή του μισθωτηρίου συμβολαίου ο μισθωτής υποχρεούται να προσαγάγει αξιόχρεο εγγυητή, ο οποίος θα ευθύνεται αλληλέγγυα και αδιαίρετα με το μισθωτή για την τήρηση των όρων του μισθωτηρίου συμβολαίου.

10. Υπομίσθωση ή σιωπηρή αναμίσθωση απαγορεύονται, του μισθωτή υποχρεούμενου κατά τη λήξη της μίσθωσης να παραδώσει το μίσθιο δια πρωτοκόλλου σε καλή κατάσταση, υποχρεούμενου δε σε καταβολή αποζημιώσεως για κάθε από κακή χρήση φθορά σε αυτό.

11. Με Πράξη του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου κατακυρώνεται το Πρακτικό Διενέργειας Δημοπρασίας και ακολούθως αυτή υποβάλλεται προς έγκριση στο Μητροπολιτικό Συμβούλιο της Ιεράς Μητροπόλεως

12. Παρατυπία περί τη δημοπρασία δεν παρέχει κανένα δικαίωμα υπέρ του πλειοδότου.

13. Τα έξοδα δημοσίευσης περίληψης της διακήρυξης σε δύο τοπικές εφημερίδες και τα κηρύκεια βαρύνουν τον τελευταίο πλειοδότη.

14. Η δημοπρασία θα διενεργηθεί στα Γραφεία του Ιερού Ναού.

Μη υπάρχοντος ετέρου θέματος προς συζήτηση, λύεται η συνεδρίαση και υπογράφεται το παρόν ως ακολούθως.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

.....
(ονοματεπώνυμο)

.....
(ονοματεπώνυμο - ιδιότητα)

.....
(ονοματεπώνυμο - ιδιότητα)

Ακριβές Αντίγραφο
Ο Πρόεδρος

.....
(υπογραφή και σφραγίδα)

Σημείωση:

* Οι Όροι στα δύο πιο πάνω σχέδια διαφέρουν, ώστε να φανούν οι διάφορες επιλογές. Το κάθε Εκκλησιαστικό Συμβούλιο μπορεί να επιλέξει όποιους τους εκφράζουν ή να προσθέσουν και άλλους.

* Με την ευκαιρία να υπογραμμίσουμε τη σοβαρή δουλειά, που έχει γίνει στον τομέα των ψηφιακών προτύπων εγγράφων από την Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων, αλλά και από την Ιερά Μητρόπολη Αιτωλίας και Ακαρνανίας, Χίου, Φθιώτιδος, Καρπενησίου, Θηβών και Λεβαδείας, Θεσσαλονίκης κ.ά..

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΑΓΡΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ

ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΑΓΡΩΝ

Το εκκλησιαστικό συμβούλιο του Ιερού Ναού _____ την _____ 2021 και ώρα 00:00 μ. και στο χώρο του ιερού ναού, κατόπιν της υπ' αριθ. πρωτ. _____ εγκρίσεως της Ιεράς Μητροπόλεως, εκθέτει σε δημοπρασία για ενοικίαση τον αγρό στη θέση « _____ » __ στρέμματα με πρώτη προσφορά _00,00 ευρώ, που βρίσκεται στην _____ .

Η εκμίσθωση ισχύει για μια τετραετία και αρχίζει από την ημέρα της εγκρίσεως των πρακτικών της Πλειοδοτικής Δημοπρασίας από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

Εγγύηση συμμετοχής ορίζεται το ποσό των ### ευρώ το οποίο προκαταβάλλεται και θέλει συμψηφιστεί υπό του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου στην πρώτη δόση. Οι προσφορές γίνονται προφορικά. Το ποσό των χρημάτων θα καταθέτει ο τελευταίος πλειοδότης την μεν πρώτη δόση με την έγκριση των πρακτικών της δημοπρασίας, τις δε επόμενες τρεις δόσεις την 30 Σεπτεμβρίου εκάστου έτους, μέχρι και του έτους 20... οπότε λήγει και η ενοικίαση των αγρών. Ο εκμισθωτής δεν υποχρεούται σε εγκατάσταση του μισθωτού, ουδέ ευθύνεται για τυχόν υφιστάμενες επί του κτήματος δουλείας.

Ο μισθωτής δεν δικαιούται μείωση του μισθώματος δια βλάβη εκ θεομηνίας ή άλλης τυχαίας αιτίας, επερχόμενης από της κατακυρώσεως της δημοπρασίας και εφεξής.

Ο μισθωτής υποχρεούται να διατηρεί την κατοχή του μισθίου, τα υπέρ αυτού δουλείας, τα όρια αυτού και εν γένει το μίσθιον εν καλή κατάσταση, προστατεύει αυτό από πάσης καταπατήσεως διά προσωπικών αγωγών, αίτινες εκχωρούνται αυτό δια της συμβάσεως της μισθώσεως, ευθυνόμενος φόρων ή τελών εις αποζημίωση. Ο μισθωτής υποχρεούται εις την πληρωμή των δημόσιων ή δημοτικών φόρων ή τελών, επιβεβλημένων ή επιβληθησομένων εν σχέση προς το μίσθιον.

Ο μισθωτής δεν δύναται να υπεκμισθώνει το μίσθιον.

Ο μισθωτής δεν δύναται να επιφέρει αλλοιώσεις εις το κτήμα, άνευ νομίμου αδείας του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, ουδέ να μεταβάλλει τη χρήση αυτού, πάσης τυχόν γενησομένης παρ' αυτού (πάσης φύσεως) εγκαταστάσεως περιεχόμενης μετά τη λύση ή λήξη της μισθώσεως εις τον εκμισθωτή (ΙΕΡΟ ΝΑΟ), άνευ αποζημιώσεως του

μισθωτού ή δικαιώματος αφαιρέσεως, υπέρ αυτού ούσης και πάσης παρά του μισθωτού επιταχθείσης βελτιώσεως του κτήματος.

Τον μισθωτή βαρύνουν μονομερώς τα κηρύκεια, τα τέλη και λοιπά εν γένει έξοδα δημοπρασίας και δημοσιεύσεως.

Δικαίωμα συμμετοχής επιστρέφεται μεν εις τους μη αναδειχθέντας τελευταίους πλειοδότες, συμψηφίζεται δε εις την εγγύηση ασφαλείας μισθώματος σε περίπτωση μη υπογραφής του συμβολαίου εξ υπαιτιότητας του τελευταίου πλειοδότη.

Σε περίπτωση πωλήσεως του ένθα το μίσθιον ακινήτου κατά τη διάρκεια της μισθώσεως, λύεται αυτή αυτοδικαίως και άνευ οποιασδήποτε αποζημιώσεως του μισθωτού εκ μέρους του εκμισθωτού μετά τρεις μήνας από της περί τούτου και επί αποδείξει ειδοποιήσεως του μισθωτού.

(Στη δημοπρασία γίνονται δεκτές προς εξόφληση οι επιταγές).

Μετά τη λήξη της δημοπρασίας άρνησης του τελευταίου πλειοδότη συνεπάγεται απώλεια της προκαταβολής.

Δεν γίνονται δεκτοί εις τη δημοπρασία οι οφειλέτες προς τον Ιερό Ναό.

Οποιαδήποτε κατά τη δημοπρασία παρατυπία δεν γεννά κανένα δικαίωμα υπέρ του μισθωτού ή πλειοδότη.

Μετά το πέρας της δημοπρασίας τα πρακτικά υπογράφονται παρά του προέδρου του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου (ως ενεργών ταύτη) και του τελευταίου πλειοδότη και του εγγυητή του.

Σε περίπτωση αρνήσεως του τελευταίου πλειοδότη να υπογράψει τα πρακτικά της δημοπρασίας, ο διευθύνων ταύτη καλεί αυτόν αυθημερόν εγγράφως και επί αποδείξει δια της Αστυνομικής Αρχής, ή με άλλο τρόπο αποφασίσει, να προσέλθει και να υπογράψει τα πρακτικά εντός 24 ωρών, επί απειλή αναπλειστηριασμού εις βάρος του.

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΑΞΕΩΣ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΕΙΣΗΣ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ ΕΚΜΙΣΘΩΣΕΩΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΑΓΡΩΝ

Π Ρ Α Ξ Ι Σ _____

(ή πιο σωστά: **Απόσπασμα τῆς ὑπ' ἀριθ. _____/(ημερομηνία) Πράξεως**)

Ἐν _____ καί ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ _____, σήμερον τήν _____ τοῦ μηνός _____ τοῦ ἔτους _____, ἡμέραν _____ καί ὥραν, συνήλθεν εἰς δευτέραν συνεδρίαν, κατόπιν ἐγκρίσεως τῶν ὄρων τῆς Διακηρύξεως τῆς Δημοπρασίας ὑπό τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, τό Ἐκκλησιαστικόν Συμβούλιον τοῦ ὡς ἄνω Ναοῦ ἀποτελούμενον ἐκ τῶν: α) π. _____ Προέδρου, β) κ. _____ Ἀντιπροέδρου, γ) κ. _____ Ταμίου, δ) κ. _____ Μέλους, διά τήν συνέχισιν καί ὀλοκλήρωσιν τῆς Δημοπρασίας ἐνοικιάσεως ἀγρῶν.

Περατωθείσης τῆς καθορισμένης ὥρας καί μηδενός ἐτέρου προσερχομένου, τό **Ἀποτέλεσμα τῆς Δημοπρασίας** ἐνοικιάσεως ἀγροῦ/ ἀγρῶν ἔχει ὡς ἑξῆς:

A) Διά τόν ἀγρόν εἰς θέσιν « _____ » ἐνοικιαστῆς ἀνεδείχθη διά _____ετία ὁ κ. _____ ἀντί ἐτησίου μισθώματος _____ €

B) Διά τόν ἀγρόν εἰς θέσιν « _____ » ἐνοικιαστῆς ἀνεδείχθη διά _____ετία ὁ κ. _____ ἀντί ἐτησίου μισθώματος _____ €

Γ) Διά τόν ἀγρόν εἰς θέσιν « _____ » ἐνοικιαστῆς ἀνεδείχθη διά _____ετία ὁ κ. _____ ἀντί ἐτησίου μισθώματος _____ €

Δ) Διά τόν ἀγρόν εἰς θέσιν « _____ » ἐνοικιαστῆς ἀνεδείχθη διά _____ετία ὁ κ. _____ ἀντί ἐτησίου μισθώματος _____ €.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη ἡ παροῦσα πράξις καί ὑπογράφεται

Ὁ Πρόεδρος

Τά Μέλη

ΕΝΤΥΠΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Του Ιερού Ναού	Αριθμ	20
ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ		
ΠΡΟΣ		
Το Εκκλησ. Συμβ. Του Ι.Ναού	Διεξελθόντες τον διά της	
υπ' αριθμ. του 20	αναφοράς σας υποβληθέντα εις ημάς προϋπολογισμός της χρήσης	
20	. Εγκρίναμε αυτόν κατά την συνεδρίαση της	20
με τις επόμενες αναγκαίες τροποποιήσεις.		

ΚΑΤΑ ΤΑΥΤΑ ΕΓΚΡΙΝΟΜΕΝ:

Σύνολο εσόδων (ευρώ)	
Σύνολο εξόδων (ευρώ)	
Υπόλοιπον (ευρώ)	

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΕΣΟΔΑ του Ιερού Ναού		Χρήσης 20	
ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΟΣΑ		
	Εκchl. Συμβουλίου Σε Ευρώ	Μητρ./κου Συμβουλίου Σε Ευρώ	
ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ			
1. Εκ κηροπωλήσεων			
2. Εκ Ιεροτελεστιών			
3. Εξ ενοικίων			
4. Εκ τόκων καταθέσεων			
5			
Σύνολο Τακτικών Εσόδων			
ΕΚΤΑΚΤΑ			
6. Εκ δωρεών			
7. Εκ εισπραξεων Παρεκκλησιών			
8. Εκ κυτίων Εξωτερικών			
9. Εκ Δυσκοφοριών			
10			
Σύνολο Εκτάκτων Εσόδων			
ΜΕΤΡΗΤΑ ΠΑΡΕΛΘ. ΧΡΗΣΕΩΝ			
11. Εν τω Ταμείω			
12. Παρά τη Τραπεζή			
Σύνολο μετρ. παρελθ. χρήσεων			
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ ΕΣΟΔΩΝ			
Τακτικά Εσοδα			ΕΨΗΦΙΣΘΗ υπό του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου Εν τη 20 Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ
Εκτακτα Εσοδα			
Μετρητά παρελθ. χρήσεως			
Σύνολο Εσόδων			
Σύνολο Εξόδων			
Υπόλοιπον σε νέα χρήση			

ΕΣΟΔΑ του Ιερού Ναού		Χρήσης 20	
ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΟΣΑ		
	Εκκλ. Συμβουλίου Σε Ευρώ	Μητρο/κου Συμβουλίου Σε Ευρώ	
ΜΙΣΘΟΙ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ			
1. Ψάλτης			
3. Νεοκώρος			
4. Λογιστής			
5. ΕΦΚΑ			
Σύνολο Μισθών - Εισφορών			
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ			
6. Αγορά και μετάπληση κηρου			
7. Είδη καθαριότητας			
8. Ο.Τ.Ε.			
9. Δ.Ε.Η.			
10. Δ.Ε.Υ.Α.Λ.			
11. Αγορά εκκλησιαστικών ειδών			
12. Καύσιμη ύλη			
Σύνολο Λειτουργικών Εξόδων			
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ-ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ-ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ			
13. Γενναϊκό Ναού-Οικημάτων Ναού-Παρακλήσεων			
Σύνολο Κατασκευών - Επίσκευών			
ΕΙΣΦΟΡΕΣ			
16. ΦΟΡΟΙ - ΕΝΦΙΑ			
17. Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. 7%			
18. Αποστολική Διακονία 3%			
19. Μητροπολιτικών Γραφείων 7%			
20. Μητροπολιτικών Μέγαρων 2%			
21. Εκκλησιαστική Δράση 2%			
22. Συνοδικών Μέγαρων 0,5%			
23. Βυζαντινή Μουσική 1%			
24. Εκκλησιαστικές Κατασκευώσεις 1,5%			
25. Εκκλησιαστικό Γηροκομείο 10%			
26. Γενικό Φιλόπτωγο Ταμείο 2%			
27. Ραδιοφωνικός Σταθμός 1%			
28. Χαρτόσημο 2,4%			
Σύνολο Εισφορών			
ΔΙΑΦΟΡΑ			
29. Γραφική Ύλη			
30. Βιβλία-Ημερολόγια-Δίπτυχα			
31. Συνδρομές			
32. Διάφορα Εξόδα			
Σύνολο Διαφόρων εξόδων			
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΕ ΕΣΟΔΩΝ			
Μισθοί - Εισφορές			
Λειτουργικά Εξόδα			
Κατασκευές - Επίσκευες			
Εισφορές			
Διάφορα			
Σύνολο Εξόδων			

ΕΝΤΥΠΟ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ

ΠΡΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Ι.Μ. ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ

Σας υποβάλλω τον Απολογισμό της χρήσεως 20 των οποίων εγκρίναμεν
κατά την συνεδρίασίν της 20 .

ΠΕ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΣΟΔΑ

ΠΕ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΣΟΔΑ

Κατά ταύτα εγκρίνωμε:

Σύνολο εσόδων (ευρώ)	
Σύνολο εξόδων (ευρώ)	
Υπόλοιπον (ευρώ)	

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΤΑΜΙΑΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΕΣΟΔΑ του Ιερού Ναού

Χρήσης 20

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΟΣΑ	
	Προϋπ/γισθέντα	Εισπραχθέντα
	Σε Ευρώ	Σε Ευρώ
ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ		
1. Εκ κηροπωλήσεως		
2. Εκ Ιεροτελεστιών		
3. Εξ ενοικίων		
4. Εκ τόκων καταθέσεων		
5		
Σύνολο Τακτικών Εσόδων		
ΕΚΤΑΚΤΑ		
6. Εκ Δωρεών		
7. Εκ εισπράξεων Παρεκκλησιών		
8. Εκ κούτων Εξωτερικών		
9. Εκ Διακοφοριών		
10		
Σύνολο Εκτάκτων Εσόδων		
ΜΕΤΡΗΤΑ ΠΑΡΕΛΘ. ΧΡΗΣΕΩΝ		
11. Εν τω Ταμείω		
12. Παρά τη Τραπεζή		
Σύνολο μετρ. παρελθ. χρήσεων		

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ ΕΣΟΔΩΝ

Τακτικά Έσοδα	
Εκτακτά Έσοδα	
Μετρητά παρελθ. χρήσεως	
Σύνολο Εσόδων	

ΕΣΟΔΑ του Ιερού Ναού		Χρήσης 20	
ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΟΣΑ		
	Προϋπ/γισθέντα	Γενόμενα Δαπάναι	
ΜΙΣΘΟΙ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ			
1. Ψάλλης			
2. Νεοκώρος			
3. Λογιστής			
4. ΕΦΚΑ			
Σύνολο Μισθών - Εισφορών			
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ			
5. Αγορά και μετάπληση κτηρου			
6. Είδη καθαριότητας			
7. Ο.Τ.Ε.			
8. Δ.Ε.Η.			
9. Δ.Ε.Υ.Α.Λ.			
10. Αγορά εκκλησιαστικών ειδών			
11. Καύσιμη ύλη			
Σύνολο Λειτουργικών Εσόδων			
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ-ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ-ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ			
12. Γενναϊκό Ναού-Οικημάτων Ναού-Παρακλήσεων			
Σύνολο Κατασκευών - Επισκευών			
ΕΙΣΦΟΡΕΣ			
13. ΦΟΡΟΙ - ΕΝΦΙΑ			
14. Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. 7%			
15. Αποστολική Διακονία 3%			
16. Μητροπολιτικών Γραφείων 7%			
17. Μητροπολιτικών Μέγαρων 2%			
18. Εκκλησιαστική Δράση 2%			
19. Συνοδικών Μέγαρων 0,5%			
20. Βυζαντινή Μουσική 1%			
21. Φθωτική Εκκλησιαστική Φωνή 1,5%			
22. Εκκλησιαστικό Γηροκομείο 10%			
23. Γενικό Φιλάνθρωπο Ταμείο 2%			
24. Ραδιοφωνικός Σταθμός 1%			
25. Καρπόσημο 2,4%			
Σύνολο Εισφορών			
ΔΙΑΦΟΡΑ			
26. Γραφική Ύλη			
27. Βιβλία-Ημερολόγια-Δίπτυχα			
28. Συνδρομές			
29. Διάφορα Εξόδα			
Σύνολο διαφόρων εσόδων			
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ ΕΣΟΔΩΝ			
Μισθοί - Εισφορές			
Λειτουργικά Εξόδα			
Κατασκευές - Επισκευές			
Εισφορές			
Διάφορα			
Σύνολο Εσόδων			

ΣΧΕΔΩΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Ιερος Ναος

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Ο Ν
ΑΡΙΘΜ. _____

Εν _____ σήμερον τήν ___ τοῦ μηνός _____ τοῦ
ἔτους 20__ ἡμέραν _____ καί ὥραν _____ συνήλθεν εἰς συνεδρίαν τό
Ἐκκλησιαστικόν Συμβούλιον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ _____
(ὕπ' ἀρ. ___/___/___-___ ἔγγραφον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου,
Ψαρῶν καί Οἰνουσσῶν) κατόπιν τῆς ἀπό ___-___ νομίμου προσκλήσεως
τοῦ Αἰδεσ/του Προέδρου αὐτοῦ.

Κατά τήν συνεδρίαν παρόντες ἦταν: α) ὁ Αἰδεσ/τος π.
_____, Πρόεδρος, β) ὁ κ. _____
Ἀντιπρόεδρος, γ) ὁ κ. _____ Ταμίας, δ) ὁ κ.
_____ Γραμματεὺς καί ε) ὁ κ. _____
Μέλος.

Γενομένης προσευχῆς καὶ διαπιστωθείσης τῆς νομίμου ἀπαρτίας,
λαβὼν τὸν λόγον ὁ Αἰδεσ/τος Πρόεδρος ἔθεσε τό ζήτημα **Συντάξεως καὶ**
Ὑποβολῆς τοῦ Ἀπολογισμοῦ Ἐσόδων καὶ Ἐξόδων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ,
τοῦ λήξαντος οικονομικοῦ ἔτους _____, συμφώνως πρὸς τὰ διατάξεις
τοῦ ἀρθροῦ 11, παράγρ. 1 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 8/1979 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς
Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐνοριῶν».

Ἀκολούθως, κατόπιν συζητήσεως τό Ἐκκλησιαστικόν συμβούλιον,
ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Βιβλίου Ταμείου καὶ τῶν γραμματείων εἰσπράξεων καὶ
τῶν ἐνταλμάτων πληρωμῶν, συμφωνούντων πλήρως, προέβη εἰς τὴν
σύνταξιν τοῦ **Ἀπολογισμοῦ Ἐσόδων καὶ Ἐξόδων οἰκον.** ἔτους _____, ὁ
ὁποῖος ἐκλείσει μὲ:

ΕΣΟΔΑ	Εὐρώ	0.000,00
ΕΞΟΔΑ	Εὐρώ	0.000,00
ΥΠΟΛΟΙΠΟΝ	Εὐρώ	<u>0.000,00</u>

Ἀκολούθως, παρεκλήθη ὁ Αἰδεσ/τος Πρόεδρος, ἵνα ὑποβάλῃ πρὸς
τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν τὸν εἰς διπλοῦν συνταχθέντα **ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΝ,**
μετ' ἀντιγράφου τοῦ παρόντος Πρακτικοῦ καὶ τῶν δικαιολογητικῶν
εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν.

Μεθ' ὁ μὴ ὑπάρχοντος ἐτέρου θέματος ἐλύθη ἡ συνεδρίασις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΑ

ΜΕΛΗ

Τ.Σ.Υ.

Τ.Υ.

Ἀκριβές ἀντίγραφον ἐκ τοῦ Βιβλίου Πρακτικῶν

Εν _____ τῇ _____

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανδρουλιδάκη-Πετράκη Ροδάνθη, *Η Διοίκηση στην Ενορία. Εφαρμογή και προβληματισμοί*, Ηράκλειο Κρήτης 2011
- Δανιήλ, Μητροπολίτης Καισαριανής, Βύρωνος & Υμηττού, *Εγκύκλιος υπ' αριθ. 60/23.10.2006* (www.imkby.com/index.php/εγκυκλιοι-50-100/303-εγκυκλιος-60) (1.4.2021)
- Ευθύμιος, Μητροπολίτης Αχελώου (+), *Εγκόλπιο του καλού ποιμένα. Για μια μαρτυρία Χριστού στο σύγχρονο κόσμο*, εκδ. Σήμαντρο, Χολαργός 1987
- Θερμός Βασίλειος (Πρωτοπρ.), *Οδύνη Σώματος Χριστού. Κεφάλαια Εκκλησιαστικής Αυτογνωσίας*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 2009
- Θερμός Βασίλειος (Πρωτοπρ.), *Στα μονοπάτια του κόσμου. Ποιμαντικά Βήματα στο σήμερα*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2016, σσ. 414-417
- Καψάνης Γεώργιος (Αρχιμ.+), *Θέματα Εκκλησιολογίας και Ποιμαντικής*, εκδ. Ιερά Μονή Οσίου Γρηγορίου, Άγιον Όρος 1999³
- Κοζάς Νεόφυτος, *Διοίκηση και Διαχείριση της Περιουσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος*, Διπλωματική Εργασία στη Νομική Σχολή του ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2014, στο ikee.lib.auth.gr/record/135587/files/GRI-2014-13556.pdf (1.4.2021)
- Μπιζαούρτης Ιάκωβος (Αρχιμ. – νυν Επίσκοπος Θαυμακού), *Εκκλησία και Διοίκηση*, περ. «Εφημέριος», έτος ΝΒ', τ.5, 2003, σ. 5-9
- Μπολτέτσος Τριαντάφυλλος, α. «Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας του Ερωτηματολογίου ποιμαντικού προβληματισμού. Κριτικές παρατηρήσεις και υποδείξεις εφαρμογής» και β. «Αθηναϊκές Ποιμαντικές Περιαγωγές», Πρακτικά Ημερίδος: *Αξιοποίηση του εγχειριδίου οργάνωσης και δράσης: Το Ενοριακό Ποιμαντικό Έργο στη Σύγχρονη Κοινωνία. Η συμβολή των εμπειρικών ερευνών*, Πεντέλη 7 Ιουνίου 2007, Σειρά: Ποιμαντική Βιβλιοθήκη αρ. 13Α, εκδόσεις Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος (Συνοδική Επιτροπή Θείας Λατρείας και Ποιμαντικού Έργου) Αθήνα 2008 σσ. α. 61-89 και β. 121-139
- Πινακούλας Αντώνιος (Πρωτοπρ.), *Η οικονομική διαχείριση της ενορίας*, περιοδικό «Σύναξη», τεύχος 138 (Απρίλιος-Ιούνιος) 2016, σσ. 26-36.

ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Σε μία κοινωνική ή υγειονομική και γενικότερα ανθρωπιστική κρίση (όπως αυτή της πανδημίας), ποιες δράσεις θα μπορούσατε να αναλάβετε, σε επίπεδο ενορίας, για την ενίσχυση των εμπεριστάτων; Ποιες θα μπορούσαν να είναι οι προτάσεις σας γι' αυτές τις δράσεις; Πώς θα μπορούσατε να βρείτε οικονομικούς συμπαραστάτες και με ποιους άλλους φορείς θα συνεργαζόσασταν, ώστε να μπορείτε να αντεπεξέλθετε και οικονομικώς;
2. Παρουσιάστε τα μέσα και τα μέτρα, που μπορούν να ληφθούν για την διαφύλαξη του εκκλησιαστικού χρήματος μιας ενορίας (από την αρχή/είσπραξη, μέχρι το τέλος/ξόδεμα), ώστε, με τον τρόπο αυτό να προστατεύεται και η έξωθεν καλή μαρτυρία του προέδρου και των μελών του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου.
3. Τι γνωρίζετε για τη σύνταξη των Προϋπολογισμών και Απολογισμών μιας ενορίας; (περιεχόμενο, προθεσμίες, ρήτρες κ.λπ.)
4. Αναφέρετε τους όρους για την εκμίσθωση ενός εκκλησιαστικού κτήματος και αναλύστε τους. Επιπλέον, μπορείτε να προσθέσετε όποιους άλλους όρους θέλετε, συνοδεύοντάς τους βέβαια με το ανάλογο σκεπτικό σας.
5. Δημοσιονομικός και Διαχειριστικός Έλεγχος των ενοριών.
6. Φορολόγηση του Ν.Π.Δ.Δ. Ιερού Ναού (Εισοδημάτων, ΕΝΦΙΑ κ.λπ.)
7. Φορολόγηση Δωρεών σε Εκκλησιαστικά ΝΠΔΔ. Η διαχρονική πορεία θέματος.
8. Αξιοποίηση εκκλησιαστικής περιουσίας. Μορφές οικονομικής δράσης και πραγματοποίηση επωφελών έργων. Σε ποιο πλαίσιο μπορεί να κινηθεί;

6. Ψηφιακή Συμβολή

Λέξεις κλειδιά: Ψηφιακές Εφαρμογές, Ιστότοποι, Ηλεκτρονική Διακονία, Ενοριακή Επικοινωνία, Διαδικτυακή Πύλη (portal), Πληροφορική και ανάπτυξη λογισμικού, ψηφιακή Βιβλιοθήκη

Στο κεφάλαιο αυτό δίνονται πληροφορίες και παρέχονται δεδομένα, που βοηθούν να γίνει εύκολα αντιληπτή η διαμορφωθείσα νέα κατάσταση, της εξατομικευμένης, της εξ αποστάσεως και της ηλεκτρονικής διακονίας και διαποίμανσης του ανθρώπου, με την αξιοποίηση του διαδικτύου και των διαφόρων εφαρμογών. Επίσης γίνεται αναφορά σε σημαντικούς επίσημους και κλασικούς ιστότοπους εκκλησιαστικού, πληροφοριακού και ποιμαντικού χαρακτήρα.

Υπάρχει πλέον, πληθώρα ψηφιακών εφαρμογών, που μπορούν να συνδράμουν στο πνευματικό και ποιμαντικό έργο της κάθε ενορίας, είτε αυτό αφορά στη λειτουργία του Ναού, το γραφείο του εφημερίου, το έργο της ενοριακής επικοινωνίας (εκτύπωση αφισών, προγραμμάτων, εντύπων κ.λπ.), είτε στην προβολή των δραστηριοτήτων διακονίας (διά των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, της διαδικτυακής τηλεόρασης και του ραδιοφώνου) και πολλά ακόμα. Επιγραμματικά να σημειώσουμε μόνο, ότι σημαντικό ρόλο εντός της Εκκλησίας, ως προς την ποιμαντική της υποδομή, διαδραματίζουν και τα ηλεκτρονικά προγράμματα Τυπογραφείου (πχ Quark XPress) ή Εικόνας (πχ Photoshop που περιέχεται στην Creative Suite Adobe) ή και τα σχετικά με την επεξεργασία Ήχου και Βίντεο (πχ Movie Maker). Όλα αυτά μπορούν να παράγουν υλικό, το οποίο θα παρουσιάζει το ενοριακό έργο μέσω και άλλων διαδικτυακών εφαρμογών (πχ YouTube, DailyMotion κ.λπ.).

Δεδομένου, μάλιστα, ότι «εκ φύσεως» η Εκκλησία μας εδώ και πολλές δεκαετίες, παρουσιάζει μια αξιολογότετη και θαυμαστή παραγωγή σε έντυπα (εφημερίδες, περιοδικά, ενημερωτικά φυλλάδια) και βιβλία, ή ακόμα και σε παραγωγές ήχου, λόγω και της ύπαρξης τοπικών εκκλησιαστικών ραδιοφωνικών σταθμών (οι οποίοι κάνοντας χρήση ηλεκτρονικών προγραμμάτων αυτοματισμού, λειτουργούν απρόσκοπτα, ακόμα και χωρίς την ανάγκη διαρκούς ανθρώπινης παρουσίας όλο το εικοσιτετράωρο (πχ με το πρόγραμμα Megamix ή Raduca, καθώς και το Soundforce

της Creative), λόγω του ότι πολλές φορές προχωρά και σε κυκλοφορία μικρών ή μεγαλύτερων τηλεοπτικών παραγωγών, όλα αυτά μας υποχρεώνουν, αν θέλουμε να έχουμε αυτοτέλεια, να μαθαίνουμε και να αξιοποιούμε, τα απλά -κατά βάση- προγράμματα, για την ανάπτυξη των ανάλογων εφαρμογών.

Ως μικρή νύξη μόνο, να αναφέρουμε την ανάπτυξη δεκάδων γραμματοσειρών με βυζαντινούς, εκκλησιαστικούς χαρακτήρες, και να υπογραμμίσουμε την ενσωμάτωση στη γενική και παγκόσμια έκδοση της σουίτας εφαρμογών γραφείου Office της Microsoft τη δυνατότητα της γραφής με άνεση σε πολυτονικό σύστημα (επιλέγοντας ελληνικό πολυτονικό πληκτρολόγιο και γραμματοσειρά τύπου Palatino Linotype), συμβατό με τους κώδικες των Ιστοσελίδων του Διαδικτύου αλλά και, κατά τη συνήθη πρακτική, με τις επόμενες σχετικές ηλεκτρονικές εκδόσεις.

Συνεπώς, η τεχνογνωσία, το «*knowhow*», όπως είναι ο τεχνοκρατικός όρος, παρέχεται από τους ειδικευμένους προγραμματιστές των ηλεκτρονικών μέσων και των υπολογιστών. Αυτό το οποίο μας κεντρίζει ως Εκκλησία είναι η πρόκληση να βρούμε και να δούμε, τι πρέπει να γνωρίζουμε, το «*know*», ώστε στη συνέχεια να αποταθούμε στον όποιο ειδικό, που θα μάς βοηθήσει στην τεχνική, το «*how*».

Σύγχρονες Ψηφιακές Εφαρμογές

Η συμβολή της τεχνολογίας στη διαποίμανση της Ενορίας.

Χρηστικές Ιστοσελίδες (εκκλησιαστικού, πληροφοριακού και ποιμαντικού χαρακτήρα)

Η Εκκλησία αξιοποιώντας τις δυνατότητες του σύγχρονου ψηφιακού προγραμματισμού και της βελτιωμένης ταχύτητας μεταφοράς δεδομένων, αλλά και των μεγάλων χώρων αποθήκευσης των ψηφιακών προϊόντων, έχει μπροστά της, λόγω της πλούσιας ιστορίας και παράδοσής της, ένα πεδίο εντυπωσιακών εφαρμογών και επιτευγμάτων.

Αρχικά παρουσιάζουμε στο σημείο αυτό, ενδεικτικά, κάποιες σπουδαίες εφαρμογές, που είναι ήδη υλοποιημένες: Τα Ψηφιακά Εκκλησιαστικά Μουσεία και τις Ψηφιακές Εκκλησιαστικές Βιβλιοθήκες.

- **Ψηφιακά Εκκλησιαστικά Μουσεία**

www.iaathdigitalmuseum.gr

Στη σελίδα αυτή βρίσκονται χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τις ενότητες και τις

υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω του «portal» του Ψηφιακού Μουσείου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Η Διαδικτυακή Πύλη ή «portal» δημιουργήθηκε με σκοπό να παρουσιάσει θέματα και πτυχές της Εκκλησιαστικής μας Ιστορίας με ένα απλοϊκό και ταυτόχρονα σύγχρονο τρόπο. Μέσα από οχτώ κύριες ενότητες αλλά και τέσσερις διαδραστικές εφαρμογές, οι οποίες έχουν σχεδιαστεί με χαρακτήρα εκπαιδευτικού παιχνιδιού, ο επισκέπτης μπορεί να διαβάσει πληροφορίες για μία μεγάλη ποικιλία άρθρων τα οποία συνοδεύονται από πλούσιο φωτογραφικό και οπτικοακουστικό (video) υλικό.

Μέσα από την ενότητα “ Ψηφιακό Βιβλίο Επισκεπτών” ο επισκέπτης μπορεί να αποστείλει τα δικά του σχόλια προτάσεις και φυσικά να διαβάσει σχόλια άλλων επισκεπτών.

Αναπαράσταση Βιοματικών σεναρίων επίσκεψης. Στην συγκεκριμένη ενότητα υπάρχουν τέσσερις διαδραστικές εφαρμογές, οι οποίες έχουν δημιουργηθεί με “ψυχαγωγικό” χαρακτήρα και απευθύνονται κυρίως σε άτομα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μέσα από ένα σύγχρονο web περιβάλλον χρησιμοποιώντας διαδραστικά εργαλεία ο επισκέπτης μαθαίνει σημαντικές πληροφορίες.

Η ψηφιακή επίσκεψη σε ένα μουσείο μπορεί να φανεί πολλαπλά ωφέλιμη για μία σύναξη νέων, για ένα κατηχητικό σχολείο, για μία δραστηριοποίηση των μεγαλύτερων σε ηλικία μελών της ενορίας, να ξεναγηθούν σε χώρους, που δεν έχουν την δυνατότητα να επισκεφθούν.

- **Ψηφιακές Εκκλησιαστικές Βιβλιοθήκες**

Ορθόδοξη Θεολογική Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Ιεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος

www.imdlibrary.gr/index.php/el/

Η Ορθόδοξη Ψηφιακή Θεολογική Βιβλιοθήκη προσφέρει ελεύθερη πρόσβαση σε βιβλία, επιστημονικά θεολογικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και επετηρίδες, μονογραφίες και θεολογικά δοκίμια. Είναι εύκολα και εντελώς δωρεάν προσβάσιμη από οπουδήποτε. Η e-σπουδή προσφέρει γνώση, βιβλία τελευταίας κυκλοφορίας, κείμενα θεολογικού ενδιαφέροντος και όχι μόνο.

Τα πλεονεκτήματα της Ορθόδοξης Θεολογικής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης:

- *Δεν υπάρχουν φυσικά εμπόδια.* Οι χρήστες της Ορθόδοξης Θεολογικής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης, δεν χρειάζεται να προσέλθουν στο φυσικό της χώρο, μπορούν να έχουν πρόσβαση από οποιοδήποτε μέρος της γης μέσω του διαδικτύου.

- *Η πληροφορία είναι πάντοτε διαθέσιμη.* Οι πύλες της Βιβλιοθήκης είναι πάντοτε ανοικτές 24 ώρες το εικοσιτετράωρο.
- *Ανάκτηση της πληροφορίας* μέσα από ένα φιλικό και εύκολο ως προς τον τρόπο αναζήτησης και ανάκτησης της πληροφορίας περιβάλλον.
- *Συντήρηση και διατήρηση.* Ένα ακριβές αντίγραφο του πρωτότυπου μπορεί να χρησιμοποιηθεί χωρίς μείωση της ποιότητας και φθορά του φυσικού αντικειμένου.
- *Χώρος.* Η διατήρηση του ψηφιακού υλικού καταλαμβάνει λιγότερο χώρο από το φυσικό.
- *Πολλαπλή πρόσβαση.* Την ίδια πηγή μπορούν να τη χρησιμοποιούν ταυτόχρονα πολλοί χρήστες.
- *Δομημένη προσέγγιση, π.χ.* από τον κατάλογο μετακινούμαστε στο βιβλίο και μέσω της πρωτοποριακής εφαρμογής flipping book μπορούμε να το μελετήσουμε ή απλά να το ξεφυλλίσουμε σαν να το είχαμε στα χέρια μας!
- *Δικτύωση.* Η Ορθόδοξη Θεολογική Ψηφιακή βιβλιοθήκη της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών, προσφέρει τις πιο ενημερωμένες διασυνδέσεις (links) και σε άλλο υλικό άλλων ψηφιακών οργανισμών, ελληνικών και ξένων.
- *Τρέχουσα πληροφορία.* Η ανανέωση των πληροφοριών και η καταχώριση και ανάρτηση νέων βιβλίων και περιοδικών καθίσταται δυνατή μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα σε αντίθεση με τις έντυπες, που και ο χρόνος ανατύπωσης και η όλη διαδικασία αναπαραγωγής είναι αφόρητα δαπανηρή και χρονοβόρα.
- *Πρόσβαση* σε θεολογικό υλικό που παρέμενε απρόσιτο μέχρι τώρα, π.χ. παλαίτυπα θεολογικά έργα 16ου-19ου αιώνα.
- *Πρόσβαση* σε θεολογικά άρθρα - βιβλία που κυκλοφόρησαν πρόσφατα.
- *Δυνατότητα ανεύρεσης* θεολογικών βιβλίων με βάση την περίληψη που διατίθεται στα αγγλικά και σύντομα και στα γαλλικά.

Όλα αυτά βοηθούν τον εφημέριο να βρει πλούσια βιβλιογραφία και δεδομένα, προκειμένου να ετοιμαστεί για το κήρυγμά του, για την ερμηνεία εκκλησιαστικών κειμένων, για να επιμορφωθεί, ώστε να έχει άποψη και γνώση για θέματα της διακονίας του.

- **Υπάρχει και μία τρίτη ψηφιακή μορφή, που όχι μόνο δεν αποκλείει τη Βιβλιοθήκη από τη σχέση της με ένα Μουσείο, αλλά που τα συνδυάζει κιόλας. Ως παράδειγμα, φέρουμε την εξής πρωτοβουλία:**

Ανάδειξη του Ορθόδοξου Πολιτιστικού Αποθέματος Ν. Χανίων

www.libraryoac.gr/el/

Το έργο με τίτλο «Ανάδειξη του Ορθόδοξου Πολιτιστικού Αποθέματος του Νομού Χανίων» υλοποιήθηκε από τον Δήμο Πλατανιά, ως δικαιούχο φορέα, σε συνεργασία με την Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης αλλά και τις Ιερές Μητροπόλεις Κισάμου & Σελίνου και Κυδωνίας & Αποκορώνου και αφορά τον σχεδιασμό και τη δημιουργία μιας καινοτόμου διαδικτυακής πύλης με σκοπό την ψηφιακή προβολή και ανάδειξη των εκκλησιαστικών θησαυρών, των συλλογών των μοναστηριών και γενικότερα της ορθόδοξης πολιτιστικής κληρονομιάς του νομού Χανίων.

Βασικός στόχος ήταν να βελτιώσουν τη δυνατότητα προσέγγισης πολιτών και τουριστών στα εκκλησιαστικά κειμήλια και μοναστήρια του Νομού Χανίων, αναδεικνύοντας με σύγχρονους και ελκυστικούς τρόπους το περιεχόμενο των συλλογών τους, μοναδικών για την ελληνική επικράτεια και δημιουργώντας τις απαραίτητες υποδομές.

Ψηφιοποιήθηκαν 800.000 σελίδες βιβλίων, κυρίως θεολογικού χαρακτήρα, 300.000 σελίδες αρχειακού υλικού του Ιδρύματος, 20.000 φωτογραφίες και 500 τεκμήρια οπτικοακουστικού υλικού. Επίσης, ανέδειξε την ψηφιακή προβολή των εκκλησιαστικών θησαυρών, των συλλογών των μοναστηριών και γενικότερα της ορθόδοξης πολιτιστικής κληρονομιάς του Νομού Χανίων.

Στη διαδικτυακή πύλη που αναρτήθηκε, ο χρήστης μπορεί να βρει σε ψηφιακή μορφή βιβλία και περιοδικά, να περιηγηθεί ψηφιακά σε Ναούς και Ιερές Μονές, να ανακαλύψει ψηφιακά Ιερά Σκεύη και τοιχογραφίες, να δει φωτογραφικό ψηφιακό υλικό από το Πρόγραμμα 'Πρόσωπο προς Πρόσωπο' και να ακούσει ψηφιακό ακουστικό υλικό από τις δράσεις τις Ορθόδοξης Ακαδημίας Κρήτης.

Τέλος, μπορεί να χρησιμοποιήσει τα διαδραστικά εκπαιδευτικά παιχνίδια.

- **Ψηφιακό Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών (Πιστών)**

Αξιολογότατο και ίσως μοναδικό παράδειγμα, ως προς το τι μπορεί να υλοποιηθεί στο πεδίο της ζηλευτής ψηφιακής διακυβέρνησης, ως συμβολή σε μια αποτελεσματικότερη εκκλησιαστική διοίκηση, έχουμε την ευκαιρία να το δούμε στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών.

Στη διεύθυνση [«iaath.gr/content/psifiakes-ypiresies-pros-toys-polites-pistopoiitika-gamoy-kai-vaptisis-me-ena-klik»](http://iaath.gr/content/psifiakes-ypiresies-pros-toys-polites-pistopoiitika-gamoy-kai-vaptisis-me-ena-klik) μπορεί ο ενδιαφερόμενος να έρθει σε

επαφή με ένα πρωτόγνωρο και πρωτοπόρο για τα εκκλησιαστικά πράγματα πρόγραμμα.

Με στόχο τη μετάβαση στην «ψηφιακή εποχή», η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών σχεδίασε και υλοποίησε μια σειρά ψηφιακών υπηρεσιών, για την ηλεκτρονική εξυπηρέτηση των πολιτών, που σκοπό έχουν να διευκολύνουν και να απλοποιήσουν την επικοινωνία των πολιτών με τους Ιερούς Ναούς, καθώς και το γραφείο Γάμων και Διαζυγίων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, αναφορικά με το Ιερό Μυστήριο του Γάμου και της Βάπτισης.

Μέσω της επίσημης ιστοσελίδας της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών (<http://iaath.gr/>) ο πολίτης μπορεί πλέον:

- ✓ Να έχει άμεση πρόσβαση σε έγκυρο πληροφοριακό υλικό και οδηγίες σχετικά με τα Ιερά Μυστήρια του Γάμου και της Βάπτισης.
- ✓ Να αποστέλλει ηλεκτρονικό αίτημα στον Ιερό Ναό για την έκδοση πιστοποιητικού αγαμίας, άδειας γάμου, πιστοποιητικού βάπτισης.
- ✓ Να αποστέλλει ηλεκτρονικό αίτημα στο γραφείο γάμων και διαζυγίων για την έκδοση αντιγράφου διαζευκτηρίου, πιστοποιητικού τελεσθέντος γάμου.

Τι αλλάζει, όμως, για τον πολίτη από τέτοιους είδους υπηρεσίες;

- ❖ Μειώνεται ο χρόνος που απαιτείται για την έκδοση των συγκεκριμένων πιστοποιητικών.
- ❖ Παρέχεται η δυνατότητα στον πολίτη να αποστέλλει ηλεκτρονικό αίτημα στον κατά περίπτωση Ιερό Ναό χωρίς να απαιτείται, σε πρώτη φάση, η φυσική του παρουσία.
- ❖ Παρέχεται η δυνατότητα ηλεκτρονικής πρόσβασης σε ψηφιακό πληροφοριακό υλικό και οδηγίες για τα Ιερά Μυστήρια του Γάμου και της Βάπτισης.

Μάλιστα, κατά την παρουσίαση του προγράμματος, ο τότε Πρωτοσύγκελος της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, Αρχιμανδρίτης π. Συμεών Βολιώτης - Γενικός Διευθυντής όλων των Υπηρεσιών της Αρχιεπισκοπής και νυν Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φθιώτιδος, είχε τονίσει, πως «επειδή η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών παρέχει πλήθος υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο, προέβη στη σχεδίαση ηλεκτρονικού πληροφοριακού συστήματος προκειμένου να βελτιώσει τόσο τη δική της διοικητική και διαχειριστική λειτουργία όσο και τις υπηρεσίες της προς τους πολίτες, αλλά και τις υπηρεσίες του ευρύτερου δημόσιου τομέα με συναφές περιεχόμενο. Ήδη, έχουν εκσυγχρονιστεί οι υπηρεσίες του κεντρικού Νομικού

Προσώπου της Αρχιεπισκοπής -ηλεκτρονικό πρωτόκολλο, αποφάσεις Μητροπολιτικού Συμβουλίου, ψηφιοποίηση αρχείου, Γραφείο προσωπικού, σύστημα οικονομικής διαχείρισης, αναβάθμιση λογιστηρίου κ.ά.- και το προσεχές διάστημα θα δοθούν και ψηφιακές υπηρεσίες για τους πολίτες τόσο σε επίπεδο πληροφόρησης και ενημέρωσης όσο και σε επίπεδο διευκόλυνσης στην έκδοση πιστοποιητικών (αγαμίας, γάμου, βαπτίσεων κ.λπ.) και άλλων διοικητικών εγγράφων».¹²⁹

- Περαιτέρω, πρέπει να επισημάνουμε το γεγονός πως υπάρχουν, εδώ και χρόνια, Εταιρείες Πληροφορικής και Ανάπτυξης Λογισμικού, οι οποίες κωδικοποιώντας τις ισχύουσες διατάξεις και τις απαιτήσεις της εκκλησιαστικής διοίκησης, δραστηριοποιούνται ιδιωτικώς στον εκκλησιαστικό χώρο, κάνοντας φιλότιμες προσπάθειες και δημιουργώντας εξειδικευμένες εφαρμογές για τις Ιερές Μητροπόλεις και τους Ιερούς Ναούς (λογιστική και γραμματειακή υποστήριξη και μηχανογράφηση), καθώς επίσης και για τα διάφορα εκκλησιαστικά ιδρύματα (γηροκομεία κλπ.).

Δεν μπορούμε όμως, να μην «υποσημειώσουμε», πως κάτι τέτοιο θα ήταν πιο αξιόπιστο, έγκυρο, λειτουργικό, οικονομικότερο και πολλά ακόμη άλλα, εάν είχε δημιουργηθεί ή θα δημιουργηθεί κάτι παρόμοιο, από την Ιερά μας Σύνοδο.

Κάτι τέτοιο θα διευκόλυνε την ύπαρξη μίας κοινής γραμμής, ενός κοινού τύπου σε έντυπα, ως προς τη διατύπωση και τη μορφολογία εγγράφων, τη σύννομη αντιμετώπιση μισθολογικών θεμάτων και άλλων, σε όλη την έκταση της ελλαδικής Εκκλησίας μας.

- **Ψηφιακή συμβολή και συμπαράσταση σε ειδικές περιστάσεις (κρίσεις πανδημίας)**

Η πανδημία του 2020-21, λόγω covid-19, με τον υποχρεωτικό περιορισμό ή και εγκλεισμό μας, η απαιτούμενη κοινωνική αποστασιοποίηση και όλες αυτές οι πρωτόγνωρες και δυσάρεστες, ούτως ή άλλως καταστάσεις για τον άνθρωπο, που είναι κατεξοχήν κοινωνικό ον, έφεραν στην επιφάνεια παλιές ή δημιούργησαν νέες δυνατότητες επικοινωνίας. Όσα λοιπόν ήρθαν στο προσκήνιο αποτέλεσαν πηγές μοναδικές και γέννησαν ευκαιρίες εντυπωσιακές αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών και πολλές φορές έφεραν στα όριά του το διαδίκτυο.

Συνοπτικώς, αναφέρουμε τη μετάδοση σε πραγματικό χρόνο ιερών Ακολουθιών,

¹²⁹ www.dikaiologitika.gr/eidhseis/koinonia/142391/pistopoiitika-gamou-kai-vaptisis-me-ena-klik, 1.4.2021

ακόμα και από μικρές ενορίες, όπως και τη μετάδοση κηρυγμάτων, ομιλιών, εκδηλώσεων. Την αξιοποίηση προγραμμάτων, που μάλιστα δίνουν τη δυνατότητα άμεσης απόκρισης και επικοινωνίας, καθώς σε πραγματικό χρόνο, καταχωρείται ο σχολιασμός των θεατών. Όλα αυτά και πολλά περισσότερα γίνονται μέσω YouTube, Facebook, Skype, Viber και άλλων εξειδικευμένων εφαρμογών. Μάλιστα, λόγω και της αδυναμίας πραγματοποιήσεως κατηχητικών συνάξεων, παρουσιάστηκαν ακόμα και τα e-Κατηχητικά.

Εντύπωση κάνει ότι δημιουργήθηκαν ακόμα και προγράμματα ειδικά για Ιεροκήρυκες και για τις πνευματικές τους δραστηριότητες, μέσω των οποίων μπορούν να υλοποιούν, όπως το ονομάζουν, «Live Streaming for Churches», ζωντανή μετάδοση για Εκκλησίες. Επίσης, μέσω αυτών των προγραμμάτων μπορούν να αξιοποιηθούν και να μεταδοθούν σε όλο τον πλανήτη, ζωντανά, μέσω του internet, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές.

Βέβαια, και η ίδια η εμπειρία με τα διαδικτυακά σεμινάρια του Ιδρύματος Ποιμαντικής Επιμορφώσεως (Ι.Π.Ε.) της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών μας φανερώνει τη δυναμική και την αξία των εφαρμογών των νέων τεχνολογιών.

Παρατηρώντας τις δυσκολίες λόγω ταχύτητας σύνδεσης διαδικτύου, λόγω δυσκολίας συγκέντρωσης και ελέγχου των μαθητών σε αυτές τις διαδικτυακές εκπαιδευτικές συναντήσεις, λόγω αντικειμενικών δυσκολιών, προβληματίζεται λογικά κάποιος για το πώς θα μπορούσαμε να είχαμε και άλλες ποιμαντικές, πνευματικές δραστηριότητες εξ αποστάσεως. Για παράδειγμα, πόσο δύσκολη φαντάζει μία e-Κατασκηνωτική περίοδος.

Η πρόσφατη εμπειρία μάς λέει βέβαια, πως αν το επέβαλαν οι συνθήκες και αυτό θα γινόταν και πολλά άλλα, με την κατάλληλη βέβαια προσαρμογή, που επιβάλλουν οι αντικειμενικές δυσκολίες (απόσταση κλπ.).

Καταγραφή των Ορθοδόξων Ιστότοπων¹³⁰

Στο σημείο αυτό θα «συναντήσουμε» κάποιους πολύ χρήσιμους, πολύ αξιόλογους, κάποιους επίσημους και ιδιαίτερους συνδέσμους, οι οποίοι βοηθούν τον εφημέριο, τους ανθρώπους της ενορίας, τις ποιμαντικές και πνευματικές δραστηριότητές της να αποκομίσουν πολλά οφέλη.

¹³⁰ Στοιχεία για κάποιες από τις διευθύνσεις αντλήθηκαν από <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoal/default/file/lib/default/data/2878204/theFile>, 1.4.2021

- **Orthodox-christianity.org**

Αφετηριακά ερευνώντας την Ορθόδοξη παρουσίαση στο Διαδίκτυο, ανατρέχουμε στον κατάλογο (directory) Orthodox Christianity.org, που χαρακτηρίζεται ως ο πιο πλήρης και παλιός οδηγός (κατάλογος) των ορθόδοξων πόρων του διαδικτύου, με περιγραφές σε δεκάδες γλώσσες.

- **Orthodox-world.org**

Ο Παγκόσμιος Οδηγός Ορθοδοξίας, που δημιουργήθηκε το 2006 και στοχεύει «να γίνει ο πιο πλήρης online κατάλογος που καταγράφει την παγκόσμια κληρονομιά, την παρουσία, καθώς και την κοινωνική δραστηριότητα των απανταχού Ορθοδόξων. Πρόκειται για έναν χώρο που παρέχει πληροφόρηση. Τα ιστολόγια αυτά απευθύνονται σε πιστούς και μη, χωρίς όμως διαφοροποιήσεις περιεχομένου. Ανάμεσα στα sites, που είναι επίσημα ή προέρχονται από καθαρά ορθόδοξους χώρους, μπορεί να παρεισφρήσουν και εκείνα, που το περιεχόμενό τους είναι αποκρυφιστικό, ψευδομυστικιστικό, προπαγανδιστικό υπέρ νέων θρησκευτικών κινήσεων, αντιχριστιανικό και δυσφημιστικό, αντιεκκλησιαστικό, ασύμβατο με τη χριστιανική ηθική. Κι αυτό είναι κάτι, που σίγουρα, θα πρέπει να το έχουμε πάντα υπόψη μας. Ό,τι βρίσκουμε στο διαδίκτυο δε σημαίνει ότι είναι εξακριβωμένο και ότι μπορούμε να το εμπιστευθούμε αδιακρίτως. Πρέπει να ξεπεράσουμε την παλαιά νοοτροπία, που έλεγε ότι κάτι είναι αληθινό και αυθεντικό, γιατί (πχ) το έδειξε η τηλεόραση ή το είπε το ραδιόφωνο.

- **<https://orthodoxie.com/en/> : Orthodoxie.com - Orthodox News on the Internet**

Στόχος της *Orthodoxie.com* είναι η δημοσίευση πληροφοριών στα γαλλικά και στα αγγλικά σχετικά με την Ορθοδοξία σε όλο τον κόσμο.

Βασικός σκοπός είναι να γίνει η Ορθόδοξη ζωή και τα Ορθόδοξα γεγονότα πιο γνωστά στον κόσμο, χάρη σε περιλήψεις ειδήσεων, σχολιασμένους συνδέσμους & διάφορες ανακοινώσεις.

- **Ec-patr.org**

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινούπολης έχει και αυτό μία σημαντική παρουσία στο διαδίκτυο. Το menu της ιστοσελίδας είναι πολύ πλούσιο, με θεματικές, ανάμεσα σε άλλα, τις «Πατριαρχικές Εγκυκλίους», τις «Συνοδικές Αποφάσεις», «Χαιρετισμούς – Μηνύματα», αλλά και «Οικολογικές δραστηριότητες» και «Θεολογικά και διάφορα Μελέται».

- **www.religiousgreece.gr**

Στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης η Εκκλησία έχει δημιουργήσει και την πλατφόρμα θρησκευτικών – τουριστικών προορισμών www.religiousgreece.gr, όπου σε πέντε γλώσσες καταγράφονται 260 σημεία θρησκευτικού-τουριστικού ενδιαφέροντος με χρήση πολυποίκιλου πολυμεσικού υλικού (360 fotos, 3D videos, πανοράματα, giga pixel fotos).

- **www.ecclesia.gr**

Στον επίσημο ιστότοπο της Εκκλησίας της Ελλάδος στο κεντρικό της menu υπάρχουν τα: Ιερά Σύνοδος, Αρχιεπίσκοπος, Μητροπόλεις και Κοινωνικό έργο, Περιοδικά, Οργανισμοί, Πολιτισμός, Επικαιρότητα, Ραδιόφωνο, Επικοινωνία. Το πληροφοριακό υλικό είναι μία ηλεκτρονική επέκταση της έντυπης έκδοσης των Διπτύχων, τα οποία κατ' έτος αποτελούν μία σημαντική βάση για την οργάνωση της Εκκλησίας και για την ακριβή τέλεση των Ιερών Ακολουθιών, αλλά παρέχουν και εικόνα της ποιμαντικής δράσης της Εκκλησίας της Ελλάδος.

- **Churchofcyprus.org.cy**

Ανάλογη είναι και η παρουσία της Εκκλησίας της Κύπρου, η οποία έχει εκτός του Facebook και συγκεκριμένο «χώρο» στο YouTube με το όνομα Pilgrimagetours Churchofcyprus. Ωστόσο εδώ βλέπουμε μια χρονικά ανανεώσιμη καταγραφή ειδήσεων που μοιάζει με τα ειδησεογραφικά sites/blogs.

- **Patriarchateofalexandria.com**

Την ίδια δομή διακρίνουμε και στο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, επιβεβαιώνοντας ότι οι επισκοπικοί ιστότοποι είναι περισσότερο «open intranets» για τους Ορθόδοξους πιστούς, παρά στοχεύουν σε ένα ευρύτερο ακροατήριο. Στο menu της ιστοσελίδας συναντάμε θεματικές, όπως είναι «Ο Πατριάρχης», «Το Πατριαρχείο», «Ιεραρχία», «Μητροπόλεις & Επισκοπές», «Κείμενα», «Φωτογραφίες», «Videos» και «Συνδέσεις».

- **Jerusalem-patriarchate.info**

Το Πατριαρχείο των Ιεροσολύμων διατηρεί τη δική του ιστοσελίδα στο διαδίκτυο, η οποία λόγω και της φύσης του ίδιου του Πατριαρχείου, περιέχει ειδικές θεματικές, που έχουν ως αντικείμενο τον «Πανάγιο Τάφο», τα «Προσκυνήματα», τους «Αγίους Τόπους» και την «Ιερά Αγιοταφική Αδελφότητα», με πλούσιο οπτικό υλικό.

- **Antiochpatriarchate.org**

Το Πατριαρχείο Αντιοχείας παρουσιάζει και αυτό την παρουσία του στο διαδίκτυο. Η ιστοσελίδα εμφανίζεται σε δύο γλώσσες, στα αγγλικά και στα αραβικά.

Επίσης, βρίσκονται στη διάθεσή μας και πολλές ακόμα άλλες χρησιμότητες ιστοσελίδες, όπου μπορεί ο κάθε ενδιαφερόμενος για τα εκκλησιαστικά και γενικότερα τα θεολογικά να λάβει έγκυρες πληροφορίες και πολύτιμα δεδομένα.

- **www.apostoliki-diakonia.gr/index_gr.asp**

Οι εκδόσεις και οι δραστηριότητες της Αποστολικής Διακονίας, κατά συνέπεια, εξυπηρετούν την ανάγκη να περιγράψουν, χωρίς αυτή η περιγραφή να εξαντλεί ή να υποκαθιστά την πληρότητα της ζωής της Εκκλησίας, την αγαπητική, φιλανθρωπική στάση της απέναντι στον άνθρωπο, ως αποτέλεσμα της νίκης πάνω στο θάνατο και της Αναστάσεως εν Χριστώ.

- **www.diapoimansi.gr**

Το Κέντρο Ποιμαντικών Ερευνών, Μελετών και Εφαρμογών "Διαποίμανση" ερευνά και μελετά Θέματα Ποιμαντικής. Απευθύνεται σε όσους ασχολούνται με το ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας (Ποιμένες και τους λαϊκούς συνεργάτες τους, θεολόγους καθηγητές, φοιτητές Θεολογικών Σχολών και Ανωτάτων Εκκλησιαστικών Ακαδημιών και ερευνητές). Περιέχει ποιμαντικό υλικό, όπως άρθρα, βιβλία, ερευνητικές εργασίες (διδασκτορικά, μάστερ), καθώς επίσης και ενημέρωση για ποιμαντικά δρώμενα και άλλα. Σκοπός του είναι να συνδράμει όσους ασχολούνται με την Ποιμαντική Επιστήμη και την Ποιμαντική Πράξη στον χώρο της Εκκλησίας.

- **www.mountathos.org/el-GR/Home.aspx**

Ο σχεδιασμός του έργου περιλάμβανε τη δημιουργία μιας κεντρικής ιστοσελίδας (portal) για την Αθωνική Ψηφιακή Κιβωτό, μέσω της οποίας είναι εφικτή η πρόσβαση στο ψηφιοποιημένο υλικό, καθώς και στις υπόλοιπες εφαρμογές και υπηρεσίες που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του έργου (Αθωνικός λειμών, προσκυνητάρια, ψηφιακά μονοπάτια, τρισδιάστατες απεικονίσεις κ.λπ.). Σχεδιαστικά ακολουθήθηκαν δυο κατευθύνσεις πρόσβασης, δηλαδή μία για την ερευνητική και ακαδημαϊκή κοινότητα εν γένει και μία για τον ευρύτερο πληθυσμό που αναζητά χριστιανικό και ψυχοφελές πνευματικό απόσταγμα.

- **catichisi.gr/identity**

Η ιστοσελίδα αποτελεί τομέα των δράσεων της Συνοδικής Επιτροπής Χριστιανικής Αγωγής της Νεότητας και της Υποεπιτροπής Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων. Σκοπός

της είναι να βοηθηθούν κατηχητές και εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων να οργανώσουν και να εμπλουτίσουν τα μαθήματά τους, σχετικά με τα δόγματα, με την ιστορία και με άλλες ποικίλες πληροφορίες για την Ορθόδοξη Χριστιανική πίστη. Υπάρχει υλικό, είτε με τη χρονική σειρά των Κυριακών του έτους, είτε κατά θέμα. Παράλληλα, υπάρχει αποθηκευμένο πλούσιο υλικό από παρόμοιες προσπάθειες.

- **www.skylinewebcams.com : Ζωντανές Web Κάμερες HD από τον κόσμο!**

Μία άκρως σημαντική και ενδιαφέρουσα ιστοσελίδα, που κάνει χρήση όχι απλώς της κάμερας αλλά της ζωντανής μετάδοσης σε πολλές περιοχές του κόσμου μας.

Στα “καθ’ ημάς” δεν μπορούμε να μην υπογραμμίσουμε τη συναισθηματική αξία μιας κάμερας από το Άγιο Όρος, που μεταφέρει όχι απλώς ζωντανές εικόνες από την Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας, αλλά ακόμα και ήχο από το περιβάλλον της σεβάσμιας Ιεράς Μονής¹³¹.

- **users.sch.gr/markmarkou/ ή <http://markmarkou.sites.sch.gr/index.htm>**

Κάποιος που θέλει να είναι ενημερωμένος για τους ανά την υφήλιο Αρχιερείς, αλλά και για σχετικά ιστορικά στοιχεία του παρελθόντος πολύτιμη συμβολή αποτελεί η ιστοσελίδα του εκπαιδευτικού κ. Μάρκου Μάρκου.

- **www.myriobiblos.gr/library%20home_en.htm**

Διαδικτυακό Πολιτιστικό Κέντρο της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Το 2000 σχεδιάστηκε το πρώτο στην Ελλάδα διαδικτυακό πολιτιστικό κέντρο με ψηφιακή βιβλιοθήκη σε 9 γλώσσες, πινακοθήκη, μουσικοθήκη, και πύλη πολιτιστικών ειδήσεων στην ελληνική και αγγλική γλώσσα. Ιδρύθηκε ακόμη ιστοχώρος πολυμέσων για οπτικοακουστικές μεταδόσεις. Σε διάστημα λίγων ετών η “Μυριόβιβλος” (myriobiblos) βραβεύθηκε το 2005 από την Ευρωπαϊκή ένωση Βιβλιοθηκών “European Library” στη Χάγη ως μια από τις 100 καλύτερες ψηφιακές βιβλιοθήκες στην Ευρώπη, ενώ το “Εικαστικόν” (eikastikon) συγκαταλέγεται στις μεγαλύτερες ψηφιακές πινακοθήκες στον τόπο μας, με έργα από τους πρωτοχριστιανικούς χρόνους έως τους σύγχρονους δημιουργούς.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γαϊτάνης Βασίλειος, *Από την Επικοινωνία στην Κοινωνία. Σύγχρονες θεωρίες επικοινωνίας και Ορθόδοξος Επικοινωνιακή Θεολογία*, εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα

¹³¹ <https://www.skylinewebcams.com/el/webcam/ellada/mount-athos/karyes/mount-athos.html>

2008

Καλογήρου Αθανάσιος (Πρωτοπρ.), *Εκκλησία, Κληρικοί και Internet*, περ. ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ, έτος ΜΣΤ, τεύχος 2, 1.2.1997, σσ. 40εξ.

(www.ecclesia.gr/greek/press/efimerios/material_1/1997/efimerios_1997_2.pdf)

Μπολτέτσος Τριαντάφυλλος, «Σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα. Προβληματισμοί και εφαρμογές στον εκκλησιαστικό χώρο, υπό το πρίσμα συγκεκριμένων εμπειριών σε Ιερές Μητροπόλεις και Ενορίες», Πρακτικά Ημερίδος, Πεντέλη 12 Ιουνίου 2008, θέμα: *Τα σύγχρονα Ηλεκτρονικά Μέσα στην Υπηρεσία του Ποιμαντικού Έργου της Εκκλησίας. Διαπιστώσεις και Προοπτικές*, σειρά: Ποιμαντική Βιβλιοθήκη αρ. 22, εκδόσεις Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος (Συνοδική Επιτροπή Θείας Λατρείας και Ποιμαντικού Έργου), Αθήνα 2009, σσ. 69-76

(www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/worship/pcs_onchurch.html)

Σταυρόπουλος Αλέξανδρος, *Η Πληροφορική στη ζωή μας, Προβληματισμοί και εφαρμογές στον εκκλησιαστικό χώρο*, Αθήνα 1989 (ανάτυπο από «ΕΦΗΜΕΡΙΟ», 1988)

Τοπάλης Κωνσταντίνος, *Ο Λόγος του Θεού στην Ψηφιακή Εποχή. Μια νέα πρόκληση για την Ορθόδοξη Επικοινωνιακή Θεολογία. Ψηφιακή επανάσταση και Ορθόδοξη θεώρηση (μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία)*, Αθήνα 2019

(<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoalib/default/data/2878204/theFile>)

Στην ίδια συνάφεια είναι εξαιρετικά χρήσιμη η ανάγνωση και των υπολοίπων εισηγήσεων του εν λόγω Συνεδρίου: **2008: Τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα, στην υπηρεσία του ποιμαντικού έργου της Εκκλησίας: Διαπιστώσεις και Προοπτικές**

www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/worship/main_imerides.htm

Γιούλτση Βασ, [Χρονικό της χρήσης σύγχρονων ηλεκτρονικών μέσων στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας](#)

Θεοδώση π. Χαράλαμπος Πρωτοπρ., [Χρήση Ηλεκτρονικών Υπολογιστών στην ποιμαντική Διακονία της Ενορίας](#)

Καλογήρου π. Αθανάσιου, [Τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα στην υπηρεσία του ποιμαντικού έργου της Εκκλησίας: Διαπιστώσεις και Προοπτικές](#)

Κουμαρόπουλου Στέφανου Χρ., [Σχόλιο για την εφαρμογή των ηλεκτρονικών μέσων στην Κατήχηση και το μάθημα των Θρησκευτικών με αφορμή το «CD –ROM της Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού»](#)

Μαυρολέοντος Καλλίνικου Αρχιμ., [Ηλεκτρονικά μέσα: διάυλος επικοινωνίας με τους νέους](#)

Μυρίδη Ν. Ε., [Προτυποποίηση Θεολογικής Ιστοσελίδας στο Διαδίκτυο](#)

Σταμκόπουλου Γρηγόριου–Τηλέμαχου Πρωτοπρ., [Ανάπτυξη βάσης δεδομένων ποιμαντικής στήριξης](#)

Σταυρόπουλου Αλεξάνδρου Μ., [Η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων στη συμβουλευτική της Εκκλησίας](#)

ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Επιλέξτε πέντε (5) Ιστοσελίδες Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος και κάντε μία συγκριτική εκτίμηση, αφού πρώτα προχωρήσετε σε μία ανάλυση του περιεχομένου τους. Ποια τα ιδιαίτερα και ποια τα χρήσιμα στοιχεία τους;
2. Επιλέξτε πέντε (5) Ιστοσελίδες Ορθοδόξων Χριστιανικών Ιερών Μητροπόλεων_του Εξωτερικού (το καλύτερο θα ήταν μία ανά ήπειρο) και κάντε μία συγκριτική εκτίμηση, αφού πρώτα προχωρήσετε σε μία ανάλυση του περιεχομένου τους. Ποια τα ιδιαίτερα και ποια τα χρήσιμα στοιχεία τους;
3. Αφού περιηγηθείτε στις Ιστοσελίδες α) του Οικουμενικού Πατριαρχείου (<https://ec-patr.org/>), β) του Βατικανού (<https://www.vatican.va/content/vatican/en.html>) και γ) των Αγγλικανών (www.churchofengland.org), καλείστε να καταγράψετε τα χαρακτηριστικά τους και να παραθέσετε τις ενδιαφέρουσες ενότητες και τα χρήσιμα στοιχεία που εμπεριέχονται, αλλά και τις υπάρχουσες διαφοροποιήσεις τους.
4. Πρόκειται να προχωρήσετε στο «στήσιμο» της Ενοριακής σας Ιστοσελίδας. Τι στοιχεία θα περιέχει; Τι ενότητες; Τι θα περιέχει ως Ψηφιακό Αποθετήριο; Ποιες θα είναι οι κατηγορίες του; Από πού θα αντλούσατε πληροφορίες;
5. Πρόκειται να προχωρήσετε στο «στήσιμο» της Ιστοσελίδας της Μητροπόλεώς σας. Τι στοιχεία θα περιέχει; Τι ενότητες; Τι θα περιέχει ως Ψηφιακό Αποθετήριο; Ποιες θα είναι οι κατηγορίες του; Από πού θα αντλούσατε πληροφορίες;
6. Αποφασίζετε να αναλάβετε την έκδοση της ψηφιακής έκδοσης της Ενοριακής σας Εφημερίδας. Τι πληροφορίες θα περιλαμβάνονται; Ποιες μπορεί να είναι

- οι μόνιμες στήλες; Τι είδους ειδησεογραφικές-ενημερωτικές ειδήσεις θα εμπεριέχονται;
7. Αποφασίζετε να αναλάβετε την έκδοση της ψηφιακής έκδοσης της Ενοριακής σας Εφημερίδας. Τι πληροφορίες για την Ενορία, την Μητρόπολη, την Εκκλησία γενικότερα, θα περιλαμβάνονται; Ποιες μπορεί να είναι οι μόνιμες στήλες; Τι είδους ειδησεογραφικές-ενημερωτικές ειδήσεις θα εμπεριέχονται;
8. Περιγράψτε την ξενάγησή σας σε ένα ψηφιακό μουσείο; Τι εκθέματα περιέχονται; Τι εντυπωσιάζει; Τι θα επιλέγατε να βάλετε σε ένα ψηφιακό κειμηλιαρχείο της ενορίας σας; (γίνεται να αναφέρετε και υποθετικά αντικείμενα)

7. Αρχείο Ιερού Ναού

Λέξεις κλειδιά: *Ενοριακά Αρχεία, αποτελεσματική Διαποίμανση, διαχείριση δεδομένων, μητρώο στελεχών, προσωπικά δεδομένα (GDPR), σάρωση, ηλεκτρονικό πρωτόκολλο.*

Σημαντικό κεφάλαιο στη διοίκηση και διακονία της Ενορίας αποτελεί η τήρηση, με την απαιτούμενη «ευλάβεια», των **Αρχείων του Ιερού Ναού**. Αυτό μπορεί να σημαίνει την ύπαρξη των θεσμοθετημένων Βιβλίων και την ορθή συμπλήρωση και διαφύλαξή τους, μέχρι και την αποθησαύριση όλου του υλικού, που έχει να κάνει με τη ζωή και τη δράση της Ενορίας. Είτε είναι διάφορα έντυπα, ψηφιακό υλικό με φωτογραφίες και βίντεο, κατάλογοι με συνεργάτες, πιστούς, εθελοντές και δωρητές κ.λπ..

Η διαφύλαξη των Ενοριακών Αρχείων αποτελεί μία πολύ σημαντική και ουσιαστική ευθύνη, τόσο γιατί βοηθά τον Ιερέα και τους Πιστούς, παρέχοντας κατά περίπτωση στοιχεία και βεβαιώσεις για τη τέλεση Ιερών Μυστηρίων, όσο και γιατί, εμπεριέχοντας ιστορικά δεδομένα, βοηθά στη διατήρηση της εκκλησιαστικής και πολιτιστικής τοπικής μνήμης.

Πριν, όμως, ασχοληθούμε με τα τηρούμενα Αρχεία, που θα είναι καλό να διατηρούνται στον ενοριακό μας Ιερό Ναό, πιστεύουμε πως, αν κάποιος θελήσει να μιλήσει αποτελεσματικά και να συζητήσει ενδελεχώς για το θέμα, πάνω σε πραγματική (ρεαλιστική) και ποιμαντική βάση, θα πρέπει να είναι απαλλαγμένος από ενοχικά σύνδρομα και ψευδοδιλήματα του τύπου ... «φακελώνει η Εκκλησία;», «αφορά την ενοριακή διακονία η συγκέντρωση προσωπικών καταγραφών και η συλλογή ενοριακών δεδομένων;».

Μιλώντας επιγραμματικά, πιστεύουμε, πως η απάντηση κινείται στο εξής πλαίσιο: Βασικά, χρειαζόμαστε τη μεγαλύτερη δυνατή συγκέντρωση στοιχείων, πληροφοριών, δεδομένων και μάλιστα ποιμαντικών, με τη μεγαλύτερη δυνατή μέριμνα, σεβασμό και αγάπη για τον πλησίον και μάλιστα για τον ποιμαινόμενο, προκειμένου να μπορεί να διαποιμανθεί και να διακονηθεί αποτελεσματικά.

Αναλυτικότερα μιλώντας τώρα, είναι σίγουρο, πως βασικός συντελεστής για την άσκηση αποτελεσματικής και «θεοφιλούς» Ποιμαντικής, είναι η γνωριμία με το «υπό

διαποίμανση» στοιχείο.

Στο πλαίσιο αυτής της αναζήτησης ουσιαστικό ρόλο διαδραματίζει η καταγραφή της περιοχής, που καλούμαστε να δραστηριοποιηθούμε, να διακονήσουμε. Κάτι τέτοιο έχει ως αποτέλεσμα την αποτύπωση του χαρακτήρα, αλλά και των ιδιαιτεροτήτων, του ποιμνίου, του ανθρώπινου δηλαδή δυναμικού της Ενορίας.

Μπορούμε, έτσι, να αποτυπώσουμε και να καταγράψουμε τον κοινωνικό και οικονομικό χαρακτήρα μιας περιοχής, τη θρησκευτική ευαισθησία των κατοίκων της, καθώς και τις τοπικές τους πνευματικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες.

Κατά τη ρήση: «το απρόσληπτον και αθεράπευτον» καταλαβαίνουμε ότι είναι ανάγκη να γνωρίσουμε το χαρακτήρα και να προσεγγίσουμε την προβληματική της περιοχής, στην οποία θέλουμε να ασκήσουμε μία ποιμαντική διοίκηση και στρατηγική ως προς το ενοριακό περιβάλλον.

Είναι δυνατό να αναρωτηθεί και πάλι και να ρωτήσει καλόπιστα κάποιος: «*Μα, τι μπορεί να χρειάζονται στον Εφημέριο και στην Εκκλησία, οι αριθμοί, τα απογραφικά στοιχεία και οι στατιστικές;*»

Ως απάντηση, μπορούμε να τον παραπέμψουμε στις πάμπολλες χρήσεις και χρησιμότητες, που έχει το να αναγνωρίζει ο ποιμένας το ποίμνιό του, δηλαδή να έχει τις απαντήσεις στα ποιμαντικά ερωτήματα: *Ποιον ποιμαίνει, πού, σε τι, ...*

Την πιο πάνω ερώτηση μπορούμε, βέβαια, να την ακούσουμε κι ως εξής : Χρειάζεται να ξέρει ο βοσκός πόσα είναι τα πρόβατά του, ώστε αν χαθεί ακόμα κι ένα από αυτά να ξεσηκωθεί, να βγει στους γκρεμούς και στις ερημιές και να ψάχνει μέχρι να το βρει;

Καταλαβαίνουμε, με αυτόν τον τρόπο, πέρα από τις όποιες *αγιογραφικές αντιστοιχίες*¹³², πως η ωφέλεια που προέρχεται από το να γνωρίζει, αυτός που θέλει να ασκήσει ποιμαντικό έργο, το ποίμνιο και τα διάφορα χαρακτηριστικά του είναι πραγματικά σημαντική και αναγκαία.

Κι αυτό συμβαίνει, καθώς βοηθά στην εφαρμογή του σωτηριολογικού έργου της Εκκλησίας μέσα στον κόσμο.

Έχει ενδιαφέρον, πιστεύουμε, να παραθέσουμε στο σημείο αυτό, κι ως μία λογοτεχνική εισαγωγή της ενότητας που ακολουθεί, το *πώς βιώνει την Ενορία και την Ενοριακή ζωή ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης*¹³³, και συγκεκριμένα πώς βλέπει τους

¹³² Πρβλ. *Μαθ.* 18,12 & *Λουκ.* 15,4 αλλά και σχετική παραβολή με τη χαμένη δραχμή (*Λουκ.* 15,8-10).

¹³³ Από το ομώνυμο άρθρο του Πρωτοπρεσβ. Κωνσταντίνου Ν. Καλλιανού, στο περιοδικό «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ», Απρίλιος 2001, σ.24-26.

πιστούς ως ποίμνιο.

Για τους ποιμένες, λοιπόν, το ποίμνιο «δεν είναι μόνο οι ενορίτες που τους βλέπουν καθημερινά και τους γνωρίζουν με τα μικρά τους ονόματα καθώς «ο ιερέυς τα ονόματα όλων των ενοριτών ... εγνώριζε δε από μνήμης όλα τα ονόματα της πολίχνης, ζωντανά κι αποθαμένα»¹³⁴, αλλά και οι «ξωμερίτες» (2,125), οι οποίοι ζουν στα Καλύβια (2,126) ή αλλού στην εξοχή».

Η Αριθμητική του Λογικού Ποιμνίου

Επικρατεί η άποψη, πως έχοντας μια γενική εικόνα και αίσθηση του αριθμού των ποιμαινομένων και με την ύπαρξη ενός αριθμού τακτικών πιστών που «καλύπτουν» τα τετραγωνικά του ναού, δεν υπάρχει τίποτα άλλο να γίνει προς αυτή την κατεύθυνση. Αυτός ο τύπος «χονδρικής» προσέγγισης των χριστιανών-μελών μιας ενορίας ίσως θα ήταν ακριβέστερο να την αντιλαμβανόμασταν ως εκφυλισμό της πίστης, που έχει τις ρίζες της, ανάμεσα σε άλλα, και στη νοοτροπία της κραταιάς και κρατούσας, της ισχυρής και πολυπληθούς, θρησκείας.

Οπωσδήποτε η τακτική του Αποστόλου Παύλου να στέλνει προσωπικές επιστολές στις τοπικές εκκλησίες και να ρωτά για τους «αγίους», τους χριστιανούς, της περιοχής με το όνομά τους, φανερώνοντας, έτσι, μια φωτογραφική αντίληψη των αποδεκτών των επιστολών του, δείχνει πόσο διαφορετικά είναι τα πράγματα σήμερα σε σχέση με την πρώτη, την αρχαία Εκκλησία.¹³⁵

Αλλά κι ακόμα νωρίτερα, όταν πρώτα απ' όλα, ο ίδιος ο Κύριος κάνει την «αναφορά» Του προς τον Πατέρα, λίγο πριν την προδοσία στον κήπο «πέραν από τον χείμαρρον των Κέδρων»¹³⁶, όπου αναφέρει ότι όλους τους μαθητές τους διαφύλαξε πλην ενός, του υιού της απωλείας.

Άλλωστε ο ίδιος ο Κύριος, πάλι, σε σχετική παραβολή¹³⁷ δίνει το στίγμα του καλού Ποιμένα και ορίζει μάλιστα ότι ο Ποιμένας καλεί τα πρόβατά του «κατ'

¹³⁴ Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, *ΑΠΑΝΤΑ*, επιμ. Ν.Δ.Τριανταφυλλόπουλος, εκδ. ΔΟΜΟΣ, Αθήνα 1981-1988, από το διήγημα «Στο Χριστό στό Κάστρο» 2,297.

¹³⁵ Είναι σχετικό το απόσπασμα από δημοσίευμα της εφημερίδας «Φθιωτική Εκκλησιαστική Φωνή» της Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, όπου ο συντάκτης του κειμένου (Ιωάννης Βάιος, τ. Λυκειάρχης) μοιράζεται μία εμπειρία που αποκόμισε από επίσκεψή του σε μία προτεσταντική εκκλησία: «Όταν τελείωσε η λειτουργία αντί για αντίδωρο -δεν δίδουν αυτοί αντίδωρο- ο ιερέας στάθηκε στην εξωτερική πόρτα της Εκκλησίας και χαϊρέτησε με θερμή χειραψία όλο το εκκλησίασμα. Χαϊρετώντας και τον τελευταίο πήγε στο γραφείο του και κάτι έκαμε στο κομπιούτερ. Ρώτησα τι κάνει εκεί. Μου απάντησαν ότι κάνει κάποιο έλεγχο και εντοπίζει όσους δεν ήρθαν στη λειτουργία. Γράφει διευθύνσεις, τηλέφωνα για να τους επισκεφθεί μέχρι το μεσημέρι.» (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2001, σ.5).

¹³⁶ *Ιωάν.* 18,1

¹³⁷ *Ιωάν.* 10,1-6

όνομα» και αυτά τον ακολουθούν καθώς γνωρίζουν τη φωνή του.

Σε άλλο σημείο η Καινή Διαθήκη μιλά για τον κύκλο των 70 μαθητών¹³⁸ και στις Πράξεις Αποστόλων πάλι αναφέρεται ότι την ημέρα της Πεντηκοστής πίστεψαν «ψυχαί ωσεί τρισχίλια» ενώ και μετά την ομιλία του Αποστόλου Πέτρου στο Ναό καταγράφεται ότι «εγενήθη ο αριθμός των ανδρών ωσεί χιλιάδες πέντε»¹³⁹.

Οι αριθμητικές αναφορές για την Ποιμαντική δεν έχουν να κάνουν με συμβολισμούς ή κάτι τέτοιο. Η έκθεση αριθμητικών δεδομένων είναι συγκεκριμένη και αφορά συγκεκριμένους λόγους. Και οπωσδήποτε είναι οι αναφορές αυτές ικανές να δείξουν τη σημασία του προσδιορισμού του αριθμού των πιστών της Εκκλησίας σε όλο το φάσμα της δομής της (οικογένεια, ενορία, επισκοπή, αρχιεπισκοπή).

Δεδομένου ότι αποτελούν βασικές αρχές της Ποιμαντικής ότι: α) ο πιστός γνωρίζει τον εφημέριο της ενορίας του προσωπικά και β) ο εφημέριος γνωρίζει τους ενορίτες του προσωπικά¹⁴⁰, οι αρχές αυτές μπορούν και να κωδικοποιηθούν εύκολα στα λόγια του Κυρίου: «Γινώσκω τα εμά και γινώσκομαι υπό των εμών»¹⁴¹.

Αυτονόητο είναι πως η ανάπτυξη και των δύο πιο πάνω αναφερομένων σχέσεων συντείνει να βοηθήσει και στη γνωριμία των ενοριτών μεταξύ τους. Δεν είναι τυχαίο ότι ιδιαίτερα σε πολυπληθείς ενορίες ο αριθμός των πιστών που εκκλησιάζονται είναι αποδεδειγμένα μικρός, πράγμα που δεν αποκλείεται να οφείλεται στην έλλειψη της αμφίδρομης γνωριμίας και επικοινωνίας, που προαναφέραμε.

Ο απογραφικός χαρακτήρας

Οι βάσεις δεδομένων σε περιβάλλοντα πληροφορικής αποτελούν στη σημερινή εποχή ένα σημαντικό εργαλείο για τη διαχείριση των ζητημάτων ποιμαντικής ευθύνης όπως:

- Η διαχείριση των μελών της Εκκλησίας (δηλαδή η καταγραφή και αναζήτηση στοιχείων των ενοριτών που άπτονται της σχέσεώς τους με την ενορία ή με τις άλλες δομές της Εκκλησίας) και η σχέση του ενορίτη με τον ποιμένα.
- Η διαχείριση φιλοπτώχων ταμείων (δηλαδή οργάνωση του έργου προνοίας και

¹³⁸ Λουκ. 10,1 & 10,17

¹³⁹ Πράξ. Αποστ. 4,4

¹⁴⁰ Αλέξανδρου Γουσίδη, *Ποιμαντική στη σύγχρονη κοινωνία. Εγχειρίδιο ποιμαντικής κοινωνιολογίας*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1984, σ. 85

¹⁴¹ Ιωάν. 10,14.

προσφοράς με εργαλεία πληροφορικής).

- Η απογραφή και ταξινόμηση του έργου εθελοντικής προσφοράς.
- Η διαχείριση ενοριακής βιβλιοθήκης (προγράμματα βιβλιοθηκονομίας).
- Η ανάπτυξη και διαχείριση ειδήσεων και θεμάτων της ενοριακής ζωής.
- Η οργάνωση και ανάπτυξη των κατηχητικών και των νεανικών συντροφιών ως προς τον τρόπο επικοινωνίας και ενημέρωσής τους.
- Η διασύνδεση των Ενοριών μεταξύ τους και με τη Μητρόπολη για ανταλλαγή πληροφοριών σε ενοποιημένες βάσεις.

Σημαντικό και ουσιαστικό ρόλο, για την καλύτερη εργασία αλλά και πιο εύκολη διαδραματίζει η δημιουργία μίας ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων με στοιχεία «*πρώτων βοηθειών*» και στη συνέχεια άλλων χρήσιμων στοιχείων, όπως τηλέφωνα επικοινωνίας με ενορίτες, κατάλογο των μαθητών της ενορίας κ.λπ, αλλά χρήσιμα στοιχεία για την ενορία, όπως καταγραφή πέραν των Ενοριακών Ναών, των παρεκκλησιών, των εξωκκλησιών, των ιδιωτικών ναών και προσκυνηταρίων αλλά και των ερειπωμένων ναών και χρήσιμα στοιχεία για αυτά, με την ίδια διάθεση που ασχολούμαστε και συγκεντρώνουμε τα δικά μας ατομικά στοιχεία). Παράλληλα, χρήσιμο είναι ένα Μητρώο Εκκλησιαστικών Συμβούλων, Εθελοντών και Στελεχών της ενορίας, Προσωπικού του Ναού, αλλά και άλλα ενοριακά δεδομένα.

Και ερχόμαστε τώρα στο κατ' εξοχήν Αρχείο, που θα είναι καλό, τηρουμένων των διατάξεων περί Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), για τις οποίες θα αναφερθούμε εκτενέστερα πιο κάτω, να έχει ένας Ναός, μία Ενορία.

Σύμφωνα με τα Βιβλία, που επιτάσσει ο σχετικός νόμος, θα πρέπει να έχει συμπληρωμένα και τακτοποιημένα τα Αρχεία Γάμων, Βαπτίσεων και Κηδειών. Επίσης, ανάλογα με τις ενοριακές δραστηριότητες και τις υποχρεώσεις αναλαμβάνει ο Εφημέριος, είναι χρήσιμο να υπάρχουν τακτοποιημένοι οι σχετικοί φάκελοι, το κεντρικό δηλαδή Αρχείο της Ενορίας.

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΜΙΑΣ ΕΝΟΡΙΑΣ

Η διατήρηση ενός σωστού Αρχείου με τις Εγκυκλίους και τα Εγκύκλια Σημειώματα, τόσο της Ιεράς Συνόδου, όσο και της Μητροπόλεώς μας αποτελεί πολύτιμη και σίγουρη πηγή γνώσης των Κανονιστικών Διατάξεων αλλά και της Εκκλησιαστικής Τάξης, που διέπουν την ζωή και οργάνωση των ενοριών, αλλά και

της ίδιας της ζωής Κλήρου και λαού. Και βέβαια, σωστό Αρχείο σημαίνει πλήρες και ενημερωμένο. Και φυσικά, εύκολα προσβάσιμο και προσπελάσιμο. Πλήρες και ενημερωμένο, σημαίνει να καταχωρίζονται όσα χρειάζονται από το Πρωτόκολλο Εισερχομένων (έγγραφα της Μητροπόλεως, αιτήσεις, επίσημες επιστολές κ.λπ.) και μετά να βρίσκουν τη θέση τους στο σωστό φάκελο ή στο συγκεκριμένο ράφι.

Αν ο όγκος της αλληλογραφίας είναι μικρός, κατανοητό είναι ότι δεν θα χρειαστεί να «απλωθούμε» σε ντοσιέ και φακέλους, που θα καταλαμβάνουν χώρο στο γραφείο μας, αλλά θα έχουν μέσα ένα ή δύο χαρτιά. Αν υπάρχει κάτι που σίγουρα θέλει την προσοχή μας είναι οι κάθε είδους οδηγίες της Μητροπόλεως και τα έγγραφα των δημοσίων υπηρεσιών και επίσημων φορέων.

Κατ' επέκταση, αντιλαμβανόμαστε ότι έχει σημαντική αξία η πρόσβαση σε αυτά και μην απλώς τα τοποθετούμε σε μία αποθήκη, μαζί με κάθε είδους άλλα αντικείμενα, ατακτοποιήτα και πολλές φορές σε σακούλες ή κουτιά, χωρίς καμία σήμανση επάνω τους. Αλλά και με τον όρο προσπελάσιμο, εννοούμε να μην χρειάζεται να ανοίγουμε κάθε συρτάρι και κάθε φάκελο, προκειμένου να βρούμε το έγγραφο, που χρειαζόμαστε (πχ. το διορισμό του Εκκλησιαστικού μας Συμβουλίου, ένα αίτημα ενοριτή, ένα ερώτημα από το δήμο μας ή άλλη αρχή), αλλά θα πρέπει να έχουμε μία λίστα, έναν κατάλογο, ένα index –είτε γραπτό, είτε ηλεκτρονικό – όπου με λέξεις-κλειδιά και σωστές θεματικές κατηγορίες και ενότητες να ξέρουμε πού θα πρέπει να στραφούμε για να το βρούμε.

Μία μεγάλη ευκολία που μας δίνει η τεχνολογία, με τα σύγχρονα τεχνικά χαρακτηριστικά, είναι η σάρωση, το «σκανάρισμα» των εγγράφων μας. Και πάλι, όμως, ισχύουν οι ίδιες αρχές και με την έντυπη μορφή. Θέλει τακτοποίηση, οργάνωση και χαρακτηρισμούς με «λέξεις-κλειδιά». Το πλεονέκτημα εδώ είναι ότι δεν χρειάζεται να καταλαμβάνουμε φυσικό χώρο, αφού υπάρχει ο ηλεκτρονικός και ότι δεν απαιτείται η μετάβασή μας σε άλλο αρχειακό τόπο, αφού όλα βρίσκονται «εν τω τόπω» του ηλεκτρονικού μας υπολογιστή ή του εξωτερικού μέσου αποθήκευσης (εξωτερικός σκληρός δίσκος, usb, server, cloud κ.λπ.).

Σύμφωνα με τον Κώδικα Ψηφιακής Διακυβέρνησης (ΦΕΚ 184 Α'/23.09.2020): Οι διαδικασίες και τα μέσα καταχώρισης, τήρησης και εν γένει της επεξεργασίας των ηλεκτρονικών εγγράφων στα ηλεκτρονικά αρχεία πρέπει να πληρούν τους όρους και προϋποθέσεις ασφαλείας και να εγγυώνται ιδίως την ακεραιότητα, αυθεντικότητα, εμπιστευτικότητα, προσβασιμότητα, αναγνωσιμότητα και ποιότητα των εγγράφων, καθώς και των δεδομένων και πληροφοριών που περιέχονται σε αυτά.

Σημαντική είναι βέβαια και η βοήθεια του *ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου*, καθώς συνδυάζει την ψηφιακή αποθήκευση με αξιοποίηση αναλυτικού τίτλου εγγράφου ή και λέξεων κλειδιών (tags). Τι σημαίνει όμως *Ηλεκτρονικό Πρωτόκολλο*;

Το πρόγραμμα ηλεκτρονικού πρωτοκόλλου παρέχει τα απαραίτητα εργαλεία για την οργάνωση, το συντονισμό και την παρακολούθηση της διαδικασίας πρωτοκόλλησης και άλλων υποθέσεων ενός οργανισμού.

Περιλαμβάνει όλα τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά για την καταγραφή των στοιχείων του πρωτοκόλλου, ενώ διαθέτει τη δυνατότητα προσαρμογής στις ιδιαίτερες απαιτήσεις κάθε φορέα. Αποτελεί την πλέον κατάλληλη λύση για την διαχείριση του πρωτοκόλλου εγγράφων, καθώς έχει την δυνατότητα της εισαγωγής εγγράφων από σαρωτή, ώστε να ψηφιοποιείται η αλληλογραφία και να χρησιμοποιείται πλέον το ψηφιακό αντίγραφο με σκοπό την παρακολούθηση και την εύκολη ανάκλησή τους.

Ποιες οι βασικές λειτουργίες διαχείρισης του Ηλεκτρονικού Πρωτοκόλλου;

- Καταγραφή εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων.
- Αυτοματοποιημένη λειτουργία των διαδικασιών χρέωσης και διεκπεραίωσης εγγράφων.
- Ψηφιοποίηση εγγράφων, πρωτοκόλληση και εισαγωγή στο αρχειοθετικό σχήμα, με δυνατότητα για οπτική αναγνώριση των εισερχομένων.
- Ισχυρή μηχανή αναζήτησης εγγράφων, με δυνατότητα αναζήτησης στο βιβλίο πρωτοκόλλου με οποιοδήποτε κλειδί.
- Ασφαλής αποθήκευση εγγράφου σε ηλεκτρονική μορφή (σαρωμένο αντίγραφο).

Εκτός βέβαια από έγγραφα, μπορούν να είναι φωτογραφίες, έντυπα, δημοσιεύματα και κάθε τι άλλο, που περιέρχεται σε χρήση από τον Ναό μας.

Ασχολούμενος κάποιος με τα «γραμματειακά», γρήγορα αντιλαμβάνεται και εντοπίζει την αξία όχι μόνο της ύπαρξης ενός οργανωμένου αρχείου, αλλά και την αξία της ομαδοποίησης όλων των κανονικών, κανονιστικών και ποιμαντικών οδηγιών του Μητροπολίτου προς τους Ιερείς και τους πιστούς της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό αποδεικνύεται χρησιμότερη η έκδοση από την Μητρόπολη, του υλικού των Εγκυκλίων, των Εγκυκλίων Σημειωμάτων και των Δελτίων Τύπου της και η έκδοση όλου αυτού του υλικού, ανά τακτά χρονικά διαστήματα (4-5 έτη), σε εύχρηστους τόμους, με μία καλή λειτουργική δομή.

Αξιοποιώντας μία τέτοια δυνατότητα, μπορεί να δημιουργηθεί ένα πιο

συγκεκριμένο και ευσύνοπτο σώμα με τις πλέον σημαντικές διοικητικές-διαχειριστικές οδηγίες, οι οποίες δίνονται σε νέους Κληρικούς, ίσως υπό τον ενδεικτικό τίτλο «Μέμνησο», ώστε να αποτελέσουν μία πρώτη βάση, μία βοήθεια, στον ενοριακό και ιερατικό χώρο, πού καλούνται να διακονήσουν.

Η συγκέντρωση αυτού του υλικού και η κωδικοποίησή του, που αφορά στη συμβουλευτική και κανονική μέριμνα του κάθε Επισκόπου στον τομέα της Εκκλησιαστικής τάξης και του Κανονικού Δικαίου, στον αποστολικό χώρο της Εκκλησίας, είναι ωφέλιμη σε κάθε τόπο και σε κάθε περίπτωση και καλό είναι να υλοποιείται συστηματικά.

Έτσι, διαφυλάσσεται η ενότητα και η ομοιομορφία στη διοίκηση. Από την επεξεργασία αυτών, διαπιστώνουμε πως οι Οδηγίες απευθύνονται τόσο προς τους Κληρικούς, όσο προς τους Λαϊκούς και ευρύτερα βέβαια προς όλους τους Χριστιανούς.

Είναι λογικό, ότι κάθε Επίσκοπος και Μητροπολίτης προτάσσει ή επιθυμεί να τηρούνται στον χώρο της κανονικής του δικαιοδοσίας, διακονίας και ευθύνης, συγκεκριμένα πρότυπα στην ποιμαντική διοίκηση.

Επειδή, είναι μέσα στην ιδιοπροσωπία της λειτουργίας των Μητροπόλεων, να έχουν μία διαφορετική προσέγγιση σε κάποια θέματα διαποίμανσης και λειτουργικής πράξης, αλλά επειδή, ούτως ή άλλως, η ενασχόληση με τα θέματα αυτά προσθέτει σοφία και ευθυκρισία στους Κληρικούς μας και τους αμέσους συνεργάτες τους, παραθέτουμε κάποια από αυτά, που τυχαίνουν γενικής αποδοχής, ως παραδείγματα και μόνον, για την καλύτερη κατανόηση των όσων προαναφέραμε. Ως προς τους Κληρικούς: * Ουδείς κληρικός άλλης Ιεράς Μητροπόλεως θα λαμβάνει μέρος σε Ιερά Μυστήρια και τελετές άνευ της εγκρίσεως του Μητροπολίτου. * Η πιστή εφαρμογή του Ωρολογίου Προγράμματος των Ιερών Ακολουθιών είναι υποχρεωτική. Και, ως προς τους λαϊκούς και γενικά προς όλους τους Χριστιανούς: * Προστατέψατε το αγέννητο παιδί. Μη συνεργήσετε ποτέ στο ανοσιούργημα του φόνου των ανυπεράσπιστων υπάρξεων, για να έχετε ειρήνη στη συνείδησή σας και πλουσία την ευλογία του Θεού στην οικογένειά σας¹⁴².

• Μέσα στα γενικά αρχεία ενός Ναού, είναι χρήσιμο και εξυπηρετικό να υπάρχει και ένα αρχείο, με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τα διάφορα ι. Μυστήρια. Με τον τρόπο αυτό, ούτε ο Ιερέας θα χάνει κάθε φορά το χρόνο του

¹⁴² Νικολάου, Μητροπολίτου Φθιώτιδος (+), Προστασία αγέννητου παιδιού, Εγκύκλιο Σημείωμα με αριθμ. πρωτ. 494/29.5.1998, τόμος Α (Ποιμαντικοί Βηματατισμοί), σ. 49

ψάχνοντας, αλλά ούτε και οι ενδιαφερόμενοι θα χάνονται μέσα στη γραφειοκρατία, όταν θα έχουν στα χέρια τους ακριβώς ό,τι θα χρειαστεί κατά περίπτωση.

Για παράδειγμα, για την τέλεση ενός Γάμου:

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΓΑΜΟΥ¹⁴³

Α) Πιστοποιητικό αγαμίας του άνδρα από την ενορία του (ενορία νοείται η μόνιμη κατοικία τα τελευταία 3 χρόνια).

Β) Αίτηση-πιστοποιητικό και έγγραφο προσδιορισμού επωνύμου τέκνων από την ενορία της γυναίκας (απαιτείται η παρουσία και των δύο μελλόνυμφων).

Γ) Παράβολα χαρτοσήμου των 18 Ευρώ από Δ.Ο.Υ. (αιτιολογία: για άδεια γάμου)

Δ) Οποσδήποτε οι μελλόνυμφοι όταν μεταβούν στις ενορίες τους, απαιτείται να έχουν μαζί τους, τη φωτοτυπία της ταυτότητάς τους στην οποία να αναγράφεται χειρόγραφα το Α.Φ.Μ. και το Α.Μ.Κ.Α. τους, βεβαίωση Βάπτισης από την ενορία που τελέστηκε το Ιερό Μυστήριο ή ληξιαρχική πράξη γέννησης από το Κ.Ε.Π., που θα αναγράφει τη βάπτισή τους και πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, το οποίο να έχει εκδοθεί σε χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο των 3 μηνών.

Ε) Στην ενορία που θα τελεστεί ο Γάμος θα συμπληρωθεί και η δήλωση τελέσεως του Γάμου, αφού προηγουμένως έχει κατατεθεί εκεί η Άδεια Γάμου της Ιεράς Μητροπόλεως. (Τελική προθεσμία καταθέσεως της Άδειας Γάμου στην ενορία που θα τελεστεί ο γάμος, 5 εργάσιμες ημέρες πριν την τέλεση του γάμου).

Περίπτωση	Πρόσθετα Δικαιολογητικά
• Έχει προηγηθεί Πολιτικός Γάμος με το ίδιο πρόσωπο	• Ληξιαρχική πράξη τελέσεως Πολιτικού Γάμου
• Υφίσταται Διαζευκτήριο από Πολιτικό Γάμο	• Ληξιαρχική πράξη Πολιτικού Γάμου με την λύση του από το Ληξιαρχείο
• Υφίσταται Διαζευκτήριο από Θρησκευτικό	• Πρωτότυπο Διαζευκτήριο από την οικεία

¹⁴³ Είναι πιθανό να υπάρχουν κάποιες διαφορετικές οδηγίες ή κάποιες ιδιαιτερότητες, για τα θέματα της εκδόσεως αδειών γάμου ανά Μητρόπολη. Εμείς εδώ με την συνδρομή των υπευθύνων Κληρικών του Γραφείου Γάμων και Διαζυγίων της Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, καταγράφουμε τα γενικά ισχύοντα. Σε πολλές όμως ιστοσελίδες των Ιερών Μητροπόλεων, όπως και της Ι. Αρχιεπισκοπής Αθηνών (iaath.gr/content/iero-mystirio-gamoy) υφίστανται αναλυτικά έντυπα υποδείγματα και οι σχετικές κατευθύνσεις για τα θέματα αυτά. Τελείως ενδεικτικά αναφέρουμε και κάποιες ιστοσελίδες Ι. Μητροπόλεων (15.3.2021):

www.imfth.gr/content/aparaitita-dikaiologitika-dia-telesi-gamoy-ektos-mitropoleos,
www.imkifissias.gr/index.php/pliροφοries/o-gamos/dikaiologitika, www.imartis.gr/εξυπηρέτηση-πολιτών/548-πληροφορίες-δικαιολογητικά-διαζυγίου.html, www.imiliou.gr/content/poia-eggrafa-apaitoyntai-gia-na-teleso-orthodoxo-gamo, <https://imkassandreias.gr/index.php/ieramitropolis/grafeio-gamon/dikaiologitika/1977-dikaiologitika-gia-tin-telesi-thriskeftikoy-gamou>,
www.imth.gr/default.aspx?lang=el-GR&loc=1&page=311, www.nif.gr/gamos-vaptisi/dikaiologitika-gia-telesi-thriskeutikou-gamou/

Γάμο • Υφίσταται Σύμφωνο Συμβίωσης σε ισχύ με το ίδιο πρόσωπο • Υφίσταται λύση του Συμφώνου Συμβίωσης • Περίπτωση χηρείας	Μητρόπολη του προηγηθέντος Γάμου με την ένδειξη «ΔΙΑ ΓΑΜΟΝ» • Το Σύμφωνο Συμβίωσης • Την Συμβολαιογραφική πράξη λύσης του Συμφώνου Συμβίωσης • Ληξιαρχική πράξη θανάτου του/της συζύγου και Πιστοποιητικό τελεσθέντος Γάμου με τον/την θανόντα/θανούσα, από την οικεία Μητρόπολη που είχε τελεσθεί ή τη Ληξιαρχική πράξη Πολιτικού Γάμου ή το Σύμφωνο Συμβίωσης.

Σημείωση 1: Αν κάποιος από τους μελλόνυμφους θέλει να τελέσει το γάμο του εκτός της Ιεράς Μητρόπολης, που ανήκει (διαμένει), χρειάζεται, αυτοπροσώπως με την αστυνομική του ταυτότητα και τα απαραίτητα δικαιολογητικά που περιγράφονται στην παράγραφο Δ, από την ενορία του, πιστοποιητικό αγαμίας, με 2 μάρτυρες (όχι Α΄ βαθμού) με τις αστυνομικές τους ταυτότητες και κατόπιν θεώρηση της υπογραφής του Κληρικού από τα Γραφεία της Ιεράς Μητρόπολης.

Σημείωση 2: Αν ένας από τους δύο μελλόνυμφους (αν όχι και οι δύο) έχει ενορία εκτός της Μητροπόλεως που θα γίνει ο γάμος και επιθυμεί να τελέσει το γάμο της σε ενορία άλλης Μητροπόλεως, τότε θα πάρει πιστοποιητικό αγαμίας με δύο (2) μάρτυρες από την ενορία της όπου βρίσκεται και θα τα καταθέσουν μαζί με το πιστοποιητικό αγαμίας του άνδρα και τα υπόλοιπα δικαιολογητικά, στην ενορία της Μητροπόλεως που θα τελεστεί ο γάμος και μετά θα μεταβούν στο γραφείο γάμου για την έκδοση της Άδειας Γάμου.

Σημείωση 3: Σε κάποιες Μητροπόλεις: Αν κάποιος από τους μελλόνυμφους δεν έχει την Ελληνική Υπηκοότητα, τότε χρειάζεται φωτοτυπία διαβατηρίου του, πιστοποιητικό γέννησης, πιστοποιητικό βάπτισης και πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης από τον Δήμο της χώρας του, επικυρωμένα από τις Αρχές εκεί που θα τα λάβει, καθώς και μεταφρασμένα στην Ελληνική γλώσσα από επίσημη Αρχή.

Σημείωση 4: Όλα τα ως άνω δικαιολογητικά, πρέπει να είναι επικυρωμένα.

Σημείωση 5: Στο γραφείο γάμου δεν είναι υποχρεωτική η παρουσία και των δύο μελλόνυμφων για την έκδοση της Άδειας Γάμου.

Σημείωση 6: Προσοχή: Η Άδεια Γάμου, θα πρέπει να κατατεθεί στο Γραφείο Γάμου από τον Ιερέα, εντός σύντομου χρονικού διαστήματος (συνήθως μέσα σε 40

ημέρες) από την τέλεση του Ιερού Μυστηρίου.

Σημείωση 7: ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΑΜΟ/ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΥΜΒΙΩΣΗΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Σε συνέχεια του υπ' αριθ. πρωτ. 1009/871/18.4.2016 Εγκυκλίου Σημειώματος της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος «Περί Νομοκανονικών και Ποιμαντικών συνεπειών εκ του Νόμου περί του Συμφώνου Συμβιώσεως», ισχύουν τα εξής:

α) διά την έκδοση Επισκοπικής Αδείας τελέσεως Γάμου ζητείται απαραίτητως και πρόσφατο Πιστοποιητικό Οικογενειακής Καταστάσεως από το Ληξιαρχείο του Δήμου, για να γνωρίζουμε αν για τους αιτούντας έχει τελεσθεί «πολιτικός γάμος» ή «σύμφωνο συμβιώσεως».

β) διά τους υποψηφίους Αναδόχους ή Παρανύμφους, ζητείται από αυτούς πρόσφατο Πιστοποιητικό Οικογενειακής Καταστάσεως, καθώς και Υπεύθυνη Δήλωση, διά μεν τους αγάμους «ότι είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι και ότι δεν έχουν συνάψει “σύμφωνον συμβιώσεως”, από δε τους εγγάμους, «ότι είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι και έχουν τελέσει θρησκευτικόν γάμον».

Δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτοί ως Ανάδοχοι ή Παράνυμφοι, όσοι έχουν υπογράψει «σύμφωνον συμβιώσεως», όπως ακριβώς έχει αποφασισθεί υπό της Ιεράς Συνόδου και ισχύει διά τους τελέσαντας αποκλειστικώς «πολιτικό γάμο», άνευ θρησκευτικού.

γ) Επίσης, εφόσον το ζητήσουν αμφότεροι οι γονείς, επιτρέπεται η βάπτισή τένου, όσων:

1. έχουν τελέσει «πολιτικό γάμο»,
2. έχουν συνάψει «σύμφωνο συμβιώσεως»,
3. έχουν νομίμως υιοθετήσει το τέκνο αυτό.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΣΗ ΒΑΠΤΙΣΕΩΣ¹⁴⁴

Έλληνες Ορθόδοξοι γονείς, προκειμένου να βαπτίσουν το παιδί τους, πρέπει να ενεργήσουν ως εξής :

1. Γενικά

1.1) Σε όποιον Ναό και αν τελέσουν το Μυστήριο, πρέπει οπωσδήποτε να προκαθορίσουν έγκαιρα, την ημέρα και την ώρα τέλεσής του με τον Ιερέα -

¹⁴⁴ www.agia-aikaterini-larissis.com/iera-mystiria/

Εφημέριο.

1.2) Ένα μήνα τουλάχιστον πριν τη Βάπτιση να προσκομίσουν στον Ιερέα, τη Ληξιαρχική Πράξη γέννησης του παιδιού, τις Αστυνομικές τους Ταυτότητες και την Ληξιαρχική Πράξη Γάμου του Αναδόχου εάν είναι παντρεμένος, εάν όχι Πιστοποιητικό Οικογενειακής Καταστάσεως.

1.3) Τα πιο πάνω δικαιολογητικά προσκομίζονται μόνο από τους γονείς και όχι από τρίτο άτομο.

1.4) Ο Ιερέας που τέλεσε το Μυστήριο εκδίδει τη Δήλωση Βαπτίσεως.

1.5) Η Δήλωση Βαπτίσεως κατατίθεται και από τους δύο γονείς, εντός 10 ημερών στο Ληξιαρχείο του Δήμου (σε εκπρόθεσμη κατάθεση επιβάλλεται πρόστιμο).

1.6) Ανάδοχος (Νονός) του παιδιού δεν μπορεί να γίνει αλλόδοξος ή αλλόθρησκος, αλλά και Ορθόδοξος, ο οποίος έχει τελέσει μόνο πολιτικό γάμο ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης.

1.7) Τέκνα προερχόμενα από γονείς που έχουν τελέσει μόνο πολιτικό γάμο, βαπτίζονται κανονικά.

2. Ειδικές περιπτώσεις

2.1) Σε περίπτωση που με δικαστική απόφαση, την επιμέλεια του παιδιού έχει ο ένας γονέας, για την τέλεση του Μυστηρίου και την Ονοματοδοσία απαιτείται συγκατάθεση και υπογραφή και του ετέρου γονέα ή Υπεύθυνη Δήλωση.

2.2) Σε περίπτωση διαφωνίας των γονέων, για το Βάπτισμα ή την Ονοματοδοσία απαιτείται Δικαστική απόφαση.

2.3) Σε περίπτωση απουσίας του ενός γονέως λόγω ευλόγου κωλύματος, τότε ο Εφημέριος μπορεί να προχωρήσει στην τέλεση του Βαπτίσματος, εφόσον εκ μέρους του απόντος γονέως υποβληθεί είτε βεβαίωση ενώπιον συμβολαιογράφου, είτε υπεύθυνη δήλωση με το γνήσιο της υπογραφής θεωρημένο, ότι συγκατατίθεται για τη Βάπτιση του τέκνου κατά το Ορθόδοξο Δόγμα και με το συγκεκριμένο όνομα.

2.4) Η αναγραφή στο βιβλίο Βαπτίσεως ενός ονόματος, η εκφώνηση όμως δύο ονομάτων, κατά την Κατήχηση και την τριπλή Κατάδυση δεν επιτρέπεται.

Για την προσέλευση στην Ορθόδοξη Εκκλησία ΕΤΕΡΟΔΟΞΩΝ και ΑΛΛΟΘΡΗΣΚΩΝ

Α΄ ΝΗΠΙΑ

1. Ετερόδοξοι ή Αλλόθρησκοι γονείς, υποβάλλουν σχετική αίτηση-Υπεύθυνη Δήλωση, στον Εφημέριο της ενορίας της κατοικίας τους στην οποία αναφέρουν ότι

επιθυμούν το νήπιό τους να βαπτιστεί.

2. Σε περίπτωση που ο ένας μόνο γονέας επιθυμεί τη Βάπτιση, απαιτείται Δικαστική απόφαση.

3. Απαραιτήτως, πρέπει να υπάρχει Ορθόδοξος Ανάδοχος (Νονός) ο οποίος και αναλαμβάνει μετά τη βάπτιση, και όσο μεγαλώνει, την Κατήχηση του ανηλίκου.

Β' ΕΝΗΛΙΚΕΣ

1. Ο ετερόδοξος ή αλλόθρησκος συμπληρώνει Αίτηση Βαπτίσεως, στην οποία καταγράφει όλα τα προσωπικά στοιχεία του (όνομα, διεύθυνση, θρήσκευμα, χώρα προέλευσης κλπ.) στην οποία αναφέρει ότι επιθυμεί να γίνει, Χριστιανός Ορθόδοξος αβίαστα και ελεύθερα και την οποία υποβάλλει στον ενοριακό Ναό, της περιοχής κατοικίας του.

2. Ο Εφημέριος διαβιβάζει την Αίτηση στην Ι. Μητρόπολη, δηλώνοντας, ότι ο Αιτών επιθυμεί να ενταχθεί στην Ορθόδοξη Εκκλησία, και εισηγείται να Κατηχηθεί και να βαπτισθεί.

3. Η Μητρόπολη εγκρίνει την Αίτηση και καθορίζει τον Κατηχητή.

4. Ο Κατηχητής καθορίζει τον χρόνο της Κατήχησης και ο Εφημέριος της Ενορίας, αφού ενημερώσει σχετικώς την Μητρόπολη, τη Βάπτιση.

5. Μετά την τέλεση της Βάπτισης ο Νεοφώτιστος καταθέτει τη Βεβαίωση Βαπτίσεως - Κατηχίσεως στο Ληξιαρχείο του Δήμου, όπου είναι εγγεγραμμένος.

• Ένα ακόμα παράδειγμα ποιμαντικής εκκλησιαστικής δραστηριότητας, η οποία μπορεί να τύχει των ευεργετικών ιδιοτήτων ενός ηλεκτρονικού Αρχείου, ως προς την καταγραφή και ευελιξία, είναι η υπηρεσία Υπηρεσία Αιμοδοσίας, μιας Μητρόπολης ή, σε κλίμακα, μιας Ενορίας. Στόχος η τήρηση ενός αρχείου με στήλες και ακόμα καλύτερα προγράμματος με φόρμες, όπου αποτυπώνονται τα στοιχεία όπως ομάδα Αίματος, πόσες φιάλες έχει δώσει ο κάθε εθελοντής και πότε, με στοιχεία διαμονής κ.λπ.. Αποτέλεσμα είναι να υπάρχει παρακολούθηση τόσο της προσφοράς όσο και της ζήτησης, για την περίπτωση, που υπάρξει ανάγκη για συγκεκριμένη ομάδα αίματος ή πλάσματος ή και μυελού των οστών.

Βέβαια, για να τηρούνται τέτοια αρχεία, πρέπει να υπάρξει η σχετική γραπτή άδεια των πιστών και γενικότερα να εκπληρώνονται οι όροι και προϋποθέσεις, που επιβάλλει ο σεβασμός στα προσωπικά δεδομένα.

Κλείνοντας, την αναφορά μας στη διατήρηση των αρχείων της ενορίας, δεν μπορούμε να αποκλείσουμε και τη δημιουργία και φύλαξη προς ενέργεια σχεδίων, για

την αντιμετώπιση έκτακτων ενοριακών και κοινωνικών αναγκών. Ένας σεισμός, μία πλημμύρα, ένας καύσωνας και άλλου τύπου, φυσικές ή μη, καταστροφές, αποτελούν αφορμές μιας συστηματικής Ενοριακής Ποιμαντικής Εκτάκτων Αναγκών.

Για παράδειγμα, έχουμε προτείνει εδώ και χρόνια και το διατυπώνουμε και πάλι, πως θα μπορούσε να υπάρξει, κατά τα πρότυπα του κρατικού σχεδιασμού για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, με το όνομα «**Ξενοκράτης**», ένα παράλληλο εκκλησιαστικό, ενοριακό ή μητροπολιτικό, Πρόγραμμα, που να περιέχει τον αναλυτικό τρόπο δράσης της Εκκλησίας, σε κάθε φυσική καταστροφή, με ένα μάλιστα όνομα, που θα μπορούσε να είναι το «**Πλησιοκράτης**».

Ενοριακά Αρχεία και Βάσεις Δεδομένων – Ποιμαντική και GDPR

Από τη κεντρική θεματική του κεφαλαίου αλλά και όλα τα πιο αναφερόμενα, είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς πόσο σημαντική και κεφαλαιώδης είναι η γνώση της Νομοθεσίας πάνω στην Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων. Η γνώση αυτή από τη μία πλευρά μας προστατεύει από παρανομίες και δυσάρεστες καταστάσεις και από την άλλη μας αποκαλύπτει τα δικαιώματά μας και τα όρια μέσα στα οποία μπορούμε να κινηθούμε με ασφάλεια, εκπληρώνοντας ταυτόχρονα το έργο της Διακονίας μας, με τις καλύτερες προϋποθέσεις.

Το GDPR είναι ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Δεδομένων (General Data Protection Regulation GDPR). Στοχεύει να προσφέρει στους πολίτες της ΕΕ μια ενιαία και εναρμονισμένη προσέγγιση όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιδιώκει να ενισχύσει τα δικαιώματα των πολιτών για την προστασία των δεδομένων τους, όπως ορίζεται στο άρθρο 8 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.¹⁴⁵

¹⁴⁶ Το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, παρότι συνδέονται στενά, αποτελούν διακριτά δικαιώματα. Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή έκανε την εμφάνισή του στο διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΟΔΔΑ), η οποία εγκρίθηκε το 1948, ως ένα από τα θεμελιώδη προστατευόμενα ανθρώπινα δικαιώματα. Λίγο μετά την έγκριση της

¹⁴⁵ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/specific-privacy-statement>
<https://www.gdprgreece.com/article/5/gdpr>

¹⁴⁶ Οι επόμενες παράγραφοι προέρχονται από εκπαιδευτικό υλικό της Δικηγορικής Εταιρείας: Νικόλαος Κανελλόπουλος, Χαρά Ζέρβα και Συνεργάτες, *Δίκαιο Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων – Βασικές Έννοιες*.

ΟΔΔΑ, το δικαίωμα αυτό κατοχυρώθηκε και σε ευρωπαϊκό πλέον επίπεδο, στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ-1950). Στην ΕΣΔΑ προβλέπεται ότι κάθε φυσικό πρόσωπο απολαμβάνει το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, της κατοικίας και της αλληλογραφίας του.

Ρόλοι αναφορικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Όποιος καθορίζει τον τρόπο και τους σκοπούς της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα άλλων προσώπων είναι «υπεύθυνος επεξεργασίας» βάσει του δικαίου προστασίας δεδομένων· εάν περισσότερα πρόσωπα λαμβάνουν την απόφαση αυτή από κοινού, μπορεί να είναι «από κοινού υπεύθυνοι επεξεργασίας».

Ο «εκτελών την επεξεργασία» είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό υπευθύνου επεξεργασίας.

Ο εκτελών την επεξεργασία καθίσταται υπεύθυνος επεξεργασίας εάν καθορίζει ο ίδιος τον τρόπο και τους σκοπούς της επεξεργασίας.

Κάθε πρόσωπο στο οποίο κοινοποιούνται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι «αποδέκτης».

Ο «τρίτος» είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εκτός του υποκειμένου των δεδομένων, του υπευθύνου επεξεργασίας, του εκτελούντος την επεξεργασία και προσώπων εξουσιοδοτημένων να επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υπό την άμεση εποπτεία του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία.

Συγκατάθεση

Η συγκατάθεση ως νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να είναι ελεύθερη, εν πλήρει επιγνώσει, συγκεκριμένη και αδιαμφισβήτητη ένδειξη βούλησης με σαφή θετική ενέργεια με την οποία εκδηλώνεται η συμφωνία για την επεξεργασία.

Για την επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων απαιτείται ρητή συγκατάθεση.

Επεξεργασία

Προκειμένου η επεξεργασία να είναι νόμιμη θα πρέπει να στηρίζεται σε μία από τις ακόλουθες βάσεις:

- συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων·
- η επεξεργασία να είναι αναγκαία για τη σύναψη σύμβασης·
- η επεξεργασία να στηρίζεται σε έννομη υποχρέωση·

- η επεξεργασία να είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου προσώπου·
- η επεξεργασία να απαιτείται στο πλαίσιο εκπλήρωσης καθήκοντος δημόσιου συμφέροντος·
- η επεξεργασία να είναι αναγκαία για την ικανοποίηση των εννόμων συμφερόντων του υπευθύνου επεξεργασίας ή τρίτου, εκτός εάν υπερισχύουν έναντι αυτών τα συμφέροντα και τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων.

Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να πραγματοποιείται με θεμιτό τρόπο:

- Το υποκείμενο των δεδομένων πρέπει να ενημερώνεται για τον κίνδυνο ώστε να διασφαλίζεται ότι η επεξεργασία δεν έχει απρόβλεπτες αρνητικές συνέπειες

Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να πραγματοποιείται με διαφανή τρόπο.

- Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας πρέπει να ενημερώνουν τα υποκείμενα των δεδομένων πριν από την επεξεργασία των δεδομένων τους, μεταξύ άλλων, για τον σκοπό της επεξεργασίας, καθώς και για την ταυτότητα και τη διεύθυνση του υπευθύνου επεξεργασίας.
- Οι πληροφορίες σχετικά με τις πράξεις επεξεργασίας πρέπει να παρέχονται με απλή και σαφή διατύπωση, ώστε τα υποκείμενα των δεδομένων να μπορούν να κατανοούν εύκολα τους κανόνες, τους κινδύνους, τις εγγυήσεις και τα δικαιώματα που σχετίζονται με αυτά.
- Τα υποκείμενα των δεδομένων έχουν δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα που τα αφορούν όταν αυτά υποβάλλονται σε επεξεργασία.

προκειμένου η επεξεργασία να είναι νόμιμη θα πρέπει να στηρίζεται σε μία από τις ακόλουθες βάσεις:

- συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων·
- η επεξεργασία να είναι αναγκαία για τη σύναψη σύμβασης·
- η επεξεργασία να στηρίζεται σε έννομη υποχρέωση·
- η επεξεργασία να είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου προσώπου
- η επεξεργασία να απαιτείται στο πλαίσιο εκπλήρωσης καθήκοντος δημόσιου συμφέροντος

- η επεξεργασία να είναι αναγκαία για την ικανοποίηση των εννόμων συμφερόντων του υπευθύνου επεξεργασίας ή τρίτου, εκτός εάν υπερισχύουν έναντι αυτών τα συμφέροντα και τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων.

Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να πραγματοποιείται με θεμιτό τρόπο:

- Το υποκείμενο των δεδομένων πρέπει να ενημερώνεται για τον κίνδυνο ώστε να διασφαλίζεται ότι η επεξεργασία δεν έχει απρόβλεπτες αρνητικές συνέπειες

Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να πραγματοποιείται με διαφανή τρόπο.

- Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας πρέπει να ενημερώνουν τα υποκείμενα των δεδομένων πριν από την επεξεργασία των δεδομένων τους, μεταξύ άλλων, για τον σκοπό της επεξεργασίας και για την ταυτότητα και τη διεύθυνση του υπευθύνου επεξεργασίας.

- Οι πληροφορίες σχετικά με τις πράξεις επεξεργασίας πρέπει να παρέχονται με απλή και σαφή διατύπωση, ώστε τα υποκείμενα των δεδομένων να μπορούν να κατανοούν εύκολα τους κανόνες, τους κινδύνους, τις εγγυήσεις και τα δικαιώματα που σχετίζονται με αυτά.

- Τα υποκείμενα των δεδομένων έχουν δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα που τα αφορούν όταν αυτά υποβάλλονται σε επεξεργασία.

Η αρχή του περιορισμού της περιόδου αποθήκευσης

Η αρχή του περιορισμού της περιόδου αποθήκευσης σημαίνει ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να διαγράφονται ή να ανωνυμοποιούνται όταν δεν είναι πλέον αναγκαία για τους σκοπούς για τους οποίους συλλέχθηκαν.

Η αρχή της ασφάλειας των δεδομένων

Η ασφάλεια και η εμπιστευτικότητα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι καθοριστικές για την αποφυγή αρνητικών συνεπειών για το υποκείμενο των δεδομένων. Τα μέτρα ασφάλειας μπορούν να είναι τεχνικής και/ή οργανωτικής φύσης. Η ψευδωνυμοποίηση είναι μια διαδικασία η οποία μπορεί να προστατεύσει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Η καταλληλότητα των μέτρων ασφάλειας πρέπει να καθορίζεται κατά περίπτωση και να επανεξετάζεται τακτικά.

Η αρχή της λογοδοσίας

Η λογοδοσία επιβάλλει σε υπευθύνους επεξεργασίας και εκτελούντες την επεξεργασία να εφαρμόζουν, ενεργώς και αδιάλειπτα, μέτρα για την προώθηση και τη διασφάλιση της προστασίας των δεδομένων στις δραστηριότητες επεξεργασίας.

Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας και οι εκτελούντες την επεξεργασία είναι υπεύθυνοι για τη συμμόρφωση των πράξεων επεξεργασίας προς το δίκαιο για την προστασία των δεδομένων και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους.

Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν ανά πάσα στιγμή τη συμμόρφωση προς τις διατάξεις περί προστασίας των δεδομένων στα υποκείμενα των δεδομένων, στο ευρύ κοινό και στις εποπτικές αρχές. Οι εκτελούντες την επεξεργασία οφείλουν επίσης να συμμορφώνονται προς ορισμένες υποχρεώσεις οι οποίες συνδέονται αυστηρά με τη λογοδοσία (όπως τήρηση αρχείου πράξεων επεξεργασίας και διορισμός υπευθύνου προστασίας δεδομένων).

Κανόνες περί ασφάλειας της επεξεργασίας

Οι κανόνες για την ασφάλεια της επεξεργασίας υποχρεώνουν τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τον εκτελούντα την επεξεργασία να εφαρμόζουν κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την αποφυγή μη εξουσιοδοτημένης επέμβασης στις πράξεις επεξεργασίας δεδομένων.

Το αναγκαίο επίπεδο ασφάλειας των δεδομένων καθορίζεται από:

- τα χαρακτηριστικά ασφάλειας τα οποία είναι διαθέσιμα στην αγορά για κάθε συγκεκριμένο τύπο επεξεργασίας·
- το κόστος·
- τους κινδύνους που ενέχει η επεξεργασία των δεδομένων για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων.

Η διασφάλιση του απορρήτου των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα απορρέει από τη γενική αρχή που αναγνωρίζεται στον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων.

**Ενοριακή Βιβλιοθήκη.
Επιλογές εξειδικευμένης ποιμαντικής βιβλιογραφίας**

Μιλώντας για τη διαφύλαξη του αρχείου ενός Ναού, πέρα των όσων ήδη έχουμε αναφέρει, θεωρούμε πως θα είχε σημασία να υπάρχει μία εξειδικευμένη θεολογική-εκκλησιαστική Βιβλιοθήκη.

Ιδιαίτερα σε μικρές ενορίες και μικρά χωριά, μπορεί να είναι και η πρώτη επαφή, που θα χαραχθεί σε μικρούς και θα ωφελήσει τους μεγαλύτερους να ξεφύγουν από τη ρουτίνα, αλλά και προσκόλληση από τις τηλεοράσεις και χαρίζει μία διέξοδο, μία «αποτοξίνωση» από τα κάθε λογής ηλεκτρονικά μέσα.

Πέρα από τη δυνατότητα διατήρησης μίας ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης, φαίνεται ότι δε θα ξεπεραστεί ποτέ η Βιβλιοθήκη σε υλική/πραγματική μορφή.

Στην πληθώρα των εκλεκτών βιβλίων που υπάρχουν, εντοπίσαμε κάποια που έχουν σχέση με το βασικό μας θέμα: την Ενορία και την Προσφορά στον Άνθρωπο:

Αθηναγόρας (Μητροπολίτης Ιλίου, Αχαρνών και Πετρούπολεως), *Θεέ μου, Θεέ μου..., ψυχική εξάντληση και «αποξένωση» του Κληρικού*, Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήνα 2014

Αυγουστίδης Αδαμάντιος (Πρωτοπρ.), *Συντροφεύοντας τον άνθρωπο που νοσεί. Εισαγωγή στην ποιμαντική της υγείας*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2015

Γαλανόπουλος Μελέτιος (Μητροπ. Κυθήρων +), *Ο Ποιμίν κατά τας ποιμαντικάς επιστολάς του Αγ. Αποστόλου Παύλου*, εκδ. Αποστ. Διακονίας, εν Αθήναις 1956

Γιαννακοπούλου Βαρβάρα, *Ποιμαντική κατά την Θεολογία και Πράξη των Αγίων*, Αθήνα 2004

Γκίκας Αθανάσιος (Πρωτοπρ.), *Μαθήματα Ποιμαντικής*, εκδ. Γ. Δεδούση, Θεσσαλονίκη 2001

Καλλιακμάνης Βασίλειος (Πρωτοπρ.), *Μεθοδολογικά πρότερα της ποιμαντικής. Λεντίω ζωννόμενοι*, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2000

Κεφαλάς Νεκτάριος (Αγίου - Μητροπολίτου Πενταπόλεως), *Μάθημα Ποιμαντικής. Εισαγωγή Διακόνου Ειρηναίου (Ευαγγέλου) ΔΕΛΗΔΗΜΟΥ*, εκδ. Νεκτάριος Παναγόπουλος, Αθήναι [1^η έκδοση: Αθήνα 1898] 1974

Μπολτέτσος Τριαντάφυλλος (δδ), *Το Καινοδιαθηκικό πλαίσιο ασκήσεως του Ποιμαντικού Έργου της Εκκλησίας στο Βιβλίο των Πράξεων των Αποστόλων*», Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών:

- <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/33320#page/1/mode/2up>, Αθήνα 2012
- Μπολτέτσος Τριαντάφυλλος, *Η Θεολογία της Πολυπολιτισμικότητας στην Καινή Διαθήκη. Η ευλογία της ετερότητας*, Αταλάντη 2000
- Σκαλτσής Παναγιώτης, *Ιεουργοί και φιλοθεάμονες. Κεφάλαιο ιστορίας και θεολογίας της πίστεως*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2014
- Σταυρόπουλος Αλέξανδρος, *Επιστήμη και Τέχνη της Ποιμαντικής*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 1997
- Στύλιος Ευθύμιος (Επισκόπου Αχελώου +), *Το σύγχρονον αστικόν περιβάλλον ως ποιμαντικόν πρόβλημα. Μελέτη ποιμαντικής κοινωνιολογίας*, Αθήναι 1980
- Τιμαΐδης Αιμιλιανός (Μητροπολ. Σηλυβρίας), *Για μια Ενορία ζώσα*, εκδ. Ιεράς Μονής Προφήτου Ηλιού, Πρέβεζα χ.χ.
- Τσιτσίκος Σπύρος, *Προθεωρία στην Ψυχολογία της Αίρεσης*, Εκδ. [Tremendum - Κωνσταντίνος Βουτζουλίδης](#), Αθήνα 2010
- Υφαντής Παναγιώτης, *Το μελάνι και το αίμα*, εκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη 2012
- Φάρος Φιλόθεος (Αρχιμ.), *Παπαδοσύνης μορφή και παραμόρφωση. Πραγματεία επί της διαλεκτικής μεταξύ της κρισιμότητας και της κατάντιας του λειτουργήματος του Κληρικού, προς χρήσιν, ουχί προς αδολεσχίαν*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 32009
- Φίλιας Γεώργιος, *Εισαγωγή στην ιστορία και θεολογία των εκκλησιαστικών ύμνων*, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2019
- Φραγκιαδάκης Γεώργιος (Πρωτοπρ.), *Ευρετήριο Νομοκανονικών Αποφάσεων της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας Ελλάδος*, Αθήνα 2007, στο: http://www.ecclesia.gr/greek/holysynod/commitees/dogma/nomokan_apof.pdf, 1.4. 2021